

ΕΤΟΣ 23° ♦ ΑΥΓ.-ΣΕΠΤ. 2004 ♦ ΑΡ. 272-273

ΔΑΥΛΟΣ €5

Η «ΘΑΜΜΕΝΗ»
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ
Αρχαίοι ναοὶ κάτω ἀπὸ ἐκκλησίες

ΙΗΣΟΥΣ: ΚΗΡΥΚΑΣ ΜΙΣΟΥΣ, ΔΙΧΑΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΝΘΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ

Ἀποκάλυψη τοῦ ρόλου του
ἀπὸ τὰ ἴδια τὰ Εὐαγγέλια

ISSN 1105-9486

Ο σέρ ΧΙΟΥ ΤΖΟΟΥΝΣ ΜΙΛΑ ΣΤΟ "Δ"
ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΑΡΧΑΙΟΕΛΛΗΝΕΣ ΘΕΟΥΣ

Ίδρυτής - ιδιοκτήτης,
έκδότης - διευθυντής
ΔΗΜ. Ι. ΛΑΜΠΡΟΥ

Κυδαθηναίων 29, Πλάκα,
105 58 Αθήνα.
Τηλέφωνα: 2103223957,
2103314986, 2109841655
Τηλεομοιότυπος: 2103314997

ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ:
<http://www.davlos.gr>
Ηλεκτρονική αλληλογραφία:
davlos@davlos.gr

Τα Γραφεία του «Δ» λειτουργούν
πρωινές ώρες 9:30-14:30
καθημερινά (και Σάββατο).

Εκτύπωση: PRESS LINE
Μάγερ 11, Αθήνα,
Τηλ.: 210 5225479.

- Τιμή αντίτιπου: € 5.
- 12μηνη συνδρομή: € 47.
- Οργανισμών κ.λπ.: € 70,50.
- Φοιτητών: € 38.
- Εξωτερικού: 100 δολλ. ΗΠΑ.
- Η συνδρομή καταβάλλεται
κατά την έγγραφη.
- Η συνδρομή ανανεώνεται
αυτόματως μετά τη λήξη του 12μήνου.
Διακοπή της συνδρομής γίνεται μόνον
κατόπιν τηλεφωνήματος
του ενδιαφερομένου.

**ΔΙΑΦΗΜΙΣΕΙΣ
ΔΕΝ ΔΗΜΟΣΙΕΥΟΝΤΑΙ.**

Τα χειρόγραφα δεν επιστρέφονται.

Όλες οι συνεργασίες και τα
ταχυδρομικά έμβασμα στη διεύθυνση:
ΔΗΜ. Ι. ΛΑΜΠΡΟΥ,
Πόστ Ρεστάντ 175 01, Π. Φάληρο.

- Παραγγελίες μέσω Διαδικτύου
βιβλίων, τόμων, παλαιών τευχών «Δ»
και έγγραφες συνδρομητών:
στην ιστοσελίδα μας www.davlos.gr
- Επίσης έγγραφες συνδρομητών με
ένα απλό τηλεφώνημα στα
τηλέφωνα του «Δ».

Παρακαλούνται οι συνδρομητές
που αλλάζουν διεύθυνση, να το
γνωστοποιούν στο περιοδικό.

Απαγορεύεται η εν όλω ή εν μέρει
ανάδημοσίευση ή αναμετάδοση καθ'
οιονδήποτε τρόπον δημοσιευμάτων
του «Δαυλού» χωρίς τη γραπτή άδεια
του εκδότη.

ΔΑΥΛΟΣ

Μηνιαίο Περιοδικό Πρωτοποριακής Έρευνας

Έτος 23°, Αύγ.-Σεπτ. 2004, αρ. 272-273

ΕΚΔΟΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Κοσμοϊστορική ανακάλυψη: το «Πείραμα Αθήνα 2004» .. 17878

ΕΠΙΛΟΓΗ ΕΠΙΣΤΟΛΩΝ ΑΝΑΓΝΩΣΤΩΝ

Άλιμονο = Hélas το όνομά σου..... 17882

ΕΡΕΥΝΕΣ

Ο αθλητισμός στην αρχαία Έλληνική
Λογοτεχνία..... 17891

Μητέρα και υιός στην αρχαία Σπάρτη..... 17897

Ίησους Χριστός: Κήρυκας μίσους,
δικονοίας και άνθελληνισμού..... 17909

Τί σημαίνει ή φράση «Υιός του
Άνθρώπου»..... 17910

Η ψυχιατρική του Γαληνού..... 17921

Ο Διόνυσος έλατρεύετο πριν από 28.000 χρόνια!..... 17927

Ο Διόνυσος του Θεάτρου..... 17927

Η «θαμμένη» αρχαία Θεσσαλονίκη..... 17947

«Αττική Έταιρεία»: Η άγνωστη μυστική
όργάνωση του ιε' αιώνα..... 17959

ΓΕΝΙΚΗ ΚΡΙΤΙΚΗ

ΑΙΣΙΜΑ ΚΑΙ ΑΔΗΡΙΤΑ..... 17907

Ο ΑΛΛΟΣ ΛΟΓΟΣ..... 17920

Ο ΚΑΛΑΘΟΣ ΤΩΝ ΑΧΡΗΣΤΩΝ..... 17936

Το «άγνωστο» και οι θρησκείες..... 17966

Η ΚΙΝΗΣΙΣ ΤΩΝ ΙΔΕΩΝ..... 17966

Ο Γιαχβέ και το Κύπελλο Εύρώπης..... 17884

ΓΕΓΟΝΟΤΑ

Μιά έκθεση του Ίννασέιου
για το αρχαίο Έλληνόπουλο..... 17897

Όταν στο έγχειρίδιο «Γλώσσα» γίνεται κατήχηση..... 17937

Παράνομος προσηλυτισμός στο μοναχισμό..... 17937

Σώζεται ο τάφος του Γεμιστού-Πλήθωνα στην Ιταλία..... 17959

Ο Δίας απελευθερώνει πάλι την Εύρωπη
από τα «χαρέμια» του Ασίας..... 17970

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

Σέρ Χιού Λούντ Τζούνες..... 17887

Ο «Δ» έχει την ευθύνη των κειμένων που δημοσιεύει στις
σελίδες του. Για τις δραστηριότητες, δημοσιεύσεις, διατυ-
πώσεις θέσεων κ.λπ. εκτός «Δαυλού» από πρόσωπα που
γράφουν ή έγραψαν στο Περιοδικό, ο «Δ» δεν ευθύνεται.

Ἡ σημασιοδοτήσουμε τὸ γεγονὸς τῆς Ὀλυμπιάδας τῆς Ἀθήνας, προσδίδοντας σ' αὐτὴν τὸ ἱστορικό, πολιτισμικὸ καὶ ἰδεολογικὸ νόημα, ποὺ ἀρθρώθηκε καὶ ἀπέκτησε «πρόσωπο» μὲ ὑλικὸ τὰ γεγονότα ποὺ τὸ συνώδευσαν. Σὲ ἱστορικὲς συνθήκες ὅπως αὐτὲς ποὺ ἐπικρατοῦν σήμερα, δηλαδὴ τὸν πανανθρώπινον προβληματισμὸ γιὰ μίαν παγκοσμιότητα, ποὺ φαίνεται γιὰ πρώτη φορὰ ἐφικτὴ λόγῳ τῆς πρωτοφανοῦς ἀνάπτυξης τοῦ τρίπτυχου Ἐπιστήμη-Τεχνολογία-Ηλεκτρονικὴ Λογικὴ, ἡ Ἑλληνικὴ (γνήσια τέκνα τῆς ὁποίας ἀποτελοῦν οἱ τρεῖς αὐτὲς ἐπιτευξίεις τοῦ Πολιτισμοῦ) πῆρε μίαν «πολὺ ἀναμφισβήτητη» μορφή: Στὴν κοιτίδα τῆς («Ἀθήνα 2004») **παγκοσμιοποίησε** (μὲ τὴ συμμετοχὴ ὄλων σχεδὸν τῶν κρατῶν, ἐθνῶν, θρησκειῶν, πολιτισμῶν, φυλῶν κ.λπ.) μὲ ἐργαλεῖο τῆς ἑνῆς ἀπὸ τοὺς πολλοὺς ἀδιαμφισβήτητα δικούς της θεσμοὺς (Ὀλυμπιάδα) **πολιτικά, ἰδεολογικά καὶ πρακτικά τὸ ἀνθρώπινο εἶδος**, ἔδωσε δηλαδὴ αὐτόβουλα, αὐθόρμητα, εἰρηνικά, χωρὶς πιέσεις ἢ βία, ἔμμεση ἢ ἄμεση, τὴ ζητούμενη ἔμπρακτὴ ἐφαρμογὴ καὶ λύση τοῦ προβλήματος «Παγκοσμιότητα» - λύση ποὺ δὲν εἶχε ἐπιτευχθῇ ἀπὸ καμμία ἄλλη συνταγὴ «οἰκουμενικότητας» (π.χ. χριστιανικὴ ἢ μαρξιστικὴ) ἢ «παγκοσμιο-ποίησης» (π.χ. ρωμαϊκὴ, ἀγγλικὴ, ἀμερικανικὴ) σὲ καμμία ἄλλη ἐποχὴ. [Ἄς μοῦ ἐπιτραπῇ ἐδῶ μιὰ μικρὴ παρέρκβαση: Ὑπῆρξε καὶ ἄλλοτε ἐποχὴ παγκοσμιότητας, ἡ Προκατακλυσμαία, γιὰ τὴν ὁποία ὁ «Δ» ἔχει προσκομίσει πολλὰ πειστήρια καὶ τεκμήρια, κυρίως ὅσα ἀποδεικνύουν τὴν παγκόσμια ἐξάπλωση τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσας πρὸ ἀμνημονεύτων χιλιετιῶν, ἀλλὰ ἡ παγκοσμιότητα αὐτή, ποὺ θάφτηκε κάτω ἀπὸ τὴ λάσπη τοῦ Κατακλυσμοῦ, ἔχει λησμονηθῇ ἀπὸ τὴν ἀνθρωπότητα.]

Ἡ πρώτη αὐτῇ, αὐτόματη θὰ λέγαμε, λύση τοῦ προβλήματος «Παγκοσμιότητα», ἡ Ὀλυμπιάδα τῆς Ἀθήνας, ὅσο κι ἂν φαίνεται ὡς κάτι πρόσκαιρο, βραχύβιο, ἀβέβαιο, δὲν παύει νὰ εἶναι μίαν «πειραματικὴ ἀνακάλυψη ἐργαστηρίου», τῆς ὁποίας ἔπονται μύριες ἐφαρμογές, ὅπως συμβαίνει σὲ κάθε μεγάλῃ ἀνακάλυψη. Μετὰ τὴν «Ἀθήνα 2004» ἡ ἀναζήτησις, ἡ ἔρευνα τοῦ ἀνθρώπου γιὰ τὸ μέλλον του παίρνει ἄλλῃ κατεύθυνση, τελείως διαφορετικὴ ἀπὸ ἐκείνη ποὺ ἕως τώρα ἀκολουθήθηκε. Πόλεμος, συγκρούσεις ἰδεολογιῶν, θρησκειῶν, ἰσχύος, συνασπισμῶν, ὀργανωτικῶν σχημάτων πάσης μορφῆς, συνταγές δηλαδὴ μὲ τίς ὁποῖες ἐπιδιώχθηκε ὡς τώρα ἡ μίαν καὶ ἐνιαίαν ἀνθρωπότητα (μιὰ ἐπιδίωξη ρεαλιστικὴ, ὄχι φαντασιακὴ ἢ οὐτοπικὴ, ἀφοῦ ὁ ἄνθρωπος ἀποτελεῖ ἓνα ἐνιαῖο εἶδος τοῦ ζωικοῦ βασιλείου), φαντάζουν πιά παμπάλαιες καὶ ἀπολύτως ἀτελέσφορες «τεχνικὲς» ἢ «μέθοδοι». Μίαν κοσμοϊστορικὴ ἀνατροπὴ σημειώνεται ὅχι μόνον στὶς ἀνθρώπινες πρακτικὲς ἀλλὰ στὶς ἴδιες τὶς συνειδήσεις τῶν ἀνθρώπων, στὸν ἴδιο τὸν τρόπο σκέπτεσθαι καὶ ζῆν. Ἄς μᾶς ἐπιτραπῇ ἐδῶ νὰ ἐπαναλάβουμε τὴν ἀποψὲς ἐπὶ τοῦ σημείου αὐτοῦ,

ΜΙΑ ΚΟΣΜΟΪΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΚΑΛΥΨΗ

ὅπως τὴ διατυπώσαμε πρὶν ἀπὸ τὴν Ὀλυμπιάδα, στὸ τεύχος τοῦ παρελθόντος Μαΐου (σελ. 17639):

“Ἡ Ἑλληνικότητα, αὐτὴ ἡ καταδιωγμένη, ἀπαγορευμένη, ὑβρισμένη ἀπὸ τὴ συρόμενη ἐκοῦσαν-ἄκουσαν στὴν «Ἀθήνα 2004» ἀσιατικὴ παραφροσύνη μὲ τὴν ἱερὴ Ἑκχειρία ὑπὸ τὴν ἀνίερη σκέπη τοῦ δίδυμου μορμολύκειου Γιαχβὲ-Ἀλλάχ ἀντὶ τῆς ἱερῆς κραταιᾶς αἰγίδος Διὸς τοῦ αἰγίοχοιο, ἐκδικεῖται: ἡ ἱστορία, ὅπως καὶ ἡ Φύση, τιμωρεῖ τὴν Ὑβριν, προκαλώντας τὶς «Μεγάλες Ἑκρήξεις» ποὺ ζοῦμε, τὸ ἀποτέλεσμα τῶν ὁποίων παράγει (ὅπως στὸ Σύμπαν οἱ συνεχεῖς ἐκρήξεις παράγουν κοσμογονικὲς ἀλλαγές) στὴν Ἀνθρωπότητα κοσμοϊστορικὲς ἀλλαγές. Ἐννοοῦμε ὅτι μετὰ τὴν «Ἀθήνα 2004» ἡ τάξη ἰδεῶν καὶ πραγμάτων τοῦ Πλανήτη δὲν πρόκειται σὲ καμμιὰ περίπτωση νὰ εἶναι αὐτὴ ποὺ κυριάρχησε ἕως σήμερα.”

* * *

Αὐτό, τὸ ὁποῖο ἰσχυρίζομαστε ὅτι συνέβη σὲ παγκόσμιον ἐπίπεδο, ἃς δοῦμε μὲ λίγα λόγια πῶς συμβαίνει καὶ ἐδῶ, στὴν Ἑλλάδα, στὸν Ἑλληνισμό, στοὺς Ἕλληνες. Ἐμεῖς, ποὺ τὶς περασμένες ἐβδομάδες φέραμε πιδ κοντὰ μας, ζήσαμε, ξαναζωντανέψαμε καὶ παρατηρήσαμε *in vino* τὶς σημερινὲς καὶ αἰώνιες εὐεργετικὲς συνέπειες τῆς καθαρῆς προχριστιανικῆς Ἑλληνικότητος, ἀνακαλύπτουμε, στὸ ἐργαστήριό ἔστω, στὸ «Εργαστήριό Ἀθήνα 2004», αὐτὸ ποὺ ψάχναμε, ἐρευνούσαμε, ἀναζητούσαμε πάντοτε, αὐτὸ ποὺ ποθούσαμε διακαῶς ἀκόμη καὶ στὶς πιδ σκοτεινὲς μας, στὶς πιδ ἀνελλήνιστες-ρωμαϊκές, θεοκρατούμενες ἐποχὲς ἱστορικῆς κατὰπτωσης ποὺ ζήσαμε: Ἕνα δρόμο ποὺ θὰ μᾶς ὠδηγοῦσε ξανὰ ἐκεῖ ποὺ κάποτε ἤμασταν, Ἕνα δρόμο ποὺ ὁ Σίλλερ θεωροῦσε ὡς τὴ μόνη διέξοδο, ὁ Χαίλντερλιν ὡς τὴ μόνη ἐλπίδα, ὁ Νίτσε ὡς τὴ μόνη εὐχὴ ποὺ ταιριάζει στὸν νεώτερο ἄνθρωπο: «**Νὰ ξαναγίνουμε Ἕλληνες**». Αὐτὸ ποὺ ἐπιθυμούσαμε, ἀλλὰ δὲν τὸ βλέπαμε, τὸ ἀγνοοῦσαμε, δὲν ξέραμε πῶς νὰ τὸ ἀποκτήσουμε, γιὰ τὴ τῶσκιαζε ἡ πνευματικὴ φοβέρα καὶ τὸ πλάκωνε ἡ ἰδεολογικὴ σκλαβιά, τὸ εἶδαμε τώρα, ἔστω στὸ «Πείραμα Ἀθήνα 2004», τὸ ἀνακαλύπτουμε, ἀπαλασσόμαστε ἀπὸ τὶς αὐταπάτες μας γιὰ (ἀδιέξοδες) «λύσεις» ὅπως κρατισμός, ἐθνικισμός, ρωμιοσύνη, βυζαντινισμός, ἑλληνοχριστιανισμός, εὐρωπαϊσμός... Ἡ ἄποψη τοῦ «Δαυλοῦ» γιὰ τὴν ἰδεολογικὴ τύφλωση τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἦταν σταθερὴ ἀπὸ τὴν πρώτη ἐκδοσὴ του **πρὶν ἀπὸ 23 χρόνια**, ἔχει διατυπωθῇ πλειστάκις σὲ ἀναλυτικὸ-ἀποδεικτικὸ λόγο καὶ συμπυκνωμένη σ' ἓνα ἀπόσπασμα ποὺ δημοσιεύσαμε πρὸ τριετίας («Δαυλός», τ. 231, Μάρτιος 2001, σ. 14769-14770), μὲ ἀφορμὴ τὴ λογοκρισίαν τῆς Κρατικῆς Τη-

λεόρασης ἐπὶ τῶν δημοσιευμάτων τοῦ «Δ» τῶν σχετικῶν μὲ τὰ εὐρήματα τῶν Γερμανῶν ἀρχαιολόγων στὴν Ὀλυμπία, ποὺ ἀπεδείκνυναν ὅτι οἱ Ἕλληνες συνέχισαν νὰ τελοῦν «ἐκτὸς νόμου» τὶς Ὀλυμπιάδες τουλάχιστον 350 χρόνια μετὰ τὴν ἀπαγόρευσίν τους καὶ τὴν ἰσοπέδωση τῆς Ὀλυμπίας ἀπὸ τοὺς Βυζαντινοὺς. Ἴδου τὸ ἀπόσπασμα-«φωτογραφία» τοῦ ἰδεολογικοῦ ἀδιεξόδου τῆς Κρατικῆς Ρωμοσύνης, ποὺ ἴσχυσε μέχρι τὸν κοσμοϊστορικὸ σταθμὸ ποὺ λέγεται «Ἀθήνα 2004» καὶ καταγράφει τὴν ἀντίληψη περὶ Ἑλληνικοῦ Πολιτισμοῦ τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους:

“Μὲ τὸν φακὸ τοῦ Χθὲς βλέπουμε πεντακάθαρα ὅτι: Ὁ «Ἑλληνικὸς Πολιτισμὸς», μὲ τὸν ὁποῖο «ἔρχεται σὲ ἀντίθεση» κατὰ τὴν ΕΡΤ Α.Ε. ἡ τέλεση τῶν Ὀλυμπιάδων ἀπὸ τοὺς Ἕλληνες καὶ μετὰ τὴν ἀπαγόρευσίν τους καὶ τὴν καταστροφὴ τῆς Ὀλυμπίας, εἶναι ὁ «πολιτισμὸς» ἐκείνων ἀκριβῶς ποὺ θέλει νὰ προστατεύσῃ ἡ λογοκρισία, δηλαδὴ ὁ «πολιτισμὸς» τῶν καταστροφῶν τοῦ Ἑλληνικοῦ Πολιτισμοῦ. Γι’ αὐτὸ καὶ στὴν περίφημη «γνωμοδότησή» τους ἐκφράζουν τὴν ἀνησυχία, ὅτι μὲ τὴν ἀναγγελίαν τῆς εἵδησης γιὰ τὴν τέλεση Ὀλυμπιάδων μετὰ τὴν ἀπαγόρευσίν τους ἀπὸ τὸν Θεοδόσιο «μπορεῖ εὐλόγα νὰ δημιουργηθοῦν ἐντυπώσεις στὸ τηλεοπτικὸ κοινό, ὅτι ἡ διοργάνωση καὶ διεξαγωγὴ τῶν Ὀλυμπιακῶν Ἀγώνων <τοῦ 2004> κινοῦνται σὲ πλαίσια ἐκτὸς νόμου»(!!!). Καὶ ἡ «Ἑλληνικὴ Ραδιοφωνία-Τηλεόραση Α.Ε.», ποὺ χρησιμοποιοῖται ὡς ἐκτελεστὴς τῆς ἀποφάσεως, εἶναι ἡ Ραδιοφωνία-Τηλεόραση ποὺ ὑλοποιεῖ τὸ «πνεῦμα» τῆς (ἐπίσημης κρατικῆς) ἰδεολογίας τους (βάρβαρη λογοκρισία τῆς Ἱστορίας καὶ τῆς Ἐπιστήμης καὶ μεσαιωνικοῦ τύπου ἔλεγχος τῆς ἐλευθερίας τῆς ἔρευνας καὶ τοῦ λόγου).”

(Παραεπιπτόντως ἀναφέρουμε ἐνημερωτικὰ ὅτι ἡ ἀγωγή ποὺ κατέθεσε ὁ «Δ» κατὰ τῆς ΕΡΤ Α.Ε. τὸ 2001 γιὰ τὴ λογοκρισία εἰς βάρος του, μετὰ ἀπὸ δυὸ ἀναβολὰς ἐξ ὑπαιτιότητος τῆς Κρατικῆς Τηλεόρασης, ἐκδικάσθηκε τελικὰ στὶς 22 Ἀπριλίου 2004 ἐνώπιον τοῦ Πολυμελοῦς Πρωτοδικείου Ἀθηνῶν καὶ ἀναμένεται ἡ ἔκδοση τῆς ἀποφάσεως τοῦ Δικαστηρίου.)

Μετὰ ἀπὸ 16 αἰῶνες, τὸν Αὐγούστο 2004, «τὸ σταμνὶ ἔσπασε», μέσα στὸ ὁποῖο ἤμασταν ὕδατοστεγῶς καὶ ἀεροστεγῶς κλεισμένοι, διψῶντες πνευματικὰ καὶ ἀσφυνκτιῶντες πολιτισμικά, καὶ -κατὰ τὴ λαϊκὴ σοφία- ὅσο τέλεια κι ἂν τὸ ξανακολλήσουν οἱ πνευματικοὶ δεσμοφύλακες τοῦ Ἑλληνισμοῦ, τοῦ ἐντόπιου ἀλλὰ καὶ Παγκόσμιου Ἑλληνισμοῦ, ποτὲ δὲν πρόκειται νὰ ξαναγίνῃ στέρεο ὅπως ἦταν.

Δ.Ι.Α.

ΕΠΙΛΟΓΗ ΕΠΙΣΤΟΛΩΝ ΑΝΑΓΝΩΣΤΩΝ

‘Ο «πόλεμος» της Θεοκρατίας έναντιον της ‘Επιστήμης

Λξιότιμε κ. Λάμπρου

Στό βιβλίο «Προϊστορικός Κόσμος» (έκδ. Oxford-Ντοντονούμης) διάβασα ότι τὰ ἀπολιθωμένα ὀστᾶ τοῦ Ἀνθρώπου τοῦ Πεκίνου, ποὺ ἀνήκαν στὸν «Όρθιο Ἀνθρωπο» ὁ ὁποῖος ζοῦσε στὴν Κίνα πρὶν ἀπὸ 500.000 χρόνια, τὸ 1941, λίγῳ πρὶν ἀρχίσῃ ὁ πόλεμος ΗΠΑ-Ἰαπωνίας, ἀποφασίστηκε νὰ σταλοῦν στὴν Ἀμερική, γιὰ νὰ μὴν πέσουν στὰ χέρια τῶν Ἰαπώνων. Όμως δὲν ἔφτασαν ποτὲ στὸν προορισμὸ τους. Μέχρι σήμερα ἡ τύχη τῶν ὀστέων τοῦ Ἀνθρώπου τοῦ Πεκίνου παραμένει ἀγνωστὴ.

Εἶναι φανερὸ ὅτι οἱ δυνάμεις τῆς Θεοκρατίας καὶ τῶν ἄλλων ἀντιδραστικῶν κινήων ἐξαφάνισαν τὰ λείψανα τοῦ Ἀνθρώπου τοῦ Πεκίνου, γιὰτὶ ἔτσι «περνᾷ» ἡ διδασκαλία τους, τὸ δόγμα τους περὶ δημιουργίας τοῦ κόσμου καὶ τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τὸν θεό. Ὁ Ἀγγλος ἐπισκοπος Ἀσερ ἔλεγε ὅτι ὁ θεὸς δημιουργήσε τὸν κόσμον τὸν Ὀκτώβρη τοῦ 4004 π.Χ. Ματαιοπονοῦν ὅμως, γιὰτὶ εἶναι τόσα τὰ λείψανα τῶν ζώων καὶ τοῦ ἀνθρώπου στὴν Ἀφρική, Ἀσία καὶ Εὐρώπῃ ποὺ ἀποδεικνύουν τὴν ἐξέλιξη, ὥστε μέσα σὲ λίγες γενιὲς θὰ σταματήσῃ ἡ κυριαρχία τους πάνω στὶς μᾶζες.

Ὁ μεγάλος ἱστορικός Will Durant γράφει κάπου στὴν «Ἱστορία τοῦ Πολιτισμοῦ» ὅτι οἱ τρεῖς

τελευταῖοι αἰῶνες ἀποτελοῦν τὸ μεγαλύτερο δρᾶμα τῆς Ἐκκλησίας λόγω τῆς ἀνάπτυξης τῆς ἐπιστήμης φυσικά.

Γιὰ νὰ ἰδῇτε τὴν πανουργία τῶν θεοκρατῶν, σᾶς ἀναφέρω τὰ ἑξῆς: Πρὶν ἀπὸ πολλὰ χρόνια εἶχα ἐπισκεφθῇ τὴν ἀρχαία Μεσογίαια καὶ συνάμα τὸ νεώτερο μοναστήρι τοῦ Βουλκάνου (τὸ παλαιὸ εἶναι στὴν κορυφὴ τῆς Ἰθώμης). Στὴ βορεινὴ πλευρὰ τοῦ τοῖχου τοῦ μοναστηριοῦ εἶχαν ἐντοιχίσαι σπασμένον πόδι σὲ κάθετῃ θέσῃ (ἀπὸ τὸν ἀστράγαλο καὶ κάτω) ἀρχαίου ἐλληνικοῦ ἢ ρωμαϊκοῦ ἀγάλματος, ἀπὸ περιφρόνησι μᾶλλον πρὸς τὴν ἀρχαία τέχνη. Πρὶν ἀπὸ δυὸ ἑβδομάδες ἐπισκέφτηκα πάλι τὰ ἀρχαία καὶ τὸ μοναστήρι. Τὸ πόδι ἔλειπε. Ἐπειδὴ πολλὰ ἔχουν γραφτῇ γιὰ τὴν καταστροφὴ τοῦ ἀρχαίου Ἑλληνικοῦ Πολιτισμοῦ καὶ τῶν μνημείων του ἀπὸ τοὺς χριστιανοὺς, εἶναι προφανὲς ὅτι οἱ καλόγηροι τοῦ μοναστηριοῦ ἐξαφάνισαν τὸ πόδι, γιὰ νὰ ἀποφύγουνε τὶς ἐναντίον τους κατηγορίες περὶ ἀνθελληνισμοῦ τους.

Μετὰ τιμῆς
Γεώργιος Ταμβάκης
Φιλόλογος, Φιλιατρά

‘Ο ἀρχιμανδρίτης-ιεροκλήρυκας καὶ ἡ... ψυχανάλυση

Κύριε Λάμπρου,

Σᾶς στέλνω φωτοτυπία ἐπιστολῆς ποὺ μοῦ ἀπέστειλε ὁ ἱεροκλήρυκας τῆς ἱερᾶς Μητροπόλεως Πατρῶν ἀρχιμανδρίτης κ. Κύριλλος Κωστόπουλος καθὼς καὶ τὴν δική μου ἀπάντησι, ποὺ τοῦ ταχυ-

δρομήσα. Τοῦτο πράττω, διότι στὴν ἐπιστολὴ του ὁ ἀρχιμανδρίτης ἐπιμένει στὶς ἴδιες ἀπόψεις ποὺ ἀνέπτυξε στὴν «κόντρα» του μετὰ τὴν καθιέρωσι τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Μαρία Τζᾶνη, ὅπως παρουσιάσθηκε ἡ «δραστηριότητα» αὐτὴ τοῦ ἐν λόγω

ΟΤΑΝ ΤΟ Γ.Ε.Σ. ΔΙΔΑΣΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ...

Ἀγαπητὲ κ. ἐκδότῃ,

Πρόσφατα ἀπολύθηκε ὁ ἀδελφός μου ἀπ’ τὶς Ἑνοπλες Δυνάμεις ἔχοντας ὑπηρετήσει τὴν ὑποχρεωτικὴ θητεία τῶν Ἑλλήνων πολ-ιτῶν ὁπλ-ιτῶν. Ἦρθε στὰ χέρια μου τὸ ἡμερολόγιό τοῦ 2003, ποὺ δίνει στοὺς στρατιώτες τὸ Γ.Ε.Σ. Διαβάζοντάς το βρῆκα ὠρισμένα σημεῖα ποὺ μὲ ἐνοχλοῦν καὶ θέλω νὰ τὰ μοιραστώ μαζί σας.

Στὴ σελίδα 4 ὑπάρχει ἡ προσευχὴ τῶν Ε.Ε. Κατ’ ἀρχὴν ὁ Ἰησοῦς ἔδωσε μίαν προσευχὴ στοὺς πιστοὺς του, τὴ λεγόμενη Κυριακὴ προσευχή. Σήμερα ἔχουν ξεφυτρώσει σὰν μανιτάρια προσευχῆς γιὰ κάθε περίπτωση. Στὴ συγκεκριμένη γίνεται λόγος γιὰ «ἀγγέλους», γιὰ «**Δέσποτα Παντοκράτορα**», γιὰ «**ἀναμάρτητον βίον**», γιὰ θεοτόκους κ.λπ. Ποὺ εἶναι λοιπὸν ἡ ἀνεξιθρησκία ποὺ εὐαγγελίζεται τὸ Σύνταγμα τῶν Ἑλλήνων καὶ ποὺ ἡ ἀπαγόρευσι τοῦ προσηλυτισμοῦ;

Στὴ σελίδα 9 γίνεται λόγος γιὰ τὴν Ἐποχὴ τοῦ Αἴθου. Πουθενὰ δὲν ἀναφέρονται οἱ σύγχρονες ἀνακαλύψεις τοῦ ἀνθρωπολόγου Πουλιανού γιὰ τὸν Homo Erectus Trigliensis. Πιὸ κάτω, στὴν ἐποχὴ τοῦ χαλκοῦ, γράφει: «... ἡ ἐποχὴ αὕτῃ (2.800-1.000 π.Χ.) χαρακτηρίζεται ἀπὸ τὴν εἰσαγωγὴ τῆς τεχνικῆς κατεργασίας τοῦ χαλκοῦ στὸν ἑλλαδικὸ χῶρο...». Δηλαδή μᾶς λένε ὅτι οἱ σύγχρονοι τοῦ χαλκοῦ πολιτισμοὶ στὴν Ἑλλάδα εἶναι εἰσαγώμενοι. Πιὸ κάτω, στὴν Πρωτοελλαδικὴ Ἐποχὴ, διαβάζω: «...**Ἡ Ἀνατολὴ ἀσκεῖ μεγάλῃ ἐπιρροῇ στὸ χῶρο τοῦ Αἰγαίου μὲ διάδοσι ἰδεῶν, πολιτιστικῶν ἐπιτενυμάτων...**». Ερωτῶ: Ἀφοῦ ἡ Ἀνατολὴ ἀσκεῖ τὴν ἐπιρροή, γιὰτὶ τότε οἱ κινήτριες δυνάμεις τοῦ Παγκοσμίου Πολιτισμοῦ εἶναι

κληρικού στὸν «Δ» (τ. Ιανουαρίου 2003). Τοῦτος ὁ ἱεροκλήρυκας, ὅπως μαρτυρεῖ τὸ γράμμα του πρὸς ἐμένα, ἔχει ἀδυναμία μὲ τὴν... ψυχανάλυση ὧσων δὲν εἶναι Πανλόπιστοι καὶ «πρόβata τοῦ ποιμνίου» του. Βλέπετε ὅτι ἡ ἐπιστολὴ του ποὺ δημοσίευσε ὁ «Δαυλὸς» εἶναι σὲ περιεχόμενο ἴδια μὲ αὐτὴ ποὺ ἔστειλε καὶ σὲ ἐμένα.

Θὰ ἤθελα ἡ καθηγήτρια κ. Μαρία Τζάνη νὰ πληροφορηθῇ γύρω ἀπὸ αὐτὰ ποὺ μοῦ γράφει καὶ αὐτὰ ποὺ τοῦ ἀπάντησα, διότι ἐκτιμῶ τὴν θέση ποὺ πήρε στὴν συνέντευξή του ἔδωσε στὸν «Δαυλὸ». Ἡ δική μου θέση εἶναι φανερὴ στὴς 24 σελίδες

ποῦ τοῦ ταχυδρόμησα. Ἐπιμένω ὅτι δὲν εἶναι πρέπον νὰ ἀφήνουμε ἀναπάντητες τὶς πράξεις τέτοιων κληρικῶν, ποὺ προσβάλλουν τὴν γῆ τῶν προγόνων μας καθὼς καὶ τοὺς νέους μας. Ἐὰν ξεφυγάμε ἀπὸ τὸν Μεσαίωνα, ἐπιβάλλεται γιὰ λόγους ἐθνικῆς ἀξιοπρέπειας νὰ μὴν ἀφήνουμε ἀσύδοτους τοὺς σημερινοὺς φορεῖς καὶ μεταδότες τοῦ μεσαιωνικοῦ θεοκρατικοῦ σκοταδισμού.

Εὐχαριστῶ

Μίνως Κουρνιανός

Νέα Ὑόρκη

Ἀλίμονο = Hélas τὸ ὄνομά σου...

Κύριε διευθυντά,

Γράφεται *hélas*, γιὰ νὰ ξεχωρίζῃ στοιχειωδῶς ὀπτικά ἀπὸ τὸ *Hellas*. Ὅμως ἀκουστικά δὲν ὑπάρχει καμμία διαφορά. Αὐτὴ ἡ λέξη *hélas* εἶναι τὸ **μοναδικό** ἐπιφώνημα στὴ Γαλλικὴ γλῶσσα ποὺ μεταφράζεται «**ἀλίμονο**», «**δυστυχῶς**», «**συμφορὰ μας**». Ὁλόκληρο τὸ Larousse κι ἂν ξεσηκώσῃ κανεῖς, δὲν θὰ βοῇ μία συνώνυμη λέξη ποὺ νὰ ἐκφράξῃ ὅλα τὰ ἀρνητικὰ συναισθήματα τῆς πικρίας, τῆς λύπης, τῆς συμφορᾶς, τῆς δυστυχίας, τῆς κακοτυχίας, τῆς ἀπόγνωσης στὴ Γαλλικὴ Γλῶσσα.

Δὲν εἶναι τυχαῖο τὸ *H* στὸ *Hélas* αὐτό. Σημαίνει δυστυχῶς τὴν ἐσκεμμένη ἀναφορὰ καὶ τὴν ἐτυμολογικὴ προέλευσή του ἀπὸ τὸ ὄνομα τῆς χώρας μας (γιατὶ ἀραγε;), ὅπως ὅλες οἱ λέξεις ποὺ δασώνονται στὴν Ἑλληνικὴ καὶ τὶς δανεῖζεται ἡ Γαλλικὴ: π.χ. *hermes* = Ἑρμῆς, *hermetique* = ἐρμητικὸς, *hexagon* = ἑξάγωνο κ.λπ. Ἄν ἔλειπε λοιπὸν αὐτὸ τὸ *H* θὰ λέγαμε «τί στὴν εὐχή, τυχαῖο εἶναι, τί δουλεῖα

ἔχουμε στὰ ξένα ἀμπέλια...». Ζώντας ὅμως σὲ μία ξένη γαλλόφωνη χώρα πληγωνόμαστε διπλά: Μία γιὰ τὴ Ἑλλάδα «ὅπου κι ἂν πᾶμε μᾶς πληγώνει» (Σεφέρη) καὶ ἄλλη μία γιὰ τὸ θλιβερό αὐτὸ ἐπιφώνημα, ἡχητικὰ ταυτόσημο μὲ τὸ ὄνομα τῆς χώρας μας, τὸ ἀκοῦμε-ὕποφέρνημε καθημερινά. Π.χ. «Πᾶμε νὰ πιοῦμε ἓνα κρασί;». «*Hélas!* Ἀλίμονο, ὁ γιατρός μοῦ τὸ ἀπαγόρευσε». *Hélas!* Ἀλίμονο, προσφυλέστατε συνέλληνα (πνευματικά), ὅπως ὁ ἴδιος ὁμολογήσατε, Γάλλε εὐπατριδίη Giscard d'Estaing, δὲν ἔχουμε ἄλλη ἐπιλογή; Γιὰ σκεφτῆτε μόνο μὴ στιγμῇ, ἂν αὐτὸ τὸ ἐπιφώνημα τύχαινε νὰ ἔχῃ περάσει στὸ γαλλικὸ λεξιλόγιο, ἂς ποῦμε, *Izrael!*.. Ποῦ φυσικὰ διαφέρει ὀπτικά ἀπὸ τὸ *Israel*, ἀλλὰ ἡχητικὰ καθόλου. Δὲν θὰ ξεσηκώνονταν οἱ ἀνὰ τὴν πλανηταρχία ἀφέντες τῆς Σιών νὰ ἀπαιτήσουν τὴν ἄμεση διαγραφή του; Τί λέτε, δὲν θὰ τὸ πετύχαιναν αὐθωρεὶ καὶ παραχρῆμα; Δεῖλὰ-δεῖλὰ ἡ χώρα μας ἀντικατέστησε τὸ *Republique Grecque* μὲ τὸ *Hellenique* στὰ διαβα-

ἐλληνικές; *Ιατρική, Πολιτική, Δημοκρατία, Ἀθλητισμός (Ὀλυμπιακοὶ Ἀγῶνες), Φιλοσοφία, Ρητορικὴ, Ἀστρονομία, Γυμναστική, Στρατηγικὴ κ.λπ.* Τὸ «κερασάκι στὴν τούρτα» ὅμως ἔρχεται τώρα: «... **γύρω στὸ 2.000 π.Χ. κατεβαίνουν τὰ φύλα τῆς Ἰνδοευρωπαϊκῆς ὁμοεθνίας (Ἴωνες, Ἀχαιοί), ποὺ ἐγκαθίστανται εἰρηνικὰ ἢ βίαια...**». Ἐν πρώτοις οἱ Ἀχαιοὶ συγγραφεῖς δὲν λένε τίποτα γιὰ καμμία κάθοδο κανενὸς στὴν Ελλάδα. Δεύτερον, ὅταν ἦμουν μαθητὴς στὸ σχολεῖο μᾶς δίδασκαν ὅτι κατῆλθαν μόνον οἱ Δωριεῖς γύρω στὸ 1.100 π.Χ. καὶ κυριάρχησαν στοὺς Ἀχαιοὺς. Τώρα τί ἔγινε; Κατέρχονται ὅλοι; Πόθεν; Ποῦ καὶ ποῖος ἀνακάλυψε ἔστω μίαν Ἰνδοευρωπαϊκὴ πόλη;

Στὴ σελίδα 1, διαβάζοντας τὰ παρακάτω, μοῦ ἀνέβηκε τὸ αἷμα στὸ κεφάλι: «... **Ἡ Ἀθήνα μεταβάλλεται σὲ μικρὴ ἐπαρχιακὴ πόλη, μετὰ τὸ κλείσιμο τῆς εἰδωλοκρατικῆς φιλοσοφικῆς σχολῆς τὸ 529 μ.Χ.**». Κατ' ἀρχὴν ἡ σχολὴ περὶ ἧς ὁ λόγος εἶναι ἡ πλατωνικὴ Ἀκαδημία. Ἐπειτα ἡ σχολὴ δὲν ἔκλεισε ἀλλὰ τὴν κατήργησε ὁ Ἰουστινιανὸς μὲ διάταγμα. Τρίτον, εἰδωλολάτρες εἶναι αὐτοὶ ποὺ συρρέουν σὲ γνωστὸ ἀθηναϊκὸ χριστιανικὸ ναό, γιὰ νὰ προσκυνήσουν τὴ Μαριὰμ ἀπὸ τὰ Ἱεροσόλυμα σὲ συσκευασία νοβοπάν, ἀφήνοντας 40 ἑκατομμύρια δραχμὲς στοὺς δεσποτὰδες. Περνώντας στὴν βυζαντινὴ ἱστορία τὸ ἡμερολόγιο μὴδὲ γρὺ ἀναφέρει γιὰ τὴν καταστροφὴ τῶν ἐλληνικῶν ναῶν ἀπὸ χριστιανοὺς ἢ τὸ «ἐς ἔδαφος φέρειν» τοῦ Θεοδοσίου. Λέγει μόνον: «**Ὁ χριστιανισμὸς ἐπικρατεῖ καὶ γίνεται ἡ ἐπίσημη θρησκεία τοῦ Κράτους**...» (σελ. 14). Πιὸ κάτω, σελίδα 23, «... **οἱ πρώτες ἐνδείξεις πολιτισμοῦ στὸ Αἰγαῖο χρονολογοῦνται στὴ Νεολιθικὴ Ἐποχὴ (6.000-3.000 π.Χ.)**...». Τί νὰ πῇ κανεῖς ἐδῶ; Ὁ ὀψιδιανὸς λίθος τῆς Λέσβου, ποὺ τεκμηριώνει ναυσιπλοϊκὲς μετακινήσεις στὸ Αἰγαῖο στὸ 200.000 ἕως 100.000 π.Χ. («Δαυλὸς», Ἰούνιος 2003), εἶναι ἄγνωστος στοὺς στρατιωτικοὺς κύκλους;

Τελειώνοντας θέλω νὰ πῶ τὰ ἑξῆς: Ἡ δουλειὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ Στρατοῦ δὲν εἶναι νὰ διδάσκῃ ἱστορικὰ γεγονότα, ἀλλὰ νὰ φυλάττῃ τὴν πατρίδα. Πόσο μάλλον ὅταν διδάσκῃ «Ἱστορία» τέτοιον εἶδος.

Μετὰ τιμῆς

Γεώργιος Σαρρῆς

Στεφανία Λακωνίας

τήριά μας μόλις τη δεκαετία του 1970. Χειροκροτήσαμε. Άλλα αυτό δεν φτάνει. Η «Ραικιὰ» γάγγραйна οφείλει να χειρονογηθῇ, σάπιο πόδι = κόψει πόδι, χωρίς ἀναβολή. Ἡ χώρα μας οφείλει νὰ ξανατυπωθῇ στὸν παγκόσμιο χάρτη Hellas, τὸ Grèce-Greece νὰ παραμείνουν ἴσως γιὰ λίγο σὲ παρένθεση Hellas (Greece) καὶ κατόπιν ὀριστική διαγραφή.

Χαιρετίζω μὲ ἐνθουσιασμό τὴν πρωτοβουλία τῶν ΕΛΤΑ. Μὲ ἀπίστευτη συγκίνηση βλέπω στὰ Ἑλληνικά γραμματόσημα τὴ χώρα μας νὰ γράφεται Hellas (ἐπὶ τέλους) χωρὶς καμμία μενεία τοῦ Greece οὔτε σὲ παρένθεση. Ὅμως μία ταπεινὴ ἐρώτηση! Ἄν σ' αὐτό μου τὸ γράμμα γράψω Athens-Hellas, θὰ τὸ λάβετε, φιλάτε κύριε Λάμπρου; Ἐπίσης χαιρετίζω (συγκρατημένα αὐτὴν τὴ φροῶ) τὴν πρωτοβουλία τῶν ὑπευθύνων ποὺ κατάρτησαν τὸ λατινογενὲς H,

καλὰ του κάνανε, καὶ ἄρχισαν νὰ τυπώνουν στὸν Εὐρωπαϊκὸ χάρτη τὸ ὄνομα τῆς χώρας μας στὴ δημοτική, ἔτσι σκέτο ΕΛΛΑΔΑ = ELLADA (συνημμένη φωτοτυπία ἀπὸ δημοσίευση ἄρθρου σὲ Μαδαγασκαρινὴ ἐφημερίδα). Ταιριάζει ὅμως αὐτὸ τὸ «Ἑλλάδα» (στὴν αἰτιατική τοῦ ἱστορικώτερου ὀνόματος τοῦ πλανήτη) νὰ αντικαταστήσῃ τὸ ἀπὸ γενέσεως κόσμου στὴν ὀνομαστική «Ἑλλάς» ὄνομα τῆς χώρας μας; Τὸ ἀφῆνω στὴν κρίση καὶ στὴ συνείδηση τῶν ἐλλόγων συνελλήνων. Μὲ εὐάγωγους ἀπὸ τὴ μακρινὴ Μαδαγασκάρη προσφιλεῖς χαιρετισμούς,

Με τιμὴ
Βασίλης Κούβαρος
Μαδαγασκάρη

Οἱ Ἀλεξανδρινοὶ γραμματικοὶ γιὰ τὴν προέλευση τοῦ Ἀλφαβήτου

Ἀγαπητὲ κ. Λάμπρου,

Σὰς ἐνημερώων γιὰ τὰ κατωτέρω, ἐπειδὴ ὁ «Δαυλὸς» ἔχει ἀσχοληθῇ πλειστάκις καὶ πρῶτος ἔθεσε τὰ θέματα ποὺ ἀφοροῦν στὴν ἐλληνικότητα τοῦ Ἀλφαβήτου καὶ τὴν ἱστορικὴ ἀπάτη, ὅτι οἱ Φοίνικες ἀνακάλυψαν τὰ γράμματα.

Πρὶν ἀπὸ καιρὸ ἕνας καλὸς φίλος μου ἔκανε δῶρο ἓνα CD μὲ ὁλόκληρη τὴν ἀρχαιοελληνικὴ γραμματεία (τὸ γνωστὸ TLG). Μόλις βρῆκα τὸν μνηόν νὰ ἀρχίσω νὰ τὸ ψάχνω ἢ ἐκπληξίμου ὑπῆρξε ἀπεργραπτή, ὅταν διαπίστωσα σὲ τρεῖς διαφορετικοὺς γραμματικούς τῆς ἀρχαιότητος, τὸν Σκάμωνα, τὸν Θεοδόσιο Ἀλεξανδρεῖα καὶ τὸν «Ἀγνώστον», τὴν προέλευση καὶ τὴν ἐτυμολογία τοῦ ἐλληνικοῦ Ἀλφαβήτου. Ὅπως εἶναι γνωστὸ, οἱ διάφοροι φοινικιστὲς (καὶ οἱ παπαγαλίζοντες τὴς ἀπόψεις τους) προσπαθοῦν νὰ μᾶς πείσουν ὅτι οἱ ἀρχαῖοι πρόγονοί μας πῆραν τὸ ἀλφάβητο ἀπὸ ἓναν λαὸ ποὺ δὲν ἄφησε πίσω του οὔτε ἓνα γραπτὸ ἔργο. Φυσικὰ δὲν κάνουν τὴν παραμικρὴ νύξη γιὰ τὴν πινακίδα τοῦ Δισπηλίου τῆς Καστοριάς (περὶ τοῦ 5.500 χρόνια π.Χ.), γιὰ τὴς διαφορὲς ἄλλες πα- νάρχαιες ἐπιγραφὰς ποὺ ἔχουν ἀνακαλυφθῇ καὶ συνεχίζονται νὰ ἀνακαλύπτονται σὲ ὅποιαδήποτε γωνιὰ τῆς ἐλληνικῆς –καὶ ὄχι μόνο– γῆς βυθιστῇ ἡ ἀξίνα, ἀλλὰ οὔτε καὶ γιὰ τὴν ἀποκρυπτογράφηση τῆς ΓΓΒ' ἀπὸ τὸν προφθωρὸς ἐκλιπόντα Ἀγγλο ἀρχαιολόγο Μάικλ Βέντρις.

Τὰ γεγονότα ὅμως τρέχουν μὲ συνεχῶς αὐξανόμενη ταχύτητα. Ἔτσι μπροστὰ στὴς παγκόσμιες πλέον ἀντιδράσεις ἔρριξαν ἤδη τὸ πρῶτο νερὸ στὸ κρασί

τους, δεχόμενοι ὅτι οἱ Ἕλληνες πῆραν μόνο τὰ σύμφωνα τοῦ Ἀλφαβήτου, στὰ ὁποῖα προσέθεσαν τὰ φωνήεντα, ποὺ ἀκόμα καὶ σήμερα ἀπουσιάζουν ἀπὸ τὸ ἀλφάβητο τῶν γλωσσῶν τῆς Ἑγγύς Ἀνατολῆς. Γιὰ νὰ ὑποστηρίξουν μάλιστα τοὺς ισχυρισμοὺς τους, διατείνονται ὅτι τὰ ὀνόματα τῶν γραμμάτων προέρχονται ἀπὸ φοινικικὲς λέξεις, ὅπως τὸ ἄλφα ἀπὸ τὸ ἄλεφ (βόδι), τὸ βῆτα ἀπὸ τὸ μπῆτα (σπίτι) κ.λπ. Ἀλλὰ πῶς εἶναι δυνατόν οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες νὰ πῆραν τὰ «φοινικικά» σύμφωνα, νὰ προσέθεσαν τὰ φωνήεντα, γιὰ νὰ δημιουργήσουν τὸ ἀλφάβητό τους καὶ νὰ ἔδωσαν σὲ αὐτὰ (τὰ φωνήεντα) φοινικικὲς ὀνομασίες; Πῆγαν οἱ Φοίνικες καὶ τοὺς ρώτησαν ποι- ἐς λέξεις τους ἀρχίζουν ἀπὸ φωνήεν, ὥστε νὰ τὴς χρησιμοποιήσουν γιὰ τὴν ὀνομασία τῶν δικῶν τους (τῶν ἐλληνικῶν) γραμμάτων; Καὶ γιατί δὲν ἔκαναν τὸ ἴδιο μὲ τὸ ὕψιλον, τὸ ἔψιλον, τὸ ὄμικρον καὶ τὸ ὠμέγα;

Πέρα ὅμως ἀπὸ τὰ παραπάνω στοιχεῖα ὑπάρχουν καὶ ἐγγραφὰς ἀποδείξεις γιὰ τὴν ἐλληνικότητα τοῦ Ἀλφαβήτου, τὴς ὁποῖες εἴτε ἀγνοοῦν οἱ καλοὶ μας φοινικιστὲς εἴτε τὴς ἀποκρύπτουν σκοπίμως – καὶ δυστυχῶς γι' αὐτοὺς ἡ πλάστιγγα γέρνει πρὸς τὸ δεύτερο σκέλος, διότι ὡς γλωσσολόγοι δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἀγνοοῦν παρόμοια ντοκουμέντα.

Σὰς συνάπτω τὰ κείμενα τῶν τριῶν ἀρχαίων γραμματικῶν χωρὶς περαιτέρω σχόλια.

Μετὰ τιμὴς
Γεώργιος Κουσούνελος
Ἀθήνα

Ὁ Δῆμος Λετρίνων καὶ ἡ ἀνασύστασις τῶν Ὀλυμπιάδων

Κύριε διευθυντά,

Στὸ τελευταῖο τεῦχος Ἰουνίου (ἀρ. 270) τοῦ «Δαυλοῦ», σελίδα 1774, στὸ βαρυσήμαντο ἄρθρο τοῦ κ. Σ. Κουμπούρα, ἀνεγράφει σὲ παραπομπή (18η) ὅτι ὁ Δῆμος Λετρίνων ἦταν τῆς πόλεως τοῦ Πύργου.

Τὸ ὄνομα ἔδωσαν οἱ Πύργιοι στὸν δῆμο τους κατὰ τὸ ἔτος 1830, ὅταν τὸ νεοσύστατο τότε ἐλληνικὸ κρατὶδι καθώρισε τὴς διοικητικὲς ὑπηρεσίες του. Ἐλαβαν τοῦτο (τ' ὄνομα) οἱ Πύργιοι ἀπὸ τὴν παραπλῆσια τῆς πόλεως τῶν ἀρχαίων πόλιν Λετρίνοι (τὸ σημερινὸ χωριὸ Ἅγιος Ἰωάννης), μία τῶν ὀκτὼ πόλε-

ων τῆς Ἡλείας Πισσάτιδος, κτισθείσας ἀπὸ τὸν Λετρεῖα, υἱὸ τοῦ Πέλοπος καὶ τῆς Ἰπποδάμειας. Ὁ Δῆμος Ὀλυμπίων συνεστήθη τὸ 1840 καὶ προήλθε ἀπὸ τὴν συνένωση τῶν τότε Δήμων Πίσσης, Κυθηρίων (ἀπὸ τὸν ποταμὸ/ρυνάκι Κυθηρέα) καὶ Κλαδέας (ἀπὸ τὸν ποταμὸ Κλαδέο).

Αὐτὰ γιὰ τὴν ἱστορικὴ ἀλήθεια.

Μετὰ τιμὴς
Βασίλειος Ἀνδ. Ἀργυρόπουλος
Ταῦρος

Ο ΓΙΑΧΒΕ ΚΑΙ ΤΟ ΚΥΠΕΛΛΟ

Στις 5 Ιουλίου έγινε η υποδοχή των ήρωικών ποδοσφαιριστών μας πρωταθλητών Ευρώπης στο Καλλιμάρμαρο Παναθηναϊκό Στάδιο. Άκρατον διονυσιασμόν, ἐθνικὴν ὑπερηφάνεια καὶ ἓνα ἀτελείωτο πανηγύρι βίωσε μετὰ τὶς ἀπίστευτες νίκες τῆς ἐθνικῆς ομάδος ἡ χώρα. Ἡ ἀθλητικὴ Ευρώπη ἐγκωμίασε τὸν ἄθλο τῆς κατακτήσεως τοῦ κυπέλλου ἀπ' τὴν ἐλληνικὴν ομάδα μετὰ ἀναφορὰς στὴν ἐλληνικὴ μυθολογία καὶ τὸ ἡρωικὸ ἰδεώδες, χαρακτηρίζοντας τὸν Γερμανὸ προπονητὴ Όττο Ρεχάγκελ **Ρεχάγκλες**, δηλαδὴ Ἡρακλῆ, ἀλλὰ καὶ **βασιλέα Δία**, τοὺς παίκτες τοῦ **Σπαρτιάτες πολεμιστῆς** ἀλλὰ καὶ σύγχρονους **Όλύμπιους θεοὺς**, τὰ γὰρ τοῦ Χαριστέα **κεραυνοὺς τοῦ Διός**, τὴν πορεία πρὸς τὸ τρόπαιον **ἀνάβαση στὸν Όλυμπο καὶ ὁμηρικὸ ἔπος** κ.ά.

Κι ἐνῷ ὅλος ὁ πλανήτης διψᾷ γιὰ τὴν θαμμένη Ἑλλάδα τοῦ Πολιτισμοῦ, ἡ τηλεόραση ἔδειχνε στὰ ξένα κανάλια καλόγηρους καὶ ἀσκητὲς ἀπ' τὰ Ἱεροσόλυμα νὰ ἀνοίγουν σαμπάνιες καὶ νὰ πανηγυρίζουν ἑξαλλὰ! Ἐπίσης εἶδαμε κι ἀκούσαμε Ἕλληνες παίκτες καὶ φιλάθλους μέσα σὲ πλήρη σύγχυση καὶ ἀγνοία νὰ συμβουλευθῶνται γιὰ τὴν ἐπιτυχία τους (ποῦ ἀφορᾷ στὸν Ἀθλητισμὸ, μιὰ ἀποκλειστικὰ ἀρχαιοελληνικὴ ἐπινόηση) τοὺς πνευματικούς τους (ἀνθρώπους δηλαδὴ ποὺ ἡ ἰδεολογία τους εἶναι μετωπικὰ ἐχθρική πρὸς τὸν Ἀθλητισμὸ, τὸν ὁποῖο κατεδίωξε καὶ ἑξαφάνισε γιὰ 1.600 χρόνια ὡς σατανικὸ δημιούργημα), νὰ σταυροκοποιοῦνται καὶ νὰ προσεύχωνται στὸν Ἑβραῖο θεὸ γιὰ τὴν νίκη!

Ἀπ' τὴν ἄλλη τὸ Ρωμαῖκο κράτος φρόντισε μετὰ τὴν θεοκρατικὴν του ὑποδοχὴ νὰ ἀμανρώσῃ τὸ γεγονὸς τῆς ἀφίξεως τῶν ἀθλητῶν στὴν Ἀθήνα, μετὰ εἰκόνες μεσαιωνικῆς νὰ μεταδίδωνται παγκοσμίως ἀπ' τὰ Μ.Μ.Ε. ἐν ὄψει Ὀλυμπιακῶν ἀγώνων. Ὁ κ. Χριστόδουλος, καθήμενος δίπλα στὸν πρωθυπουργὸ τῆς χώρας, ἐπιδεικνύοντας τὴν δύναμη τῆς Ἐκκλησίας μετὰ περισσὴ ὑποκρισία, ἄκρατο φαρισαϊσμὸ καὶ σαρωδῶνιο χαμόγελο, «ἐκλεψε τὴν παράσταση» γιὰ ἄλλη μίᾳ φορὰ. **«Μὲ τὴν βοήθεια τοῦ θεοῦ πῆραμε τὸ κύπελλο»**, **«ἔχετε τὴν εὐλογία τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ θεοῦ»**, ἀναφώνησε. Ἥμαρτον! τοῦ ἀπαντοῦμε.

Λίγες ἡμέρες πρὶν ὁ Όττο Ρεχάγκελ ἐρωτηθεὶς περὶ θεϊκῆς βοήθειας, φυλαχτῶν, γουριῶν καὶ λοιπῶν δεισιδαιμονιῶν, ἀπήντησε λακωνικά: **«Ομαδικότης, τακτικὴ, πειθαρχία καὶ προπόνηση»**. Ὁ φιλέλληνας καὶ ὀρθολογιστὴς Γερμανὸς προπονητὴς, ὁ **«Όθων ὁ Β'»**, ἦταν ἐκεῖνος ποὺ μετὰ τὶς προτροπὲς του ἐμφύσησε στοὺς παίκτες τὶς ἄνωθι ἐλληνικὰς ἀρετὰς κάνοντας τὴν διαφορὰ καὶ μεταμόρφωσε τὴν ομάδα ἀπὸ «καφενεῖο» σὲ ἀνίκητη πολεμικὴ μηχανή.

Ἄς μὴν ξεχνοῦμε ὅτι ἐπὶ σειρὰ ἐτῶν, ἕως καὶ σήμερα, ἀρκετοὶ «Ἕλληνες» προπονητὲς διαφόρων ἀθλημάτων ἔσερναν τὶς ομάδες τους σὲ διάφορα πατριαρχεῖα καὶ μονές, στὸ Ἅγιον Όρος, στὴν Τήνο καὶ ἄλλοι, προσεύχονταν ὁμαδικῶς γιὰ τὸ θαῦμα (τὴν νίκη) στὸν Γιαχβέ, στὸν Χριστό, στὴν Παναγία καὶ τοὺς λοιποὺς Ἑβραίους, κρατοῦσαν καὶ φιλοῦσαν τὴν ἰουδαϊκὴ Βίβλο καὶ εἰκόνες στοὺς πάγκους καὶ τὰ ἀποδυτήρια, ἀγνοώντας τὶς ἀγωνιστικὰς ἀρετὰς τῶν ἄλλων ομάδων καὶ ἀναδεικνύοντας κατ' αὐτὸν τὸν τρόπο τὸ ρωμαῖκο μεγαλεῖο μας.

Τὸ Καλλιμάρμαρο Στάδιο, στὸ ὁποῖο παραβρέθηκε ὁ προκαθήμενος μετὰ τοὺς «γοργίλλες» του, ἀλλὰ καὶ ὅλα τὰ στάδια τῶν κλασικῶν ἐλληνιστικῶν καὶ ρωμαϊκῶν χρόνων τῆς οἰκουμένης βρέθηκαν θαμμένα κάτω ἀπὸ τὸνους χωμάτων, ποὺ τοὺς ἔρριξαν γιὰ νὰ τὰ ἐξαφανίσουν ἀπ' τοὺς ἀνθρώπους παλαιότεροι ἀρχιερεῖς μετὰ τοὺς στρατιῶτες τους καλόγηρους. Τὸ πάχος, τὰ μαῦρα ράσα (σύμβολο τοῦ θανάτου), ἡ ἀσχημία τῶν ἀσκητῶν, ἡ ἀσθενικότης, οἱ μετάνοιες καὶ τὰ κύριε ἐλέησον οὐδεμίαν σχέση ἔχουν μετὰ τὸ ἀθλητικὸ ἰδεώδες, τὸν ἀγῶνα, τὸ μυῶδες σῶμα καὶ τὴν ὁμορφιά, κ. Χριστόδουλε.

Βασίλειος Μανρομμάτης

ΠΩΣ Η ΡΩΜΙΟΣΥΝΗ ΥΠΟΣΚΑΠΤΕΙ ΤΟΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ

[Ο “Δ” οὐδέποτε ἀσχολεῖται μὲ κόμματα, κυβερνήσεις καὶ πολιτικά πρόσωπα. Τὸν ἐνδιαφέρουν τὸ ὑπερκομματικό, ὑπερκυβερνητικό καὶ ὑπερπροσωπικὸ γίγνεσθαι. Τὸ θέμα ποὺ ἀκολουθεῖ, μολονότι τυπικὰ ἀναφέρεται σὲ πρόσωπο, οὐσιαστικὰ θίγει χρόνιες καταστάσεις τῆς Ρωμιοσύνης καὶ ὡς τέτοιο ἀποκτᾷ ὑπερχρονικὴ σημασία.]

Παραθέτομε ἐν συντομίᾳ τέσσερις προσωπικὲς παρεμβάσεις τοῦ πρωθυπουργοῦ κ. Κωνσταντίνου Καραμανλῆ, οἱ ὁποῖες ἀφοροῦν σὲ καίρια ζητήματα τῆς πνευματικῆς πορείας τῆς σύγχρονης Ἑλλάδας:

1 Πρὶν ἀπὸ τέσσερα χρόνια προσήλθε στὸ περίφημο δημοψήφισμα τῆς Ἑλλαδικῆς Ἐκκλησίας τασσόμενος ὑπὲρ τῆς προαιρετικῆς ἀναγραφῆς τοῦ θρησκευύματος στὶς ἀστυνομικὲς ταυτότητες τῶν Ἑλλήνων πολιτῶν.

2 Ἐφέτος, ἄμεσως μετὰ τὴν ὀρκωμοσίᾳ τῆς κυβέρνησός του καὶ πρὶν ἀπὸ ὁποιαδήποτε ἄλλη ἐπαφή, μετὰ τὴν ἀνάληψη τῶν καθηκόντων του οἱ δύο ὑπουργοὶ τῆς Παιδείας, προφανῶς ἐκφράζοντας τὴ δική του – ἢ καὶ τὴ δική του – βούληση, πραγματοποιήσαν μίᾳ σειρὰ διαδοχικῶν συναντήσεων μὲ τὸν προκαθήμενο τῆς Ἑλλαδικῆς Ἐκκλησίας, σημειολογώντας μὲ τὸν τρόπο αὐτὸν τίς ἐκκλησιαστικὲς ἀπαιτήσεις ὡς τὰ πρωταρχικὰ ζητήματα τῆς Ἐθνικῆς Παιδείας.

3 Ὡς ὑπουργὸς Πολιτισμοῦ ἀνακοίνωσε τὴ θέσπιση τοῦ «Εἰδικοῦ Συμβούλου Ἑκκλησιαστικοῦ Πολιτισμοῦ» στὸ ἐν λόγω ὑπουργεῖο.

4 Πρόσφατα δήλωσε πὼς ὡς πρωθυπουργὸς τῆς Ἑλλάδος θὰ ἀγωνιστῇ γιὰ νὰ περιληφθῇ στὸ προοίμιο τοῦ Συντάγματος τῆς Ἑνωμένης Εὐρώπης ἀναφορὰ στὶς ἰουδαιοχριστιανικὲς ρίζες τῆς Γηραιᾶς Ἡπείρου.

Ἄς δοῦμε τὰ παραπάνω κάπως πιὸ ἀναλυτικά:

Σχετικὰ μὲ τὴν πρώτη του παρέμβαση: Τάσσεται σαφῶς ὑπὲρ τοῦ θρησκευτικού προσδιορισμοῦ τοῦ πολίτη καὶ τῆς θρησκευτικῆς ὑπόστασης τῆς πολιτείας, στοιχεῖα ποὺ μεταλλάσσουν σαφῶς τὴν εὐρωπαϊκὴ πολιτικὴ ἀπ’ τὸ ἀνθρωπιστικὸ καὶ ἐπιστημονικὸ τῆς ὑπόβαθρο (ἑλληνικὴ καὶ εὐρωπαϊκὴ παράδοση) καὶ τὴν ὁδηγοῦν στὴν μεσαιωνικὴ θεοκρατία. Ἐπίσης ἡ γνώμη του περὶ τῆς «προαιρετικότητας» καὶ τῆς «κατὰ βούλησιν» ὑπαγωγῆς προσωπικῶν ἀντιλήψεων στὰ ἐπίσημα ἔγγραφα τῆς πολιτείας καταργεῖ τὸν ἐνιαῖο καὶ καθολικὸ χαρακτήρα τοῦ κράτους στὴ σχέση του μὲ τοὺς πολίτες.

Ἡ δευτέρα παρέμβαση τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ, ὁ ἄμεσος ἐναγκαλισμὸς τῶν νέων ὑπουργῶν τῆς Παιδείας μὲ τὴν Ἐκκλησίᾳ καὶ τὸν προκαθήμενό της, φανέρωσε τίς προτεραιότητές του στὸν κρίσιμο τομέα τῆς ἐθνικῆς παιδείας. Δὲν ἀρκεῖ δυστυχῶς ἡ παγκόσμια πρωτοτυπία, ἡ ἐπίσημη παιδεία τῶν Ἑλλήνων νὰ συγχρωτίζεται μὲ τὰ θρησκευύματα («Υπουργεῖο Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευ-

μάτων»), δηλαδή ή προσπάθεια ήθικης και πνευματικής ἀπελευθέρωσης τοῦ ἀνθρώπου νὰ ταυτίζεται μὲ τὴν ἠθικὴ καὶ πνευματικὴ του ὑποδούλωση, ἀλλὰ ἡ παρούσα πρέπει νὰ εἶναι ἡ πρώτη μεταπολιτευτικὴ κυβέρνηση ποὺ τὸ διακηρύττει αὐτὸ ἐπίσημα χωρὶς προσχήματα.

Γιὰ τὴν τρίτη παρέμβασή του, νὰ ὀρίση ἐπίσημο «τοποτηρητὴ» τῆς Ἐκκλησίας καὶ στὸ Ὑπουργεῖο Πολιτισμοῦ καὶ ταυτόχρονα νὰ δηλώνη ὅτι ὁ **«πολιτισμὸς εἶναι τὸ ἐθνικὸ μας κεφάλαιο»**, νομίζομε ὅτι εὐκόλα καταλαβαίνει κανεὶς ποιὸν «πολιτισμὸ» ἐννοεῖ. Τὸ «ἐθνικὸ μας κεφάλαιο» εἶναι ταυτόχρονα παγκόσμιο, ὅ,τι συναποτελεῖ σήμερα τὸν Παγκόσμιο Πολιτισμὸ: ἐπιστήμη, τεχνολογία, πολιτικὴ, δημοκρατία, φιλοσοφία, λογικὴ, μαθηματικά, ἀπόδειξις, τέχνες, θέατρο, ἀθλητισμὸς, ὀλυμπισμὸς καὶ τόσα ἄλλα, ποὺ ἐνώνουν τὴν ἀνθρωπότητα καὶ τὴν ἀνυψώνουν πνευματικά, ἐνῶ ἡ θρησκευτικὴ μισαλλοδοξία διχάζει, τὸ δόγμα σκοτώνει (φέρει τὸ σκότος). **Πολιτισμὸς τῆς Ἐκκλησίας δὲν ὑπῆρξε οὔτε θὰ ὑπάρξῃ ποτέ.**

Δήλωσε τέλος πὼς θὰ ἀγωνιστῇ, γιὰ νὰ γίνῃ ἀναφορὰ στὶς **«χριστιανικὲς ἀρχές»** τῆς Εὐρώπης μέσα στὸ Εὐρωπαϊκὸ Σύνταγμα. Καὶ τὸ αἰτιολογικὸ του ἦταν πὼς ἀπὸ τὴ στιγμὴ ποὺ ὑπάρχει χριστιανικὴ παράδοση, γιατί αὐτὴ νὰ μὴν ἀναφερθῇ. Δὲν πρέπει ὅμως οὐδεὶς νὰ ξεχνᾷ πὼς ἀρχικὰ ἡ Ἀναγέννησις καὶ ἀργότερα ὁ Διαφωτισμὸς αὐτὴν τὴν παράδοση τοῦ Μεσαίωνα ἤρθαν νὰ ἀνατρέψουν. Ἄλλωστε μία ἐνωμένη Εὐρώπη δὲν μπορεῖ νὰ στηρίζεται σήμερα σὲ ὅ,τι τὴ δίδαξε χθὲς –μὲ ποταμὸν αἵματος– λόγω τῆς θρησκευτικῆς μισαλλοδοξίας καὶ τοῦ φανατισμοῦ. Τὸ ἐπιχείρημά του **«ἀφοῦ ὑπάρχει χριστιανικὴ παράδοση, γιατί νὰ μὴν ἀναφερθῇ»** μοιάζει μὲ τὸ νὰ ζητοῦσε κανεὶς ἡ Ἐθνοσυνέλευσις τῆς Ἐπιδαύρου νὰ περιελάμβανε στὸ πρῶτο Σύνταγμα τῆς Ἑλλάδος τὴν «Ὄθωμανικὴν Παράδοση» ἢ ἓνα σημερινὸ ἐλληνικὸ Σύνταγμα νὰ ἔκανε ἀναφορὰ στὸ ρουσφέτι καὶ τὴν κρατικὴ διαφθορά, μιᾶς καὶ τὰ στοιχεῖα αὐτὰ ἀποτελοῦν σίγουρα «παράδοση» τοῦ Ἑλλαδικοῦ Κράτους στοὺς δύο σχεδὸν αἰῶνες τῆς νεώτερης ἱστορίας του.

Μὲ τίς παρεμβάσεις του αὐτὲς ὁ πρωθυπουργὸς τῆς Ἑλλάδος ἐξοστρακίζει ἀπ' τὸ ἰδεολογικοπολιτικὸ στερέωμα τὴ φιλελεύθερη καὶ ἀδέσμευτη διανόηση τῆς σύγχρονης Ἑλλάδας, τὴ διανόηση τῆς Κλασικῆς Παιδείας καὶ τῆς Ἑλληνικότητος, ἀφήνοντας πλέον τὴν διεθνὴ κουλτοῦρα νὰ ἐκφράζῃ μονοπωλιακὰ τίς δυνάμεις τοῦ πνεύματος καὶ τῆς προόδου.

Οἱ πολιτικοὶ ἡγέτες τῆς νεώτερης Ἑλλάδος, ποὺ κάπως ξεχώρισαν ἀπ' τὸ συρμὸ τῆς φανλότητος καὶ τῆς ἀνημπορίας, ὅπως ὁ Καποδίστριας, ὁ Τρικούπης ἢ ὁ Βενιζέλος, οὐδέποτε ἤλθαν σὲ «γάμου κοινωνίαν» μὲ τὸ κληρικολαϊκὸ κατεστημένο, ἂν καὶ δὲν τόλμησαν ποτὲ νὰ ἀποτινάξουν τὸ «ἐλληνοχριστιανικὸ» ἰδεολογικὸ μόρφωμα τῆς Ρωμοσύνης. Γιατὶ γνώριζαν, φαίνεται, τὴ γνωστὴ ρῆσις, αὐτὴ ποὺ διακηρύττει καὶ ὁ κ. Χριστόδουλος, πὼς ὅποιος ἀγγίξῃ τὴν Ὀρθοδοξία –ἀνεξαρκῆτως σκοποῦ– τὸ χέρι του ...ξεραίνεται!

Παν. Κουβαλάκης

«ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ-ΠΟΙΗΣΗ»

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΤΗΤΑ;

Ὁ σὲρ Χιού Λούντ Τζόουνς ἐπιχειρεῖ
μία προσέγγιση μέ κριτήριο τή θρησκεία

Ὁ σὲρ Χ. Λούντ Τζόουνς εἶναι καθηγητὴς τῆς Βασιλικῆς Ἑδρας τῆς Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Φιλολογίας καὶ Πολιτισμοῦ τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Ὁξφόρδης τοῦ Ἡνωμένου Βασιλείου. Πρόσφατα ἐπισκέφθηκε τὴν χώρα μας μαζί με τὴν σύζυγό του, τὴν γνωστὴ ἑλληνίστρια κ. Μαίρη Λέφκοβιτς (τὸ βιβλίο τῆς ὁποίας «Ἑλληνες Θεοὶ καὶ Ἀνθρώπινες Ζωές», ἐκδ. Yale University Press, θὰ κυκλοφορήσῃ τὸν Φεβρουάριο τοῦ 2005 στὴν Ἑλλάδα), προσκεκλημένος τοῦ Κοινωφελοῦς Ἰδρύματος Ἀλέξανδρος Σ. Ὠνάσης, τῆς Ἑλληνικῆς Ἀνθρωπιστικῆς Ἐταιρείας καὶ τοῦ Συνδέσμου Ὑποτρόφων τοῦ Ἰδρύματος Ὠνάση καὶ ἔδωσε διάλεξη μέ θέμα «Ὁ Ἀρχαῖος Ἑλληνικὸς Πολιτισμὸς καὶ ἡ Πολυπολιτισμικότητά του σὲ ἀναφορὰ μετὰ τὴν σημασία τους γιὰ τὴν Σύγχρονη Ἐποχὴ».

Ὁ «Δαυλὸς» εἶχε τὴν εὐκαιρία νὰ τοῦ θέσῃ ἓνα ζήτημα, τὸ ὁποῖο βρίσκεται στὸ κέντρο τῆς προβληματικῆς τοῦ περιοδικοῦ μας ἀλλὰ καὶ πολλῶν ἀνθρώπων ὅπου γῆς, ποὺ προβληματίζονται μπροστὰ στὸ ἱστορικὸ σταυροδρόμι ποὺ βρίσκεται ἡ ἀνθρωπότητα στὶς μέρες μας.

Τὸ ζήτημα ἐτέθη ὡς ἑξῆς:

«Δαυλός»: Σὲρ Χιού, σήμερα ζοῦμε στὴν ἐποχὴ τῆς παγκοσμιοποίησης. Αὐτὸς εἶναι ἀναμφισβήτητο ὁ στόχος τῶν μεγάλων δυνάμεων καὶ εἰδικώτερα τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς. Ὡστόσο στὴν προσπάθειά τους γιὰ τὴν πραγμάτωσή του οἱ μεγάλες δυνάμεις ὠδηγήθηκαν μπροστὰ σὲ σκληρὲς καὶ συχνὰ βίαιες ἀντιδράσεις. Ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριὰ γνωρίζουμε ὅτι πάντοτε, στὸ παρελθὸν ἀλλὰ καὶ σήμερα, ὁ Ἑλληνικὸς Πολιτισμὸς καὶ τὰ πολύτιμα κληροδοτήματά του –π.χ. Δημοκρατία, Λογικὴ, Ἐπιστήμη καὶ οἱ σημερινὲς ἐφαρμογές της στὴν τεχνολογία καὶ τὴν πληροφορικὴ, παιδεία, τέχνη, θέατρο, ἀθλητισμὸς– γίνονται εὐχαρίστως ἀποδεκτὰ ἀπ’ ὅλη τὴν ἀνθρωπότητα χωρὶς τὴν χρῆση βίας ἢ τὴν ἀσκηση προπαγάνδας.

Ἀναλογιστήκατε ποτὲ ὅτι **τώρα**, ποὺ ὅλοι ἀναζητοῦν τὸν δρόμο τῆς μιᾶς καὶ ἐνιαίας ἀνθρωπότητας, ποὺ ἴσως ἀφήσουμε πίσω ὅ,τι χωρίζει καὶ καταστρέφει τοὺς ἀνθρώπους –φανατισμὸς, πολιτικὰ καὶ θρησκευτικὰ δόγματα, ἔλλειψη ἀνοιχτῶν φιλοσοφικῶν καὶ ἰδεολογικῶν ὀριζόντων, προπαγάνδα, βία–, ἦρθε ἡ ἱστορικὴ στιγμή **νὰ υἱοθετήσουμε τὴν ἑλληνικὴ θεώρηση καὶ τὸν ἑλληνικὸ τρόπο ζωῆς** ὡς ἐνωτικὴ-συγκολλητικὴ οὐσία τῆς ἀνθρωπότητας; Πιστεύετε ὅτι ὁ **Ἑλληνικὸς Πολιτισμὸς** θὰ μπορούσε καὶ θὰ ἔπρεπε νὰ εἶναι ὁ πολιτικοἰδεολογικὸς καὶ ψυχικὸς συνδετικὸς κρίκος ἀνάμεσα σὲ ἔθνη καὶ ἀνθρώπους ;

Σὲρ Χιού Λούντ Τζόουνς: «Πολλὲς φορὲς ἀναρωτήθηκα, ποιὸς εἶναι ὁ λόγος ποὺ μία μικρὴ, ὀρεινὴ καὶ ἄγονη χώρα κατάφερε σὲ τόσο σύντομο χρονικὸ διάστημα ὄχι μόνο νὰ δημιουργήσῃ μία ἀπὸ τὶς σπουδαιότερες φιλολογίες τοῦ κόσμου, ἀλλὰ καὶ νὰ θέσῃ τὶς

βάσεις της ευρωπαϊκής φιλοσοφίας, πολιτικής, οργάνωσης, τέχνης, ιατρικής και επιστήμης. Είναι ένα πραγματικά δύσκολο έρώτημα, αλλά είμαι πεπεισμένος ότι ο κύριος λόγος που οι Έλληνες σημείωσαν τέτοια πρόοδο, ήταν ο σκληρός ρεαλισμός της θρησκείας τους.»

Όσοι Χιού βλέπει στην αρχαία Ελλάδα ένα πρότυπο, ένα κοινωνικό υπόδειγμα, ένα **μοντέλο** ανώτερο όσων υπάρχουν σήμερα και, χωρίς να προτείνει την υιοθέτηση π.χ. μίας πολυθεϊστικής θρησκείας, αναπτύσσει στον λόγο του τα πλεονεκτήματα της δομής του αρχαίου ελληνικού κόσμου.

Κατ' αρχάς, όσον αφορά στην θρησκεία, ο σερ Χιού θεωρεί την ελληνική ως πολύ διαφορετική σε σύγκριση με τις άλλες. Ο «Δαυλός» εδώ και 23 χρόνια έχει πλειστάκις επισημάνει ότι πρόκειται για μία θρησκεία από την οποία **ἀπουσίαζε τὸ δόγμα** (θεμελιώδης διαφορά), όπου **δὲν ὑπῆρχε ἐπαγγελματικὸς κληρὸς, δὲν ὑπῆρχε ἱερὸ βιβλίο** και ἡ ἐπαφή των ἀνθρώπων με τοὺς θεοὺς γινόταν κυρίως μέσω των ποιητῶν, τῆς ζωγραφικῆς, τῆς ἀρχιτεκτονικῆς, τῆς τέχνης γενικότερα. Ο ρόλος των (ἀμίσθων) ἱερέων περιοριζέτο στὶς ἀνεν ἁμοιβῆς ἱεροπραξίες και φροντίδα και φύλαξη των ναῶν. Οἱ ἄνθρωποι δὲν πίστευαν ὅτι δημιουργήθηκαν ἀπὸ κάποιον θεό, γεγονός που τοὺς καθιστοῦσε ἀπολύτως ἐλεύθερους ὡς ὄντα (Ἡσίοδος «Θεογονία», «Ἔργα και Ἡμέραι»). Οἱ θεοὶ των Ἑλλήνων ἦταν ἄνθρωποι με πρωτοποριακή παρουσία, που ἔζησαν σὲ ἄλλες ἐποχὲς και εἶχαν τὸν ρόλο των θεματοφυλάκων των θεσμῶν, που ἐκείνοι ὡς ἡγέτες ἄλλα και θνητοὶ ἄνθρωποι εἶχαν θεσπίσει και σύμφωνα με τοὺς ὁποίους λειτουργοῦσε ἡ ἀρχαία ἑλληνική κοινωνία. Ἡ κυρίαρχη ἰδέα πάνω στην ὁποία ἦταν δομημένη ἡ ἑλληνική κοινωνία, ἦταν ἡ ἰδέα τῆς **Δικαιοσύνης** (θεὰ Δίκη), τὴν ὁποία και ἀπένειμε ὁ κορυφαῖος των θεῶν Ζεὺς. Στην «Θεογονία» διαβάζουμε ὅτι ὁ Ζεὺς πῆρε ὡς σύζυγο τὴν Θέμιδα (θεϊκή δικαιοσύνη) και ἔγινε πατέρας τῆς Δίκης, τῆς Εἰρήνης και τῆς Εὐνομίας (τὸ ὄνομα τῆς ὁποίας ὑποδηλοῖ τόσο τὴν ὑπαρξὴ καλῶν νόμων ὅσο και τὴν προθυμία τήρησής τους).

«**Ἡ δικαιοσύνη τοῦ Δία εἶναι μέρος τοῦ κόσμου, τῆς τάξεως τοῦ σύμπαντος**», λέει ὁ σερ Χιού. Ο κόσμος αὐτὸς λοιπὸν λειτουργοῦσε με βάση τὸ τρίπτυχο **ὑβρις-τιμωρία-κάθαρση**. Καὶ συνεχίζει: «Ὅταν ἡ θεὰ Δίκη προσεβάλλετο ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους, ἔπαιρνε τὴν θέση τῆς δίπλα στὸν Δία, ὁ ὁποῖος ἀπέδιδε στὸν καθένα αὐτὸ που τοῦ ἄρμοζε. Ἡ “Ἰλιάδα” παρουσιάζει τὸ πῶς κυβερνοῦσαν τὸν κόσμο οἱ θεοὶ και μᾶς δίνει τὴν πραγματική και ὄχι μία ἐξωραϊσμένη εἰκόνα τῆς ἀρχαίας κοινωνίας. Στὸν Τρωικὸ πόλεμο ἡ Ἀθηνᾶ, προστάτιδα των Ἀχαιῶν, στρέφεται ἐναντίον τους, ὅταν ὁ Αἴας, ἓνας ἀπὸ τοὺς μεγαλύτερους ἥρωες τοῦ πολέμου, βιάζει μέσα στὸν ναὸ τῆς τὴν κόρη τοῦ Πριάμου Κασσάνδρα. **Ἡ ὑβρις ἀκολουθεῖται ἀπὸ τιμωρία**. Ἡ Ἀθηνᾶ ζητᾷ ἀπὸ τὸν Ποσειδῶνα νὰ προκαλέσῃ καταιγίδα, ἡ ὁποία και ἐπιφέρει τὴν καταστροφὴ των πλοίων των Ἀχαιῶν... Στην “Ὀδύσεια” ὁ Ὀδυσσεύς, ἄν και μέγας ἥρωας, τιμωρεῖται γιὰ τὴν **προσβολή** που ἔκανε στὸν Ποσειδῶνα... Με τὸν ἴδιο τρόπο ὁ Δίας ἀπονέμει δικαιοσύνη, βοηθώντας τὸν Ὀδυσσεῦ νὰ ἐξοντώσῃ τοὺς μνηστήρες τῆς Πηνελόπης και καταχραστὲς τῆς περιουσίας του».

Υπεύθυνοι γιὰ ὅλα οἱ ἄνθρωποι, ὄχι οἱ θεοὶ

Όσοι Χιού πιστεύει ὅτι γιὰ τοὺς Ἑλληνες ἡ **εὐημερία** ἦταν τὸ ἀποτέλεσμα τῆς σκληρῆς δουλειᾶς και τῆς ἀπόδοσης τιμῶν στοὺς θεοὺς. Ἡ **δυστυχία** και οἱ στερήσεις τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ὀκνηρίας και τῆς ἀσέβειας. Τὰ πάντα τὰ ἔβλεπαν ὡς ἀπόρροια των δικῶν τους ἐνεργειῶν και ὄχι ὡς ἐπενέργεια κάποιας «τυφλῆς» ἢ θεοῦ ἀποστελλόμενης μοίρας, που χωρὶς λόγο «κτυπᾷ» τοὺς ἀνθρώπους. Ο **Ἀριστοτέλης** και οἱ **Ἐπικούρειοι** δὲν δέχονταν ὅτι κάποιοι θεοὶ ἐπενέβαιναν καθ' οἷονδήποτε τρόπο στην ζωὴ των ἀνθρώπων. Οἱ τιμὲς που ἀπέδιδαν στοὺς θεοὺς εἶναι συνυφασμένες με τὸ **ἦθος** των ἀνθρώπων. Γι' αὐτὸ και ἡ **ἀσέβεια** πρὸς αὐτοὺς (θεοὺς-θεσμοὺς) ἐπέσυρε τιμωρία χωρὶς ἔλεος. «Ἔτσι, στὶς “Βάκχες” τοῦ Εὐριπίδη ὁ θεὸς Διόνυσος, γνιὸς τοῦ Διὸς και τῆς Θηβαίας πρι-

Ο καθηγητής της Βασιλικής Έδρας του Έλληνικού Πολιτισμού στο Πανεπιστήμιο της Όξφορδης σέρ Χιού Λόνντ Τζόουνς σε φωτογραφία ληφθείσα στην διάλεξή του με θέμα «Αρχαίος Έλληνικος Πολιτισμός και η Πολυπολιτισμικότητά του σε αναφορά με την σημασία τους για την Σύγχρονη Έποχή» στο Μέγαρο Καρατζά την 1η παρελθόντος Ιουνίου.

γίππισσας Σεμέλης, δὲν τιμήθηκε ἀπὸ τὸν βασιλέα τῶν Θηβῶν, τὸν ἐξάδελφό του Πενθέα καὶ ἐκδικήθηκε μὲ τὸν πλέον σκληρὸ τρόπο».

Οἱ θεοὶ τῶν Ἑλλήνων δὲν ἦταν «ταμπού» γιὰ τοὺς «πιστοὺς» τους. Οἱ ἄνθρωποι δὲν προσκυνοῦσαν ποτὲ τοὺς θεοὺς στὴν Ἑλλάδα. Ὅχι σπάνια, ἐμάχοντο ὡς ἴσοι πρὸς ἴσους: Ἰδιαίτερες τιμὲς ἀπέδιδαν οἱ Ἕλληνες καὶ στὸν **Προμηθεά**, ὁ ὁποῖος ἔκλεψε ἀπὸ τοὺς θεοὺς καὶ χάρισε στοὺς ἀνθρώπους τὴν **φωτιὰ** (=γνώση), ἡ ἀναζητήση τῆς ὁποίας χαρακτηρίζει τὴν κοινωνία τους (καὶ βέβαια ἀπετέλεσε τὸν θεμέλιο λίθο γιὰ τὴν πολιτισμικὴ ἐξέλιξή τους). Ὁ Προμηθεάς ἦταν ὁ ὁδηγός τους, ἐκεῖνος ποὺ τοὺς ἔβγαλε ἀπὸ τὸ σκοτάδι. Ἄς μὴν ξεχνᾶμε ὅτι καὶ αὐτὸς ὁ **Δίας** καταπίνει τὴν **Μῆτιν** καὶ γεννᾷ τὴν **Ἀθηνᾶ** (σοφία, γνώση).

Μύση σ' αὐτὸν τὸν Κόσμο, ὄχι στὸν «Ἄλλον»

“**Τ**ὸν 8ο αἰ. π.Χ. ἡ **πόλις** κατέστη ἡ συνήθης μορφὴ ὁργάνωσης τῆς ἐλληνικῆς κοινωνίας. Τὰ ἱερά, ὅπου προσεφέροντο οἱ θυσίαι στοὺς θεοὺς, ἀνῆκαν στὴν δικαιοδοσίᾳ της. Οἱ ναοὶ ἐκτίζοντο σὲ σοφὰ ἐπιλεγμένες θέσεις καὶ συνήθως ἦταν ἀριστουργήματα ἀρχιτεκτονικῆς, διακοσμημένα μὲ ὑψηλῆς τέχνης ἀγάλματα. Τὰ σπουδαιότερα ἱερά τῶν Ἑλλήνων βρίσκονταν στὴν Ὀλυμπία καὶ τοὺς Δελφοὺς καὶ ἀπὸ τὸν 6ο αἰῶνα π.Χ. ὀργανώνονταν τέσσερις σπουδαῖοι Πανελληνιοὶ **Ἀγῶνες**: οἱ Ὀλυμπιακοὶ Ἀγῶνες στὴν Ὀλυμπία, τὰ Πύθια στοὺς Δελφοὺς, τὰ Νέμεα πρὸς τιμὴν τοῦ Διὸς στὴν Νεμέα καὶ τὰ Ἰσθμια πρὸς τιμὴν τοῦ Ποσειδῶνος στὸν Ἰσθμὸ τῆς Κορίνθου. Στὴν Ἐλευσίνα ὁ ναὸς τῆς θεᾶς Δήμητρας καὶ τῆς κόρης της Περσεφόνης ἀποτελεῖ τὸ πιὸ σπουδαῖο ἀπὸ τὰ ἱερά, ὅπου ἐτελοῦντο **μυστήρια**. Σκοπὸς τους ἦταν ἡ **μύση σ' αὐτὸν τὸν κόσμον καὶ ὄχι σὲ κάποιον ἄλλον**. Σὲ κάθε πόλιν ὀργανώνονταν ἐορτὲς (συνήθως συνδεδεμένες μὲ τὶς γεωργικὲς δραστηριότητες τῶν ἀνθρώπων, π.χ. τὴν σπορὰ, τὸν θερισμὸ) καὶ περιελάμβαναν ἀθλητικὸς καὶ ποιητικὸς ἀγῶνες. Κορυφαία ἐορτὴ ἦταν αὕτῃ τοῦ Διονύσου, ὅπου ἐδίδοντο καὶ παραστάσεις τραγωδιῶν.”

Οἱ ἀγῶνες, οἱ ἐορτὲς καὶ ὅλη ἡ ἱεροτελεστία ποὺ ἀκολουθεῖτο γίνονταν, γιὰ νὰ τιμήσουν τοὺς θεοὺς καὶ πρὸς ἀνάμνηση κάποιου σπουδαίου γεγονότος (τιμῶντας ἔτσι ἐκτὸς ἀπὸ τοὺς θεοὺς-θεσμοὺς καὶ τοὺς δημιουργοὺς ἀνθρώπους). Ἡ δρ Τζόαν Κόνελλν τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Νέας Ὑόρκης ὑποθέτει ὅτι τὰ Παναθηναία γίνονταν πρὸς τιμὴν τῆς Ἀθῆνας καὶ ταυτοχρόνα τῶν θυγατέρων τοῦ βασιλέως Ἐρεχθέως, ποὺ θυσιάστηκαν, προκειμένου νὰ ὑπερασπισθοῦν τὴν πόλιν τους κατὰ τὴν εἰσβολὴ τοῦ Θρακὸς Εὐμόλπου «Θεὸς» (Ἀθηνᾶ) καὶ ἄνθρωπος (Ἀθηναῖες πριγκίπισσες) ἐδῶ ταυτίζονται καὶ συλλατρεῦνται στὴ θρησκευτικὴ ἐορτὴ τῶν Παναθηναίων.

“**Ο** Χριστιανισμὸς -θὰ προσθέταμε ἐν κατακλείδι ἐμεῖς- μὲ τὴν εἰσαγωγὴ στὴν ἱστορία τοῦ μεταφυσικοῦ-ἐξωσυμπαντικοῦ-προσυμπαντικοῦ θεοῦ εἰσήγαγε ταυτοχρόνα τὸν μεταφυσικὸ φόβο καὶ συνεπῶς τὸν ἐξουσιασμὸ τοῦ «Ἰεχωβά» πάνω σὲ καταπιεσμένους πιστοὺς (μὲ ἐργαλεῖα τοῦ «ἱερά-θεόπνευστα βιβλία», δόγματα, ἱεραρχικὴ ὁργάνωση καὶ ἐπαγγελοποιήση τοῦ κλήρου). Ἐτσι ἀνέτρεψε ὁλοκληρωτικὰ τὴν ἐλληνικὴ τάξη ἰδεῶν καὶ πραγμάτων καὶ ἐκθεμελίωσε τὶς βάσεις μιᾶς ἑλλογῆς θεώρησης τῆς ζωῆς καὶ τοῦ κόσμου, ποὺ εἶχαν θέσει οἱ Ἕλληνες. Ἡ **αἰδὼς** καὶ ἡ **νέμεσις** ἐκείνων ἔδωσαν τὴν θέση τους στὴν δουλοπρεπὴ **ταπεινότητα**, ποὺ θεωρήθηκε ὑψιστὴ ἀρετὴ, ἐνῶ ἡ **ὑπερηφάνεια** θανάσιμο ἁμάρτημα, μιὰ ταπεινότητα -ἀποτέλεσμα τοῦ «φόβου Κυρίου», τῆς χρόνιας αὐτῆς ψυχικῆς κατάστασης τοῦ Χριστιανοῦ ἀνθρώπου-«δούλου τοῦ Θεοῦ».

Ἀρτεμὶς Γεωργιάδου

ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

Μέγιστοι ποιητές ασχολήθηκαν μὲ τὴν ἐξύμνηση τῶν νικητῶν

Στὰ Ὀμηρικὰ Ἔπη ἔχουμε τὶς πρῶτες ἀναφορὲς σὲ ἀθλητικοὺς ἀγῶνες. Στὴν Ἰλιάδα (Ψ στίχ. 257 ἕως 897) περιγράφεται μία πλουσιώτατη ἀθλητικὴ δραστηριότητα μὲ πολλὰ ἀγωνίσματα. Πρόκειται γιὰ τοὺς ἀγῶνες ποὺ προκηρύσσει ὁ Ἀχιλλέας πρὸς τιμὴν τοῦ νεκροῦ φίλου του Πατρόκλου. Ἀναφέρονται καὶ περιγράφονται τὰ ἀγωνίσματα: ἄρματοδρομία, πυγμὴ, πάλη, δρόμος, δίσκος, τοξοβολία καὶ ἀκοντισμός. Στὰ ἔπαθλα γιὰ τοὺς νικητὲς περιλαμβάνονταν: δοῦλοι, ἄλογα, βόδια, μουλάρια, τριποδικοὶ λέβητες, χρυσὸς καὶ ὁ σπάνιος γιὰ τὴν ἐποχὴ σίδηρος.

Θὰ παραθέσω ἓνα μικρὸ ἀπόσπασμα σὲ μετάφραση τῶν Νίκου Καζαντζάκη καὶ Ἰωάννου Κακριδῆ:

«Κι ὡς πῆραν θέση, τὸ ἀκροσῆμαδο τοὺς ἔδειξε ὁ Ἀχιλλέας,
πέρα μακριὰ στὸν κάμπο, κι ἔβαλε σιμά του ἐκεῖ νὰ στέκη
ὁ ἰσόθεος Φοῖνικας βλεπάτορας, ὁ ἀκράνης* τοῦ κυροῦ του,
νὰ ᾄχει τὴν ἔγνοιάν του στὸ τρέξιμο, νὰ πῇ τὴν πᾶσα ἀλήθεια.
Κι ἐκεῖνοι ὅλοι μαζί πᾶ στ' ἄτια τοὺς σηκῶσαν τὰ μαστίγια,
καὶ τὰ χτυποῦσαν μὲ τὰ νιόλουρα, καὶ μὲ φωνὲς τ' ἀγγρίζαν,
γιομάτοι ὀρμῇ κι αὐτὰ δρασκελίζαν φτερόποδα τὸν κάμπο,
γοργὰ ἀπὸ τ' ἄρμενα ἀλαργαίνοντας κι ἀνέβαινε τ' ἀψηλὸν
κάτω ἀπ' τὰ στήθη τοὺς σὰ σύγνεφο γιὰ ἀνεμοζάλη ἢ σκόνη,
κι οἱ πλούσιες χῆτες τοὺς κυμάτιζαν μὲ τὴν πνοὴ τοῦ ἀνέμου
καὶ μιὰ στὴ γῆ τ' ἀμάξια ἐσοῦρνονταν τὴν πολυθυρόφα ἀπάνω,
καὶ μιὰ ψηλὰ πηδοῦσαν μετέωρα κι ἐντὸς οἱ ἀμαξολάτες
στέκαν ὁλόρθοι, καὶ σπαρτάριζε βαθιὰ ἡ καρδιά τοὺς, ὅλοι
τὴ νίκη ὡς λαχταροῦσαν κι ἔσκονζε καθέννας στ' ἄλογά του
νὰ πιλαλοῦν, κι αὐτὰ πετοῦσαν στὸν κάμπο μὲς στὴ σκόνη.
Μὰ ὡς τὸ στερεὸν τὸ δρόμο τ' ἄλογα κᾶναν γοργὰ, νὰ γύρουν
στὸ ψαρὶ πέλαο πίσω, φάνηκε τοῦ καθενοῦς ἡ ἀξιοτή.»

Στὴν Ὀδύσσεια (θ, στίχοι 97-253) ὁ Ὅμηρος, περιγραφικώτατος, μᾶς κάνει λόγο γιὰ τοὺς ἀγῶνες στὸ νησί τῶν Φαιάκων, ποὺ ὀργανώνει ὁ βασιλεὺς Ἀλκίνοος πρὸς τιμὴν τοῦ ἀγνωστοῦ ξένου του, τοῦ Ὀδυσσεύ. Ὅταν ὁ Εὐρύαλος προκάλεσε τὸν ταλαιπωρημένο ἀπ' τὶς κακουχίες στὴ θάλασσα Ὀδυσσεύ, λέγοντάς του ὅτι δὲν μοιάζει μὲ ἀθλητὴς («οὐδ' ἀθλητῆρι ἔοικας»), ὁ Ὀδυσσεύς προσβλήθηκε καὶ ἐσπενεσε νὰ λάβῃ μέρος στοὺς ἀγῶνες. Τὴν ἐποχὴ ἐκείνη θεωροῦνταν ντροπὴ νὰ μὴν εἰσαί ἀθλητῆς. Ἐδῶ γιὰ πρώτη φορὰ συναντοῦμε τὴ λέξη ἀθλητῆς γεμάτη ἀπὸ τὸ περιεχόμενο ποὺ ἐκφράζει.

Ἰδού ἓνα μικρὸ ἀπόσπασμα σὲ μετάφραση Δημητρίου Ν. Μαρωνίτη:

«... καὶ μολοντοῦτο, μὲ τὰ τόσα πάθη, θὰ δοκιμάσω τὰ ἀγωνίσματά σας,
γιατὶ ὁ λόγος σου δάγκωσε τὴν ψυχὴ μου, ξάναψες τὸ φιλότιμό μου”.
Εἶπε κι εὐθύς, ἔτσι ντυμένος μὲ τὴ χλαίνη του, πῆδηξε πάνω

*Ἀκράνης, σύντροφος, φίλος, ἀκράινος=κολλητός. Ὁ Φοῖνικας ἦταν παιδαγωγὸς τοῦ Ἀχιλλέου.

κι ἔπιασε πέτρινο δίσκο - τὸν πιδὲ μεγάλο καὶ παχύ,
κατὰ πολὺ βαρύτερο ἀπὸ κεῖνον, ποὺ τὸ συνήθιζαν οἱ Φαίακες
νὰ ρίχνουν μεταξύ τους.
Πρώτα τὸν στριφογύρισε, κι ὅταν τὸν ἐξαπέλυνε τὸ στιβαρό του χέρι,
βούιξε ἡ πέτρα· σκύβουν στὸ χῶμα οἱ Φαίακες
-αὐτοὶ ποὺ τὸ μακρὺ κοντὶ ἀγαποῦν καὶ καμαρώνουν γιὰ τὰ πλοῖα τους-
μήπως τοὺς πάρῃ ἡ ριπὴ τοῦ δίσκου· ποὺ φεύγοντας
ἀπὸ τὸ χέρι του, πετοῦσε τώρα, καὶ μ' ἀπίστευτη ταχύτητα,
πέρα ἀπ' τὰ σήματα τῶν ἄλλων.»

Στὸν περιφώνημα Ὅμηρικὸν Ὑμνον εἰς Διοσκούρους (I, 18-19) ὁ ποιητὴς χαιρετᾷ τοὺς ἄξιους ἀθλητὲς, ἀναβάτες τῶν γρήγορων ἵππων.

«Χαίρετε, Τυνδαρίδαι, ταχέων ἐπιβήτορες ἵππων,
αὐτὰρ ἐγὼν ὕμενέων [τε] καὶ ἄλλης μνήσασμ' αἰοιδῆς.»
«Γεῖά σας Τυνδαρίδες, ἀναβάτες γρήγορων ἵππων
ἐγὼ βέβαια θὰ σᾶς θυμῶ καὶ μὲ ἄλλο τραγοῦδι.»

Στὸ ἔργο τοῦ Ἡσίοδου «Ἀσπίς» ὁ ποιητὴς, περιγράφοντας τὴν ἀσπίδα τοῦ Ἡρακλῆ, παρουσιάζει δύο διαφορετικὲς εἰκόνες τῆς πόλης· τὴν πόλιν σὲ καιρὸ πολέμου καὶ τὴν πόλιν σὲ καιρὸ εἰρήνης. Στὴν εἰρηνικὴ πόλιν, πλῆθι στίς σκηνές θερισμοῦ καὶ τρύγου, περιγράφονται σκηνές ἀπὸ ἀγῶνες πάλης, πυγμῆς, ἀρματοδρομίας. Γιὰ τὸν ποιητὴ τὸ ἀθλητικὸ πνεῦμα εἶναι συνυφασμένο μὲ τὴν χάρεα τῆς εἰρηνικῆς ζωῆς καὶ ἐκφράζεται τόσο μὲ τοὺς ἀθλητικὺς ἀγῶνες ὅσο καὶ μὲ τὸν καθημερινὸ ἀγῶνα καὶ μόχθο τῶν ἀνθρώπων ἐνάντια στὴ φύση καὶ τὴν ἴδια τὴ γῆ, ποὺ πρέπει νὰ ποτιστῇ μὲ τὸν ἰδρώτα τοὺς γιὰ νὰ ἀποδώσῃ τὰ ἀγαθὰ τῆς.

Οἱ ᾠδὲς ἢ ὕμνοι τοῦ Πινδάρου

Τὸ ἀγωνιστικὸ πνεῦμα καὶ ὁ ἀθλητισμὸς ἀποτελέσαν κύρια πηγὴ ἔμπνευσης τῆς ἐλληνικῆς τέχνης στὴν πνευματικὴ καὶ εἰκαστικὴ ἔκφρασή της. Ἀπὸ τρόπους εἶχαν οἱ ἀρχαῖοι γιὰ νὰ ἀπαθανάτισουν μία μεγάλη ἀθλητικὴ νίκη. Ὁ ἕνας ἦταν νὰ παραγγείλουν σὲ γλύπτη τὴ δημιουργία ἐνὸς ἀγάλματος τοῦ νικητῆ, τὸ ὁποῖο συνήθως τοποθετοῦσαν μέσα στὸ χώρο τῶν μεγάλων ἱερῶν, ὅπου τελοῦνταν οἱ ἀγῶνες. Γιὰ παράδειγμα στὴν Ἱερὰν Ἄλτιν, στὴν Ὀλυμπία, ἢ στὸν ἱερὸν χώρο τῶν Δελφῶν ἢ στὴν ἀγορὰ τῆς πόλεως ἀπὸ ὅπου καταγόταν ὁ ἀθλητὴς. Ὁ ἄλλος ἦταν νὰ ζητήσουν ἀπὸ ἕναν μεγάλο ποιητὴ νὰ συνθέσῃ ὕμνον γιὰ τὸν νικητὴ. Ὁ μέγιστος ἐκ τῶν εἰδικῶν, ἅς τοὺς ποῦμε ἔτσι, αὐτῶν ποιητῶν ἦταν ὁ Πίνδαρος καὶ οἱ ὕμνοι του ἦν ᾠδὲς τοῦ ὀνομάσθησαν *ἐπίνικοι*.

Ὁ Πίνδαρος, ἄνθρωπος ἀγαπητὸς σὲ ὅλους γιὰ τὴν ἀρετὴν του, γεννήθηκε στὴς Κυνὸς Κεφαλὲς (συννοικισμὸς τότε τῆς Θήβας) τὸ 518 καὶ πέθανε τὸ 438 π.Χ. Πατέρας του ἦταν ὁ Δαΐφαντος καὶ μητέρα του ἡ Κλεοδίχη. Ἀπὸ τὰ πρῶτα του χρόνια διδάχθηκε μουσικὴ καὶ ποίηση καθὼς καὶ τὴν ἀθλητικὴν τέχνη ἀπὸ τὸν θεῖο του Σκοπελῖνο. Μαθήματα ποιητικῆς τέχνης τοῦ ἔδωσε ἡ περίφημη Θηβαία ποιητορία Κόριννα καὶ ἡ ἐπίσης Θηβαία Μυρτίς. Γιὰ νὰ διδάχῃ καλύτερα τὴν τέχνην του, πῆγε στὴν Ἀθῆνα· ἐκεῖ πῆρε μαθήματα καὶ ἀπὸ ἄλλους δασκάλους, μεταξύ τῶν ὁποίων περιφημότερος ἦταν ὁ ποιητὴς καὶ μουσικὸς Λάσος ὁ Ἐρμιονεύς. Ἡ ποίησή του εἶναι χορική, γιὰ νὰ τραγουδιέται ἀπὸ πολλοὺς σὲ δημόσιους χώρους. (Στὴν ἀρχαία ἐλληνικὴ Λυρικὴ Ποίησὶ ὁ λόγος ἦταν μελοποιημένος καὶ πολλὰς φορὲς ἢ μουσικὴ του ἦταν χορογραφημένη. Οἱ ποιητὲς ἦταν ταυτοχρόνα στιχοῦργοι, μουσικοί, συνθέτες καὶ πολλὰς φορὲς χορογράφοι καὶ χοροδιδάσκαλοι).

Ἡ ποίηση τοῦ Πινδάρου εἶναι ἔντονα θρησκευτικὴ, εὐγενικὴ, μεγαλόπρεπη, ὁ λόγος του ἔχει ὁρμὴ καὶ πλαστικότητα, εἶναι ἐπιβλητικὸς, ἀφειδώλευτος, μὲ σπάνιες, δυνατὲς καὶ σύνθετες λέξεις. Οἱ Ἀλεξανδρινοὶ φιλόλογοι κατέταξαν τὸ ἔργο του σὲ δεκαεπτὰ (17) βιβλία. Ἀπὸ αὐτὰ ὅμως μόνο τέσσερα (4) βιβλία ἐπινίκων σώθηκαν καὶ ἐλάχιστα ἄλλα μικρὰ καὶ φθαρμένα ἀποσπάσματα. Τὸ ἔργο του ἦταν: «Ὑμνοι, Παιάνες, Διθύραμβοι» (2 βιβλία), «Προσόδια» (2 βιβλία), «Παρθένια» (3 βιβλία), «Ὑπορχήματα» (2 βιβλία), «Εγκώμια, Θρήνοι, Ἐπίνικοι» (8 βιβλία).

Οἱ «Ἐπίνικοι» τοῦ Πινδάρου εἶναι χωρισμένοι σὲ τέσσερις ομάδες, ἀνάλογα μὲ τὸν τόπον ποὺ διεξάγονταν οἱ μεγάλοι Πανελλήνιοι ἀγῶνες καὶ κερδίζονταν οἱ νίκες. Ἔτσι ἔχουμε τοὺς Ὀλυμπιονίκους, τοὺς Πυθιονίκους, τοὺς Ἰσθμιονίκους καὶ τοὺς Νεμεόνικους. Ἐκτὸς βέβαια ἀπὸ τοὺς μεγάλους Πανελλήνιους ἀγῶνες ὑπῆρχαν καὶ δεκάδες ἄλλοι τοπικοί, ἀφιερωμένοι σὲ τοπικοὺς ἥρωες καὶ θεοὺς.

Θὰ παραθέσω μερικὰ ἀποσπάσματα ἀπὸ τὴν πλούσια συλλογὴ τοῦ ὑπὸ μελέτῃ Πινδάρου (οἱ

Πίνδαρος, ὁ μέγας Θηβαῖος λυρικός. Τὸ σημαντικώτερο μέρος τοῦ ποιητικοῦ ἔργου του εἶχε ὡς θέμα του τὸν ἀθλητισμὸ καὶ τοὺς ἀθλητὲς. Ὁ Μέγας Ἀλεξάνδρος τὸν θαύμαζε τόσο, ὥστε ζήτησε ἀπὸ τὸν πατέρα του Φίλιππο νὰ μὴν κατεδαφισθῇ ἡ οἰκία ποὺ γεννήθηκε, ὅταν ἰσοπέδωσε τὴ Θήβα μετὰ τὴ νίκη του στὴ Χαιρώνεια τὸ 335 π.Χ. Ἡ ἀνωτέρω ἀνάγλυφη εἰκόνα τοῦ Πίνδαρου, παραδίδοντος τὴ λύρα σὲ ἓνα παιδί, βρίσκεται στὸ ἀρχαιολογικὸ μουσεῖο τῆς Βασιλείας (Ἑλβετία).

περισσότεροι ὕμνοι του ἦταν τῶν 150, 200 καὶ 250 στίχων).

«Ἄριστον μὲν εἶναι τὸ νερὸ καὶ ὁ χρυσός, λάμψη φωτιᾶς
ποῦ καταλάμπει στὴ νύχτα τὸν μεγαλύνοντα πλοῦτο.
Μὰ ἂν ἀγῶνες λαχτάρησες, καρδιά μου,
νὰ ὑμνήσης,
μὴν ψάχνεις ἀπ' τὸν ἥλιο
λαμπρότερο τῇ μέρᾳ ἄστρο φωτοπερίχυτο
στὸν ἔρημο αἰθέρα,
μῆτε ἀπ' τὸν Ὀλυμπιακὸ ἀγῶνα ἄλλον ὑπέρτερο.
Αὐτοῦ τοῦ ἀγῶνα ὁ κοσμολάλητος ὕμνος
τῶν ποιητῶν περιζῶνει τὴν ἔμπνευση
νὰ δοξάζουν τοῦ Κρόνου τὸ γιό,
στὴν πλοῦσια φτάνοντας μακάρια τοῦ Ἰέρωνα ἐστία...»

Αὐτὸ τὸ ἀπόσπασμα εἶναι ἀπὸ τὸν πρῶτο 1^ο Ὀλυμπιονίκο, ἀφιερωμένο στὸν Ἰέρωνα τὸν Συρακούσιο, νικητὴ στοὺς Ἱπποδρομικοὺς ἀγῶνες κέλητος ἵππου. Ὁ ἐπίνικος αὐτὸς γράφτηκε μετὰ τὴν 76^η Ὀλυμπιάδα, τὸ 476 π.Χ. Ὁ Ἰέρων ἦταν ὁ ξακουστός τύραννος τῶν Συρακουσῶν, σημαντικὴ πολιτικὴ καὶ πνευματικὴ προσωπικότητα, μὲ μεγάλο ἔργο καὶ ἀναγνώριση ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους. Νικητὴς ἐπτά φορὲς σὲ μεγάλους πανελλήνιους ἀγῶνες, τρεῖς φορὲς ὀλυμπιονίκης, τρεῖς φορὲς πυθιονίκης καὶ ἀρχετὲς φορὲς σὲ μικρότερους τοπικοὺς.

Στὸν Διαγόρα τὸν Ρόδιο, στὸν εὐθυμάχα Διαγόρα, τὸν ἄνδρα τὸν πελώριο, νικητὴ στὴν πυγμαχία, εἶναι ἀφιερωμένος ὁ 7^{ος} Ὀλυμπιονίκος.

«... ἔτσι καὶ ἄφθογο χύνω νέκταρ, δῶρο τῆς Μούσας
καὶ γλυκὸ τοῦ μυαλοῦ μου καρπὸ, στοὺς νικητὲς τὸ προσφέρω
εὐφραίνοντας ὅσους νικοῦν στὰ Ὀλύμπια καὶ στὰ Πύθια
καὶ μακάριος αὐτὸς ποῦ φήμη ἀγαθὴ τὸν δοξάζει.
Ἄλλοτε ἄλλον ἢ ζωοδότρα ἢ Χάρη γλυκαίνει
μὲ πάμφωνη λύρα συχνὰ καὶ αὐλοὺς μυριόλαλους.
Καὶ μὲ τῶν δυὸ τὸν γλυκόλαλο ἀχὸ καὶ τὸν Διαγόρα μαζὶ κατέβηκα,
τὴν θαλασσοκόρη κόρη τῆς Ἀφροδίτης ὑμνώντας, τοῦ Ἥλιου τὴ νύμφη, τὴ Ρόδο,
πελώριο ἄντρα νὰ δοξολογήσω εὐθυμάχα*, γιὰ νίκη πυγμαχίας
στὸν Ἀλφειδ ποῦ στεφανώθηκε καὶ (στῆς Πυθώνας) τὴν πηγὴ,
τὴν Κασταλία, καὶ τὸν πατέρα Δαμάγητο, φίλο τῆς Δίκης,
ποῦ κατοικοῦνε στὴν τρίπολη νῆσο μὲ τ' Ἀργεΐτικα δόρατα
ἐμβολο ἀπέναντι στὴ ἀπλόχωρη Ἀσία.»

Ὁ ἐπίνικος ἀναφέρεται στὴ νίκη τοῦ Διαγόρα στὴν πυγμαχία τὸ 464 π.Χ. Ὁ Διαγόρας ὁ Ρόδιος, γιὸς τοῦ Δαμάγητου, εἶναι ἀπ' τοὺς πρῶτους δοξασμένους Ὀλυμπιονίκες, νικητὴς σὲ πολλοὺς ἀγῶνες ὅπως καὶ οἱ τρεῖς γιοὶ του καὶ οἱ δυὸ ἐγγονοὶ του, νικητὲς ἐπίσης σὲ ἀγῶνες. Εἶναι ὁ γνωστός πατέρας, ποῦ ἡ κόρη του, ἡ Καλλιπάτειρα, ἀξίωσε νὰ παρακολουθήσῃ τοὺς Ὀλυμπιακοὺς ἀγῶνες παρὰ τὴν αὐστηρὴ ἀπαγόρευση τότε στίς γυναῖκες καὶ οἱ γιοὶ του τὸν περιέφεραν στὸν ὦμο κáνοντας τὸν γυρὸ τοῦ θριάμβου. Τότε ποῦ ὁ Λάκωνας ἐκεῖνος εἶπε τὸ ἀθάνατο: «Κάτθανε Διαγόρα, οὐκ εἰς Ὀλυμπον ἀναβήσει» (Πέθανε Διαγόρα, τώρα ποῦ βρίσκεσαι στὴ μεγαλύτερη δόξα, διότι δὲν πρόκειται νὰ γίνῃς καὶ θεός), φανερώνοντας ἔτσι τὸ μεγαλεῖο τῶν Ὀλυμπιακῶν ἀγῶνων. Καὶ ὁ τρισόλβιος Διαγόρας ἔγειρε τὸ τριπλοστεφανωμένο κεφάλι του πάνω στὴν ἀγκαλιὰ τῶν παιδιῶν του, ἀφήνοντας τὴν τελευταία του πνοή. Ἦταν τὴν 83^η Ὀλυμπιάδα, τὸ 448 π.Χ., ὅταν ἄκουσε ἀπ' τὸν βροντόφωνο κήρυκα τὴν τριπλὴ νίκη τῶν παιδιῶν του. Τὸν ἐπίνικο τοῦ Πίνδαρου οἱ Ρόδιοι τὸν εἶχαν χαράξῃ μὲ χρυσὰ γράμματα πάνω σὲ πλάκα ἀφιερωμένη στοῖς ἱερὰ τῆς Λινδίας Ἀθηνᾶς, ἐπειδὴ ὕμνοῦσε τὴ μυθικὴ ἱστορία τοῦ νησιοῦ τους.

«... Στὴ νίκη ὑπάρχει/ἢ ὑψιστὴ δόξα καὶ ἄθλους μέγιστους/θέλει νὰ ψέλνῃ πάντα ἡ Μοῦσα», τραγουδᾷ ὁ Πίνδαρος στὸν 1ο Νεμεόνικο, ποῦ συνέθεσε γιὰ τὸν Χρόμιο τὸν Συρακούσιο, νικητὴ στὴν ἄρματοδρομία.

Ὁ 8ος Πυθιονίκος ἔχει γραφῇ τὸ 446 π.Χ., ὅταν ὁ Πίνδαρος πιά ἦταν ἀρχετὰ γέρος, γιὰ τὸν Ἀριστομένη τὸν Αἰγινίτη, νικητὴ σὲ ἀγῶνα πάλης. Ὁ Ἀριστομένης ἦταν γιὸς τοῦ Ξενάρκη, ἀπὸ ὀνομαστὴ γενιά τῆς Αἰγίνης καὶ εἶχε νικήσει πολλές φορὲς σὲ ἀγῶνες ὁ ἴδιος ἀλλὰ καὶ ἄλλοι συγγενεῖς του. Ὁ Πίνδαρος ἐδῶ τελειώνει τὸν ὕμνο μὲ τὴν πικρὴ ἀναφορὰ ὅτι ὅλα εἶναι ἐφήμερα

*Τὸν Διαγόρα τὸν ἀποκαλοῦσαν εὐθυμάχαν, γιατί ἀγωνιζόταν μὲ εὐθύτητα καὶ παλληκαριά, τηροῦσε τοὺς κανόνες καὶ διεκδικοῦσε καθαρὴ καὶ ἀψευγάδιαστη νίκη.

καὶ ὅλα γίνονται κατὰ πῶς οἱ θεοὶ τὸ ἐπιθυμοῦν. Εἶναι ἡ ἐπίγνωση ὅτι ἡ εὐνοια τῶν θεῶν εἶναι τόσο φευγαλέα καὶ τόσο εὐκόλο νὰ τὴν χάσῃς, ὅπως τόσο εὐμετάβλητα εἶναι ὅλα τὰ ἀνθρώπινα.

«Ὅμως αὐτὸς ποὺ νίκη κερδίζει καινούργια
ἀνεβαίνει ὁλόλαμπρος
καὶ ἐλπίδες μεγάλες τῇ λεβεντιά του φτερώνουν
κερδίζοντας δόξα ἀπ' τὸν πλοῦτο
ἀνώτερη. Ἀλλὰ ἡ χαρὰ εἶναι πρόσκαιρη
μοῖρα σκληρὴ κατὰ γῆς τὴ σωριάζει
μὲς στὴ στιγμή.
Ἐπάμεροι. τί δέ τις; Τί δ' οὐ τις; Σκιᾶς ὄναρ
ἀνθρωπος. Ἀλλ', ὅταν αἶγλα διόσδοτος ἔλθῃ,
λαμπρὸν φέγγος ἔπεστιν ἀνδρῶν καὶ μείλιχος αἰών.»
«...Ἐφήμεροι. Τί εἶναι ὁ καθέννας; Ἰσχυιὸς ὄνειρον
εἶναι ὁ ἀνθρωπος. Ἀλλὰ ἂν οἱ θεοὶ ἐγνοια τοῦ δείξουν,
ἡ λάμψη μεγάλῃ τῇ ζωῇ του γλυκαίνει.»

Ἡ ὁμορφιὰ αὐτοῦ τοῦ κομματιοῦ δὲν μπορεῖ νὰ ἀποδοθῇ σὲ καμμιά μετάφραση. Ἡ «διόσδοτος αἶγλα» εἶναι ποὺ δίνει λάμψη καὶ ἀξία στὴν ἀνθρώπινη ζωὴ. Ἀξίζει λοιπὸν ὁ ἀνθρωπος νὰ κερδίσῃ μὲ τὰ ἔργα του αὐτὸ τὸ φέγγος, γιὰ νὰ νικήσῃ τὸ ἐφήμερο τῆς φύσης του.

Βακχυλίδης, Σιμωνίδης ὁ Κεῖος, Σοφοκλῆς

Ενας ἄλλος μεγάλος λυρικός ποιητὴς τῆς ἀρχαιότητος, ὁ ὁποῖος ἔζησε στὴ σκιά τοῦ συγχρόνου του Πινδάρου καὶ τοῦ συγγενῆ του Σιμωνίδη στὴν αὐλὴ τοῦ τυράννου τῶν Συρακουσῶν Ἱέρωνα, ἦταν ὁ Βακχυλίδης ἀπὸ τὴν Κέα. Παραθέτω ἓνα ἀπόσπασμα μιᾶς ἐπινίκιας ὥδης τοῦ ἀφιερωμένης στὸν Ἱέρωνα γιὰ τὴ νίκη του σὲ ἀριματοδρομία στὴν Ὀλυμπία τὸ 468 π.Χ.

«... καὶ τίς γοργῆς τοῦ Ἱέρωνα, γοργῆς καὶ ὀλυμπιοδρομῆς,
φοράδες, ποὺ μὲ συνοδοὺς τὴν ἀννύπτρα Νίκη
καὶ τὴ λαμπρὴ Ἀγλαΐα, κοντὰ στ' Ἀλφειοῦ τὸ πλούσιο ρέμα
τὸ κλωθογύριστο ἔτρεξαν ἐκεῖ τοῦ Δεινομένη
ἐκάμαν τὸν ἀρχοντογυῖο νὰ πάρῃ τὸ στεφάνι.»

Ὁ Βακχυλίδης τελειώνει συνδέοντας τὴ νίκη τοῦ Ἱέρωνα στὸν ἱερὸ στίβο τῆς Ὀλυμπίας μὲ τὴ διάθεσιν νὰ κερδίσῃ καὶ ὁ ἴδιος μία ὑστερὴ μνεῖα μέσα ἀπ' τὸν ὕμνο του.

«... Τοῦ κόσμου ἐσὶν τὰ πιδὶ λαμπρὰ στὸν κόσμον ἔδειξες ἄνθη,
Ἱέρωνα ἡ σιωπὴ δὲν ταιριάζει
γιὰ ἓναν ποὺ καλὰ ἔχει πράξει
καὶ μαζὶ μὲ τὴ λαμπρὴ
στέρεῃ δόξα σου, θὰ λένε
καὶ γιὰ τ' ἀηδονιοῦ τὴ χάρη
τοῦ μελίγλωσσου, ποὺ ἡ Τζιὰ τὸ 'χει γεννήσει.»

Ἐνας ἄλλος μεγάλος ἀρχαῖος ποιητὴς, ὁ πρῶτος ποὺ ἄρχισε νὰ συνθέτῃ ἐπινίκιους ὕμνους ἦταν ὁ Σιμωνίδης ὁ Κεῖος. Γεννήθηκε καὶ αὐτὸς στὴν Κέα, τῇ σημερινῇ Τζιᾷ, τὸ 556 π.Χ. καὶ πέθανε στὴ Σικελία φιλοξενούμενος τοῦ τυράννου τῶν Συρακουσῶν Ἱέρωνα τὸ 468 π.Χ. Ὁ Σιμωνίδης ἦταν ὁ πιδὶ κατασταλαγμένος τύπος τοῦ λυρικοῦ ποιητῆ στὴν ἀρχαιότητα, πολυμαθὴς, δὲν ἦταν μόνον ἐμπνευσμένος ἀλλὰ καὶ σοφός. Ὑπέροχος σμιλευτὴς τοῦ στίχου, ὅπου ὁ ρυθμὸς δένει πλέρια μὲ τὴν ἀρμονία. Χοροδιδάσκαλος ὁ ἴδιος καλλιέργησε τὴ χορικὴ ποίησιν φέροντάς τιν στὴν τελειότητα. **Ἡ ποίησιν εἶναι ζωγραφικὴ ποὺ ὁμιλεῖ, ἐνῶ ἡ ζωγραφικὴ εἶναι ποίησιν ποὺ σπαίρνει**, ἔλεγε.

Τὸ ἔργο του, ἀπὸ τὸ ὁποῖο ἓνα πολὺ μικρὸ μέρος σώζεται, περιελάμβανε ὕμνους, ἐγκώμια, θρήνους, ἐπινίκια, ἐλεγείας, ἐπιγράμματα κ.ά. Ἡ ποίησίν του, ἡ ὁποία γενικὰ εἶχε κέντρο τὸν ἀνθρώπο, ἀγαπήθηκε πολὺ καὶ ἔγινε πανελληνία. Ὁ Πλάτων τὸν κατατάσσει στοὺς ἐπτὰ σοφούς. Δυστυχῶς τὰ ἐλάχιστα σπαράγματα τῶν ἐπινίκιων ὕμνων του, ποὺ ἔχουν διασωθῇ, βρίσκονται σὲ οἰκτρὴ κατάστασιν, ὥστε νὰ μὴν μπορῇ νὰ διατυπωθῇ μία ἀποψη γιὰ τὴ μορφή καὶ τὸ ὕφος τους. Ἐνδεικτικὰ ὅμως θὰ παραθέσω ἓνα δείγμα τῆς γραφῆς του, ὅπου ὑμνεῖ τὴν Ἀρετὴ, ποὺ ἀποκτᾶται μὲ κόπο καὶ ἀνδρεία.

«Ἐνας λόγος λέει: Σὲ βράχια
ἡ Ἀρετὴ δυσκολοπάτητα φωλιάζει

καὶ ἔναν τόπο θεῖο καὶ πάναγνο ἀφεντεύει
δὲν μποροῦν τοῦ καθενὸς θνητοῦ τὰ μάτια
νὰ τὴ δοῦν· τὴν ἀντικρύζει μόνον ἐκεῖνος
ποῦ ἀπὸ μέσα του ὁ ἰδρῶτας, σπαραγμὸς
τῆς καρδιάς του, θὰ ἀναβροῦση,
μόνον ἐκεῖνος ποῦ ὥς τ' ἀκρόκορφο θὰ φτάσῃ τῆς ἀνδρείας.»

[Μετάφραση Θρ. Σταύρου.]

Εὐτυχῶς μᾶς ἔχουν διασωθῇ ἀρκετὰ ἐπιγράμματα τοῦ μεγάλου αὐτοῦ λυρικοῦ ποιητῆ.

Γιὰ τὸν Ἀστύλο τὸν Κροτωνιάτη, σταδιοδρόμο, ἀπὸ τοὺς πρὶ φημισμένους Ὀλυμπιονίκες με-
ἔξι στεφάνια σὲ τρεῖς Ὀλυμπιάδες, στὴν 73η (488 π.Χ.), στὴν 74η καὶ 75η, στὸν δρόμο σταδίου
καὶ διαύλου, εἶχε γραφῇ τὸ ἀκόλουθο ἐπίγραμμα τοῦ Σιμωνίδη, τὸ ὁποῖο χαράχτηκε στὸ βᾶθρο
ὅπου στηριζόταν ὁ ἀνδριάντας τοῦ ἀθλητῆ, ἔργο τοῦ γλύπτη Πυθαγόρα ἀπὸ τὸ Ρήγιον.

«Ποιὸς ἀπὸ τοὺς τωρινοὺς
τόσα πολλὰ πέταλα καὶ μυρτιεῖς
καὶ στεφάνια ρόδων
στολίστηκε μὲ νίκες στοὺς ἀγῶνες;»

Ἡ ἀρχαία Ἑλληνικὴ ποίηση μὲ τὴν πολυδιάστατὴ ἀνάπτυξή της μπόρεσε νὰ ἐκφράσῃ τὸν
παλμὸ τῆς ζωῆς, τὴν πνευματικὴν δράση, τὴ μέριμνα τοῦ ἐλεύθερου πολίτη γιὰ τὰ κοινωνικὰ καὶ
τὰ πολιτικὰ προβλήματα. Μπόρεσε νὰ ἀποδώσῃ τὴν εἰκόνα τοῦ ὁλοκληρωμένου πολίτη.

Μεγάλοι μας τραγικοὶ ποιητές, ὁ Θέσπις, ὁ Φρύνιχος, ὁ Πρατίνας, ὁ Αἰσχύλος, ὁ Σοφοκλῆς,
ὁ Εὐριπίδης καὶ δεκάδες ἄλλοι, ἔδωσαν στὸ δράμα τὴν ἀλματώδη ἐξέλιξή του. Ὁ χρόνος σε-
βάστηκε ἓνα μικρὸ μόνον μέρος τοῦ ἔργου τῶν τριῶν τελευταίων, ποῦ ἀπὸ τὰ δημιουργήματά
τοὺς μποροῦμε νὰ τοὺς κατατάξουμε στὶς μεγαλοφυΐες. Ἀπὸ αὐτοὺς ὁ Σοφοκλῆς στὴν περίφη-
μη τραγωδία του «Ἠλέκτρα» (στίχ. 680-763) προσφέρει μὲ τὸ στόμα τοῦ παιδαγωγοῦ μία πολὺ
ὥραία περιγραφή ἀθλητικῶν ἀγῶνων στοὺς θεατές, μὲ τὴν ὁποία θὰ κλείσω τὴν παρούσα με-
λέτη:

«... Μὰ γι' αὐτὸ καὶ μ' ἔχουν στείλει
κι ὅλα καταλεπτῶς θὰ σοῦ ἱστορήσω:
Πῆγε κι αὐτὸς στοὺς ξακουστοὺς ἐκείνους
ἀγῶνες, ποῦ 'ναι δόξα τῆς Ἑλλάδος,
νὰ λάβῃ μέρος γιὰ τὰ Δελφικὰ ἄθλα.
Κι ὅταν ἀκούστηκε νὰ προκηρύσσει
μεγαλόφωνα ὁ κήρυκας τὸ δρόμο,
τὸ πρῶτο ἀγώνισμα, μῆλκε στὸ στίβο
μὲ τὸ λαμπρὸ παράστημά του, ποῦ ὅλων
ἐκίνησε τὸ θαυμασμό, κι ἀφοῦ ὅμοια
μὲ τὴ φύση του τέλειωσε τὸ δρόμο,
βγήκε μὲ τὸ ἔπαθλο τὸ πολυζηλεμένο.
Μὰ πῶς νὰ λέγω ἀπ' τίς πολλὰς κἂν λίγες
ἐπιτυχίες καὶ νίκες του, δὲν ξέρω
φτάνει νὰ πῶ, πῶς σ' ὅσους οἱ ἀθλοθέτες
προκήρυξαν ἀγῶνες, ἦρθε πρῶτος,
κι ὅλοι τὸν μακαρίζανε καὶ σ' ὅλων
τὰ στόματα γυρνοῦσε τ' ὄνομά του:
ὁ Ἀργεῖος Ὀρέστης, τοῦ Ἀγαμέμνονα
ὁ γιός, ποῦ τὴν κοσμολάλητὴ ἐκείνη
ξεσήκωσε ἐκστρατεία τῆς Ἑλλάδος.»

Καὶ συνεχίζει ὁ παιδαγωγὸς νὰ ἱστορῇ μὲ συγκλονιστικὸ τρόπο τὴν ἀρματοδρομία, ποῦ
ἔγινε τὴν ἄλλῃ μέρα, μὲ τὴν ἀνατολὴ τοῦ ἡλίου, στὸν ἱππόδρομο τοῦ Κορναίου Πεδίου, ὅπου
ἀναφέρονται δέκα ἀρματοδρόμοι ἀπὸ ἀντίστοιχες ἑλληνικὲς περιοχές. Ἡ ἔξοχη περιγραφή
τοῦ ποιητῆ δείχνει πῶς ἔχει μπροστὰ στὰ μάτια του μιὰ πραγματικὴ ἀρματοδρομία, μὲ ὅλες τίς
δραματικὰς φάσεις καὶ τὰ ἀναπόφευκτα δυστυχήματα. Ἀκόμη μᾶς ἐπιτρέπει νὰ συμπεράνουμε
ὅτι ἤθελε μὲ τὴν περιγραφή αὐτὴν ὁ Σοφοκλῆς νὰ ξαναζωντανέψῃ στοὺς ἀκροατές του παρα-
στάσεις ποῦ θὰ εἶχαν ἀπὸ προσωπικὴ ἐμπειρία.

Γεωργία Ἀλεξίου-Γοργώ

ΜΗΤΕΡΑ ΚΑΙ ΥΙΟΣ ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑ ΣΠΑΡΤΗ

Ἡ ἀλήθεια γιὰ τὴν «ἔκθεση» βρεφῶν

Περιεχόμενο τοῦ ἄρθρου αὐτοῦ εἶναι ἡ σχέση μητέρας καὶ υἱοῦ στὴν ἱστορικὴ Σπάρτη. Χαρακτηριστικὸ τῆς εἶναι ἡ διαχρονικὴ καὶ ἐπίκαιρη κοινωνικὴ καὶ πολιτιστικὴ ποιότητα, ποὺ τὴν καθιστᾷ πρότυπο ἀνθρωπισμοῦ. Θὰ καταδειχθῇ ἐπιπλέον ὅλη ἡ ἀλήθεια γιὰ τὸν Καιάδα, τὸν ὁποῖο ἡ ἀνθελληνικὴ προπαγάνδα παρουσίασε μὲ τὰ μελανώτερα χρώματα, προκειμένου νὰ παρουσιάσῃ ὡς βάρβαρη, σκληρὴ καὶ ἀπάνθρωπη τὴ Σπαρτιάτισσα μητέρα καὶ κατ' ἐπέκταση τὴν κοινωνία τῶν Λακεδαιμονίων. Ἀνθρωπιστικὸ «φῶς» στὰ ἐπίμαχα θέματα «ρίχνουν» οἱ πέννες ἀρχαίων Ἑλλήνων δημιουργῶν, ὅπως Ἡροδότου, Θουκυδίδη, Πausanias, Πλουτάρχου, Ξενοφῶντος, ἀκόμα καὶ τοῦ Κώτου ἱατροῦ Ἱπποκράτη. Οἱ χρωματισμοὶ τῶν διαπροσωπικῶν σχέσεων στὴ Λακεδαίμονα τῆς ἱστορικῆς ἐποχῆς ἀποκαλύπτουν ἓνα πανέμορφο φάσμα ἀνθρωπιστικῆς ποικιλομορφίας.

Ἡ στάση τῶν Σπαρτιατισσῶν μητέρων ἔχει συνοψιστῇ στὴ συνείδηση τῶν περισσότερων σὲ μία ἐκ πρώτης ὄψεως σκληρὴ καὶ ἀκαμπτη φράση: Τὸ περίφημο «ἦ τὰν ἢ ἐπὶ τᾶς». Μόνο ποὺ τὴ φράση τούτη τὴν ξεστόμισε μία μόνο Σπαρτιάτισσα μάνα,

ΜΙΑ ΩΡΑΙΑ ΕΚΘΕΣΗ ΤΟΥ ΩΝΑΣΕΙΟΥ: ΤΟ ΕΛΛΗΝΟΠΟΥΛΟ ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑ

Μία ξεχωριστὴ ἔκθεση μὲ ἀντικείμενο τὴν παιδικὴ ἡλικία στὴν Ἀρχαία Ἑλλάδα πραγματοποιήθηκε στὴ Νέα Ὑόρκη ἀπὸ τὸ Ἰδρυμα Ἀλέξανδρος Ὠνάσης, προκειμένου νὰ ἀναδειχθῇ τὸ Ἑλληνικὸ Πνεῦμα ἐν ὄψει τῆς διεξαγωγῆς τῶν Ὀλυμπιακῶν Ἀγώνων στὴν Ἑλλάδα. Ἡ ἔκθεση, ποὺ φέρει τὸν τίτλο «**Ἡ Ἑνηλικίωση στὴν Ἀρχαία Ἑλλάδα: Εἰκόνες τῆς Παιδικῆς Ἡλικίας ἀπὸ τὸ Κλασικὸ Παρελθόν**», ἀναμένεται νὰ «περιοδεύσῃ» καὶ σὲ ἄλλες περιοχὲς τοὺς ἐπόμενους μῆνες, περιλαμβάνοντας καὶ ἓνα εἰδικὸ τμῆμα, τὸ «**Ἀγῶνας γιὰ τὴν Διάκριση: Ἀρχαία Ἑλληνικὴ Παιδικότητα καὶ Ὀλυμπιακὸ Πνεῦμα**».

ὅπως μαρτυρεῖ ὁ Πλούταρχος (1^{ος} αἰ. π.Χ.) στὰ «*Ἠθικά*» του. «*Ἡ αὐτὴν -τὴν ἀσπίδα- νικητῆς νὰ φέρῃς ἢ πάνω σὲ αὐτὴν νὰ σὲ φέρουν νεκρό*», παραγγέλλει ἡ Σπαρτιάτισσα μίνα στὸ τέκνο της, ποὺ ἀναχωρεῖ γιὰ τὴ μάχη. «*Νὰ ἀγωνιστῇς μέχρι θανάτου γιὰ τὴ ζωὴ*», τοῦ μηνύει. «*Ἄμα λατρέψῃς τὴ ζωὴ, θὰ τὴ θέλῃς μόνο τιμημένη καὶ γι' αὐτὸ πρέπει νὰ ἀγωνιστῇς ἥρωικὰ μέχρι θανάτου*. Γιὰ νὰ μποροῦν νὰ ζοῦν μὲ ὑπερηφάνεια ὅλοι αὐτοὶ ποὺ ὑπερασπίζεσαι, μαζί μὲ ὅλα ἐκεῖνα ποὺ πρεσβεύουν: τὸ πνεῦμα τὸ ἀγωνιστικὸ, τὴ συγκεκριμένη κοινωνικὴ διάρθρωση, τοὺς θεσμούς, τὶς αἰώνιες ἠθικὲς ἀξίες, τὴν Ἀπολλώνια παράδοση, ὅπως τὴν ἐξέφρασε τὸ στόμα τῶν χρησιμοδοτῶν τοῦ Δελφικοῦ Μαντείου στὴ «Μεγάλῃ Ρήτρᾳ», τὴ νομοθεσίᾳ τῆς Σπαρτιατικῆς Πολιτείας, τὸ συλλογικὸ πνεῦμα».

Ἐνα ἄλλο ἀποφθεγμα –ὁ Πλούταρχος τὸ μαρτυρεῖ καὶ πάλι στὰ «*Ἠθικά*» του– προφέρει μίᾳ ἄλλῃ Σπαρτιάτισσα μίνα: Ἡ εἰδηση γιὰ τὸν ἥρωικὸ θάνατο τοῦ γιοῦ της τὴ βρῆκε δαφνοστεφανωμένη. Ἡ γυναῖκα συμμετεῖχε σὲ πανηγυρικὴ πομπή. Ἡ Σπάρτη ὁλόκληρὴ γιόρταζε. Τὸ καμάρι καὶ ἡ περηφάνεια τῆς μίνας δὲν συσκοτίζονται. Τὸ μειδίαμα δὲν παγώνει στὰ χεῖλη. Ἡ τιμὴ καὶ ἡ ἀξιοπρέπεια ἐμπλουτίζονται ἀπὸ μίᾳ νέᾳ διάστασι: αὐτὴ τῆς ἥρωικῆς πτώσης τοῦ πολυτραυματία πολεμιστῆ γιοῦ.

Τὸ πένθος δὲν ξεπέφτει σὲ ἀναρθρὴ κραυγὴ καὶ γυναικουλίστικο μοιρολόι. Τὸ πένθος τῆς Σπαρτιάτισσας μίνας ἤχει μὲ ὕφος ἀποφθεγματικὸ, ἀποκτώντας χρῶμα διαχρονικὸ καὶ πανανθρώπινο: «*Πόσο σημαντικώτερο καὶ ἀξιολογώτερο εἶναι τὸ νὰ πεθαινῇ κανεὶς στὴ μάχῃ νικητῆς! Εἶναι καλύτερο καὶ ἀπὸ τὸ νὰ ζῇ δαφνοστεφανωμένος, γιατί νίκησε στοὺς Ὀλυμπιακοὺς ἀγῶνες*». Γιατί; Γιατὶ ἀγωνίστηκε μέχρ' ἐσχάτων καὶ πληγώθηκε θανάσιμα πολλές φορὲς στὸ **στῆθος** ἀπὸ τὶς ὀρδὲς τῶν ἐχθρῶν, τῶν βαρβάρων καὶ νίκησε. Νίκησε τὸν πόθο του γιὰ ζωὴ μὲ τὸν ἀγῶνα του γιὰ ἔντιμο καὶ ἥρωικὸ θάνατο, ὑπερασπιζόμενος οἰκογένεια, ἥθη, ἔθνος (Πλούταρχος, «*Ἠθικά*», 241 B-F).

Ὁ Πλούταρχος καὶ πάλι στὸ ἔργο του «*Ἄγεις*» (22,5-6) ἀναφέρεται σὲ μίᾳ Σπαρτιάτισσα μίνα ἐπώνυμη. Μίᾳ Σπαρτιάτισσα μίνα ἀρχόντισσα, πραγματικὴ βασίλισσα: Τὴ

Περὶ σὺν ἄλλοις ἀπὸ 80 ἀντικείμενα δανεισμένα ἀπὸ μεγάλες ἀμερικανικὲς καὶ εὐρωπαϊκὲς συλλογὲς ἐνημερώνουν τὸν ἐπισκέπτη στὴ ζωὴ τῶν Ἑλληνοπαίδων μέσα στὶς οἰκογένειές τους, στὸ παιχνίδι καὶ στὸ σχολεῖο. Μέσα ἀπὸ ζωγραφισμένα ἀγγεῖα, γλυπτά, ἐπιτύμβιες πλάκες καὶ παιχνίδια μεταφέρεται παραστατικὰ στοὺς σύγχρονους ὁ ρόλος τοῦ παιδιοῦ στὴν ἀρχαία ἐλληνικὴ κοινωνία. Ὅλα τὰ ἀντικείμενα κατανέμονται χρονικὰ ἀπὸ τὴν Κλασικὴ ἕως τὴν Ἑλληνιστικὴ περίοδο καὶ χωρίζονται σὲ δυὸ τομεῖς, στὴ ζωὴ τῶν ἀγοριῶν καὶ στὴ ζωὴ τῶν κοριτσιῶν.

Τὸ τμήμα «*Ἀγῶνας γιὰ τὴν Διάκριση*» περιλαμβάνει δώδεκα ἔργα τέχνης, ἐκ τῶν ὁποίων τὰ δέκα εἶναι δανεισμένα ἀπὸ τὸ Μουσεῖο Καλῶν Τεχνῶν τῆς Βοστώνης καὶ τὰ ὑπόλοιπα δύο ἀπὸ τὸ Μουσεῖο Τέχνης Hood τοῦ Κολεγίου Ντάρμουθ. Μέσα ἀπὸ τὰ ἐκθέματα διαφαίνεται ἡ σπουδαιότητα τοῦ ἀθλητισμοῦ στὴν ἐξέλιξη τῆς προσωπικότητος τῶν παιδιῶν. Ἀρκετοὶ ἀπὸ τοὺς ἀμφορεῖς ποὺ ἐκτίθενται ἦταν κάποτε γεμισμένοι μὲ ἐλαιόλαδο, τὸ ὁποῖο ἀποτελοῦσε τὸ ἔπαθλο γιὰ τοὺς νικητὲς τῶν ἀγῶνων ποὺ διεξάγονταν στὴν ἀρχαία Ἀθήνα.

Στὸ κυρίως μέρος τῆς ἐκθεσης «*Ἡ Ἑνθλικίωση στὴν Ἀρχαία Ἑλλάδα*» ἐξετάζεται ἡ ζωὴ τῶν ἀγοριῶν καὶ τῶν κοριτσιῶν σὲ κάθε σημαντικὴ φάση της, ἀπὸ τὴ γέν-

Ἡ Κρατησίκλεια.

μητέρα τοῦ βασιλέως τῆς Λακεδαιμόνος Κλεομένη, τὴν Κρατησίκλεια. Ἡ Κρατησίκλεια εἶναι ἀτρόμητη. Ἡ Κρατησίκλεια ἀπαξιοῖ νὰ δακρύσῃ, γι' αὐτὸ γελᾷ ὅταν ὁ Πτολεμαῖος τῆς Αἰγύπτου (228 π.Χ.) τὴ θέλῃ ὡς ὄμηρο μαζί μὲ τὸ παιδὶ τοῦ Κλεομένη, τὸ ἐγγόνι της. Βλέπεις, ἡ συμμαχία Σπάρτης-Αἰγύπτου εἶναι μὲν ἀναγκαία γιὰ τὸν Κλεομένη, ἀλλὰ ὁ Αἰγύπτιος ὁμολόγός του θέλῃ ἐγγυήσεις. Ὁ Κλεομένης σέβεται καὶ ἀγαπᾷ βαθύτατα τὴ μητέρα. Τὰ αἰσθήματα εἶναι ἀμοιβαῖα, μὰ ἡ γυναῖκα ἔχει πλήρη συνείδηση τῆς κοινωνικῆς της θέσης, καθὼς καὶ τῶν εὐθυνῶν ποὺ ἀπορρέουν ἀπὸ αὐτήν. Ὅχι μόνο προσφέρεται νὰ γίνῃ ὄμηρος τοῦ ὑποψηφίου συμμάχου τῶν Λακεδαιμονίων, ὄχι μόνο καθισυχάζει τὴν ἀνησυχία τοῦ γιοῦ της, ὄχι μόνο τοῦ διαλύει τὶς ἀναστολές καὶ τοὺς δισταγμούς, παρὰ ζητᾷ γελαστὴ τὴν ἐπίσπευση τῆς διαδικασίας χαριτολογώντας: «Βιάσου, Κλεομένη, νὰ μὲ βάλῃς στὸ πλοῖο. Ἄντε, πρὶν γεράσω καὶ χάσω τὴν εὐκαιρία νὰ προσφέρω ἀκμαῖο τὸν ἐαντὸ μου στὴ μητέρα πατρίδα. Ἄ! Καὶ σκούπισε τὰ δάκρυα. Οἱ ἄντρες δὲν κλαῖνε. Πολὺν περισσότερο δὲν κλαῖνε οἱ Βασιλεῖς τῆς Σπάρτης. Οὔτε κρυφὰ καὶ μεταξύ μας μέσα στὸ Ναὸ τοῦ Ποσειδῶνος. Ἄν μᾶς πάρῃ κανένα σπαρτιατικὸ μάτι νὰ δακρύνουμε, θὰ θεωρηθοῦμε ἀνάξιοι Σπαρτιάτες καὶ πιὸ ἀνάξιοι Σπαρτιάτες Βασιλεῖς. Τὰ δάκρυα θὰ μείνουν μόνο μεταξύ μας. Ὅσο γιὰ τὸ μέλλον, εἶναι στὰ χέρια τοῦ δαίμονος». Κι ὕστερα βγαίνει ἡ βασίλισσα μάνα μὲ ὕφος ἀγέρωχο καὶ τὸ κεφάλι ψηλά. Στὸ χέρι της κρατᾷ τὸν ἐγγόνό της. Ἡ σπαρτιατικὴ διαδοχὴ βρῖσκεται στὰ καλύτερα χέρια. Ὁ κυβερνήτης τοῦ πλοίου ἐκτελεῖ ἄμεσα τὴ διαταγὴ τῆς Σπαρτιάτισσας βασιλομήτορος γιὰ γρήγορον ἀπόπλου.

Ἡ ἀγέρωχη καὶ ὑπερήφανη συμπεριφορὰ τῶν Σπαρτιατισσῶν ἀπέναντι στὴ θυσία γίνεται φανερὴ καὶ στὴ στάση τους ὕστερα ἀπὸ τὴν ἡττα στὴ μάχη τῶν Λεύκτρων,

που παραδίδει ο Ξενοφών στα «Ελληνικά» του (6.4.16). Ἡ εἶδηση τῆς ἥττας βρῖσκει τὸ σπαρτιατικὸ λαὸ καὶ τὴν ἡγεσία του, τοὺς πέντε Ἐφόρους, σὲ γιορτῇ. Ἀθλητικὲς καὶ χορευτικὲς ἐκδηλώσεις λαμβάνουν χώρα στὴ Λακεδαίμονα, τὴν ὥρα ποὺ τὰ πολεμικὰ σώματα δίνουν τὴ ζωὴ τους στὰ Λεῦκτρα τῆς Βοιωτίας ὑπὸ τὶς διαταγὲς τοῦ βασιλιᾶ Κλεόμβροτου. Ὁ Σπαρτιάτης πολέμαρχος ἀφήνει στὸ πεδίο τῆς μάχης τὴν τελευταία του πνοή, ὅπως καὶ 400 ἀπὸ τοὺς 700 Σπαρτιάτες πολεμιστὲς του. Βλέπεις, οἱ Βοιωτοὶ ἡγέτες Ἐπαμεινώνδας καὶ Πελοπίδας ἔχουν μὲ τὸ μέρος τοὺς ὅλους οἰωνοὺς ἀλλὰ καὶ τὶς πρακτικὲς προϋποθέσεις γιὰ νίκη. Τὰ Λεῦκτρα εἶναι ἐξ ἄλλου τόσο μακριὰ ἀπὸ τὴ Σπάρτη, ὅ ἀνεφοδιασμοὶ τῶν Λακεδαιμονίων ἀνεπαρκῆς καὶ ἐπιπλέον οἱ Βοιωτοὶ ἐφαρμόζουν νέα πολεμικὰ συστήματα. Ὁ Κλεόμβροτος, ὡς ἄλλος Λεωνίδας, πολεμᾷ γιὰ τὰ σπαρτιατικὰ ἰδεώδη, ἀλλὰ ὑποκύπτει στὰ τραύματά του (371 π.Χ.). Ἡ συγκεκριμένη ἥττα ἰσοδυναμοῦσε μὲ σπαρτιατικὴ συντριβή. Μ' ὅλα ταῦτα οἱ πέντε Ἐφοροὶ ὄχι μόνο διατηροῦν τὴν ψυχραιμία τους, ὄχι μόνο διατάζουν νὰ ὀλοκληρωθοῦν οἱ ἐορταστικὲς ἐκδηλώσεις, παρὰ συστήνουν στίς γυναῖκες νὰ ὑποφέρουν τὴ συμφορὰ, τὸ θάνατο τῶν 400 ἀνδρῶν –υἱῶν, συζύγων, πατέρων, ἀδελφῶν– δίχως μιλιὰ, δίχως μοιρολόγια, δίχως σπαρταρικὲς κραυγές.

Οἱ Σπαρτιάτισσες πειθαρχοῦν. Ἐνημερώνονται γιὰ τὰ ὀνόματα τῶν νεκρῶν καὶ πενθοῦν μὲ τὸν τρόπο ποὺ αὐτὲς γνωρίζουν – τὸν τρόπο τὸ σπαρτιατικὸ: Πανηγυρίζουν φρεσκολουσμένες, χρωπὲς καὶ μὲ πρόσωπα λαμπρὰ γιὰ τὴν τιμὴ ποὺ τοὺς ἔκαναν οἱ δικοὶ τους νὰ θυσιαστοῦν γιὰ τὴ Λακεδαίμονα. Τὰ θηλυκὰ αὐτὰ εἶναι ἀπὸ κεῖνα ποὺ δὲν πνίγουν τὸν πόνο γιὰ τὸ θάνατο στὸ δάκρυ καὶ τοὺς λυγμούς. Μὲ τὴν ὑπερηφάνεια ἀνασαίνουν. Τὴν περηφάνεια ποὺ φουντώνει μὲ τὴ θυσιὰ γιὰ τὰ ἰδανικά, τὶς ἀξίες, τοὺς θεσμούς.

Σὲ τοῦτες τὶς μανάδες τῆς Σπάρτης, τὶς δραστήριες, τὶς ἐλεύθερες, τὶς ἐνεργητικὲς, μὲ τὸ βάθος τοῦ συναισθηματικοῦ πλούτου, τὸ δυναμισμό καὶ τὸ πολυποικίλο χρῶμα στίς διαπροσωπικὲς σχέσεις, ἔρχεται ἡ ἀνθελληνικὴ προπαγάνδα νὰ ἐπιρροήσῃ τὴ μορφή, πῶς ἀπὸ τὴ σκληράδα τοὺς ἔρριχναν τοὺς γιούς τους στὸν Καιάδα, ἂν δὲν γεννιό-

νησιν ἕως τὴν ἐνηλικίωση, καὶ εἶναι σημαντικὰ τὰ στοιχεῖα ποὺ δίνονται μέσα ἀπὸ τὰ ἐκθέματα. Οἱ ἀπεικονίσεις τῆς γέννησης παιδιῶν στὴν Ἀρχαία Ἑλλάδα εἶναι ἐξαιρετικὰ σπάνιες, οἱ περισσότερες δὲ ἀπὸ αὐτὲς ἀναφέρονται σὲ γεννήσεις θεῶν. Στὴ διάρκεια τῆς παιδικῆς ἡλικίας ἀγόρια καὶ κορίτσια μεγάλωναν μαζί, στὸ χῶρο τοῦ σπιτιοῦ ὅπου ζοῦσαν οἱ γυναῖκες. Μάλιστα πολλὰ ἀπὸ τὰ ἀντικείμενα τῆς ἔκθεσης ἀπεικονίζουν παιδιὰ καὶ τῶν δύο φύλων νὰ παίζουν μὲ μπάλλες, σφοῦρες καὶ κυλίνδρους. Χαρακτηριστικὲς εἶναι καὶ οἱ κοῦκλες ποὺ ἐκτίθενται, μὲ κινούμενα πόδια καὶ χέρια. Μετὰ τὴν πρώτη παιδικὴ ἡλικία τὰ δύο φύλα χωρίζονταν καὶ προετοιμάζονταν γιὰ νὰ ἀναλάβουν τοὺς κοινωνικοὺς τοὺς ρόλους. Στὴν ἡλικία τῶν 6 μὲ 7 ἐτῶν τὰ ἀγόρια ξεκινοῦσαν τὴ φοίτηση στὸ σχολεῖο καὶ παρέμεναν ἔξω τὸ μεγαλύτερο μέρος τῆς ἡμέρας. Ὅστρακα μὲ ἀσκήσεις γραφῆς, ἕνας ξύλινος πίνακας, ἕνα κομμάτι ἀπὸ πάπυρο, ἕνα μελανοδοχεῖο σὲ σχῆμα σφαίρας, ὅπως καὶ χάλκινη γραφίδα ποὺ χρησιμοποιεῖτο σὲ πίνακες ἀπὸ κερὶ συμπεριλαμβάνονται στὰ ἐκθέματα. Τὰ κορίτσια παρέμεναν στὸ σπίτι γιὰ νὰ μάθουν τὶς οἰκιακὲς ἐργασίες. Μία ἀρχαῖκη τετρακόττα, ποὺ ὑπάρχει στὴν ἔκθεση, ἀπεικονίζει ἕνα κορίτσι νὰ στέκῃ πάνω ἀπὸ ἕνα μαγεϊρικὸ σκεῦος καὶ δίπλα του μία γυναῖκα νὰ τὸ δείχνῃ μὲ

Τρία ἀπὸ τὰ ἐκθέματα τῆς Ἐκθέσεως γιὰ τὴν Παιδικὴ Ἡλικία στὴν Ἀρχαία Ἑλλάδα, ποὺ διοργάνωσε τὸ Ἴδρυμα Ὠνάση στὴ Νέα Ὑόρκη: Ἀγγειογραφίες ποὺ ἀπεικονίζουν στιγμὲς ἀπὸ τὴ ζωὴ τῶν ἀρχαίων Ἑλληνόπουλων.

νταν *ὕγιεις καὶ ἀρτιμελεῖς*», ρίχνοντας στάχτη στὰ μάτια τῆς ἀρχαιογνωστικῆς ὄρασης μετὴν ἀνθρωπιστικὴ προοπτικὴ καὶ τὸ ἡρωικὸ περιεχόμενο.

Τὰ ἀντίστοιχα ἰουδαιοχριστιανικά πρότυπα

Ποιὸ πρότυπο μητέρας προβάλλει ὁ χριστιανισμὸς πέρα ἀπὸ τὸ ἀ-κοινωνικό, ἔξω-κοινωνικὸ καὶ ἐπομένως ἀνύπαρκτο; Οἱ μάνες τῶν χριστιανικῶν γραφῶν δὲν γίνονται μάνες μετὰ τὴ θέλησή τους (Σάρα, Μαριὰμ), παρὰ γὰρ νὰ ἐκτελέσουν ἐντολὰς τοῦ Γιαχβὲ ἀπὸ φόβο γιὰ τὴν ἐπικείμενη τιμωρία τους, ἂν ἀρνηθοῦν. Καὶ εἶναι τόσο σκληρὸς ὁ Γιαχβὲ, ὅταν «τὰ βάξῃ» μετὰ ἀνθρώπους! Πόσο μᾶλλον μετὰ γυναῖκες. Τὸ ἐξουσιαστικὸ ἐβραϊκὸ Ἱερατεῖο κινεῖ τὰ νήματα τῆς ἱστορίας τῶν δούλων τοῦ Γιαχβὲ, ὥσάν οἱ τελευταῖοι/ες νὰ ἦταν μαριονέττες. Στὸ «κουκλοθέατρο» αὐτὸ ἡ ἀνθρώπινη σκέψη, ἡ βούλησις, ἡ φύσις, τὸ συναίσθημα γενικὰ ἀλλὰ καὶ ὁ ἔρωτας ὄχι ἀλλὰ ἀπουσιάζουν – ἐπιπλέον τιμωροῦνται.

Στὴ χριστιανικὴ θεοκρατικὴ ἰδεολογία ἡ δράσις ἐπιβάλλεται ἔξωθεν, ἀπαιτώντας πλήρη ὑποταγὴ μετὰ μηχανιστικὰς τεκνοποιητικὰς ἀντιδράσεις τῆς μητέρας. Τὶς περισσότερες φορὲς ἡ ἐβραϊκὴ ὁρολογία ἀποδίδει τὴ σύλληψιν ὡς «δογματικὴ προφητεία», «ἀγγελικὴ ῥῆσις», «λουλουδία» (κρίνος εὐαγγελισμοῦ) στὸ δεξιὸ χεῖρ κάποιου ἀγγέλου, ἀποσιωπώντας τὴ ρομφαία, ποὺ πάλλεται ὡς «δαμόκλειος σπάθη» τῆς ποινῆς στὸ ἀριστερό. Τὰ σκηνικὰ ταξιδεύουν τοὺς «ἄγιους» σὲ σπηλιές, σκηνές καὶ σύννεφα μυστηρίου καβάλα σὲ γαϊδούρια, ποὺ τροφοδοτοῦν τὸ πεδίο τοῦ παραλόγου. Χιλιάδες παιδάκια σφάζονται (Ἡρώδης), γιὰ νὰ γλυτώσῃ ὁ Ἰησοῦς. Στιχομυθεῖς δὲν ὑπάρχουν, γιὰτὶ ὁ φόβος τοῦ «κόβει τὴ μιλιὰ» καὶ πνίγει τὴν ἀνάσα – πολὺ περισσότερο τὴ γυναικεία. Μόλις ποὺ καταφέρνει ἡ Ἑβραιοπούλα Μαριὰμ νὰ ψελλίσῃ ἓνα «γένειτό μοι κατὰ τὸ ῥῆμα σου» – «μὴν τὴν πάρη καὶ τὴ σηκώσῃ». Ὅλες οἱ ἀτάκες, ποὺ ξεστομίζονται ἀπὸ θνητές, ἂν εἰπώνωνται, δηλώνουν ὑποταγὴ στὸ παράλογο καὶ τὸ παρὰ φύσιν πρόσταγμα, δουλικότητα, κοινωνικὴ ὑποβάθμιση καὶ πολιτιστικὸ ἐπίπεδο κολλημένο στὸ ὕψος ἐνὸς «Ναδῖρ».

Ἀπὸ τὴν Εὐὰ ἕως τὴ φτωγὴ Μαριὰμ ὁ Γιαχβὲ παίζει μετὰ τὸ γυναικεῖο πόνο, ποὺ τὸν χα-

τὸ χεῖρ τῆς ἀνασηκωμένο.

Ἄλλα ἐκθέματα παρουσιάζουν τὴν περίοδο τῆς ἐφηβείας. Τὰ ἀγόρια ἔχοντας φθάσει σὲ κάποιο σημεῖο τῆς ἐφηβικῆς τους ἡλικίας ἀφιέρωναν τὰ παιχνίδια τους σὲ μίαν ἀρσενικὴν θεότητα, ὡς μίαν συμβολικὴν πράξιν ἀποχωρισμοῦ τῆς παιδικότητος. Στὴν ἡλικίαν τῶν 18 γίνονταν πολῖτες μετὰ δικαίωμα ψήφου καὶ ὑποχρεώσεις. Οἱ περισσότεροι δὲν παντρεύονταν πρὶν τὰ 30. Τὰ δὲ κορίτσια συνήθως παντρεύονταν στὰ 14 μετὰ 15 καὶ ἔπαιρναν τὸ ρόλο τῆς γυναίκας τοῦ σπιτιοῦ.

Ἐντύπωσις προκαλοῦν τὰ ἐκθέματα ποὺ ἀναφέρονται στὸ θάνατο τῶν παιδιῶν στὴν Ἀρχαία Ἑλλάδα. Στὴ «Στήλῃ τοῦ Μελίτων», μίαν ἀναμνηστικὴν πέτρα, ἓνα κορίτσι ἡλικίας 6 ἐτῶν ἀπεικονίζεται μαζὶ μετὰ τὰ παιχνίδια καὶ τὰ κατοικίδια του σὲ μίαν ἀφιέρωσιν ἀπὸ τοὺς ἀγαπημένους γονεῖς τῆς. Σὲ μίαν ἄλλην ἐπιτύμβιαν στήλιν ἀπεικονίζονται οἱ γονεῖς, τὰ παιδιά καὶ μίαν νοσοκόμα, ὅπου ὁ πατέρας ἀκκουμπᾷ τὸ χεῖρ του στὸν ὦμο τῆς κόρης του – μίαν σπάνια σκηνὴν στὴν ἀρχαία ἐλληνικὴ τέχνη, ποὺ δεῖχνει τὴν πατρικὴν ἀγάπην γιὰ τὸ θηλυκὸ παιδί του.

Τὸ πιὸ χαρακτηριστικὸ μέρος τῆς ἔκθεσης εἶναι ἐκεῖνο ποὺ περιλαμβάνει ἀντικείμενα μετὰ ἀναπαραστάσεις μυθικῶν μορφῶν, ὅπως θεῶν καὶ ἡρώων κατὰ

ρίζει ἀπλόχερα. Τὰ παιχνίδια του μὲ τὴ μητρότητα εἶναι ἀάπολλα καὶ κακοήθη: Ὁ τοκετός, οἱ ἀδελφοκτονίες (Καὶν-Ἄβελ), οἱ παρανομίες καὶ οἱ ἀδικίες στὴ μοιρασιὰ πατρικῶν περιουσιῶν (Ἡσαῦ-Ἰακώβ), οἱ ἐξορίες (Αἶγυπτος, ἔρημος), οἱ νεαρὲς παλλακίδες, ὅλο τὸ συναπάντημα τῶν «φαύλων» –ἐν τέλει– ποὺ ἡ γιαχβεδικὴ φιλολογία «φόρτωσε» στὴ γυναῖκα «ἀποδιοπομπαῖο τράγο» τοῦ ἐβραϊσμοῦ. Καὶ κείνος ὁ Ἰησοῦς πῶς τῆς μιλᾷ τῆς μάνας του; Σὰν κακομαθημένο πλουσιόπαιδο: «Γύναι» τὴν ἀποκαλεῖ καὶ οὔτε κὰν μητέρα («κατὰ Ἰωάννην», β' 4). Τὸν πείσανε πῶς μόνο πατέρα ἔχει καὶ μάλιστα βασιλιὰ τῶν οὐρανῶν. Κεῖνο ποὺ τοῦ ἀρέσει ὅμως εἶναι νὰ τὸν περιποιοῦνται μὲ πανάκριβα μύρα καὶ λουτρά οἱ πόρνες (ἀκολουθία τοῦ Νιπτῆρος – Μεγάλῃ ἐβδομάδα) μὲ τὰ συγχωροχάρτια του στὸ στηθόδεσμο.

Ὁ παράδεισος τῶν χριστιανῶν δὲν χωράει τὴ γυναῖκα. Ποτὲ δὲν τὴ χώρεσε. Δὲν ἦταν στὸ πρόγραμμα τῆς Γένεσης – προέκυψε. Ἔτσι σὰν συντροφιά, γιὰ νὰ μὴ νιώθῃ ὁ Ἀδὰμ μόνος. Ἔλα ὅμως ποὺ ἡ Εὐὰ «ἔφερε τὰ πάνω κάτω», καὶ σκέφτηκε ὕστερα ὁ Γιαχβὲ νὰ τῆς «κόψῃ τὸ βῆχα». Γιαχβὲ καὶ μητέρα «ἔχουν πολλὰ προηγούμενα», γι' αὐτὸ καὶ ἡ Μαριὰμ ἀκόμα βρίσκεται ἐκτὸς χριστιανικοῦ παραδείσου. Ὁ τελευταῖος εἶναι «τοιφλίκι» τοῦ Ἰησοῦ καὶ ὑποτακτικὸς του ἐκεῖ πάνω εἶναι ἓνας μόνο Ἑβραῖος ληστής, ἄριστος στὶς δημόσιες σχέσεις. Ἄς μὴ μακρύνῃ ἄλλο ἢ χριστιανολογία, γιὰτὶ εἶναι καιρὸς νὰ ἐκδυθῇ ὁ Καιάδας τὴ συκοφαντία.

Καιάδας: Φυλακὴ γιὰ κακούργους

Τὸν Καιάδα τὸν παρουσιάζουν οἱ ἀνθέλληνες σὰν τὴ δική τους τὴ χριστιανικὴ «Κόλαση» κάπως, κρίνοντας ἐξ ιδίων. Οὔτε γιὰ μῦθο πρόκειται οὔτε γιὰ παραμῦθι, παρὰ γιὰ ψεῦδος, ἀναλήθεια καὶ ἐν τέλει συκοφαντία. Ὁ Καιάδας, σύμφωνα μὲ τὸ «Μέγα Λεξικὸν τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσης» τῶν Liddell καὶ Scott (τ. II, σελ. 568), εἶναι ὑπόγειο σπήλαιο στὴ Σπάρτη, ὅπου ἐκρατοῦντο οἱ πολιτικοὶ κακοῦργοι. Ἀντίστοιχος χώρος ὑπῆρχε στὴν Ἀθήνα μὲ τὴν ὀνομασίαν «Βάραθρον». Τὰ παραπάνω μαρτυροῦν οἱ: Θουκυδίδης (1.134), Πausanias (4.18,4), Πλούταρχος στὸν

τὴν παιδική τους ἡλικία. Ὁ Περσέας ξαπλωμένος πάνω σὲ ἓνα ξύλινο κοντὶ μαζὶ μὲ τὴ μητέρα του Δανάη ἀπεικονίζονται σὲ μία ἀθηναϊκὴ λήκυθος τοῦ 5ου αἰῶνα. Σὲ ἓνα ἄλλο ἔκθεμα παρουσιάζεται «ἀφηγηματικὰ» ὁ δημοφιλὴς μῦθος τῆς γέννησης τῆς Ἑλένης τῆς Σπάρτης. Ἡ μητέρα τῆς Λήδα εἶναι μεταμορφωμένη σὲ χίηνα, γιὰ νὰ γλυτώσῃ ἀπὸ τὴν καταδίωξη τοῦ Δία, ὁ ὁποῖος, καὶ αὐτὸς μεταμορφωμένος σὲ κύκνο, τὴν γονιμοποιεῖ καὶ γεννιέται ἡ Ἑλένη, βγαίνοντας μέσα ἀπὸ ἓνα αὐγό. Ἐπιμελητὲς τῆς ἔκθεσης εἶναι ἡ Jennifer Neils, καθηγήτρια Ἱστορίας τῆς Τέχνης στὸ Case Western Reserve University καὶ ὁ John Oakley, ἐπικεφαλὴς Κλασικῶν Σπουδῶν στὸ College of William and Mary.

Μιλοῦν οἱ Δημιουργοὶ τῆς ἔκθεσης

Γιὰ τὴν πολὺ ἐνδιαφέρουσα αὐτὴ ἔκθεση μίλησαν στὸ «Δαυλὸ» ἡ διευθύνουσα σύμβουλος τοῦ Ἰδρύματος Ἀλέξανδρος Ὠνάσης στὴ Νέα Ὑόρκη κ. Ἀμαλία Κοσμετάτου, ὅπως ἐπίσης καὶ ὁ John Oakley, καθηγητὴς Κλασικῶν Σπουδῶν, ἐκ τῶν ἐπιμελητῶν τῆς ἔκθεσης.

«Δ»: Κυρία Κοσμετάτου, ποιά ὑπῆρξε ἡ ἀνταπόκριση τοῦ κοινοῦ στὴν ἔκθεση;

«Άγρησίλαο» (19) και άλλοι. Δεν υπάρχει επομένως ούτε μία έγκυρη ιστορική μαρτυρία για «ρύψη παιδιών στον Καιάδα» από τους Σπαρτιάτες. Εκείνο που μπορεί να λεχθῇ είναι ότι ὁ Καιάδας αποτελεί τμήμα τῶν μηχανισμῶν καταστολῆς τοῦ ἐγκλήματος, τῆς βίας καὶ τῆς παρανομίας στὴ Σπάρτη πόλη-κράτος (καὶ ὄχι μόνο). Αὐτὸ πού ἀξίζει νὰ σημειωθῇ ὥστόσο, εἶναι τὸ γεγονός ὅτι οἱ κακοῦργοι δὲν μετατόνταν στὸ σπήλαιο τοῦ Καιάδα ἀπαραίτητα νεκροί, παρὰ ἐκτοπίζονταν ἀπλῶς ἀπὸ τὴ σπαρτιατικὴ κοινωνία. Δὲν εἶναι γνωστό, ἂν στὸ σημεῖο ἐκεῖνο σχηματίστηκε ποτὲ κάποιο κοινωνικὸ μόρφωμα, πού θὰ περιελάλε τραυματίες μὲ βότανα τῆς πελοποννησιακῆς φύσης, ζώντας ἀπὸ τὸ κυνήγι καὶ τὴ συλλογὴ καρπῶν καὶ ριζῶν. Ἡ «Νουβέλλα τοῦ Ἀδραστου», πού περιέχει τὴν Ἱστορίαν τοῦ Ἡροδότου, ἴσως «ἔρριχνε φῶς» στὸ ζήτημα.

Ὁ Ἀδραστος ἐκτοπίστηκε ἀπὸ τὴν πατρίδα του ὡς φονέας τοῦ ἀδερφοῦ του. Δὲν ἀναζητήσε καμμιὰ σπηλιά οὔτε ἀφέθηκε στὰ «χέρια» τῆς φύσης. Κατευθύνθηκε πρὸς τὸ βασιλεῖο Κροῖσο καὶ τοῦ ἐξωμολογήθηκε τὸ ἐγκλήμα του. Χρέος τοῦ βασιλεῖ ἦταν νὰ τὸν ἐξαγνίσῃ καὶ νὰ τὸν ἀπαλλάξῃ ἀπὸ τὸ ἁμάρτημα, μὲ μιὰ διαδικασία πού ἐμοιαζε μὲ βάφτιση. Τὰ σύννεργα τοῦ «καθαροῦ» φορτώθηκαν στὸ γαῖδουράκι, πού διώχθηκε ἀπὸ τὸ βασίλειο. Τὸ ὄνομα τοῦ ζῴου: «κάθαρο». Τὸ γεγονός ἐπομένως ὅτι οἱ Σπαρτιάτες ἐγκληματίες παραδίδονταν καὶ ζωντανοὶ στὴ φύση ἀποκτᾷ χαρακτῆρα ἀνθρωπιστικό, καθὼς δὲν στερεῖ καὶ τοὺς ἐγκληματίες ἀκόμη ἀπὸ τὸ δικαίωμα τῆς ζωῆς, τῆς ἐλευθερίας ἀλλὰ καὶ τῆς δυνατότητας γιὰ ἐξιλέωση.

Ἄν ἀναλογισθῇ κανεὶς πόσοι δῆθεν μάγοι καὶ μάγισσες κήκαν στὶς μεσαιωνικὲς πυρρές, πόσοι ὑποβλήθηκαν στὰ μαρτύρια τῆς «Ἱερᾶς Ἐξέτασης» γιὰ θρησκευτικὰ ζητήματα, πόσοι ἔχασαν τὸ κεφάλι τους στὴν γκιλοτίνη καὶ μὲ τί ἀσήμαντες ἀφορμές, πόσοι «ἐνδύθηκαν» καὶ «ἐνδύονται» τὸ ζουρλομανδύα –ἀναγκασιμὲνο νὰ καταβροχθίζουν τὴν καταστολὴ σὲ σκευάσματα ψυχοφαρμάκων, ἐπειδὴ τὸλμησαν νὰ ἀπαντήσουν μὲ «ὄχι» στὸ κατεστημένο–, πόσοι ἄφησαν τὴν τελευταία τους πνοὴ στὴν ἠλεκτρικὴ καρέκλα, πόσοι φυλακισμένοι ὑφίστανται λοβοτομὲς γιὰ δῆθεν ἐπιστημονικοὺς σκοποὺς καὶ πόσοι βασανίστηκαν ἀπάνθρωπα μέχρι θανάτου ἀπὸ τὰ ἀνὰ τὸν κόσμο δικτατορικὰ καθεστῶτα, γιὰτὶ ἦταν ὑπέρμαχοι τῆς ἐλευθερίας, θὰ βρεθῇ μπροστὰ σὲ ἓνα παγκόσμιας

- Τὸ ἀμερικανικὸ κοινὸ ἐνθουσιάστηκε ἀπὸ τὴν συγκεκριμένη ἔκθεση, ὅπως ἄλλωστε καὶ γιὰ ὅσες ἄλλες ἔχουμε διοργανώσει. Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐπισκεπτῶν ξεπέρασε τὶς 5.000.

«Δ»: *Ἀναμένεται νὰ ἀκολουθήσουν καὶ ἄλλες ἐκθέσεις ἀναλόγου περιεχομένου ἀπὸ τὸ ἴδρυμα Ἀλέξανδρος Ὠνάσης;*

- Τὸ Ἴδρυμα θὰ συνεχίσῃ τὴν πετυχημένη του προσπάθεια νὰ παρουσιάξῃ τὸν Ἑλληνικὸ Πολιτισμὸ στὸ ἀμερικανικὸ κοινὸ διοργανώνοντας ἀκόμη μεγαλύτερες ἐκθέσεις. Ἡ ἐπόμενη θὰ εἶναι τὸν ἐρχόμενο χειμῶνα καὶ θὰ ἀφορᾷ στὸ Μέγα Ἀλέξανδρο.

«Δ»: *Κύριε Ὁκλυ, ποῖο ὑπῆρξε τὸ κίνητρο γιὰ νὰ διοργανωθῇ μιὰ ἔκθεση μὲ ἀναφορὰ στὸ παιδὶ στὴν Ἀρχαία Ἑλλάδα;*

- Ἡ ἀφορμὴ γιὰ νὰ διοργανωθῇ ἡ συγκεκριμένη ἔκθεση ἦταν ἡ συνειδητοποίηση τοῦ ὅτι, ἂν καὶ εἶχε δοθῇ μεγάλη προσοχὴ στοὺς ἀρχαίους Ἑλληνες ἄνδρες καὶ πρὸς πρόσωπα στὶς ἀρχαῖες Ἑλληνίδες γυναῖκες, δὲν εἶχαμε ἀσχοληθῇ μὲ τὰ παιδιὰ στὴν ἀρχαία Ἑλλάδα. Ἔτσι τώρα εἶχαμε τὴν εὐκαιρίαν νὰ παρουσιάσουμε αὐτὸ τὸ σημαντικὸ μέρος τῆς ἀρχαίας ἐλληνικῆς κοινωνίας σὲ ἓνα εὐρὺ κοινὸ καὶ παράλ-

ἐμβέλειας ὑποθετικὸν νεκροταφεῖο μὲ ἀναγραφή τῆς λέξης «ΔΙΚΙΟ» στὶς ταφόπλακες.

Μπορεῖ νὰ ἀναλογιστῇ κανεὶς καὶ τὸ οἰκονομικὸ κόστος τοῦ κύκλου ἐργασιῶν τῶν μηχανισμῶν καταστολῆς. Οἱ ὑπέργοχοι ἀριθμοὶ θὰ «ξεβράσουν» τὸ «μαῦρο πρόσωπο» τοῦ «φτιασιδωμένου» πολιτισμοῦ τῆς ἀλλοτριωτικῆς προπαγάνδας μὲ τὸ σημεῖο τοῦ σταυροῦ φορεμένο στὸ στήθος καὶ φτιαγμένο ἀπὸ πολύτιμο μέταλλο. Ἡ Πολιτεία τῶν Λακεδαιμονίων καμμία σχέση δὲν ἔχει μὲ ὅλα αὐτά. Ἄν ὁ πολιτικὸς κακοῦργος δὲν εἶναι σὲ θέση νὰ ἐναρμονίζεται μὲ τὸ κοινωνικὸ καὶ πολιτικὸ περιβάλλον του, ἃς ἀλλάξῃ περιβάλλον, ἔως ὅτου βρῇ αὐτὸ ποῦ τὸν ταιριάζει. Κι ἂν σὲ κανένα δὲν μπορεῖ νὰ ἐπιβιώσῃ, ὑπάρχει καὶ ἡ μάνα-φύση. Ἔτσι λειτουργεῖ ὁ σπαρτιατικὸς «Νόμος».

Ἡ «ἐκθεση» βρεφῶν ἄλλοτε καὶ τώρα

Νόμος γιὰ τοὺς Λακεδαιμονίους ἦταν ἡ παράδοση μὲ τὶς προϊστορικὲς ρίζες. Γραπτὸς νόμος δὲν παραδέχονταν. Ἡ νομοθεσία ποῦ ἀφωροῦσε στὴν πολιτειακὴ τους ὀργάνωση, ἡ περίφημη «Μεγάλῃ Ρήτρᾳ» μὲ τὴ Δελφικὴ προέλευση, ἐπιδόθηκε στὸ μυθικὸ νομοθέτη Λυκοῦργο. Ἀποτέλεσμα Ἀπολλώνειας ἔμπνευσης, θείας τάξεως καὶ δικαιοσύνης, ἦταν «κοιμένη καὶ ραμμένη» στὰ μέτρα μιᾶς κοινωνίας ἀγωνιστῶν, μιᾶς κοινωνίας πολεμιστῶν, μιᾶς κοινωνίας ἐναρέτων, ὅπου ἡ ἔννοια τῆς ἀρετῆς εἶναι συνώνυμη τῆς ἀνδρείας. Ἡ σπαρτιατικὴ ἀνδρεία δὲν γνωρίζει διακρίσεις. Εἶναι κοινὴ ὑπόθεση, ἀρχὴ καὶ αὐτοσκοπὸς θηλινῶν καὶ ἀρσενικῶν, γεροντότερων καὶ νεώτερων, μανάδων καὶ παιδιῶν. Ἦθελε «ἀρετὴν καὶ τόλμην» (Ἀνδρέας Κάλβος) ἡ σπαρτιατικὴ ὑπεροχή. Ἡ κοινωνικὴ καταξίωση ἀπαιτοῦσε ἀρτιμέλεια καὶ ζωντάνια, σκληρὰ γυμνάσια καὶ ἐπίπονη ἀσκήσιον σώματος καὶ πνεύματος. Ὁ ἀλληλοσεβασμὸς, τὸ πνεῦμα συντροφικότητος, ἡ ἀδιαφορία γιὰ τὰ ὕλικά ἀγαθὰ, ὁ ἐνστερνεσμὸς τῶν πατροπαράδοτων ἀξιών, ὁ ἱπποτισμὸς ἀλλὰ καὶ ἡ κατεργαριά, ὅπου χρειάζοταν, εἶναι μερικὰ ἀπὸ τὰ χαρακτηριστικὰ καὶ τὶς δεξιότητες τόσο τῶν Σπαρτιατῶν ὅσο καὶ τῶν Σπαρτιατιστῶν. Ὅλα τοῦτα εἶναι δυνατὸν νὰ συνοψιστοῦν στὴ λέξη «ἡρωισμὸς».

Σὲ μιὰ κοινωνία σὰν τὴ σπαρτιατικὴ τῆς ἱστορικῆς ἀρχαιότητος ἦταν ἀδύνατο, ὅπως φαίνεται, νὰ πολιτογραφηθοῦν ἄτομα «φυσικῶς ἀδύνατα». Ἔτσι κρατικοὶ μηχανισμοὶ

ληλᾶ νὰ ἐνθαρρύνουμε τὴν ἔρευνα γιὰ τὰ παιδιὰ στὴν ἀρχαιότητα. Οἱ κατάλογοι τῆς ἐκθεσης καὶ τὰ διάφορα συμπόσια ἔφεραν αὐτὸ τὸ ἀποτέλεσμα.

«Δ»: *Πῶς συγκεντρώθηκαν τὰ ἀντικείμενα ποῦ ἀποτελέσαν τὸ ὑλικὸ τῆς ἐκθεσης;*

- Τὰ ὑλικά γιὰ τὴν ἐκθεση συγκεντρώθηκαν ἀπὸ τοὺς ἐφόρους τοῦ μουσείου. Ἀρχικὰ δημιουργήθηκε μιὰ λίστα ἐν δυνάμει ἐκθεμάτων καὶ ἔπειτα οἱ ἐφοροὶ ἐπισκέφθηκαν διάφορες συλλογές, γιὰ νὰ ἐξετάσουν τὰ δημοσιευμένα ἀντικείμενα καὶ νὰ ψάξουν γιὰ ἄλλα σὲ αὐτὲς τὶς ἴδιες συλλογές. Διάφορα ἐνδιαφέροντα ἀντικείμενα ἀνακαλύφθηκαν σὲ αὐτὲς τὶς συλλογές καὶ ἐνσωματώθηκαν στὴν ἐκθεση.

«Δ»: *Ποιά εἶναι τὰ συμπεράσματα ποῦ βγαίνουν γιὰ τὴ ζωὴ τῶν παιδιῶν στὴν Ἀρχαία Ἑλλάδα;*

- Ἡ κατάσταση τῶν παιδιῶν διαφέρει ἀνάλογα μὲ τὸ χρόνο καὶ τὸν τόπο στὴν Ἀρχαία Ἑλλάδα ὅπως καὶ ἀνάλογα μὲ τὴν κοινωνικὴ τάξη. Προσπαθήσαμε νὰ παρουσιάσουμε μιὰ ἰσορροπημένη εἰκόνα στὴν ἐκθεση.

Ταξιαρχοῦλα Λαδᾶ

καὶ ἐπιτροπὲς εἰδικῶν, ποὺ θὰ μπορούσαν νὰ ὀνομαστοῦν «Συμβούλια ἀξιολόγησης ἱκανότητος», προέβαιναν σὲ μία διαδικασία κρίσης καὶ ἐπιλογῆς ἀτόμων ἥδη ἀπὸ τὴ στιγμὴ τῆς γέννησής τους. Ὅσοι κρίνονταν ἀκατάλληλοι –λόγω ἀναπηρίας, φυσικῆς ἀνικανότητος ἢ τερατογεννέσεως ἐνδεχομένως– ἀποκλείονταν ἀπὸ τὸ σῶμα τῆς σπαρτιατικῆς πολιτείας μὲ ἀπόφαση τῆς θεσμοθετημένης ἐπιτροπῆς κατόπιν νομίμου κρίσεως. Ἡ τακτικὴ ποὺ ἀκολουθεῖτο ἦταν ἡ «ἐκθεση». Εὐθανασία, ἐκτρωση, τυχὸν ἱπποκρατικὸ «πεσσοὶν φθόριον» (σκεύασμα ποὺ προκαλεῖ ἀποβολὴ τοῦ ἐμβρύου) δὲν μαρτυροῦνται. Τὸ ἀνίκανο ἄτομο παραδίδεται ζωντανὸ ἔρμαιο τῆς τύχης. Οἱ Σπαρτιάτες δὲν «ἐβαψαν ποτὲ τὰ χέρια τους στὸ αἷμα» τῶν παιδιῶν τους. Ἀφαίρεση ἀνθρώπινης ζωῆς ἀπὸ ἄνθρωπο στὸ πλαίσιο τῆς Λακεδαιμόνιος δὲν μαρτυρεῖται. Ἄλλο τὸ πεδίο τῆς μάχης. Ἐκεῖ γίνεται πόλεμος γιὰ τὴν ἐπιβίωση, τὰ ἰδανικά, τὴν πατρίδα.

Δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ προσδιοριστῇ μὲ βεβαιότητα ἡ τύχη τῶν «ἐκθέτων». Ἄν ὅμως ἀναλογιστῇ κανεὶς ὅτι ἡ πελοποννησιακὴ ὑπαιθρος καὶ ἡ καλλιέργεια τῆς γῆς τῶν Σπαρτιατῶν βρισκόνταν στὰ «χέρια» τῆς κοινωνικῆς τάξης τῶν «περιοίκων», μπορεῖ νὰ ὑποτεθῇ πὼς τὰ «ἐκθετα» δὲν τὰ περιέμενε ἀπαραίτητα ὁ θάνατος. Εὐαίσθητοι ἀγρότες, κυνηγοὶ καὶ βοσκοὶ διασφύζουν «ἐκθετα», ποὺ διαδραματίζονται καὶ σημαντικούς ρόλους μέσα στὶς σελίδες τῆς λογοτεχνίας, τόσο τῆς ἀρχαίας ἐλληνικῆς ὅσο καὶ στῆς νεώτερης. Ὁ τραγικὸς Οἰδίπους –ἀν καὶ ὅχι Λακεδαιμόνιος– τί ἄλλο ἦταν πέρα ἀπὸ «ἐκθετο»; Ὁ τραγικὸς καταγωγῆς Ἀλέξανδρος-Πάρις ἐπίσης. Ἡ ἀρχαία ἐλληνικὴ μυθολογία καὶ δραματοποιία δομοῦν τὰ σενάρια τους στὴ βάση θεσμῶν, συνηθειῶν καὶ ἱστορικῆς πραγματικότητος.

Ἄν ὁ Ἑβραῖος Μωυσῆς μεγαλῶνῃ στὰ «πούπουλα» τῆς ἄτεκνης αἰγυπτιακῆς ἐξουσίας, ποιὸς ὁ λόγος νὰ προπαγανδίζεται ἀρνητικὰ ἡ ἀρχαία ἐλληνικὴ σπαρτιατικὴ «ἐκθεση»; Πρόκειται γιὰ θεσμὸ παγκόσμιο, ἐπίκαιρο καὶ διαχρονικὸ. Ὅταν ἡ παράνομη γονεϊκὴ βασιλικὴ ἐξουσία ἀπειλεῖται (Λάιος) καὶ μαζί της διακυβεύεται ἡ καθεστηκυῖα τάξις, ἢ ὅταν οἱ γονεῖς ἀδυνατοῦν νὰ θρέψουν καὶ νὰ ἀναθρέψουν τὸ προϊόν μιᾶς ἀνεπιθύμητης ἐγκυμοσύνης καὶ τοκετοῦ, ἡ ἐπιλογὴ τῆς «ἐκθεσης» στὸ περιβάλλον –φυσικὸ ἢ κοινωνικὸ– κρίνεται προτιμότερη ἀπὸ τὸ φόνο του. Ἡ τύχη ἐξ ἄλλου τοῦ καθενὸς ποτὲ δὲν εἶναι προβλέψιμη, ὁ «δαίμων» εἶναι φιλόανθρωπος, ἐνῶ οἱ Εὐμενίδες, ἢ «τίσις» καὶ ἡ «νέμεσις», καιροφυλακοῦν. Ἀλίμονο ἐπομένως στὸ φονιά.

Τελειώνοντας θὰ ἤθελα:

- νὰ ἐπισημάνω τὸν ἀνθρωπιστικὸ χαρακτῆρα τῶν διαπροσωπικῶν σχέσεων μητέρας-υἱοῦ στὴ Σπάρτη τῶν ἱστορικῶν χρόνων, χαρακτῆρα τοῦ ὁποίου στερεῖται παντελῶς ὁ χριστιανισμός,
- νὰ ἀποκαλύψω τὸ ἀβάσιμο καὶ τὸ ἀναληθὲς τῆς ἀνθελληνικῆς προπαγάνδας καὶ τέλος
- νὰ ἀποδείξω πὼς τὸ σύνολο τῶν σύγχρονων κοινωνικῶν προβλημάτων –ἐμπορία βρεφῶν, ἐκτρώσεις καὶ ὑπογεννητικότητα, ἐκμίσθωση καὶ ἐμπορευματοποίηση στὶς ἀνθρώπινες σχέσεις– συννοψίζονται σὲ μία καὶ μοναδικὴ λατρεία, αὐτὴν τοῦ Μαιμωνᾶ, ποῦ στὸ βωμὸ τοῦ κέρδους θυσιάζει ἀκόμα καὶ τὴν «ῥωραϊότητα τοῦ θανάτου», πέρα ἀπὸ κείνη τῆς ζωῆς.

Διοτίμα

ΑΙΣΙΜΑ ΚΑΙ ΑΔΗΡΙΤΑ

Τὸ πρῶτο καὶ τὸ τελευταῖο βῆμα

Ἦταν τῷ ὄντι τραγικὰ τὸ θέαμα καὶ ἡ «παράσταση» τῆς 29ης Μαΐου στὴν Πνύκα: Ὁλόκληρη ἡ ἱεραρχία καὶ ἀνάμεσά της οἱ θλιβερὲς φιγούρες ὑπουργῶν, δημάρχων, στρατιωτικῶν μὲ ἀπλανῆ βλέμματα ἀκονγαν ἕναν ἱερωμένο νὰ κατακεραυνώῃ τὴν εἰδωλολατρία (τὸν Ἑλληνικὸ Πολιτισμὸ) καὶ νὰ ἀποθεώῃ τὸν Παῦλο, ποὺ ἐκεῖ πρωτοπάτησε τὸ πόδι του στὴν Εὐρώπη κομίζοντας τὴν ἀσιατικὴ θεοκρατία-βαρβαρότητα ποὺ ἔκτισε τὸν Μεσαίωνα καὶ ἀπλώσε τὸ σκότος γιὰ δέκα αἰῶνες στὴ Γηραιά μας Ἠπειρο. Καὶ ἡ «ἐξοδος» τῆς τραγικῆς παράστασης: Ὁ Προκαθήμενος τῆς Ἑλλαδικῆς Ἐκκλησίας εὐλόγησε «τὸν λαὸν τοῦ Ἰσραὴλ», κι ὅλοι ἔφυγαν μὲ τὴν κατάνυξη νὰ τρέξῃ ἀπὸ τὰ μπατζάκια τους. Φαίνεται ὅτι, ὅπως μὲ τὸ πρῶτο βῆμα του στὴν Εὐρώπη ὁ Γιάχβε πατοῦσε τὴν ἱερὴ Πνύκα, ἐτσι καὶ τώρα ποὺ ἀποχωρεῖ, μὲ τὸ τελευταῖο του βῆμα πατᾶ πάλι τὴν ἱερὴ Πνύκα μὲ θλιβεροὺς τελευταίους ἐπίσημους ὑποστηρικτὲς του τοὺς... ταγόνες τῶν Ἑλλήνων!

A.I.A.

Ἱερὸς φετιχισμὸς

Ἡ χριστιανικὴ εἰδωλολατρία σὲ ὅλο της τὸ μεγαλεῖο: Ὅπως κάθε χρόνο, οἱ Χριστιανοὶ τίμησαν εὐλαβῶς τὴν «**Κατάθεσιν(;) τῆς Τιμίας Ἑσθῆτος τῆς Θεοτόκου**». Μὴ χειρότερα! Μὲ τὴν ἴδια «λογικὴ» μήπως πρέπει νὰ τιμοῦν ἐκτὸς τῆς τιμίας ζώνης καὶ τῆς ἐσθῆτας (=φούστας) καὶ τὴν τιμία κάλτσα, τὸ τίμιο παπούτσι, τὸ τίμιο... κ.λπ.; Ἐλεος, πιστοὶ τῆς θρησκείας τῶν «πτωχῶν τῷ πνεύματι»! Ἄν δὲν βλέπετε κι ἐδῶ εἰδωλολατρία, μήπως πρέπει νὰ ἐπισκεφτῆτε ὀφθαλμίατρο;

O.E.

Ἀντιδρᾶ ἡ Ὁμογένεια στὸν ἀφελληνισμὸ

Τὸ πιὸ πρόσφατο θῆμα τοῦ ἀρχαίου «ἱεροῦ» πολέμου τοῦ Χριστιανισμοῦ κατὰ τοῦ εἰδωλολατρικοῦ Ἑλληνισμοῦ ἦταν ὁ πρῶην Ἀρχιεπίσκοπος Ἀμερικῆς Σπυρίδων, ὁ ὁποῖος, ὡς γνωστὸν, προσανατολιζόταν στὴν ἐνίσχυση τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσας στὰ σχολεῖα τῆς Ὁμογένειας. Δυστυχῶς ὁ μὲν κ. Σπυρίδων «ἐκπαραθυρώθηκε», ὁ δὲ νέος ἐκλεκτὸς τοῦ Φαναρίου προχωρᾷ στὸ κλείσιμο τῶν ὁμογενειακῶν σχολείων (ἂς μὴν ἀσχοληθοῦμε μὲ τὴν κατάργηση τῆς Ἑλληνικῆς στὴν λειτουργία). Ὅπως μᾶς πληροφορεῖ ὁ ἀναγνώστης τοῦ «Δαυλοῦ» στὴν Νέα Ἱερσέη ἱατρὸς κ. Θ. Λύρας, οἱ 100 μαθητὲς τοῦ ἑλληνικοῦ σχολείου τῆς Κορώνας τῆς Ν. Υόρκης διαδήλωσαν ἔξω ἀπὸ τὴν Ἀρχιεπισκοπὴ, προκειμένου νὰ μὴν κλείσῃ τὸ ἡμερησίον σχολεῖο τους. Σημειωτέον ὅτι ἡ λειτουργία ἡμερησίων σχολείων εἶναι ἰδιαίτερος σημαντικὴ, καθ' ὅτι κατὰ κανόνα ἀποτελεῖ τὴν μοναδικὴ εὐκαιρία τῶν παιδιῶν τῶν ὁμογενῶν νὰ ἐλθοῦν σὲ ἐπαφὴ μὲ τὴν γλῶσσα καὶ τὸν πολιτισμὸ τῆς πατρίδας τους καὶ συνεπῶς νὰ διατηρήσουν τὴν ἑλληνικότητά τους - κάτι ποὺ ἀποτελεῖ κόκκινο πανὶ γιὰ τὴν ὀρθοδοξία στὶς ΗΠΑ. Τὰ συνθήματα τῶν μαθητῶν ἦταν «Κάτω τὰ χέρια ἀπὸ τὸ σχολεῖο μας», «Μὴν κλείνετε τὰ σχολεῖα μας» κ.ἄ. Ἀκολούθησαν ἐκδηλώσεις ὀργῆς καὶ διαμαρτυρίας Ἑλληνοαμερικανῶν στὸν ὁμογενειακὸ τύπο ἀλλὰ καὶ μηνύσεις ἐνώπιον τῶν ἀμερικανικῶν δικαστηρίων.

Ἦσως ἡ εἰδηση αὐτὴ ποὺ μᾶς ἦρθε ἀπὸ τὴν Ἀμερικὴ νὰ μὴν εἶναι καὶ τόσο δυσάρεστη. Πρῶτον, διότι οἱ ὁμογενεῖς ἀντιδρῶν ἀποφασιστικὰ κατὰ τὰ ἀφελληνιστῶν τῆς Ὁμογένειας. Καὶ δεύτερον, διότι εἶναι προφανὲς ὅτι οἱ σπασμωδικὲς αὐτὲς ἀκινήσεις τοῦ κλήρου ἀλλὰ καὶ ἡ ἀντίδραση σ' αὐτὲς ἀποτελοῦν σημάδι ἀνασφάλειας τοῦ σκοταδισμοῦ. Καὶ πάντοτε μετὰ ἀπὸ μίαν σύγκρουση γίνεται ἕνα βῆμα πρὸς τὰ ἔμπροσ.

A.Γ.

Ὀλυμπιακὴ παγκοσμιότητα

Ἀκούγοντας τὸν Ὀλυμπιακὸ Ὕμνο νιώθω μίαν ἀνείπωτη ἐνδόμυχη χαρὰ, γιὰ αὐτὸς ἐξυμνεῖ πλουσιοπάροχα τὸ ἀθάνατο ἑλληνικὸ μας πνεῦμα, καὶ στὸ μέγα γὰρ τοῦ Δία στὴν Ὀλυμπία φτάνουν προσκυνητὲς ὅλοι οἱ λαοὶ τῆς Γῆς, γιὰ τὴν αἰὶ ἀγῶνες εἶναι ἀφιερωμένοι σ' αὐτὸν τὸν Πατέρα («Ζεὺς Πατήρ», τὸν ὁποῖο οἱ Ῥωμαῖοι ἀπὸ ἀπόλυτὴ ἄγνοια τὸν ἔκαναν Jupiter. Τί πολιτισμὸ πήραν, ἀφοῦ δὲν καταλάβαιναν τί ἔπαιρναν; Ἐνωσαν ὅμως ὅτι κάτι ἀνώτερο ὑπῆρχε ἐκεῖ). Καὶ σήμερα εἶναι γεγονὸς ὅτι κανένα ἄλλο παγκόσμιον συμβᾶν οὔτε καμμία κοινωνικὴ ἰδεολογία οὔτε κανένα θρησκευτικὸ δόγμα μπορῇ νὰ ἐνώσῃ ὅλους τοὺς λαοὺς τῆς Γῆς ὅσο οἱ Ὀλυμπιακοὶ Ἀγῶνες. Ἰδοὺ γιὰτί στὶς πλάτες μας φέρουμε μίαν βαρεῖαν κληρονομιά, ποὺ πρῶτα πρέπει νὰ τὴν γνωρίζουμε καλὰ καὶ μετὰ νὰ τὴν ἐκτιμοῦμε σωστά. Ὅταν τὸν ξανακούσουμε στὶς 13 Αὐγούστου 2004, στὴν ἐναρξὴ τῶν Ὀλυμπιακῶν Ἀγῶνων

στην Αθήνα, θα συνεκτιμήσουμε λόγο, ποίηση, μουσική και απόδοση αλλά και άπλη σοβαρότητα, όπου ο κάθε αθλητής επιτελεί έναν άθλο, να βρεθεί εκεί στους αγώνες και όχι στα ολυμπιακά παιχνίδια (Olympic games), που τα ονομάζει ο κόσμος. Ο Έλληνικός Πολιτισμός με τους Ολυμπιακούς Αγώνες θριαμβεύει με τη γλώσσα του και αν δεν αναβαπτιζόμαστε σ' αυτήν, βρισκόμαστε πολύ μακριά από το πνεύμα τους.

Θ.Γ.Η.

«Παραμύθι Όμοφυλόφιλων»

«Κανείς δεν μπορεί να προβλέψει πώς θα υποδεχθεί το παραμύθι του Όμηρου ο μέσος Αμερικανός 15-19 ετών, που αποτελεί το κοινό που αναμένεται να φέρει τα περισσότερα χρήματα στα ταμεία. Με αυτό το σκεπτικό άλλωστε πολλά στοιχεία του έπους παραλείφθηκαν ή απλοποιήθηκαν, όπως η άμφιλεγόμενη σεξουαλικότητα του Αχιλλέα και η σχέση του με τον Πάτροκλο ή οι συνεχείς παρεμβάσεις των Ολυμπίων θεών». (Έφη Έλευθεριάδου. Τρίτη, 4 Μαΐου, εφημερίδα «τα Νέα».)

Τα άνωθι σχόλια είναι για την χολλυγουντιανή ταινία «Τροία», που παίχτηκε στις αρχές του καλοκαιριού, «έσπασε» τα ταμεία και... διαφήμισε τον ελληνισμό παγκοσμίως. Όμως ως άλλος «Δούρειος Ίππος» ή εν λόγω κυρία δυσφήμισε από την στήλη της εφημερίδας της ως «παραμύθι» την Ιλιάδα και «όμοφυλόφιλους» τους Αχιλλέα και Πάτροκλο. Ερωτηθείσα η κυρία Έλευθεριάδου πού βρήκε τα στοιχεία αυτά (για να τα δημοσιεύσουμε και έμεις στον Δαυλό), απάντησε: «**Έτσι λέγεται!** Οί ήρωες που ένεπνευσαν τον κλασικό αλλά και τον παγκόσμιο πολιτισμό λοιδωρούνται και συκοφαντούνται απ' τους ραγιαδες απογόνους τους. Άξια, κυρία μου, άξια.

Β.Μ.

Άκόν-ισμα, δι-ακον-ία και άριστεία

Η ήθοποιος κ. Ελένη Χατζηαργύρη στην αναγόρευσή της ως επίτιμου διδάκτορος του Πανεπιστημίου Αθηνών δήλωσε: «Διέθεσα σχεδόν ολόκληρη τη ζωή μου υπηρετώντας την τέχνη του θεάτρου και διακονίζοντας την αρχαία μεγάλη παράδοση των Ελλήνων» («Έλευθεροτυπία» 19.5.2004). Πρώτιστα συγχαρητήρια για την ανακήρυξή της. (Στεκόμαστε στη μετοχή «διακονίζοντας» 1. το ρήμα διακονίζω είναι το έρμηνευτικό του ρ. διακονάω(ω) = άκονίζω τι έντελώς, το κάμνω πολύ κοφτερό. 2. Το ρήμα διακονέω(ω) Ίων. διηκονέω = υπηρετώ, περιποιούμαι τινά. Και η μετοχή του: διακονών-ούσα-ούν. Ο κ. Μπαμπινιώτης, ως πρύτανης αλλά και θεματοφύλαξ της γλώσσας, παρών στην αναγόρευση, κατά τη γνώμη μας θα έπρεπε να διορθώσει το παραπάνω λάθος - «... φιλότατη ή αλήθεια»).

Με την ευκαιρία: Ποιά η διαδικασία και τα προσόντα ανακήρυξης κάποιου ως επίτιμου διδάκτορος; Καλό θα ήταν να επεκταθεί και σε όλους τους κλάδους και τομείς της δημόσιας και ιδιωτικής ζωής, όπως σε καθηγητές, δασκάλους, δημοσίους υπαλλήλους, δημοσιογράφους, ιατρούς κ.ά., που άσκησαν το έργο τους συνειδητά για το γενικό καλό του συνόλου του λαού. Πού διακόνησαν έπ'αξία τέχνες, παιδεία, επιστήμες, δημόσια υπηρεσία, δημοσιογραφία, πολιτισμό. Άξίζει όλα τα πνευματικά ιδρύματα αυτές τις μορφές να τις ανεύρουν και τιμήσουν. Τους άξίζει η άριστεία.

Σ.Φ.

Άγιος Κυπριανός στη θέση του Μίνωα...

Παλαιημερολογίτες έχτισαν εκκλησία δίπλα από το ανάκτορο του Μίνωα στην Κνωσό. Σύμφωνα με το «Έθνος» της 22/3/04 η αυθαίρετη εκκλησία κτίσθηκε μέσα σε μία νύχτα παρά τις αυστηρές κυρώσεις και το άγριο κνημητό της δημοτικής άρχης για την πάταξη της αυθαίρετης δόμησης.

Πρόκειται για εκκλησία αφιερωμένη στον Άγιο Κυπριανό. Η κατασκευή του ναού σύμφωνα με τις πολεοδομικές υπηρεσίες είναι «προκατ» και οι ιδιοκτήτες του τον έστησαν εν μία νυκτί πάνω σε στέρνα στην απαγορευμένη αρχαιολογική ζώνη της Κνωσού. Έμεις τί σχόλιο να κάνουμε;

Σ.

Χριστιανική φιλανθρωπία

Ο κ. Δημήτρης Γκιώνης σε άρθρο του στην «Έλευθεροτυπία» (5/6/2004) υποσημειώνει: «ΥΓ2. Φιλανθρωπικές οι δυο συναυλίες του Λουτσιάνο Παβαρότι, αλλά ο ίδιος (που δηλώνει χριστιανός) εισέπραξε περί τα 800 εκατομ. δοχ. Αποδοτικότητα φιλανθρωπία».

Σ.Φ.

ΙΗΣΟΥΣ: ΚΗΡΥΚΑΣ ΜΙΣΟΥΣ, ΔΙΧΑΣΜΟΥ ΚΑΙ ΜΙΣΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ

**Αποτύπωση τῆς ψυχογραφίας του
ἀπὸ τοὺς ἴδιους τοὺς εὐαγγελιστές**

Τὰ τὰ πλείστα ἐδάφια τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης ρατσιστικοῦ, ἀνήθικου, ἀπάνθρωπου, ἀνθελληνικοῦ κ.λπ. περιεχομένου [ὅπως π.χ. «ἐξεγερῶ τὰ τέκνα σου, Σιών, ἐπὶ τὰ τέκνα τῶν Ἑλλήνων» («Ζαχαρίας», θ' 13-15), «Καὶ ἐξολοθρεύσω Κρήτας» («Ἰεζεκιήλ», κε' 16-17) κ.λπ.] ἔχει γίνεαι ἀρκετὸς λόγος σὲ προηγούμενα τεύχη μας (154, 164-165, 169, 171, 193 κ.ἄ.). Βρισκόμενοι σὲ κατάσταση ἄμυνας οἱ ὁπαδοὶ τοῦ ἐλληνοχριστιανικοῦ ιδεολογήματος ἄρχισαν νὰ κάνουν λόγο γιὰ ἀποβολὴ τῆς «Παλαιᾶς Διαθήκης» ἀπὸ τὸν Κανόνα τῆς Ἐκκλησίας, ἐπειδὴ ἀναφέρεται σὲ κηρύγματα μίσους καὶ διχόνοιας τῆς ἐβραϊκῆς ιστορίας. Θέτουν ὅμως παράλληλα τὴν «Καينὴ Διαθήκη» στὸ ἀπυρόβλητο, διότι –σύμφωνα μὲ τὰ λεγόμενά τους– μέσα στὰ κεείμενά της διδάσκεται ἡ ἀγάπη, ἔχει ἐπηρεαστῇ κι εἶναι σὲ πλήρη ἁρμονία μὲ τὸ ἀρχαιοελληνικὸ πνεῦμα. Ὁ χωρισμὸς τῆς «Παλαιᾶς» ἀπὸ τὴν «Καينὴ Διαθήκη» δὲν μπορεῖ βέβαια νὰ γίνη, διότι ὁ ἴδιος ὁ Ἰησοῦς λέει: «Δὲν ἦλθα γιὰ νὰ καταλύσω τὸ νόμο ἢ τοὺς προφῆτες, ἀλλὰ γιὰ νὰ τὸν συμπληρώσω» («Κατὰ Ματθαῖον», ε' 17), «ἂν πιστεύετε στὸν Μωϋσῆ, πι-

στεύετε καὶ σ' ἐμένα, γιατί γιὰ μένα ἐκεῖνος ἔγραψε κι ἂν δὲν πιστεύετε στὰ γραπτὰ ἐκείνου, πῶς θὰ πιστέψετε στὰ λόγια μου;» («Κατὰ Ἰωάννην», ε' 46-47) καὶ «ἐρευνᾶτε τὰς γραφὰς (ἐννοεῖ τὴν «Παλαιὰ Διαθήκη», ἢ «Καينὴ» δὲν εἶχε ἀκόμη γραφτῇ), γιατί ἐκεῖνες περιέχουν μαρτυρίες γιὰ μένα» («Κατὰ Ἰωάννην», ε' 39). Στὸ παρὸν ἄρθρο θὰ δείξουμε ὅτι ἀπὸ τὰ ἴδια τὰ κείμενα τῆς «Καينῆς Διαθήκης» δὲν προκύπτει καμμία διαφορὰ ἀπὸ τὴν «Παλαιά», γιατί καὶ τὰ δύο βιβλία παραμένουν ἀδιάσπαστα τόσο στὶς «ιδέες» ὅσο καὶ στὶς «διαθέσεις», ὁ δὲ Ἰησοῦς Χριστὸς δὲν εἶναι κήρυκας ἀγάπης, ὅπως προβάλλεται, ἀλλὰ ἀντιθέτως προβαίνει σὲ κηρύγματα μίσους, διχόνοιας, διχασμοῦ κι ἔντονου μισελληνισμοῦ.

Ἦταν μερικοὶ Ἕλληνες μεταξὺ ἐκείνων ποὺ εἶχαν ἀνεβῇ, γιὰ νὰ προσκυνήσουν κατὰ τὴν ἐορτῇ. Αὐτοὶ λοιπὸν ἦλθαν στὸν Φίλιππο, ὁ ὁποῖος ἦταν ἀπὸ τὴ Βηθσαϊδὰ τῆς Γαλιλαίας καὶ τοῦ εἶπαν: «Κύριε, θέλουμε νὰ δοῦμε τὸν Ἰησοῦ». Ἐρχεται ὁ Φίλιππος καὶ τὸ λέει στὸν Ἀνδρέα καὶ ὁ Ἀνδρέας κι ὁ Φίλιππος τὸ λέγουν στὸν Ἰησοῦ. Ὁ Ἰησοῦς ἀποκρίθηκε σ' αὐτοὺς: «Ἦλθε ἡ ὥρα γιὰ νὰ δοξαστῇ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου» («Κατὰ Ἰωάννην», ιβ' 20-23). Αὐτὸ εἶναι τὸ περίφημο ἀπόσπασμα στὸ ὁποῖο κατὰ κόρον ἀναφέρονται οἱ ἑλληνορθόδοξοι, στὴν προσπάθειά τους νὰ ἀπαντήσουν στὶς ἐπικρίσεις ποὺ δέχονται γιὰ τὸ ἀνθελληνικὸ μένος τῶν ἰουδαϊκῶν Γραφῶν καὶ νὰ ἀποδείξουν ὅτι ναι μὲν ἡ «Παλαιὰ Διαθήκη» ἀποπνέει μῖσος γιὰ τοὺς Ἕλληνες, ὁ Ἰησοῦς ὅμως ἦταν πολὺ διαφορετικὸς κι ἔβαλε τὰ πράγματα στὴ θέση τους.

Ἐδῶ πρέπει νὰ διευκρινίσουμε ὅτι δὲν πρόκειται γιὰ Ἕλληνες τὸ γένος, καὶ αὐτὸ γίνεται φανερὸ ἀπὸ τὸ ἴδιο τὸ κείμενο. Ἄς ἐξετάσουμε μὲ προσοχὴ τὸ ἐπίμαχο ἀπόσπασμα. Κατ' ἀρχὴν οἱ «Ἕλληνες» αὐτοὶ ἀνέβαιναν νὰ προσκυνήσουν στὴν ἐορτῇ. Γιὰ μᾶς τοὺς Ἕλληνες ἕνα ἀπὸ τὰ κυριώτερα χαρακτηριστικὰ τῆς φυλῆς μας εἶναι ἡ ὑπερηφάνεια. Ὁ ὑπερήφανος ἐπιδεικνύει τὸν ἑαυτὸ του, ἀλλὰ, γιὰ νὰ τὸ ἐπιτύχῃ αὐτό, δὲν πρέπει νὰ συρρικνῶνῃ τὸ σῶμα του, ἀλλὰ νὰ νίοθετήσῃ ἕνα εὐθυτενὲς παράστημα καὶ ἀνάλογο βᾶδισμα. Ὁ ὑπερήφανος δὲν φοβάται. Δὲν γονατίζει. Δὲν προσκυνᾷ. Κατὰ τὸν Ξενοφῶντα δὲν εἶναι γνώρισμα τῶν Ἑλλήνων τὸ προσκύνημα οὔτε θεῶν οὔτε ἀνθρώπων, τὸ προσκύνημα

ΤΙ ΣΗΜΑΙΝΕΙ Η ΦΡΑΣΗ «Υἱὸς τοῦ Ἀνθρώπου»;

Μελετώντας τὰ Εὐαγγέλια παρατηροῦμε ὅτι τὸ πρῶτο σύνθημα σὲ κάθε ὁμιλία τοῦ Ἰησοῦ ἦταν τὸ «**ἡγγικεν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν**» (Ματθ., δ' 17). Στὸ ἄκουσμά του ὁ ἀπλὸς εὐσεβὴς χριστιανὸς ἐννοεῖ τὸν «παράδεισο», ἐνῶ οἱ θεολόγοι μας ἐννοοῦν μίαν πνευματικὴν βασιλεία μὲ κεφαλὴ τὸ Χριστὸ - καὶ δὲν εἶναι ἄλλη παρὰ ἡ ἐπὶ γῆς στρατευμένη καὶ ἐν οὐρανοῖς θριαμβεύουσα Ἐκκλησία, ἡ ὁποία σὲ κάποια ἀπώτερη στιγμὴ τῆς αἰωνιότητος καὶ μετὰ τὴ «**Δευτέρα Παρουσία**» θὰ καταλήξῃ σὲ μόνον «θριαμβεύουσα». Εἶναι ἡ φιλοσοφικὴ διάσταση τοῦ ὅρου «**Βασιλεία τῶν Οὐρανῶν**» μὲ θεολογικὴ «σαντιγύ». Ὅμως γιατί δὲν προσγειωνόμαστε σὲ διαδρόμους ἀπλῆς λογικῆς, παρὰ μεταποιοῦμε τὸ λογικὸ μας σὲ ἀερόστατο;

εἶναι ἴδιον τῶν βαρβάρων. Δὲν σέρεται ὁ Ἕλληνας γιὰ νὰ ἐγείρῃ τὸν οἶκτο τοῦ «θεοῦ» του. Δὲν ἐπιζητεῖ κὰν τὸν οἶκτο τοῦ θεοῦ του γιὰ τὴ «σωτηρία» του. Γνωρίζει ὅτι μέσα στὴ φύση εἶναι καὶ ἡ εὐτυχία καὶ ἡ συμφορὰ καὶ τὶς καλοδέχεται καὶ τὶς δύο. Ὁ ὑπερήφανος δὲν σκύβει τὸ κεφάλι του μπροστὰ σὲ κανέναν, οὔτε ἀκόμη καὶ μπροστὰ στὸ «θεὸ» τὸν ἴδιο. Ὅταν οἱ Ἀργοναῦτες συνάντησαν τὸν Ἀπόλλωνα, μᾶς ἰστορεῖ ὁ Ἀπολλώνιος ὁ Ρόδιος στὰ «Ἀργοναυτικά» (Β' 674-684), «θαμπώθηκαν ὅταν τὸν εἶδαν καὶ κανεῖς τοὺς δὲν τόλμησε νὰ σηκώσῃ τὰ μάτια νὰ κοιτάξῃ τὰ λαμπερὰ ἐκεῖνα μάτια τοῦ θεοῦ. Στάθηκαν ρίχνοντας τὸ βλέμμα τοὺς στὴ γῇ». Δὲν ἔπесαν οἱ ἴδιοι στὴ γῇ, στάθηκαν ὄρθιοι, κατεβάζοντας ἀπλὰ τὸ βλέμμα τοὺς ἀπὸ σεβασμὸ πρὸς τὸ θεό. Οἱ Ἕλληνες ἐπομένως ποτὲ δὲν προσκυνοῦσαν. Ἐτσι κι ἀλλιῶς οἱ Ἕλληνες «θεοὶ» εἶχαν τελειῶς διαφορετικὴ ἔννοια ἀπὸ τὴν ἰουδαϊκὴ ἔννοια «θεός», ὅπως καὶ ἡ σχέση τῶν Ἑλλήνων μὲ τοὺς «θεοὺς» ἦταν τελείως διαφορετικὴ ἀπὸ ἐκείνη τῶν ἰουδαίων μὲ τὸ «θεό» τοὺς.

Ἀκόμα κι ἂν προσκυνοῦσαν ὅμως αὐτοὶ ποὺ περιγράφει ὁ Ἰωάννης, ἀνέβαιναν γιὰ νὰ προσκυνήσουν στὴν ἐορτή. Ποιά ἦταν αὐτὴ ἡ ἐορτή; Λίγες παραγράφους νωρίτερα μᾶς πληροφοροῦν ὅτι ἐπρόκειτο γιὰ τὸ Πάσχα, τὴ μεγάλη αὐτὴ ἐβραϊκὴ ἐορτή. Καὶ συνεχίζει: «Τὴν ἐπομένη μέρα πολλὺς κόσμος εἶχε ἔρθει γιὰ τὴν ἐορτὴ ὅταν ἄκουσαν ὅτι ἔρχεται ὁ Ἰησοῦς στὰ Ἱεροσόλυμα, πῆραν κλάδους ἀπὸ φοῖνικες καὶ βγῆκαν πρὸς προὔπαντησίν του κι ἔκραζαν: «Ὡσαννά, εὐλογημένος νὰ εἶναι ἐκεῖνος ποὺ ἔρχεται στὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου (τοῦ Γιαχβέ), ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἰσραὴλ». Ὁ δὲ Ἰησοῦς βρῆκε ἓνα μικρὸ ὄνο κι ἐκάθησε ἐπάνω του, καθὼς ἦταν γραμμένο. Μὴ φοβάσαι, θυγατέρα Σιών, νὰ ὁ βασιλεὺς σου, ἔρχεται καθισμένος σ' ἓνα πουλάρι ὄνου». Το κείμενο μᾶς μιλάει γιὰ τὸ βασιλεῖα τοῦ Ἰσραὴλ, ὅχι τὸ βασιλεῖα τῆς Ἑλλάδας καὶ τὴ θυγατέρα Σιών, ὅχι γιὰ τὴ θυγατέρα Ἑλλάδα. Τὸ τί σχέση ἔχουν ὅλα αὐτὰ μὲ τοὺς Ἕλληνες, μόνον οἱ ἐλληνορθόδοξοι κύκλοι μποροῦν νὰ ἐρμηνεύσουν».

Μὲ ὁρμητήριο τὶς ἐβραϊκὲς κοινότητες στὴν Ἑλλάδα

Ας μὴν ξεφύγουμε ἀπὸ τὸ θέμα μας ὅμως. «Ὅταν πέρασε τὴν Ἀμφίπολη καὶ τὴν Ἀπολλωνία (ὁ Παῦλος) ἦλθε στὴ Θεσσαλονίκη, ὅπου ἦταν ἡ συναγωγὴ τῶν Ἰουδαίων καὶ σύμφωνα μὲ τὴ συνήθειά του πῆγε σ' αὐτοὺς καὶ ἐπὶ τρία Σάββατα συνδιαλεγόταν μαζί τους πάνω στὶς γραφές» («Πράξεις», ιζ' 1-2). Στὴν Ἀθήνα προσέγγισε πρῶτα τὴ συναγωγὴ τῶν Ἰουδαίων, ὅπου βρῆκε ὁμοεθνεῖς του

Ἡ Παλαιστίνη βρισκόταν ὑπὸ σκληρὴ ρωμαϊκὴ κατοχή. Τὸ μοναδικὸ λυκόφως ἐλευθερίας τῶν ὑπόδουλων Ἑβραίων εἶναι ἡ «Συναγωγὴ». Ἐνας λοιπὸν Ἑβραῖος τριάντα περὶπου ἐτῶν εἰσέρχεται καὶ κάθεται στὴ «Συναγωγὴ» καί, ὅταν τοῦ δίνεται ὁ λόγος, σηκώνεται καὶ λέει: «**Ἀδελφοί μου, ἤγγικεν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν**». Τοὺς πέταξε ἓνα σύνθημα ποὺ ἀκούεται ὡς κάτι σπουδαῖο, τὸ ὁποῖο καὶ περίμεναν ὡς κάτι ποὺ τὸ εἶχαν στόχο καὶ ὄνειρο; Θὰ ἦταν ποτὲ μοιραῖο, ὁ μὲν Ἰησοῦς νὰ ἐννοῇ μίᾶ πνευματικὴ «**βασιλεία**», «**Ἐκκλησία**», ἐνῶ οἱ ἀκροατές του νὰ ἐννοοῦν τὴν ἐπαναλειτουργία τῆς καταλυθείσας θεοκρατικῆς πολιτικῆς βασιλείας; Δηλαδή θ' ἀνεχόταν ὁ Ἑβραῖος Ἰησοῦς τὴ σύστασή μιᾶς «**Ἐκκλησίας**» (παρόμοιας μὲ τὶς ἀνὰ τὸν κόσμον σήμερον χριστιανικὲς Ἐκκλησίες) μέσα στὴν Παλαιστίνη, ἀδιάφορο ἂν συνεχιζόταν ἡ ρωμαϊκὴ ὑποδούλωση καὶ κατοχή; Ἄν ἦταν αὐτὸ τὸ νόημα τοῦ συνθήματός του, γιατί εἶχε τὴν ἀπαίτησιν νὰ τὸν καταλάβουν οἱ συμπατριῶτες του Ἑβραῖοι;

Ἄν ὅντως μὲ τὸ «**βασιλεία τῶν οὐρανῶν**» ἐνοοοῦσε τὴν πνευματικὴ (τὴν Ἐκκλησία: μ' αὐτὴν λειτουργοῦσε ἄριστα), τὴν ὁποία ἄπειρες φορὲς χρησιμοποίησε ὁ Ἰησοῦς, αὐτὴ ἦταν ἡ «**Συναγωγὴ**». «**Ἐκκλησία**» θὰ πῇ σύναξη (ἀπὸ τὸ συγκαλῶ, ἐκκαλῶ). Τὸ ἴδιο καὶ «**Συναγωγὴ**» θὰ πῇ σύναξη (ἀπὸ τὸ συνάγω). Ἐτσι ἡ «**Συναγωγὴ**» εἶχε καὶ ἔχει ἰδρυτὴ καὶ πνευματικὴ κεφαλὴ τῆς τῶν Γιαχβέ καὶ πνευματικὰ τῆς τέκνα ὅλους τοὺς ἀπανταχοῦ

Η εικόνα του 14ου αιώνα από τη Μονή Τιμίου Προδρόμου των Σερρών αναπαριστά τον Ήσοῦ νά κάνει πράξη αὐτὰ ποῦ λέει στὸ Εὐαγγέλιο (ἀλήθεια, ποῦ εἶναι ἡ «Καλὴ Ἀγγελία;»): Κυνηγᾷ νὰ σκοτώσῃ εἰδωλολάτρες, αἰρετικούς κι ἐθνικούς-Ἕλληνες δηλαδή. Ἡ εἰκόνα κατασκευάσθηκε 1.000 σχεδὸν χρόνια μετὰ τὴν ἀνακήρυξη τοῦ Χριστιανισμοῦ ὡς ἐπίσημης θρησκείας· ἐπομένως γιὰ νὰ ἐπιλέγεται τὸ θέμα τῆς δίωξης τῶν Ἑλλήνων, σημαίνει ὅτι πρέπει ἀκόμη καὶ τότε νὰ ὑπῆρχε σημαντικὸ πρόβλημα, νὰ ὑπῆρχαν δηλαδή ὁπαδοὶ τῆς Ἑλληνικῆς θρησκείας, ποῦ δὲν δέχονταν νὰ ἀσπασθοῦν τὸ

Χριστιανισμό. Παρατηρήστε τὰ ὀρθογραφικὰ λάθη ποὺ ὑπάρχουν, κάτι τὸ ὁποῖο μᾶς δείχνει τὴν ἀμορφωσιὰ τῶν μοναχῶν. Τὸ τραγελαφικὸ εἶναι ὅτι οἱ σύγχρονοι Ἕλληνες, βαλτωμένοι στὴ σχιζοφρένεια τοῦ ἑλληνοχριστιανικοῦ ιδεολογήματος, θεωροῦν τέτοιες εἰκόνες ἢ ὅπως αὐτὴ τοῦ Ἁγ. Νικολάου ποὺ γκρεμίζει ἀρχαιοελληνικὰ ἀγάλματα (βλ. «Δ», τεῦχος 267) ὡς σημαντικὸ κομμάτι τῆς πολιτιστικῆς τῆς κληρονομιάς. (Ἡ εἰκόνα εἶναι ἀπὸ τὸ βιβλίο τοῦ Γ. Γρηγορομιχελάκη «Τὸ Βιβλίο ποὺ ἡ Ἐκκλησία σου δὲν θέλει νὰ διαβάσῃς».)

για σίτιση (Δάμαρις-Θάμαρ καὶ Διονύσιος), στέγαση, προστασία καὶ ποιμνιο («Πράξεις», ιζ' 17) καὶ στὴ συνέχεια, ὅταν «πῆρε θάρρος», ἄρχισε νὰ γυρίξῃ στὴν ἀγορὰ καὶ νὰ μιᾷ με τοὺς «παρατυγχάνοντας», δηλαδὴ με τοὺς θαμῶνες καὶ τοὺς περαστικούς. Στὴν Κόρινθο τὰ ἴδια: οἱ πρῶτοι προσήλυτοι ἦταν Ἰουδαῖοι, ὁ Ἀκύλας καὶ ἡ σύζυγός του Πρίσκιλλα («Πράξεις», ιη' 2). Ὁ Παῦλος μάλιστα φιλοξενήθηκε ἀπὸ τὸν Ἰούστο, ποὺ στὸ σπῆτι του μοιράζονταν τὸν ἴδιο τοῖχο με τὴ συναγωγή («Πράξεις», ιη' 7). Σὲ ὅλες τὶς πόλεις «διελέγετο ἐν τῇ συναγωγῇ»: («Πράξεις», ιη' 4, ιη' 19, ιη' 26, ιθ' 8). Μολονότι τὰ περισσότερα κείμενα ποὺ συμπεριλαμβάνονται στὴν «Καينὴ Διαθήκη» εἶναι γραμμένα στὴν Ἑλληνικὴ γλῶσσα, αὐτὸ δὲν θὰ ἔπρεπε νὰ μᾶς προξενῇ οὔτε ἴχνος ὑπερηφάνειας, ἀφοῦ οὔτε γιὰ τὴν Ἑλλάδα μιλοῦν, οὔτε ἑλληνικοὺς σκοποὺς ἐξυπηρετοῦν. Γράφτηκαν στὰ Ἑλληνικά ἀπὸ Ἑβραίους συγγραφεῖς (ὄχι ἀπαραίτητα ἀπὸ αὐτοὺς ποὺ δηλώνουν), ἐπειδὴ οἱ Ἑβραῖοι γιὰ αἰῶνες εἶχαν χάσει τὴ γλῶσσα τους. Ἑλλήνιζαν τόσο στὴ γλῶσσα ὅσο καὶ στὰ ἴθη. Ἀθλοῦνταν, πλένονταν καὶ ἀποποιοῦνταν ἔως καὶ τὴν περιτομή τους, ποὺ προσπαθοῦσαν νὰ τὴν καλύψουν. Κανένα ἀπὸ τὰ κείμενα εἴτε τῆς «Παλαιᾶς» εἴτε τῆς «Καينῆς Διαθήκης» δὲν ἀπευθύνεται σὲ Ἕλληνες. «Αὐτοὺς τοὺς δώδεκα ἔστειλε ὁ Ἰησοῦς καὶ τοὺς παράγγειλε τὰ ἑξῆς: “Πρὸς τοὺς ἐθνικοὺς μὴν πηγαίνετε καὶ στὴν πόλιν τῶν Σαμαρειτῶν μὴν μπαίνετε, ἀλλὰ πηγαίνετε μᾶλλον στὰ χαμένα πρόβατα τῆς γενεᾶς τοῦ Ἰσραὴλ”». (Κατὰ Ματθαῖον, ι' 5-6). Ὅταν ὁ Παῦλος ἀποστέλλει ἐπιστολὰς πρὸς Ἑφεσίους, Φιλιππησίους, Θεσσαλονικεῖς ἢ Κορινθίους κ.ἄ., δὲν τὶς ἀποστέλλει στοὺς Ἕλληνες τῶν πόλεων αὐτῶν, ἀλλὰ στοὺς Ἑβραίους, ποὺ ζοῦν στὶς ἑλληνικὲς πόλεις καὶ ποὺ ὑπῆρξαν οἱ πρῶτοι προσήλυτοι στὸ Χριστιανισμό, ὅχι ἀπὸ δική τους αὐθόρμητη προσχώρηση ἀλλὰ μετὰ ἀπὸ ἐντολὴ ποὺ πῆραν ἀπὸ τοὺς ραββίνους τους, νὰ ὑποδυθοῦν τοὺς πιστοὺς τῆς νέας θρησκείας. Ὅπου δηλαδὴ γίνεται δηλαδὴ ἀναφορὰ γιὰ Ἑφεσίους, ἐννοεῖται ὅτι εἶναι οἱ Ἑβραῖοι τῆς Ἐφέσου καὶ ὄχι οἱ Ἕλληνες, ὅταν γίνεται ἀναφορὰ στοὺς Κορινθίους, ἐννοεῖται ὅτι πρόκειται γιὰ τοὺς Ἑβραίους τῆς Κορίνθου. Οἱ Ἕλληνες δὲν εἶχαν καμμιά σχέση με ὅλα αὐτά. Ὁ Νόμος δὲν διδάσκεται στοὺς Ἕλληνες τὸ γένος. Οἱ Ἀπόστολοι, γράφει ὁ Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος («Εἰς τὰς Πράξεις», Ὁμιλία ΚΕ'), «δὲν κήρυτταν τὸ θεῖο λόγο σὲ κανένα παρὰ μόνο στοὺς Ἰουδαίους» («μηδὲν λαλοῦντες τὸν λόγον εἰ μὴ μόνον Ἰουδαίοις»: «Πράξεις», ια' 19-20) καὶ συνεχίζει: «Δὲν τὸ ἔκαναν αὐτὸ φοβούμενοι τοὺς ἀνθρώπους, ἀλλὰ τὸ ἔκαναν τηρώντας τὸ Νόμον». Ὑπῆρχαν ὅμως καὶ κάποιοι Κύπριοι καὶ Κηρυναῖοι, οἱ ὁποῖοι «ἐλάλουν πρὸς τοὺς

Ἑβραίους. Ἐχει ἱερατικὴ τάξη ὅπως καὶ ἡ Ἁγία Γραφή, μορφὲς ἀγίων καὶ ἱερῇ ἱστορίᾳ καὶ παράδοσι. Δηλαδὴ (δὲν ξέρω ἂν ταιριάζῃ) «**γλαῦκα ἐκόμιζε εἰς Ἀθήνας**»; Αὐτὸ ἦταν γιὰ τοὺς καταδυναστευόμενους Ἑβραίους τὸ «Εὐαγγέλιον τῆς Βασιλείας» (Ματθ., 4 23);

Ἄν εἶναι ἔτσι, τότε γιατί οἰκειοποιήθηκε τὸν ὄρο «**Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου**»; Λαοπλάνος ἦταν; Διότι τὸ «**Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου**» κατὰ τὸν Δανιὴλ εἶναι συνυφασμένο με τὴν ἐξουσία-βασιλεία-παλλυγενεσία. Εἶναι ὁ καταλύων τὸ δυνάστη, ὁ ἀποκαθιστῶν τὴ θεοκρατικὴ βασιλικὴ ἐξουσία στὸ Ἰσραὴλ. Ὅποτε νὰ καὶ οἱ προγραμματικὲς δηλώσεις καὶ ὑποσχέσεις του στὸ λαὸ του: «**Μακάριοι οἱ πεινῶντες νῦν, ὅτι χορτασθήσονται**». «**Μακάριοι οἱ κλαίοντες νῦν, ὅτι γελάσετε**». «**Μακάριοι ἔστε ὅταν μισήσωσιν ὑμᾶς οἱ ἄνθρωποι καὶ ὅταν ἀφορίσωσιν ὑμᾶς καὶ ὀνειδίσωσιν καὶ ἐκβάλωσιν τὸ ὄνομα ὑμῶν ὡς πονηρὸν ἕνεκα τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου**» (ἐννοεῖ τοὺς ἀγωνιστὲς γιὰ τὴν ἐπικράτησιν τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου). Ἐπίσης δηλώνει ὅτι θὰ σεβαστῇ τὸ «**Σύνταγμα**» καὶ τοὺς «**Νόμους**». «**Μὴ νομίσητε ὅτι ἦλθον καταλῦσαι τὸν Νόμον ἢ τοὺς Προφῆτας· οὐκ ἦλθον καταλῦσαι, ἀλλὰ πληρῶσαι**» (Ματθαῖος, ε' 17-18). Ὁ «**Νόμος**» εἶναι ὁ Μωσαϊκὸς Νόμος, ἢ «**Πεντάτευχος**» καὶ οἱ «**Προφῆτες**», οἱ ἐρμηνευτὲς καὶ οἱ ἄγρυπνοι ἐπιτηρητὲς τήρησης ὑπὸ τῶν ἀρχόντων καὶ τοῦ λαοῦ τοῦ Νόμου τοῦ Θεοῦ, οἱ προβλέποντες στοὺς παραβάτες τὴν κρίσιν τοῦ Θεοῦ καὶ τὶς ἀμοιβὲς στοὺς τηρητὲς του. Μάλιστα ὑπογραμμίζει ὅτι ὁποῖος παραβῇ καὶ τὴν

ἐλληνιστάς, εὐαγγελιζόμενοι τὸν Κύριον Ἰησοῦν» («Πράξεις», ια' 20)» καὶ διενεκρινίζει ὁ Χρυσόστομος «Ἵσως ἐπειδὴ δὲν γνώριζαν τὰ Ἑβραϊκὰ τοὺς ὠνόμαζαν Ἕλληνας». Στὴ συνένεχαι ὁ Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος ἐπανερχεται στὸ θέμα («Εἰς τὰς Πράξεις», Ὁμιλία Δ'): «Συνέβη δὲ καὶ στὸ Ἰκόνιο τὸ ἴδιο νὰ μποῦν στὴ συναγωγὴ τῶν Ἰουδαίων καὶ νὰ μιλήσουν ἔτσι ὥστε νὰ πιστέψῃ μεγάλο πλῆθος ἀπὸ τοὺς Ἰουδαίους καὶ ἀπὸ τοὺς Ἕλληνας». Ὡς γνωστόν, δὲν συναντᾶ κανεῖς Ἕλληνας στὴ συναγωγὴ. Εἶναι καταφανὲς πὼς πρόκειται γιὰ Ἑβραίους, ποὺ ἔχασαν τὴ γλῶσσα τους καὶ μιλοῦσαν Ἑλληνικά.

Ἄς δεχθοῦμε ὅμως ὅτι οἱ σημερινοὶ Ἕλληνας, ποὺ ἔχουν ὑποστῇ τὴ συνεχεῖ ἐπὶ σχεδὸν δεκαεπτὰ αἰῶνες προπαγάνδα τῆς πνευματικῆς σκλαβιάς, ἔχουν «πεισθῇ» ὅτι τὸ Πάσχα εἶναι «ἐλληνικὴ ἑορτὴ». Οἱ Ἕλληνας ὅμως τοῦ 33 μ.Χ. γνώριζαν τὸ Πάσχα; Ἀσφαλῶς ὄχι! Ἦταν Ἕλληνας λοιπὸν ἐκεῖνοι ποὺ ζήτησαν νὰ δοῦν τὸν Ἰησοῦ; Ὅχι βέβαια! Ἑβραῖοι ἦταν καὶ αὐτοί, κάτοικοι ἴσως τῆς Ἑλλάδας, ποὺ μιλοῦσαν ὅμως Ἑλληνικά καὶ τίποτε περυσότερο. Ἀποκαλοῦνται Ἕλληνας, προκειμένου νὰ διακριθοῦν ἀπὸ τοὺς ὑπόλοιπους Ἑβραίους, ποὺ δὲν μιλοῦσαν τὴν Ἑλληνικὴ γλῶσσα. Ἡ μονομερὴς ἐπανάληψη ἐνὸς καὶ μοναδικοῦ ὁμιχλώδους καὶ δῆθεν κολακευτικοῦ ἐδαφίου καὶ ἡ ἀποσιώπηση ὅλων τῶν ἄλλων, ποὺ καταφέρονται μὲ ξεκάθαρες διαθέσεις ἐναντίον τῶν Ἑλλήνων, ὅπως θὰ ἀναλύσουμε παρακάτω, μόνον δόλια μπορεῖ νὰ χαρακτηρισθῇ.

Ἄς ἐξετάσουμε τώρα τί γνώμῃ εἶχε ὁ Ἰησοῦς γιὰ τοὺς αὐθεντικούς Ἕλληνας. Ὁ Ματθαῖος (ιε' 22-28) καὶ ὁ Μάρκος (ζ' 25-30) περιγράφουν μία πολὺ ἐνδιαφέρουσα ἱστορία. Πρόκειται γιὰ τὴ θεραπεία τῆς κόρης μιᾶς γυναίκας ποὺ παρουσιάζεται ὡς κανονικὴ Ἑλληνίδα, ὄχι Ἑβραία ποὺ μιλοῦσε Ἑλληνικά, διότι γίνεται σαφὴς διάκριση: Εἶναι «Ἑλληνίδα Συροφοινίκισσα στὸ γένος» («Κατὰ Μάρκον» ζ' 26). Ἐδῶ θέλει ἀρκετὴ προσοχή, γιατί μόνο τὸ πρωτότυπο κείμενο μιλάει γιὰ Ἑλληνίδα. Ἄν διαβάσετε τὸ κείμενο στὴ νεοελληνικὴ ἀπόδοση τῶν χριστιανῶν μεταφραστῶν, κατὰ κανόνα μεταφράζουν τὸ «Ἑλληνίδα» σὲ «εἰδωλολάτριάς», ὁπότε ὁ ἀνυποψίαστος ἀναγνώστης προσπερνάει τὸ κείμενο, χωρὶς νὰ ἀντιληφθῇ τὴν πραγματικὴ σημασίαν του. Ἡ γυναῖκα αὐτὴ λοιπὸν ἔπεσε στὰ πόδια τοῦ Ἰησοῦ παρακαλώντας τον νὰ θεραπεύσῃ τὴν ἄρρωστη κόρη της, διότι ὁ Ἰησοῦς ἐμφανίζεται κατ' ἐξοχὴν ὡς θεραπευτής. Ξέρετε ὅμως ποιά ἦταν ἡ ἀντίδρασή του; «Κι ἐκεῖνος δὲν τῆς

ἐλάχιστη σὲ σημασίαν ἐντολὴ τοῦ Νόμου καὶ τῆς διδάξης ἔτσι παραβιασμένη, αὐτὸς θὰ θεωρῇται ἀσήμενος στὸ βασίλειό του (βασιλεία τῶν οὐρανῶν). Αὐτὸς ὅμως ποὺ θὰ τὴς τηρήσῃ καὶ θὰ τὴς διδάξῃ, μέγας θὰ θεωρῇται (Ματθαῖος, ε' 18-29).

Ἐπομένως ὁ Ἰησοῦς ὡς «**Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου**» (ὡς βασιλιάς) ὑπόσχεται αὐστηρὴ τηρήσῃ καὶ στὴν πιδὸ ἀσήμαντῃ λεπτομέρεια τοῦ Μωσαϊκοῦ Νόμου. Κι ὅπως δείχνουν τὰ πράγματα, δὲν ἀφήνει καμμία ὑπόνοια ὅτι θὰ ἰδρῦσῃ καινούργια θρησκεία. Μένει ἀπαρασάλευτος τηρητὴς τῆς πατρῴας ἰουδαϊκῆς θρησκείας. Καὶ ὄχι μόνον, ἀλλὰ ὄντως συμπληρῶνει τὸ Μωσαϊκὸ Νόμο («πληρῶσαι») ἐπὶ τὸ αὐστηρότερον. Παρουσιάζεται ὡς μωσαϊκώτερος τοῦ Μωυσῆ. «**Γνωρίζετε**», εἶπε, «**ὅτι ὅποιοι διαπράξῃ φόνο, πρέπει νὰ παραπέμψῃται ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου**» («Ὅς δ' ἂν φονεύσῃ ἐνοχος ἔσται τῇ κρίσει», Ματθαῖος, ε' 21). «**Εγὼ ὅμως τώρα προσθέτω ὅτι ὅποιοι ὀργίζεται κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ του ὅταν τὸν καθυβρίζῃ, καὶ αὐτὸς πρέπει νὰ παραπέμψῃται στὸ δικαστήριον**». Ὅλο μάλιστα τὸ κεφάλαιο (Ματθαῖος ε' , 21-36) εἶναι συμπλήρωμα τοῦ Μωσαϊκοῦ Νόμου ἀπὸ τὸν «**Υἱὸ τοῦ ἀνθρώπου**», ἐπειδὴ (ὁ Γιάχβε) «**ἐξουσίαν ἔδωκεν αὐτῷ καὶ κρίσιν ποιεῖν** (δικαστικὴ καὶ νομοθετικὴ ἐξουσία), **ὅτι υἱὸς ἀνθρώπου ἐστὶ**» (=βασιλιάς εἶναι Ἰωάννης, ε' 27).

Αὐτὸς ποὺ δῆθεν κηρύσσει καὶ ἐπαγγέλλεται ἀμοιβαία ἀγάπη, ἐσωτερικὴ γαλήνη,

ἀποκρίθηκε οὔτε μία λέξη. Καὶ τότε οἱ μαθητὲς τὸν πλησίασαν καὶ τοῦ εἶπαν· διώξε την γιατί φωνάζει ἀπὸ πίσω μας. Κι ἐκεῖνος τοὺς ἀποκρίθηκε: «Δὲν εἶμαι σταλμένος παρὰ μόνο για τὰ χαμένα πρόβατα τοῦ οἴκου τοῦ Ἰσραὴλ. Δὲν εἶναι σωστὸ νὰ παίρνης τὸ ψωμὶ ἀπὸ τὰ παιδιά καὶ νὰ τὸ δίνης στὰ σκυλιά». (Ἡ λέξη εἶναι «κυνάρια», δηλαδὴ μικρὰ σκυλιά) («Κατὰ Ματθαῖον» ιε' 26 καὶ «Κατὰ Μάρκον» ζ' 27-28). «Ναί, Κύριε», τοῦ ἀπάντησε τότε ἡ γυναῖκα, «ἀλλὰ καὶ τὰ σκυλιά τρῶνε ἀπὸ τὰ ψίχουλα ποὺ πέφτουν κάτω ἀπὸ τὸ τραπέζι τῶν κυρίων τους». Τότε μόνον ἱκανοποιήθηκε αὐτὸς καὶ «θεραπεύτηκε ἡ κόρη της ἀπὸ τὴν ὥρα ἐκεῖνη».

Ἡ συμπεριφορὰ τοῦ «Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ» στὸ περιστατικὸ αὐτὸ, δὲν ἐγείρει καμμία ἀμφιβολία, εἶναι σαφέστατη: Θεωρεῖ τοὺς Ἑλλήνες σκυλιά, ποὺ δὲν ἀξίζει νὰ τρῶνε οὔτε τὰ ψίχουλα ποὺ πέφτουν ἀπὸ τὸ τραπέζι τῶν κυρίων τους, τῶν Ἑβραίων!

Πέραν αὐτοῦ ὅμως μιὰ τέτοια συμπεριφορὰ γεννᾷ κι ὠρισμένα ἐπὶ πλέον ἐρωτήματα. Ἡ πρώτη ἀντίδρασή του, ὅπως εἶδαμε, ἦταν νὰ ἀρνηθῇ τὴ θεραπεία. Οἱ ἀρχαῖοι Ἑλλήνες ἱατροὶ – ἀλλὰ καὶ οἱ σύγχρονοι – ὀρκίζονται τὸν περίφημο «Ὅρκον τοῦ Ἱπποκράτους», στὸν ὁποῖο συνομολογοῦν πὼς θὰ ἀσκήσουν τὴν τέχνη τους σὲ κάθε ἕναν ποὺ θὰ τοὺς τὸ ζητήσῃ, εἴτε αὐτὸς εἶναι ἄνδρας εἴτε γυναῖκα εἴτε ἐλεύθερος εἴτε δοῦλος. Σὲ κανένα σημεῖο τοῦ Ὅρκου δὲν ὑπάρχει περιορισμὸς τῆς ἄσκησης τοῦ ἐπαγγέλματός τους, ἐπεὶδὴ ὁ ἀσθενὴς εἶναι ἀλλόφυλος ἢ ἀλλόθρησκος. Ὁ Ἱπποκράτης οὔτε κἀν τὸ σκέφτεται νὰ κἀν τέτοιου εἶδους διακρίσεις. Ὁ Ἰησοῦς ὄχι μόνον τὸ σκέφτεται, ἀλλὰ καὶ τὸ ἐφαρμόζει. Ἡ θεραπευτικὴ δεινότητά τοῦ Ἰησοῦ ἦταν τελικὰ ἕνα καρβέλι ψωμί, δηλαδὴ περιορισμένο σὲ ποσότητα, καὶ ὅταν παρείχε μερικὰ ψίχουλα σὲ κάποιον ἀλλόφυλο, αὐτὸ σήμαινε ὅτι τὰ στεροῦσε ἀπὸ τὰ «χαμένα πρόβατα τοῦ Ἰσραὴλ»; Γνωρίζε περιορισμοὺς ἢ χριστιανικὴ Θεία Χάρις;

Στὶς «Πράξεις» ἐπίσης (κα' 28-29) διαβάζουμε ἀκόμα ἕνα ἀπίστευτο ἀπόσπασμα γιὰ τοὺς Ἑλλήνες: «Μέχρι καὶ Ἑλλήνες ἔβαλε μέσα στὸ ἱερὸ καὶ μόλυνε τὸν ἅγιο τοῦτο τόπο».

Ἡ σκληρότητα αὐτὴ τοῦ Ἰησοῦ δὲν εἶναι μοναδική στὴν «Καὶνὴ Διαθήκη» – ἀντιθέτως μάλιστα. Τὴν ἴδια σκληρότητα συναντοῦμε στὴν μὲ σκαὶδὸ τρόπο ἀποπομπὴ τῆς μητέρας του καὶ τῶν ἀδελφῶν του ὅταν πῆγαν νὰ τὸν δοῦν στὴν Γαλιλαία, ποὺ δίδασκε («Κατὰ Ματθαῖον», ιβ' 46-50, «Κατὰ Μάρκον», γ' 31-35, «Κατὰ Λουκᾶν», η' 19-20). Στὸ «Κατὰ

ἀνεκτικότητα, κοινωνικὴ δικαιοσύνη, ἀνθρωπιὰς ματιὰ στὸν ἀνήμπορο, καταζητεῖται ἀπὸ τίς ἀρχὲς καὶ ἀναγκάζεται νὰ κρύβεται; **«Τὰς δὲ νύκτας ἐξερχόμενος ὑπλίζετο εἰς τὸ ὄρος, τὸ καλούμενον Ἐλαιὼν»** (Λουκᾶς, κα' 37). Καὶ συνελήφθη, γιατί προδόθηκε τὸ κρησφύγετό του. Γιατί; Διότι εἶναι ὁ **«Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου, ὁ μέλλων λυτροῦσθαι»** τὸν Ἰσραὴλ· εἶναι ὁ ἀναζητῶν ὁπαδούς, αὐτὸς ποὺ κινεῖ τὸ λαὸ σὲ ξεσηκωμό, γιὰ τὴν πολυπόθητὴ ἑβραϊκὴ παλιγγενεσία, γιὰ ἀπελευθέρωση, γιὰ τὴν ἐπαναλειτουργία τῆς καταλυθείσης **«βασιλείας τοῦ Θεοῦ»**.

Ὡς **«Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου»** (ὡς βασιλεὺς τοῦ Ἰσραὴλ) ἔχει πρῶτιστο μέλημά του τὴν ἀπελευθέρωση τοῦ Ἰουδαϊσμοῦ, τὴν ἐπαναλειτουργία τῶν ἰουδαϊκῶν θεσμῶν.

Κάνουν λάθος ὅσοι στὸ πρόσωπο τοῦ Ἰησοῦ βλέπουν ἕνα «πιδὸ Σωκράτη» ἢ ἕνα πιδὸ σοφὸ. Τὸ ἡθικὸ περιεχόμενο τῶν Εὐαγγελίων δὲ προσθέτει τίποτα ἀπὸ ὅσα εἶπε πρὸ πολλῶν αἰώνων τὸ στόμα τῶν παγχοσμίμων Ἑλλήνων. Τὰ Ἑλληνικὰ Γράμματα ὑπῆρξαν ταμεῖα σοφίας καὶ ἀρετῆς, ποὺ ἡ πλειονότης τῶν Ἑλλήνων δὲν τὰ γνώρισε κι οὔτε θὰ τὰ γνωρίσῃ, γιατί ἄλλοι ἔκριναν καὶ κρίνουν ὅτι τὰ χαροῦπια κάνουν καλὸ στὴν ψυχὴ καὶ στὸ μυαλό.

Ἀτταβύριος

Ἰωάννην» (β' 4) ὅταν τοῦ μιλάη ἡ μητέρα του, τὴν μία ἀπὸ τὶς δύο φορὲς ποὺ μιλάνε στὸ Εὐαγγέλιο, ὁ Ἰησοῦς τῆς λέει ἐν ψυχρῷ: «Τί κοινὸ ὑπάρχει ἀνάμεσα σ' ἐμένα καὶ σ' ἐσένα, γυναικα;».

Γενικὸς διχασμὸς, διχόνοια καὶ διαίρεση

Αλλὰ καὶ μὲ τὶς παραβολὲς τοῦ ὁ Ἰησοῦς δίνει «μηνύματα» («γραμμὴ», κατὰ τὴ σύγχρονη ἔκφραση) σκληρότητας καὶ ἀδικίας. «Ὅποιος δὲν εἶναι μαζί μου, εἶναι ἐναντίον μου» («Κατὰ Ματθαῖον», ιβ' 30) ἐξαγγέλλει ὡς ἄλλος δικτάτωρ. Τὸ ἴδιο ἀκριβῶς εἶπε μετὰ τὴν καταστροφὴ τῶν διδύμων πύργων καὶ πρὶν τὴν εἰσβολὴ στὸ Ἰράκ καὶ ὁ πρόεδρος τῶν Η.Π.Α. κ. Μπους. Ὁ Ἰησοῦς δὲν τὸ ἀπέκρυψε, ὅτι σκοπὸς τοῦ ἦταν νὰ σπείρῃ τὸ διχασμὸ καὶ τὴ διχόνοια ἀνάμεσα στοὺς ἀνθρώπους: «Φωτὶὰ ἦρθα νὰβάλω πάνω στὴ Γῆ καὶ πόσο θὰ ἤθελα νὰ εἶχε ἤδη ἀνάψει» («Κατὰ Λουκᾶν», ιβ' 49-50). Τί ἀπειλή! Ἀκόμη: «Νομίζετε ὅτι ἦλθα γιὰ νὰ ἐπιβάλλω ἀναγκαστικὴ ὁμόνοια μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων; Κάθε ἄλλο. Σὰς βεβαιῶνω ὅτι ὁ ἐρχομὸς μου θὰ φέρῃ διαιρέσεις. Ἀπὸ τώρα καὶ στὸ ἐξῆς μιὰ οἰκογένεια μὲ πέντε μέλη θὰ χωριστῇ σὲ δύο παρατάξεις: Τρεῖς ἐναντίον δύο καὶ δύο ἐναντίον τριῶν. Ὁ πατέρας θὰ εἶναι ἀντίθετος μὲ τὸ γιό του καὶ ὁ γιὸς μὲ τὸν πατέρα του. Ἡ μάνα μὲ τὴν κόρη της. Ἡ πεθερὰ μὲ τὴ νύφη της καὶ ἡ νύφη μὲ τὴν πεθερὰ της» («Κατὰ Λουκᾶν», ιβ' 51-53).

Κι ὁ Ματθαῖος τὰ ἴδια γράφει (ι' 34-38): «Μὴ νομίζετε ὅτι ἦλθα νὰβάλω εἰρήνῃ στὴ Γῆ. Δὲν ἦλθα νὰβάλω εἰρήνῃ, ἀλλὰ μάχαιρα. Γιατὶ ἦλθα γιὰ νὰ διχάσω τὸν ἄνθρωπο ἀπὸ τὸν πατέρα του καὶ τὴν κόρη ἀπὸ τὴ μάνα καὶ τὴ νύφη ἀπὸ τὴν πεθερὰ της». Μὲ ἐκπλήσσοι σαφήνεια ὁ Ἰησοῦς προτρέπει σὲ μῖσος τοὺς ἀνθρώπους: «Εὰν κάποιος ἔρχεται πρὸς τὰ μένα καὶ δὲν μισεῖ τὸν πατέρα του καὶ τὴν μητέρα του καὶ τὴ γυναῖκα καὶ τὰ παιδιὰ καὶ τοὺς ἀδελφοὺς καὶ τὶς ἀδελφές, ἀκόμα καὶ τὴν ψυχὴ του (φαντασθῆτε: νὰ μισήσετε καὶ τὴν ἴδια σας τὴν ψυχὴ!), δὲν γίνεται νὰ εἶναι μαθητὴς μου» («Κατὰ Λουκᾶν», ιδ' 26). Καὶ ὁ Ἰωάννης δίνει τὴν ἐντολή: «Μὴν ἀγαπᾶτε τὸν κόσμον καὶ ὅ,τι ἀνήκει στὸν κόσμον. Ὅποιος ἀγαπᾶει τὸν κόσμον, δὲν ἀγαπᾷ τὸν Θεό». («Α' Ἐπιστολὴ Ἰωάννου», β' 15-16).

Θὰ ἔλεγε κανεὶς ὅτι οἱ δώδεκα μαθητὲς δὲν ἦταν παρὰ μία ὁμάδα περιπλανώμενων ἀγαθῶν ἀνδρῶν, ποὺ μαζί μὲ τὸ δάσκαλό τους δὲν ἔκαναν τίποτε ἄλλο, παρὰ νὰ κηρύττουν τὴν ἀγάπῃ. Κι ὅμως οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ ἦταν ὥπλισμένοι, ἔτοιμοι νὰ σκοτώσουν, ἂν χρεαζόταν: «Ὅταν εἶδαν οἱ μαθητὲς τὸ τί μέλλει νὰ γίνῃ, εἶπαν: “Κύριε, νὰ τοὺς χτυπήσουμε μὲ τὰ μαχαίρια;” καὶ ἓνας ἀπ' αὐτοὺς χτύπησε τὸ δοῦλο τοῦ ἀρχιερέα καὶ τοῦ ἔκοψε τὸ δεξιὸ αὐτί» («Κατὰ Ματθαῖον», κστ' 51, «Κατὰ Μάρκον», ιδ' 47, «Κατὰ Λουκᾶν», κβ' 49-50, «Κατὰ Ἰωάννην», ιη' 10). [Σημείωση: Τὸ αὐτὸ τὸ κολλάει στὴ θέση τοῦ ὁ Ἰησοῦς μόνο στὸν Λουκᾶ (κβ' 51). Στὰ ἄλλα τρεῖς Εὐαγγέλια ὁ δοῦλος παραμένει χωρὶς τὸ δεξιὸ του αὐτί. «Σὲ τί ἀμάρτησε αὐτὸς (ἀναρωτιεῖται ὁ Πορφύριος στὸ «Κατὰ Χριστιανῶν», ΙΙΙ 20), ἂν τὸ ἀφεντικό του τὸν διέταξε νὰ πάρῃ μέρος στὴ σύλληψη τοῦ Ἰησοῦ;».]

Θὰ ἀντέτεινε ἴσως κανεὶς ὅτι οἱ μαθητὲς ὥπλοφοροῦσαν, χωρὶς νὰ τὸ γνωρίζῃ ὁ ἴδιος ὁ Ἰησοῦς. Ἡ ἀλήθεια εἶναι ὅτι ὄχι μόνον τὸ γνωρίζε, ἀλλὰ ὁ ἴδιος ὁ Ἰησοῦς τοὺς εἶχε ἐξοπλίσει: «Ὅποιος ἔχει χρήματα ἅς τὰ πάρῃ. Τὸ ἴδιο καὶ αὐτὸς ποὺ ἔχει σακκίδιο. Ὅποιος δὲν ἔχει, ἅς πουλήσῃ τὸ πανωφόρι του (ἱμάτιο) καὶ ἅς ἀγοράσῃ μαχαίρι» («Κατὰ Λουκᾶν», κβ' 36-37). Ὁ Ἰησοῦς λοιπόν, ὁ «κῆρυκας τῆς εἰρήνης καὶ τῆς ἀγάπης», προέτρεπε τοὺς μαθητὲς του νὰ ἀγοράσουν ὅπλα μὲ κάθε θυσία, πουλώνοντας ἀκόμη καὶ τὰ ρούχα τους, γιὰ νὰ ἀποκτήσουν τὰ πρὸς τοῦτο ἀπαιτούμενα χρήματα. Ἀλλὰ ὁ ἐξοπλισμὸς αὐτὸς –ἔστω καὶ γιὰ ἄμυνα– πῶς συμβιβάζεται μὲ τὸ «ἂν κάποιος σὲ χτυπήσῃ στὸ μάγουλο, ὄχι μόνον νὰ μὴν ἀνταποδώσῃς τὸ χτύπημα, ἀλλὰ νὰ γυρίσῃς νὰ σὲ χτυπήσῃ καὶ στὸ ἄλλο»; («Κατὰ Λουκᾶν», στ' 29). Αὐτὰ εἶναι ἀπὸ τὰ πιὸ δημοφιλῆ λόγια τοῦ Ἰησοῦ στὰ Κατηχητικά.

Ἀπὸ τὰ λίγα ποὺ προαναφέρθηκαν προκύπτει ὅτι ἡ διδασκαλία τοῦ Ἰησοῦ, πέραν τοῦ ἀνθελληνικοῦ μένους της, εἶναι γεμάτη ἀπὸ διχόνοια, διχασμὸς, ἀπειλὲς κατὰ τῶν ἀνθρώπων καὶ προετοιμασία γιὰ αἱματοκύλισμα. Καὶ ἡ περιφνημὴ ἀγάπη, ἡ συγχώρεση, ἡ ὁμόνοια, ἡ εἰρήνη, ποὺ –ὅπως κατὰ κόρον διατυμπανίζει ἡ Ἐκκλησία– ἔφερε γιὰ πρώτη φορὰ στὸν κόσμον, ποῦ εἶναι; Ἄς δοῦμε πῶς νοεῖ τὴν περιφνημὴ αὐτὴ «ἀγάπη» ὁ ἰδρυτὴς τῆς χριστιανικῆς θρησκείας:

Ἄς ἐξετάσουμε τὴν πλέον διαφημισμένη ἀπὸ τὶς ὑποτιθέμενες ρήσεις του: «Ἀγαπᾶτε ἀλλήλους» («Κατὰ Ἰωάννην» ιγ' 34, ιε' 17). Διαβάστε ὅλο τὸ ἀπόσπασμα καὶ θὰ διαπιστώσετε ὅτι τόσο ἀπὸ τὸ ὅσο καὶ κάποια ἄλλα παρόμοια ἀποσπάσματα ὑποτιθέμενης ἀγάπης δὲν ἀφοροῦν σ' ὅλους τοὺς ἀνθρώπους. Ὅταν λέη «ἀγαπᾶτε ἀλλήλους», ἀναφέρεται μόνον μεταξὺ τῶν μαθητῶν του: «Ἐντολὴ νέα σὰς δίδω, νὰ ἀγαπᾶτε ἀλλήλους, καθὼς ἐγὼ σὰς ἀγάπησα, ἔτσι νὰ ἀγαπᾶτε κι ἐσεῖς ὁ ἕνας τὸν ἄλλον. Ἀπὸ αὐτὸ θὰ ξέρουν ὅλοι ὅτι εἰσθε μαθηταί μου, ἐὰν δηλαδὴ ἔχετε ἀγάπην μεταξὺ σας» («Κατὰ Ἰωάννην», ιγ' 34-35). Γιὰ ὅλους τοὺς ἄλλους φωτιά καὶ τσεκούρι: «Ὅσο γιὰ τοὺς ἐχθροὺς μου, αὐτοὺς ποὺ δὲν μὲ θέλησαν γιὰ βασιλιά τους, φέρτε τους ἐδῶ καὶ κατασφάζτε τους μπροστά μου» («Κατὰ Λουκᾶν», ιθ' 27). Νομίζω ὅτι δὲν ὑπάρχει σαφέστερη δήλωση τῶν προθέσεων ἐνὸς φανατικοῦ Ἑβραίου ἐπαναστάτη πρὸς ὅλους τοὺς ἀντιφρονούντες.

Υπάρχουν πλεῖστα πραγματικὰ κηρύγματα ἀγάπης στὴν ἀρχαία ἐλληνικὴ γραμματεία, ὅπως π.χ.: «Προτιμῶ, κάνοντας τὸ καλὸ ν' ἀποτυγχάνω, παρὰ μὲ τὸ κακὸ νὰ ἔχω τὴ νίκη». (Σοφοκλῆς, «Φιλοκτήτης», στ. 94-95). Πρέπει ἐμεῖς οἱ Ἕλληνες νὰ συνειδητοποιήσουμε πῶς τὸ «εἰρήνῃ ὑμῖν» τοῦ Ἰησοῦ («Κατὰ Ἰωάννην», κ' 20) δὲν μᾶς ἀφορᾷ. Δὲν ἀπευθύνεται σ' ἐμᾶς, ἀλλὰ στὸ στενὸ ἑβραϊκὸ κύκλον του καὶ εἶχε σκοπὸ νὰ τοὺς ἐπιστήσῃ τὴν προσοχὴ στὸ γεγονός ὅτι ὤφειλαν νὰ εἶναι μονιασμένοι.

Ὁ Ἰησοῦς ὑποτίθεται ὅτι εἰσήγαγε τὴ συγχώρεση. Στὴν πραγματικότητα ἡ χριστιανικὴ συγχώρεση δίνεται ὑποκριτικὰ καὶ ἐπιλεκτικὰ. Παράδειγμα ὁ Ἰούδας. Ἐνῶ ὁ ἴδιος ὁ Ἰησοῦς συγχώρεσε τὴν πόρνη, τὸν ληστὴ πάνω στὸ σταυρὸ, τοὺς ἴδιους τοὺς σταυρωτὲς του μὲ τὸ περίφημο «ἄφες αὐτοῖς», τὸν Ἰούδα δὲν τὸν συγχώρεσε, παρ' ὅλο ποὺ μεταμελήθηκε ἔμπρακτα. Κι ἡ Ἐκκλησία ἐπὶ 2.000 χρόνια ἀκολουθώντας τὸ παράδειγμα τοῦ Ἰησοῦ συγχώρεσε εἰδεχθεῖς ἐγκληματίες καὶ ἐπὶ πλέον τοὺς ἀνακλήρῳξε Μεγάλους καὶ Ἁγίους, ὅπως τὸν αἰμοσταγὴ ἀδελφοκτόνο, συζυγοκτόνο καὶ υἱοκτόνο Μ. Κωνσταντῖνο. Τὸν Ἰούδα ὅμως δὲν τὸν συγχώρεσε –παρότι ἀποδεδειγμένως μετανόησε–, μὲ τὸ γελοῖο καὶ ὑποκριτικὸ ἐπιχείρημα ὅτι ὁ Ἰούδας δὲν συγχωρεῖται – ὄχι γιατί προδῶσε τὸν Ἰησοῦ, ἀλλὰ γιατί αὐτοκτόνησε. Ἡ ζωὴ εἶναι δῶρο τοῦ Θεοῦ –λένε–, ἀνήκει στὸ Θεὸ καὶ κανένας δὲν ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ τὴν ἀφαιρέσῃ αὐτοκτονώντας. Ἄν τὸ κάνῃ, δὲν τοῦ παρέχεται συγχώρεση, ὅπως στὸν Ἰούδα. Ὅταν ἀφαιρῇς ὅμως τὴ ζωὴ ἢ τὴς ζωὲς τῶν ἄλλων, γιατί συγχωρεῖσαι; Ἐκεῖνες, ποὺ εἶναι ἐπίσης δῶρα τοῦ Θεοῦ, ἔχεις δικαίωμα νὰ τὶς ἀφαιρέσῃς; Φαίνεται ὅτι τὸ ἔχεις, ἀφοῦ ἡ Ἐκκλησία ὄχι μόνον σὲ συγχωρεῖ, ἀλλὰ σὲ ἀνακηρύσσει Ἅγιον καὶ Μέγα, κατὰ τὸ παράδειγμα τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου.

* * *

Τελευταία γίνεται πολὺς λόγος ἀπὸ ἐλληνορθόδοξους κύκλους καὶ γιὰ τὴ δὴθεν ἐλληνικὴ καταγωγὴ τοῦ Ἰησοῦ. Ὁ Ἰησοῦς ἦταν Ἑβραῖος. Ὅταν ἡ Σαμαρείτιδα τόνισε τὴν ἰουδαϊκὴ του καταγωγὴ, ἐκεῖνος δὲν τὴν ἀρνήθηκε («Κατὰ Ἰωάννην», δ' 9). «Παλαιὰ» καὶ «Καὶνὴ Διαθήκη» ἐπιμένουν στὴν καταγωγὴ τοῦ Ἰησοῦ ἀπὸ τὸν Δαβὶδ καὶ τὸν Ἀβραάμ, καὶ «ἐμεῖς» ἐπιμένουμε πῶς ἦταν Ἕλληνας. Ἡ φύση θέλει τοὺς ἀπογόνους νὰ ἀνήκουν στὴν ἴδια φυλὴ μὲ τοὺς προγόνους τους. Σὲ πείσμα κάθε λογικῆς ἐμεῖς οἱ Ἕλληνες ἐπιμένουμε πῶς εἴμαστε Ἑβραῖοι, «ἀπόγονοι τοῦ Ἀβραάμ» («πρὸς Γαλά-

τας», γ' 29) καὶ ὁ Ἑβραῖος Ἰησοῦς ὅτι ἦταν Ἕλληνας. Εἶναι νὰ χάνη κανεὶς τὸ μυαλό του! Ὁ Ἰησοῦς δὲν ἀνέπτυξε ποτὲ ἐλληνικὴ σκέψη καὶ οἱ διδαχές του δὲν εἶναι παρὰ ἐβραϊκὰ κατασκευάσματα γραμμένα στὸ πόδι, γι' αὐτὸ καὶ δὲν συμφωνοῦν τὸ ἓνα μὲ τὸ ἄλλο. Ὁ Ἰησοῦς, ἂν ὑπῆρξε ποτὲ –γιατὶ καμιὰ ἄλλη πηγὴ πλὴν τῶν ἐβραϊκῶν δὲν τὸν ἀναφέρει, ἐνῶ ἔζησε σὲ μία ἀπὸ τὶς καλύτερα τεκμηριωμένες ἱστορικὲς περιόδους-, ἦταν Ἑβραῖος· καὶ αὐτὸ τὸ ἀποδεικνύει ἐπίσης περίτραπενα καὶ ἡ περιτομὴ του, ποὺ ἄλλωστε ἐορτάζουμε οἱ Ἕλληνες τὴν 1η Ἰανουαρίου ἐκάστου ἔτους.

Ἀπὸ τὸν ἀπλὸ λαὸ δὲν μπορεῖς ἴσως νὰ ζητήσης εὐθύνες. Αὐτὰ ἔμαθε στὴν οἰκογένεια καὶ στὸ σχολεῖο, αὐτὰ πιστεύει. Οἱ ἐπαγγελματίες προπαγανδιστὲς τοῦ Χριστιανισμοῦ ἀλλὰ καὶ ἄλλοι συνοδοιπόροι τοὺς μᾶς βομβαρδίζουν καθημερινῶς ἀπὸ τὰ παράθυρα τῶν τηλεοπτικῶν διαύλων, ἀπὸ ἐφημερίδες καὶ περιοδικὰ καὶ χαϊδεύουν τὰ αὐτιά μας μὲ τὰ ὑποτιθέμενα κηρύγματα ἀγάπης τοῦ Ἰησοῦ, μὲ τὴ δῆθεν ἀγάπη του γιὰ τοὺς Ἕλληνες, μὲ τὴ δῆθεν ἐλληνικότητα τῆς ὁρθοδοξίας καὶ ἄλλα πολλά. Ὅλες αὐτὲς οἱ ἀνακρίβεις, ποὺ ὑποστηρίζονται, δὲν λέγονται τυχαίως οὔτε γίνονται κατὰ λάθος. Ὁρισμένοι ἐξ αὐτῶν ποὺ τὶς προβάλλουν εἶναι ἄνθρωποι ἀνωτάτης μορφώσεως, καθηγητὲς κ.λπ. Τὰ πράγματα εἶναι ὀφθαλμοφανή. Δὲν μπορεῖ νὰ μὴν τὰ βλέπουν. Γνωρίζουν ὅτι ἐσκεμμένα συντελοῦν στὴ διαιώνιση τῆς παραπλάνης τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ. Δυστυχῶς ἐκτὸς ἀπὸ τὴν ἄγνοια ὑπάρχει καὶ ὁ δόλος.

Ἰων Δημόφιλος

Ἡλεκτρολόγος-Μηχανολόγος Ε.Μ.Π.
dhmofilos@freemail.gr

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Γεώργιος Γρηγορομυελάκης, «Τὸ Βιβλίον ποὺ ἡ Ἐκκλησία σου δὲν θέλει νὰ διαβάσῃς», ἐκδ. «Δαδοῦχος», Θεσσαλονίκη 2002.
- Γεώργιος Γρηγορομυελάκης, «Δεκαπέντε Ἐσταυρωμένοι καὶ Ἀναστημένοι Σωτῆρες», ἐκδ. «Δαδοῦχος», Θεσσαλονίκη 2003.
- Δημήτρα Λιάτσα, «Τὰ ψέματα ποὺ λένε γιὰ τὴν Ελλάδα», ἐκδ. «Δήμιος», Θεσσαλονίκη 2004.
- Σταῦρος Βασδέκης, «Ἑλληνισμὸς ἢ Θεοκρατία;», ἐκδ. «Δαδοῦχος», Θεσσαλονίκη 2002.
- Γεώργιος Ἱεροδιάκονος, «Ἡ Μεθοδευμένη δολοφονία τοῦ Πολιτισμοῦ, Χριστοῦ - Ἀντίχριστος», ἐκδ. «Νέα Θέσις», Ἀθήνα 1999.
- Ἡνίοχος, «Ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ τὴ σκοπιὰ τῆς Ἱστορίας», «Δαυλός», τ. 148.
- Ἡνίοχος, «Ὁ Ἀνθελληνισμὸς τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης», «Δαυλός», τ. 154.
- Ε. Ἀταβύριος, «Ἡθικὴ ἀξιολόγηση τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης», «Δαυλός», τ. 164-165.
- Ἀθ. Κουκοβίστας, «Ὁ Φασισμὸς - Ρατσισμὸς τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης», «Δαυλός», τ. 169, 171.
- Γεώργιος Μουστάκης, «Μία δολοφονία στὴν Παλαιὰ Διαθήκη», «Δαυλός», τ. 170.
- Ε. Ἀταβύριος, «Σόδομα καὶ Γόμορα», «Δαυλός», τ. 170.
- Ε. Μπεξῆς, «Ἡ Πορνογραφία καὶ τὸ Ἀνήθικο στὰ κείμενα τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης», «Δαυλός», τ. 193.
- Ε. Ἀταβύριος, «Ἀντιφάσεις τῆς Καινῆς Διαθήκης», «Δαυλός», τ. 210.
- Παν. Κουβαλάκης, «Μαθήματα γενοκτονίας στὴν Παλαιὰ Διαθήκη», «Δαυλός», τ. 239.
- Ε. Ἀταβύριος, «Οἱ ἀντιφάσεις τῶν Εὐαγγελίων ὡς πρὸς τὴν χρονολογία τῆς γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ», «Δαυλός», τ. 252.
- Γεώργιος Μουστάκης, «Εἶχε καὶ ἄλλα παιδιὰ ἡ ἀειπάρθενος Μαρία;», «Δαυλός», τ. 252.
- Γεώργιος Ἱεροδιάκονος, «Τὰ πέντε ἀδελφὰ τοῦ Ἰησοῦ σύμφωνα μὲ τὴν Καινὴ Διαθήκη», «Δαυλός», τ. 268.

Ο ΑΛΛΟΣ ΛΟΓΟΣ

Ἑκκλησιαστικὴ Ἱατρικὴ

Λοιπὸν πολὺ τὴν βρίσκω μὲ τὴν ἱατρικὴ τοῦ Μεσαί-
ωνος. Ξέρετε τώρα. Αὐτὴν ποὺ κατήργησε Ἱπποκράτη
καὶ Γαληνὸ καὶ ἐναπόθεσε τὶς ἐλπίδες θεραπείας εἰς
τὸν Ὑψιστον. Ἦταν πρωτότυπη καὶ καταργοῦσε τὴν
πολυφαρμακία. Καὶ ἴσως εἶναι παράδειγμα πρὸς μίμησην, προκειμένου νὰ
σωθοῦν ὅσα ταμεῖα ἐργαζομένων εἶναι στὰ πρόθυρα πτωχεύσεως. Κατὰ
τὸν Μεσαίωνα ἀντὶ ὁ ἀσθενὴς νὰ τρέχῃ ἀξημέρωτα στὸ ΙΚΑ, γιὰ νὰ πάρῃ
ἀριθμὸ προτεραιότητος, νὰ διαπληκτισθῇ μὲ τοὺς ἄλλους γιὰ μία θέσιν στὰ
σκαλοπάτια καὶ νὰ συγχυθῇ μὲ τὴν ἀδιαφορία τῶν ὑπευθύνων, πῆγαινε
στὴν ἐκκλησία. Παρακολουθοῦσε τὴν λειτουργία καὶ μετὰ τὸ «Δι' εὐχῶν»
ἔφτανε ἡ ὥρα τῆς ἴασης. Οἱ ἀσθενεῖς ἔπιαναν στασίδι.

- Τί ἔχεις ἐσύ; ρωτοῦσε ὁ ἐφημέριος.
- Πονᾶω ἐδῶ, ἔδειχνε ὁ ἀσθενής.
- Ἔλα, εὐλογημένε, νὰ σὲ ραντίσω μὲ ἀγίασμα. Πῆς σαράντα «Πάτερ
ἡμῶν», καὶ περαστικά σου. Καὶ προσέθετε χαμηλοφώνως: Τὸ φακελάκι,
τέκνον μου, ἐπὶ τῆς Ἀγίας Τραπέζης.

Οἱ ἡμέρες παρήρχοντο, ἀλλ' ὁ ἀσθενὴς ἀντὶ νὰ θεραπευθῇ, πῆγαινε ἀπὸ
τὸ κακὸ στὸ χειρότερο. Ξανατραβοῦσε στὴν ἐκκλησία:

- Πάτερ μου, εἶμαι χάλια. Ἡ θεραπεία τοῦ «Πάτερ ἡμῶν» δὲν ἔπιασε. Τί
νὰ κάνω; βογγοῦσε ὁ ἄνθρωπος.
- Ἔλα, εὐλογημένε, νὰ σὲ ραντίσω ἀγίασμα. Πῆς καὶ ἑκατὸ φορὲς τὸ
«Πιστεύω» καὶ θὰ γιатρευθῇς. Καὶ ποῦ 'σαι, τὸ φακελάκι ἐπὶ τῆς Ἀγίας
Τραπέζης.

Καὶ ἐπειδὴ δι' αὐτῆς τῆς μεθόδου γιатρεία δὲν ἔβλεπε, νὰ τον πάλι τὴν
Κυριακὴ στὴν Ἑκκλησία.

- Πάτερ μου, εἶμαι πιὸ ἄρρωστος ἀπὸ ποτέ. Βοηθήστε με, οὐρλιαζε.
- Μὰ ἐσύ, εὐλογημένε, ἔχεις δαιμόνια, ἀνέκραζεν ὁ ἱερεὺς. Καὶ φώναζε
φρουροὺς νὰ τὸν συλλάβουν. Πρὶν ὅμως τὸν ὀδηγήσουν στὴν πυρά, τοῦ
ἔπαιρνε καὶ τὰ σώβρακα, ὅπως κάτι σημερινοὶ μεγαλογιατροί, προσθέτο-
ντας πάντως πῶς θὰ τοῦ κάνῃ μία κηδεῖα νὰ γλείφῃ καὶ τὰ δάκτυλά του
ἀπὸ τὶς εὐχὲς γιὰ τὴν σωτηρία τῆς ψυχῆς του.

Τέτοιο Σουηδικὸ Σύστημα Ὑγείας ἔχουμε σήμερα στὴν εὐτυχισμένη χώ-
ρα μας. Κύριε ὑπουργέ «Υγείας καὶ Κοινωνικῶν Ἀσφαλίσεων», ἂν τὸ
υἱοθετήσουμε, θὰ ἐξυγιανθοῦν ὅλα τὰ ταμεῖα, ἀφοῦ θὰ γίνῃ ἔτσι δραστικὴ
περιστολὴ ἐξόδων γιὰ συντάξεις καὶ νοσήλεια. Γιὰ σκεφτῇτε τὴν λύση, ζη-
τώντας ιδέες καὶ βοήθεια ἀπὸ τὸν κ. Χριστόδουλο.

Γιῶργος Πετρόπουλος

Η ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΗ ΤΟΥ ΓΑΛΗΝΟΥ

Λόγος καὶ «Γνῶθι σαυτὸν»
οἱ πηγές τῆς ψυχικῆς υἱείας

Ψυχιατρική κατὰ τὴν σύγχρονη ὀρολογία εἶναι ἡ ἱατρική εἰδικότης ποὺ ἀσχολεῖται μὲ τὴν σπουδὴ καὶ τὴν θεραπεία τῶν ψυχικῶν νόσων. Οἱ ψυχικὲς παθήσεις διακρίνονται σὲ ψυχώσεις καὶ νευρώσεις. Ἡ σημερινὴ ἀντιφατικὴ κοινωνία τῆς δύναμης, τῆς κυριαρχίας, τῆς βίας, τῶν ναρκωτικῶν καὶ τῶν μεταφυσικῶν φανατισμῶν προκαλεῖ βαρεῖες ψυχικὲς κακώσεις καὶ παγιδεύει τὸν σύγχρονο ἄνθρωπο σὲ ψυχικὰ καὶ πνευματικὰ ἀδιέξοδα. Ἡ ἔλλειψη νοήματος καὶ οὐσίας τῆς ζωῆς ἐπέδραμε καταλυτικὰ στὴν αὐξηση τῶν ψυχικῶν παθήσεων σὲ Εὐρώπη καὶ Η.Π.Α. Κατὰ τὸν ἱατροφιλόσοφο Γαληνὸ «οἱ λαθεμένες ἰδέες περὶ τοῦ σκοποῦ τῆς ζωῆς εἶναι αὐτὲς ποὺ ὁδηγοῦν κατὰ κοινὴ ὁμολογία στὴν δυστυχία».

Οἱ ποικίλες μεταφυσικὲς καὶ θρησκευτικὲς λύσεις στὸ πρόβλημα τῶν ψυχικῶν διαταραχῶν, δοκιμασμένες ἤδη ἀπ' τὸ παρελθὸν (ἐξομολογήσεις, ἀγιασμοί, ἐξορκισμοί, λιτανεῖες, μέντιοι, «γκουρού», ὑπνώσεις, χαρτομαντεῖς καὶ ἄλλες δεισιδαιμονίες), χειροτέρεψαν τὴν κατάσταση. Ἀπ' τὴν μεριὰ τῆς ἐπιστήμης ἡ «πτωχὴ» φροῦδικὴ ψυχανάλυση ἀποτελοῦσε τὴν βάση τῆς συγχρόνου ψυχολογίας καὶ τῶν ψυχοθεραπευτικῶν μεθόδων μέχρι τὸ τέλος τῆς δεκαετίας τοῦ 1990. Διάφοροι «τσαρλατᾶνοι» καὶ ἀγύρτες τοῦ εἶδους πλούτισαν καὶ πλουτίζουν ἀκόμη καὶ σήμερα ἀπὸ τὴν ἄγνοια, τὴ μοναξιά, τὴ δυστυχία καὶ τὴν ἀνάγκη τοῦ κόσμου γιὰ ψυχικὴ ἀνάταση. Τότε σημειώθηκε κυρίως ἀπὸ ἀρκετοὺς φωτισμένους ἑλληνιστὲς ψυχιάτρους μία στροφὴ πρὸς τὴν κλασικὴ Ἑλλάδα. Ἡ ψυχοθεραπεία βασίσθηκε πλέον στὴ λογοθεραπεία, στὴν ἐπιλεκτικὴ δηλαδὴ «ἀνάγνωση», «ἀνάλυση» καὶ «κατανόηση» τοῦ ἀνθρωπίνου λόγου. Τὰ ἀποτελέσματα ἦταν ἐκπληκτικά. Στὴν χώρα μας ἡ μέθοδος αὐτὴ δὲν ὑφίσταται.

ΓΑΛΗΝΟΣ: ΕΝΑΣ ΜΕΓΑΛΟΣ ΨΥΧΟΘΕΡΑΠΕΥΤΗΣ

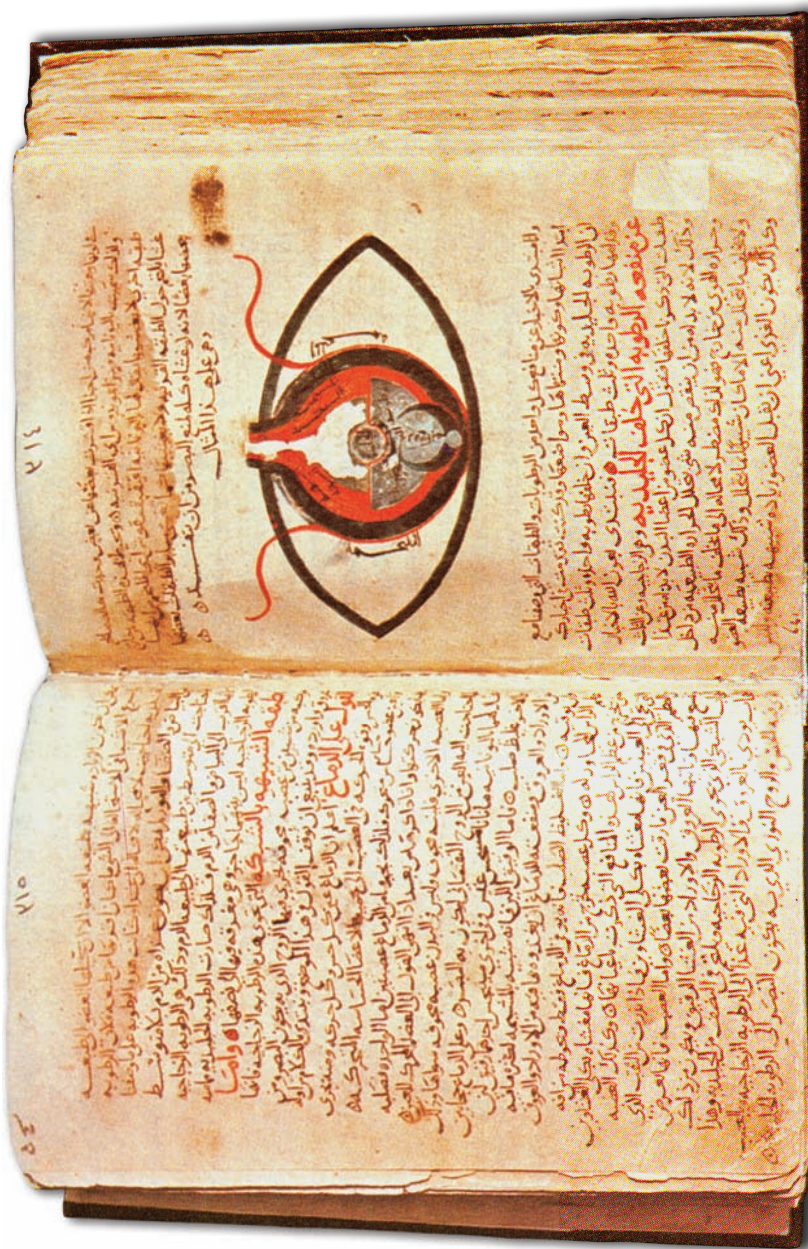
Στὴ ψυχιατρικὴ κατὰ τὴν κλασικὴ ἐποχὴ ἦταν κλάδος τῆς Ἱπποκρατικῆς ἱατρικῆς τέχνης καὶ αὐτὴ μὲ τὴν σειρά τῆς κλάδος τῆς φιλοσοφίας. Ὁ Γαληνὸς ὁ Ἑνδοξος ἢ Κλαύδιος ὑπῆρξε ὁ διασημότερος ἱατροφιλόσοφος τῆς ἐποχῆς του. Γεννήθηκε στὴν Πέργαμο τῆς

Μ. Ἀσίας τὸ 128 καὶ πέθανε περίπου τὸ 210 μ.Χ. στὴν Σικελία. Σὲ ἡλικία 14 ἐτῶν παρακολουθεῖ μαθήματα φιλοσοφίας καὶ λίγα χρόνια ἀργότερα ξεκινᾷ τὶς σπουδὲς τῆς ἱατρικῆς παράλληλα μὲ τὴν φιλοσοφία. Περιοδεύει ἐπὶ δέκα ἔτη γιὰ σπουδὲς σὲ Σμύρνη, Κόρινθο καὶ Ἀλεξάνδρεια. Ἐπιστρέφει στὴν Πέργαμο, γιὰ νὰ γίνῃ ἱατρὸς τῶν μονομάχων. Τὸ 162 μ.Χ. ἐγκαθίσταται στὴν Ρώμη. Θὰ συνεχίσῃ τὰ ταξίδια του πρὸς ἐμπλουτισμὸ τῶν γνώσεών του γιὰ μερικὰ ἀκόμη ἔτη. Ἡ φήμη του ἐξαπλώνεται ταχύτατα σὲ ὅλη τὴν αὐτοκρατορία καὶ σύντομα θὰ γίνῃ ὁ προσωπικὸς ἱατρὸς τοῦ καίσαρος Μάρκου Αὐρηλίου.

Ὁ Γαληνὸς ἔζησε σὲ μία ἐποχὴ ἰδεολογικῆς ἐπιστημονικῆς ποικιλότητος. Ὁ ἴδιος ὑπῆρξε «ἐργοστάσιο παραγωγῆς» φιλοσοφικῶν, ρητορικῶν καὶ ἱατρικῶν ἔργων, ποὺ ἀπαριθμοῦνται σὲ 150, χωρισμένα σὲ 500 βιβλία. Εἰσήγαγε πολλοὺς ἱατρικοὺς ὅρους, ποὺ παραμένουν ἴδιοι μέχρι σήμερα, ὅπως ἡ «κράσις», τὸ ἠλεκτρομαγνητικῆς φύσεως τρισυπόστατο «πνεῦμα» κ.ἄ. Ἡ ἐπιρροή του στὴν πρόοδο τῶν ἐπιστημῶν καὶ εἰδικῶς τῆς ἱατρικῆς σὲ παγκόσμιο ἐπίπεδο εἶναι ἰσάξια μὲ ἐκείνη τοῦ Ἱπποκράτους, τοῦ Πλάτωνος καὶ τοῦ Ἀριστοτέλους. Μέσα ἀπ' τὰ σκοτάδια τοῦ εὐρωπαϊκοῦ καὶ ἀραβικοῦ μεσαίωνα (σ.σ.: οἱ Ἄραβες μελέτησαν τὸν Γαληνὸν, ἀλλὰ παρεξήγησαν ἢ διέστρεψαν κάποιες ἐπιστημονικὲς θέσεις του) τὸ ἱατρικὸ σύστημά του μὲ τὸν ὅρο «Γαληνισμὸς» ἔγινε ὁ θεμέλιος λίθος τῶν ἱατρῶν τῆς Ἀναγεννήσεως καὶ τοῦ Διαφωτισμοῦ, διαμορφώνοντας τὴν ἐξέλιξη τῆς παγκοσμίου ἱατρικῆς. Μέχρι σήμερα σὲ πολλὲς χώρες τοῦ Ἰσλάμ καὶ στὴν Ἰνδία διδάσκεται ἡ ἱατρικὴ του, ἡ λεγόμενη «Unani». Τὰ «Περὶ ψυχῆς παθῶν καὶ ἀμαρτημάτων», «Περὶ ἡδονῆς καὶ πόνου», «Περὶ τῆς διαγνώσεως τῶν ἰδίων ἐκάστω παθῶν καὶ ἀμαρτημάτων», «Περὶ ἡθῶν», «Περὶ ἀλυπίας», «Περὶ κρᾶσεων» εἶναι μερικὰ ἐκ τῶν ψυχοθεραπευτικῶν ἔργων του.

Στὶς θέσεις του περὶ ψυχῆς, ἃν καὶ ἔχη ροπὴ πρὸς τοὺς Προσωκρατικούς, τὸν Πλατωνισμὸ ἀλλὰ καὶ τὸν Ἀριστοτελισμὸ, οὐσιαστικῶς εἶναι ἐκλεκτικὸς καὶ συγκριτιστὴς, προτιμώντας τὴν ἐλευθερίαν τῆς ἐπιλογῆς του κατὰ τὸ δοκοῦν. Ὑπερασπίζεται τὴν αὐτονομίαν τῆς ψυχῆς, ἀλλὰ ἀντιμετωπίζει μὲ σκεπτικισμὸ τὴν ἀθανασία της, ἐνῶ ἀποδέχεται τὴν κατὰ φύσιν ὕλική της ὑπόσταση. Γιὰ τὸν Γαληνὸν, ὅπως καὶ γιὰ τὸν ἐκ σπουδῶν διδάσκαλό του Ἱπποκράτη, χωρὶς τὴν καλλιέργεια καὶ τὴν ἐξάσκηση καὶ στοὺς τρεῖς τομεῖς τῆς φιλοσοφίας (Φυσικὴ, Ἠθικὴ, Λογικὴ) δὲν μπορεῖ νὰ γίνῃ ἰάσιμος ἔλεγχος τῶν παθῶν καὶ καλλιέργεια τῆς ἀρετῆς, ἃν ὁ ἱατρὸς δὲν εἶναι καὶ φιλόσοφος: «Ὅτι ὁ ἄριστος ἱατρὸς καὶ φιλόσοφος».

Θεωρεῖ ὅτι ἡ μελαγχολία (κατάθλιψη), ἡ μανία καὶ ἡ φρενίτις προέρχονται ἀπὸ ἐγκεφαλικὲς βλάβες, ποὺ καταστρέφουν τὸν ψυχισμό μας καὶ σταδιακὰ μετουσιώνονται σὲ σωματικὲς νόσους, μὲ ἀποτέλεσμα νὰ δημιουργοῦν τὶς ἀνισόρροπες μίξεις τῶν χυμῶν στὸ σῶμα. Στὸ ἔργο του «Περὶ τῶν Ἱπποκράτους καὶ Πλάτωνος δογμάτων» ταυτίζει τὶς θεωρίες τους: «Δὲν ὑπάρχει καμμία διαφορὰ εἴτε ὀνομάσουμε τὸ ἥπαρ ἀρτηρία τῶν φλεβῶν εἴτε τοῦ αἵματος εἴτε τοῦ ἐπιθυμητικοῦ μέρους τῆς ψυχῆς. Ταιριάζει περισσότερο ὁ ἱατρὸς νὰ διδάσκῃ χρησιμοποιοῦντας τὴν

Ἀπὸ τὸν Γαληνὸ οἱ Ἀραβες πῆραν μεθόδους ἱατρικῆς ἐρευνας καὶ θεραπευτικῆς γνώσεως, ἀλλὰ καὶ παρεξήγησαν ἐπιστημονικῶς θέσεις του, ὅπως τὸ «πνεῦμα τῆς ὁράσεως», τὸ ὁποῖο ὁ Χουναὶν Ἰμπν Ἰσάκ, Ἀραβὸς ἱατρὸς τοῦ 9ου μ.Χ. αἰῶνα, ἀπεικονίζει διὰ τοῦ σχεδιασμοῦ τοῦ ὀφθαλμοῦ μετὰ τὸν μυσητικιστὶ ἀσιατικὸ τρόπο τοῦ φαίνε-
ται στὴν εἰκόνα. (Ἀπὸ χειρογράφο βιβλίου τοῦ Ἰμπν Ἰσάκ «Βιβλίο τῶν 10 θεραπειῶν τοῦ Ὀφθαλμοῦ».)

όρολογία τῶν ὀργάνων τοῦ σώματος καὶ ὁ φιλόσοφος νὰ διδάσκη μὲ ὄρους τῶν δυνάμεων τῆς ψυχῆς (...). Εἶναι φανερὸ ὅτι ὁ Ἱπποκράτης καὶ ὁ Πλάτων ἔγραφαν γιὰ τὰ ἴδια πράγματα». Στὸ «Ὅτι ταῖς τοῦ σώματος κράσεσιν αἱ τῆς ψυχῆς ἔπονται δυνάμεις» (4,803) διαπιστώνει: «Ἐκεῖνος ποὺ ἡ φλέβα τοῦ ἀγκῶνα τοῦ χτυπᾷ δυνατὰ εἶναι χαρακτηῖρας ἐπιθετικὸς καὶ ὀξύθυμος, ἐνῶ ἐκεῖνος ποὺ ἡ φλέβα τοῦ εἶναι ἡσυχὴ εἶναι νωθρός». Τὸ «Περὶ χρειᾶς μορίων» περιέχει πολλὰ στοιχεῖα ἀπ' τὸν πλατωνικὸ «Τίμαιο», ἐνῶ στὸ «Πρὸς Θρασύβουλον πότερον ἰατρικῆς ἢ γυμναστικῆς ἐστὶ τὸ ὑγιεινὸν» μᾶς ἐξηγεῖ ὅτι τὸ καλύτερο φάρμακο τῆς υἱείας εἶναι ἡ φιλοσοφία σὲ συνδυασμὸ μὲ τὴν ἰατρικὴ καὶ ὄχι ἡ στεῖρα ἰατρικὴ.

Ὁ Γαληνὸς, ἀπληλαγμένος ἀπὸ μεταφυσικὲς καὶ θρησκευτικὲς «ἀλήθειες» καὶ μὲ σκέψη ρεαλιστικὴ καὶ φυσιοκρατικὴ, προσδιορίζει μὲ σαφήνεια τὴν ἀτομικὴ εὐθύνη τοῦ καθενὸς μας γιὰ τὴν κατάκτηση τῆς εὐδαιμονίας: Ὁ ὀρθὸς λόγος καὶ ἡ αὐτογνωσία εἶναι οἱ δύο μοναδικοὶ ὑπεύθυνοι γιὰ τὴν εὐδαιμονία μας ἢ τὴν δυστυχία μας.

ΔΙΑΓΝΩΣΗ ΚΑΙ ΘΕΡΑΠΕΙΑ ΤΩΝ ΠΑΘΩΝ ΤΗΣ ΨΥΧΗΣ

Στὸ ἔργο του «Περὶ ψυχῆς παθῶν καὶ ἀμαρτημάτων» ὁ Γαληνὸς διαγιγνώσκει, ἀναλύει καὶ προτείνει γιὰ τὰ πάθη τῆς ψυχῆς: «Τὸ μὲν σφάλμα προκύπτει ἀπὸ λάθος ιδέες καὶ ἀντιλήψεις, τὸ δὲ πάθος προκαλεῖται ἀπὸ μία παράλογη δύναμη, ποὺ βρίσκεται μέσα μας καὶ δὲν ὑπακούει στὴν λογικὴ (...). Τὸ ὅτι εἶναι πολὺ πιθανὸ νὰ σφάλουμε, ἔστω καὶ ἂν δὲν τὸ ἀντιλαμβανόμαστε οἱ ἴδιοι, μποροῦμε νὰ τὸ συμπεράνουμε ἀπ' τὸ ἐξῆς: Ὅτι ὁ κάθε ἄνθρωπος θεωρεῖ τὸν ἑαυτὸν τοῦ ὁλότελα ἀλάνθαστο ἢ ὅτι τὰ σφάλματά του εἶναι μικρὰ καὶ ἀσήμαντα (...). Ὅταν ἤμουν μικρός, θεωροῦσα ὑπερβολικὴ τὴν σπουδαιότητα ποὺ ἔδινε ὁ κόσμος στὴν ρήση τοῦ Ἀπόλλωνος “γνώθι σαυτόν”. Ἐκ τῶν ὑστέρων ὅμως ἀνεκάλυψα ὅτι δικαίως τὴν ἐπαινοῦν (...). Ὅποιος λοιπὸν θέλει νὰ γίνῃ σωστὸς καὶ ἐνάρετος ἄνθρωπος, ἅς ἔχη ὑπ' ὄψιν τοῦ αὐτό: Ὅτι εἶναι ἀναπόφευκτο νὰ ἀγνοῇ πολλὰ ἀπ' τὰ προσωπικά του σφάλματα» (παρ. 1-6). Συνεχίζει τονίζοντας: «Ἐπειδὴ τὰ σφάλματα ὀφείλονται σὲ λανθασμένη κρίση, ἐνῶ τὰ πάθη σὲ κάποια παράλογη ψυχικὴ δύναμη, θεωρῶ ἀπαραίτητο κατ' ἀρχὴν νὰ ἐλευθερώσῃ κανεῖς τὸν ἑαυτὸν τοῦ ἀπ' τὰ πάθη. Καὶ πάθη τῆς ψυχῆς, ὅπως ὅλοι γνωρίζουν, εἶναι ἡ ὀργή, ὁ φόβος, ἡ λύπη, ὁ φθόνος (τὸ αἰσχρότερο τῶν παθῶν), ἡ ἐντονὴ ἐπιθυμία, ἡ φιλοδοξία, ἡ κοιλιοδοουλία, ἡ φιλοχρηματία, ἡ πλεονεξία, ἡ ἀρχομανία καὶ ἡ ἀπληστία». [Γιὰ τὴν σημερινὴ ἐποχὴ θὰ προτείναμε καὶ τὴν κυριαρχικότητα, τὴ δίψα ἐπιβολῆς!] «Πῶς ὅμως νὰ ξεριζώσῃ κάποιος τὰ πάθη του, ὅταν ἀγνοῇ τὸ γεγονὸς ὅτι ἔχει πάθη;» (παρ. 8).

Παρακάτω διαπιστώνει καὶ προτείνει: «Μόνον ὁ σοφὸς ἄνθρωπος εἶναι ὁλότελα ἀλάνθαστος (...). Ἄν πρωτίστως κρατήσῃ μίαν ἀπόστασι ἀπὸ τὶς πράξεις σου καὶ πάψῃς νὰ ἀντιλέγῃς, θὰ βρῇς πολλοὺς ποὺ θὰ σὲ διορθῶνουν μὲ εἰλικρίνεια καὶ πολὺ περισσότερο ἂν δείξῃς εὐγνωμοσύνη σ' αὐτὸν ποὺ θὰ σὲ κριτικάρῃ, ἀφοῦ σὲ βοηθᾷ νὰ ἐλευθερωθῇς ἀπ' τὸ κακὸ (...). Δέξου ὡς πρῶτο δίδαγμα τῆς φιλοσοφίας τὸ νὰ μάθῃς νὰ ὑπομένῃς τὴν ἀρνητικὴ στάση τοῦ ἄλλου»

Ὁ Γαληνός, ὅπως τὸν φαντάζονται μεσαι-
ωνικοὶ Ἀραβες καὶ Εὐρωπαῖοι. Κατὰ τὸν
κορυφαῖο ὑμνωδὸ τῆς Χριστιανοσύνης
Ρωμανὸ τὸν Μελωδὸ «**νοσεῖ Γαληνός,
ἰᾶται δὲ τὰς νόσους ὁ Πέτρος ἡμῶν τὰς
σαγήνας ὁ πλέκων**». Ἡ θεοκρατία ἀπὸ
μίσος κατὰ τῆς ἐπιστήμης φαντάζεται ὅτι
ἡ ἱατρικὴ εἶναι ἀρρώστια καὶ ὅτι θερα-
πεύει τοὺς ἀσθενεῖς ὁ ἀπόστολος Πέτρος,
ποὺ πλέκει ψαρόδικτα...

(παρ. 11-13). Γιὰ νὰ πλησιάσῃ κανεὶς τὴν τελειότητα, χρειάζεται νὰ «ἀσκήται διὰ βίου», ἐνῶ «ὅποιος ἔχει ἐθιστῇ γιὰ πολὺν καιρὸ μὲ τὴν κηλίδα τῶν παθῶν, θὰ τοῦ εἶναι πολὺν δύσκολο νὰ γίνῃ ἄνθρωπος ἐνάρετος» (παρ. 25). Στὴν συνέ-
χεια τοῦ ἔργου του ὁ Γαληνὸς δίνει λογικὲς συμβουλὲς γιὰ τὴν ἀντιμετώπιση
τῶν παθῶν καὶ τῶν ἁμαρτημάτων (=σφαλμάτων) μας. Καὶ καταλήγει: «Διότι, ἂν
ἀκολουθήσῃς αὐτὴν τὴν πρακτικὴν, θὰ νοιώθῃς μέρα μὲ τὴν μέρα ὅτι σοῦ εἶναι
ὅλο καὶ πιὸ εὐκόλο νὰ ἀπέχῃς ἀπὸ ὅσα σοῦ ἀνέφερα καὶ ἡ ψυχὴ σου θὰ γεμίζῃ
μὲ χαρὰ καὶ εὐφροσύνη. Νὰ γνωρίζῃς ὅτι ὁ δρόμος ποὺ ὁδηγεῖ στὴν σωφροσύ-
νη περνᾷ μέσα ἀπ' τὴν ἐγκράτεια. Αὐτὸ εἶναι καὶ τὸ πλεονέκτημα τοῦ μυαλωμέ-
νου ἀνθρώπου ἔναντι τοῦ μὴ ἐγκρατοῦς» (παρ. 32-33). Τέλος μᾶς συμβουλεύει:
«Ὅσο θεριεύει μέσα μας ἡ δύναμις τῆς λογικῆς στὴν πορεία αὐτῶν τῶν ἀσκήσεων
ποὺ κατανικοῦν καὶ περιορίζουν τὰ πάθη, τόσο πιὸ εὐκόλη θὰ ᾖ μετὰ ἡ πλή-
ρης ὑποταγὴ τους» (παρ. 56).

ΔΙΑΓΝΩΣΗ ΚΑΙ ΘΕΡΑΠΕΙΑ ΤΩΝ ΣΦΑΛΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΨΥΧΗΣ

Τὸ δευτέρο ἔργο τοῦ Γαληνοῦ, ποὺ φέρει αὐτὸν τὸν τίτλο, ἀποτελεῖ συν-
νέχεια τοῦ πρώτου καὶ ἀσχολεῖται μὲ τὰ σφάλματα (ἁμαρτήματα) τῆς
ψυχῆς, ποὺ εἶναι ἀπόρροια τῶν παθῶν της: «Ὅπως ἔχω πεῖ, θὰ προσπα-
θήσω, ὅσο περνᾷ ἀπὸ τὸ χέρι μου, νὰ δείξω τὸν δρόμο σὲ ὅποιον εἶναι
ἐρωτευμένος μὲ τὴν ἀλήθεια, ἕναν δρόμο ποὺ ὅλη μου τὴν ζωὴ ἀναζητοῦσα»
(παρ. 66). «Τὸ πρῶτο καὶ μέγιστο σφάλμα εἶναι ὅσων ἀβασάνιστα ἐκφέρουν

γνώμη για τὸ τί ὠφελεῖ ἢ βλάπτει τὴν ἀνθρώπινη ζωὴ. Τὸ σφάλμα αὐτὸ τὸ γεννάει ἡ φιλαντία-ἀλαζονεία, ἡ δοκησιοσοφία (αὐτοὶ ποὺ νομίζουν ὅτι τὰ γνωρίζουν ὅλα) καὶ ἡ φιλοδοξία (γιατὸ αὐτοὺς ποὺ κυνηγοῦν τὴν δόξα καὶ τὸ χρῆμα)» (παρ. 63). Στὴν συνέχεια μᾶς ἀναλύει τὰ ψευδῆ ἐπιχειρήματα διαφόρων ψευτοσοφιστῶν τῆς ἐποχῆς του. «Τὰ σοφίσματα εἶναι ἐπιχειρήματα, τὰ ὁποῖα εἶναι μὲν ἐσφαλμένα, ἀλλὰ στήνονται μὲ τέτοιο τρόπο ὥστε νὰ μοιάζουν μὲ ὀρθά. Τὸ ὅτι εἶναι στημένα φαίνεται καθαρὰ ἀπ' τὸ συμπέρασμά τους, τὸ ὁποῖο δὲν ἀληθεύει. Ἀναγνωρίζονται δὲ πολὺ δύσκολα ἀπὸ ἐκείνους ποὺ δὲν εἶναι ἐξασκημένοι στὴν χρῆση λογικῶν συλλογισμῶν» (παρ. 73). [Παρέκβαση: Μὲ πόσα τέτοια «σοφίσματα» –ἔξυπνα φτειαγμένα– μᾶς βομβαρδίζουν καθημερινῶς ἐλλαδέμποροι καὶ ἐξουσιαστὲς (περὶ ἐλληνοχριστιανισμοῦ, περὶ χριστιανικῆς ἀγάπης, οὐφολογίες, πολιτικολογίες καὶ ἄλλες μπουρδολογίες), τὰ ὁποῖα δὲν περιέχουν καμμία ἀλήθεια καὶ δὲν ἔχουν κανέναν λογικὸ συλλογισμό;] «Ἀφετηρία πάντων ασφαμάτων εἶναι ἡ ἀναληθὴς ἄποψη γιὰ τὸν ἐκάστοτε σκοπὸ τῆς ζωῆς καὶ ἄλλα ἐπὶ μέρους πράγματα. Ἐπειδὴ ἡ δύναμη τῆς ἀνθρώπινης εὐδαιμονίας βρίσκεται στὴν ἔρευνα γιὰ τὸν σκοπὸ τῆς ζωῆς, εἶναι εὐλόγο ὅλοι ὅσοι σέβονται τὸν ἑαυτὸ τους νὰ ἔχουν στραφῇ στὴν ἀναζήτηση αὐτῆς» (παρ. 78). Γιὰ τὸν Γαληνὸ ὅ,τι καλύτερο ὑπάρχει στὴν ψυχὴ μας εἶναι ἡ «λογικὴ». «Ὅσοι τὴν ἀσκοῦν καὶ τῆς δίνουν τὴν δύναμη ποὺ τῆς ἀρμόζει, κερδίζουν πολὺ περισσότερες χαρὲς ἀπ' ὅ,τι κάποιοι ἄλλοι, ποὺ ζοῦνε ὑποδουλωμένοι στίς σωματικὲς ἡδονές» (παρ. 87). Τὸ ἔργο μέχρι τὸ τέλος του εἶναι ἓνας ὕμνος στὴν ἀρετὴ, τὴν λογικὴ σκέψη καὶ τὴν ὀρθὴ ἀντιμετώπιση τῆς ζωῆς.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Τὰ σημερινὰ «μιαῦρα πρότυπα» τῆς κοινωνίας μας (κυρίως ἱερεῖς, βάρβαροι ἡθοποιοὶ καὶ μανιακοὶ τραγουδιστές ἀλλὰ καὶ ἄλλα δημόσια ἢ προβεβλημένα πρόσωπα), ὑποδουλωμένα καὶ τελματωμένα στὰ ἀβυσσαλέα πάθη τους, διαστρέφουν καὶ τίς δικές μας ψυχὲς μὲ τὴν προβολὴ τοῦ ἀρνητικοῦ τους ἀντι-προτύπου. Γιατί τὰ Μ.Μ.Ε. προβάλλουν τόσο ἐπίμονα αὐτὸν τὸν τύπο ὑπανθρώπου; Γιατί δὲν διδάσκονται καὶ στὴν χώρα μας τὰ ἀθάνατα ἔργα τῶν Ἑλλήνων κλασικῶν, ποὺ προβάλλουν τὴν ψυχικὴ ὑγεία, τὴν ἀρετὴ καὶ τὸν ἔλλογο τύπο ἀνθρώπου; Ἀρμόδιο νὰ μᾶς ἀπαντήση εἶναι τὸ μοναδικὸ στὸν κόσμο Ὑπουργεῖο Ἑθνικῆς (Ρωμαϊκῆς) Παιδείας καὶ (Ἑβραϊκῶν) Θρησκευμάτων!

Ἡ ψυχιατρικὴ τοῦ Γαληνοῦ ἀλλὰ καὶ τὰ ἀξεπέραστα περὶ ψυχῆς ἔργα πολλῶν ἀκόμη κλασικῶν συγγραφέων ἀποτελοῦν κομμάτι τῆς ἐλληνικῆς φιλοσοφίας. Στὴν σημερινὴ ἐποχὴ τῶν ψυχικῶν ἀδιεξόδων καὶ τῶν ἀνούσιων ψυχικῶν θεραπειῶν εἶναι περισσότερο ἐπὶκαιρὰ ἀπὸ ποτέ.

Βασίλειος Μανρομμάτης

Παρακαλοῦνται οἱ ἀναγνώστες πού δὲν βρίσκουν τὸν «Δ» σὲ κάποιο σημεῖο πωλήσεως τοῦ Ἀθηναϊκοῦ Τύπου, νὰ μᾶς ἐνημερώνουν. Τοὺς εὐχαριστοῦμε ἐκ τῶν προτέρων.

ΤΡΥΓΟΣ ΠΡΙΝ ΑΠΟ 28.000 ΧΡΟΝΙΑ!

Χρονολόγηση τῆς Διονυσιακῆς ἑορταστικῆς
με βάση τὶς ἀστρονομικὲς πληροφορίες

Ὁ «θεὸς» Διόνυσος¹ ἦτο ὑπαρκτὸ πρόσωπο προικισμένο μὲ ἐξέχουσες ἰκανότητες, ποὺ προσέφερε τεράστιες εὐεργεσίες στοὺς λαοὺς. Πρὸ αὐτοῦ τὸ ὄργωμα τῶν ἀγρῶν ἐγίνετο διὰ τῶν χειρῶν. Ὁ Διόνυσος ἐφεύρε τὸ ἄροτρο καὶ ἐπενόησε τὴν ζεύξη τῶν βοῶν. Ἐμεθόδευσε καὶ ἐδίδαξε στοὺς ἀνθρώπους τὴν καλλιέργεια τοῦ σίτου καὶ τῆς ἀμπέλου καὶ τὴν παραγωγή τοῦ οἴνου. Ἐξεστράτευσε πρὸς ἀνατολὰς μέχρι τῆς Ἰνδικῆς χειρσονήσου, ἰδρύων οἰκισμοὺς καὶ πόλεις στοὺς νομαδικοὺς λαοὺς. Στὶς Ἰνδίες ἀντιμετώπισε ἐνδημοῦσα λοιμικὴ νόσο. Μετέβη σὲ πολλὰς χώρας τῆς Ἀσίας καὶ τῆς Ἀφρικῆς καὶ ἐβασίλευσε ὅλων τῶν Ἰνδιῶν. Λόγῳ τῶν εὐεργεσιῶν του ἐθεοποιήθηκε

Μερικὲς ἀπὸ τὶς προσωνυμίες του εἶναι:² Βακχεῖος, διότι τὸν ἀκολούθησαν οἱ βάκχες· Λικνίτης, διότι ἐφεύρε τὸ λίκνον, τὸ πλεκτὸ κἀνιστρο ποὺ εἶχε ἐπινοήσει γιὰ τὸ λίκνισμα τοῦ σίτου· Ληναῖος, διότι ἐφεύρε τὸν ληνὸν γιὰ τὴν σύνθλιψη τῶν σταφυλῶν πρὸς οἶνοπαραγωγήν· Βρόμιος, ἀπὸ τοὺς ἀλαλαγμοὺς τοῦ λαοῦ ποὺ τὸν ὑπεδέχeto ἢ ποὺ τὸν συνῶδευε· Θρίαμβος, ἐκ τῶν ἐπιτευγμάτων του· Μεθυμναῖος, ἐκ τοῦ μέθου (κρασί)

Ὁ Διόνυσος τοῦ Θεάτρου

Θεωρεῖται ὅτι ὁ κατὰ φύσιν ἄνθρωπος παρατήρει τὰ φυσικὰ φαινόμενα, ἀστραπὲς, βροχὴ, χιόνια, ἀνοιξή, καρποφορία κ.λπ. καί, μὴ δυνάμενος νὰ τὰ ἐξηγήσῃ καὶ ἐλέγξῃ, τὰ ἐθεοποιεῖ. Ἐπειδὴ ἡ καρποφορία τῆς γῆς τοῦ ἐξασφάλιζε τὰ πρὸς τὸ ζῆν, αὕτῃ ἀπεδόθη στὸν Διόνυσον (Οἶνον, Βάκχον), καὶ ἐσκέφθη νὰ τὸν εὐχαριστήσῃ προσφέροντάς του ἀπὸ τοὺς καρποὺς τῆς. Δημιουργήθηκε ἔτσι ἕνας στοργικὸς ἐπίπεδος χώρος σὰν ἀλῶνι, στὸ μέσον τοῦ ὁποίου ὑπῆρχε ἡ θυμέλη, μία ὀρθογώνιος πέτρινη μαρμαρίνη στήλη ὕψους 1 μέτρου περίπου μὲ κοίλωμα στὸ ἐπάνω μέρος γιὰ τὴν τοποθέτηση τῶν καρπῶν. Μέσα στὴν σκηνὴ ἐχόρευε κυκλικὰ ὁ Χορὸς ἀναπέμποντας ὕμνους καὶ εὐχαριστίες πρὸς τὸν Διόνυσον, ἄδοντας τὸν διθύραμβον τῇ συνοδείᾳ αὐλοῦ.

Κάποια στιγμή ὁ προεξάρχων τοῦ Χοροῦ ἀπεκόπτετο ἀπὸ αὐτόν, ἐκρύπτετο πίσω ἀπὸ τὴν θυμέλην καὶ «ὑπεκρίνετο» τὸν Διόνυσον. Οἱ θεατὲς, συμμετέχοντες στὴν γιορτῇ, ἀρχίζαν νὰ ἐρωτοῦν τὸν «ὑποκριτὴ», ἂν θὰ εἶχαν ἐκεῖνὴ τὴν χρονιά καλὴ καρποφορία κ.λπ. Ἀργότερα ἀπεκόπτοντο καὶ ἄλλοι ἀπὸ τὸν χορὸ, οἱ ὁποῖοι καὶ

καὶ ὑμέναιος (γάμος)· Φαλλήν, ἐκ τοῦ φαλλοῦ.

Κατ' ἄλλες ἐκδοχὲς ὑπῆρξαν στὴν παναρχαιότητα δύο ἢ περισσότεροι ἐπιφανεῖς ἄνθρωποι μὲ τὸ ὄνομα Διόνυσος. Ὁ δεύτερος Διόνυσος, υἱὸς τοῦ Διὸς καὶ τῆς Ἰοῦς, ὑπῆρξε βασιλεὺς τῆς Αἰγύπτου.³

Χρονολόγηση τῆς ἐποχῆς τοῦ «θεοῦ» Διονύσου

Ὁ Ἡσίοδος στὸ ποιήμα του «Ἔργα καὶ ἡμέραι» (στίχ. 609-611) λέγει στὸν ἀδελφὸ του Πέρση:

«εὖτ' ἂν δ' Ὠρίων καὶ Σείριος ἐς μέσον ἔλθῃ
οὐρανόν, Ἀρκτοῦρον δὲ ἴδῃ ῥοδοδάκτυλος Ἥως,
ὦ Πέρση, τότε πάντας ἀποδρέπειν οἴκαδε βότρυνς.»

[Ὅταν ὁ Ὠρίων καὶ ὁ Σείριος μεσουρανήσουν
καὶ τὸν Ἀρκτοῦρο ἴδῃ ἡ ῥοδοδάκτυλη Ἥως (αὐγή),
τότε νὰ τρυγῇς ὅλα τὰ σταφύλια, Πέρση.]

Στὴ συνέχεια ὁ ποιητὴς δίδει ὁδηγίες στὸν ἀδελφὸ του γιὰ τὸν τρόπο μὲ τὸν ὁποῖο πρέπει νὰ ἐπεξεργάζεται τὰ «δῶρα Διωνύσου πολυγηθέος» (στίχ. 612-614), ὅθεν συνάγεται ὅτι ἐπρόκειτο περὶ κανονικοῦ ἐποχικοῦ τρύγου πρὸς οἶνοποιίαν.

Οἱ ἀναγραφέντες στίχοι ὑποδεικνύουν νὰ γίνεται ὁ τρύγος ὅταν ὁ Ἀρκτοῦρος ἀνατέλλῃ τὸ λυκανγὲς, καὶ ταυτοχρόνως ὁ Σείριος καὶ ὁ ἀστερισμὸς τοῦ Ὠρίωνος εὐρίσκωνται στὸ μέσον τοῦ οὐρανοῦ. Ὁ Ἀρκτοῦρος ἢ ἄλφα τοῦ ἀστερισμοῦ τοῦ Βοώτου εἶναι ἓνας λαμπερὸς ἀστήρ, ποὺ ἀνευρίσκεται στὴν προέκταση τῆς οὐρᾶς τῆς Μεγάλης Ἀρκτοῦ. Ἀνατολὴ ἐνὸς ἀπλανοῦς ἀστέρος εἶναι ἡ πρώτη στὴν διάρκεια τοῦ ἐτησίου κύκλου ἐμφάνισή του στὸν ἀνατολικὸ ὀρίζοντα, καὶ παρουσιάζεται πάντοτε τὸ λυκανγὲς. Σημειωτέον ὅτι κάθε φορὰ ποὺ ὁ Ἀρκτοῦρος ἀνατέλλει, ὁ Σείριος καὶ ὁ ἀστερισμὸς τοῦ Ὠρίωνος εὐρίσκονται στὸ μέσον τοῦ οὐρανοῦ, εἴτε πρόκειται γιὰ τὴν ἀνατολὴ τοῦ Ἀρκτοῦρου (τὸ λυκανγὲς), εἴτε γιὰ ὁποιαδήποτε ἄλλη ἀπὸ τὶς μετέπειτα

«ὑπεκρίνοντο» διάφορα ἄλλα πρόσωπα τοῦ κύκλου «μῦθος τοῦ Διονύσου», γιατί ὅλες οἱ γιορτὲς ἀνεφέροντο ὑποχρεωτικὰ στὸν θεὸ αὐτόν. Καὶ ὁ χορὸς; Ὁ χορὸς ἔμπαινε στὴν σκηνὴ στὸ πιδ δραματικὸ σημεῖο τοῦ «ἔργου», τότε ποὺ ἡ ψυχικὴ φόρτιση τῶν θεατῶν εὐρίσκετο στὸ ἀποκορύφωμά της, «**δι' ἁσμάτων περαίνων τὴν τῶν τοιούτων παθημάτων κάθαρσιν**» (Ἀριστοτέλης, «Περὶ ποιητικῆς»).

Ἔτσι δημιουργήθηκε ἡ πρώτη πανάρχαιη μορφὴ θεάτρου. Οἱ ἡθοποιοὶ ὠνομάσθησαν ἀργότερα ὑποκριτές, διότι ὑπεκρίνοντο τοὺς ἥρωες τοῦ «ἔργου» καὶ ἡ θεατρικὴ τέχνη ὑποκριτικὴ, ὅροι ποὺ χρησιμοποιοῦνται καὶ σήμερα. Ὅσον ἀφορᾷ στὴν ἀποκλειστικὴ χρῆση «μύθων» ἀναφερομένων μόνο στὸ ὄνομα τοῦ Διονύσου, παραδίδεται ὅτι κάποιος τραγικὸς ἐσκέφθη πὼς κάποτε θὰ τελειώσουν οἱ μῦθοι περὶ τὸν Διόνυσο καὶ ἐτόλμησε νὰ παρουσιάσῃ στὴν Ἀθῆνα ἔργο ποὺ δὲν ἀνεφέρετο σ' αὐτόν. Τότε οἱ Ἀθηναῖοι σηκώθηκαν ἐπάνω ἐξαλλοί, διαμαρτυρόμενοι ἐντόνως μὲ τὴν φράση «**Οὐδὲν πρὸς Διόνυσον**». Ἔτσι ἐγεννήθη καὶ ἡ λέξη «ἀπροσδιόνυσος», ποὺ σημαίνει τὸν ἐκτὸς θέματος, τὸν ἄσχετο. Ἐκτοτε καθιερώθη σὲ κάθε τραγικὴ τριλογία μία τραγωδία νὰ ἀναφέρεται ὑποχρεωτικὰ στὸν Διόνυσο.

Πλάτων Τζουνάκος

διαδοχικὲς ἐμφανίσεις του στὸν ἀνατολικὸ ὁρίζοντα κατὰ τὴν διάρκεια τῆς νύχτας, διότι ὅλοι οἱ ὡς ἄνω ἀστέρες εἶναι ἀπλανεῖς καὶ δὲν μεταβάλλουν εὐδιακριτῶς (διὰ γυμνοῦ ὀφθαλμοῦ) τὶς φαινομενικὲς μεταξὺ τους θέσεις μὲ τὴν πάροδο τῶν χιλιετιῶν.

Ἀπὸ τοὺς ἀνωτέρω στίχους συνάγεται ὅτι κατὰ τὴν χρονικὴ περιόδο τοῦ παρελθόντος ποὺ διευτυπώθη ἡ προαναφερθεῖσα ὁδηγία ἡ μνημονευομένη ὑπὸ τοῦ Ἡσιόδου, ὁ Ἀρκτοῦρος ἐνέτελλε τὴν ἐποχὴ ποὺ ἄρχιζε ὁ τρύγος. Ἐὰν γνωρίζουμε τὸν χρόνον ἐνάρξεως τοῦ τρύγου γιὰ τὶς ποικιλίες ἀμπέλου ποὺ καλλιεργοῦνται τώρα πρὸς οἰνοπαραγωγὴν στὴν Ἑλλάδα καὶ τὸν χρόνον τωρινῆς ἀνατολῆς τοῦ Ἀρκτοῦρου στὴν χώρα μας, εἶναι δυνατόν νὰ προσδιορίσουμε πότε ἴσχυε (καὶ ἄρα πότε πρωτοδιευτυπώθη) ἡ περὶ τρύγου ὁδηγία τοῦ Ἡσιόδου, μὲ τοὺς ἀκολουθοῦντες συλλογισμούς: ἡ ἐποχὴ ὠριμάνσεως τῶν καρπῶν παραμένει σταθερὴ σὲ κάθε τόπο διὰ μέσου τῶν χιλιετιῶν, ἐπεὶδὴ ἀποτελεῖ στοιχεῖο ἐνὸς ἐποχικῶς συνηρημένου βιολογικοῦ κύκλου· δηλαδὴ ὁ χρόνος ὠριμάνσεως τῶν καρπῶν παραμένει σταθερὸς σὲ κάθε τόπο διαχρονικῶς, ἐπεὶδὴ ἐξαρτᾶται (ὅπως καὶ ἡ ἐναρξὴ κάθε ἐποχῆς τοῦ ἐτησίου κύκλου) ἀπὸ τὸ ἐκάστοτε ὕψος τοῦ μεσουρανοῦντος Ἡλίου, ποὺ δὲν μεταβάλλεται διὰ τῆς μεταπτώσεως, ἐνῷ ἀντιθέτως ἡ ἀνατολὴ καὶ ἡ δύσις στὸν ἴδιο τόπο τῶν ἀμφιφανῶν ἀπλανῶν ἀστέρων μετατίθενται σὺν τῷ χρόνῳ πρὸς τὶς ἐπόμενες ἐποχὲς τοῦ ἔτους ἔνεκα τῆς μεταπτώσεως τοῦ ἄξονος τῆς γῆς κατὰ μίαν ἡμέρα ἀνὰ 70,43 ἔτη.

Στὴν Ἑλλάδα καλλιεργοῦνται τώρα πρὸς οἰνοπαραγωγὴν οἱ κατωτέρω τρεῖς ποικιλίες ἀμπέλου, τὶς ὁποῖες χαρακτηρίζομε μὲ τὰ συμβατικὰ ὀνόματα «Α», «Β», «Γ».

Ποικιλία «Α», ὄρεινι οὗ χωριοῦ Χύδηρα Λέσβου (ἀρχαία ποικιλία κρασοστάφυλου, ἀπὸ τὴν ὁποία παράγεται ὁ Μεθυμναῖος οἶνος): ἐναρξὴ τρύγου τὴν 25η-30η Σεπτεμβρίου καὶ κατὰ μέσον ὅρον τὴν 96η ἡμέρα μετὰ τὴν θερινὴ τροπὴ τοῦ Ἡλίου (ΘΤ).

Ποικιλία «Β», Βοιωτίας (περιοχὴς γενετείρας Ἡσιόδου καὶ Διονύσου τῆς Σεμέλης) καὶ ἄλλων περιοχῶν τῆς χώρας μας (χωριὰ Ἀποκορύνου Κρήτης κ.ἄ.): ἐναρξὴ τρύγου τὴν τελευταία ἐβδομάδα τοῦ Σεπτεμβρίου ἢ τὴν πρώτη ἐβδομάδα τοῦ Ὀκτωβρίου καὶ κατὰ μέσον ὅρον τὴν 101η ἡμέρα μετὰ τὴν ΘΤ.

Ποικιλία «Γ», Μεσογείων Ἀττικῆς: ἐναρξὴ τρύγου τὴν πρώτη ἐβδομάδα τοῦ Σεπτεμβρίου ἢ κατὰ μέσον ὅρον τὴν 74η ἡμέρα μετὰ τὴν ΘΤ.

Τώρα ὁ Ἀρκτοῦρος, ὅπως διεπιστώσαμε σὲ ἀνοικτὸ ὁρίζοντα τῶν Ἀθηνῶν, ἀνατέλλει τὸ λυκανγὲς τῆς 115ης ἡμέρας μετὰ τὴν ΘΤ (15 Ὀκτωβρίου μὴ δισέκτου ἔτους).

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω εἶναι πρόδηλον ὅτι, ἐνῷ κατὰ τοὺς στίχους τοῦ Ἡσιόδου ἡ ἐναρξὴ τοῦ τρύγου στὴν χώρα μας ἄλλοτε συνέπιπτε μὲ τὴν ἀνατολὴ τοῦ Ἀρκτοῦρου, τώρα ὁ τρύγος ἀρχίζει στὸ χωριὸ Χύδηρα τῆς Μηθύμνης Λέσβου (115-96=) 19 ἡμέρες πρὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἀστέρος τούτου (ποικιλία «Α»), (115-101=) 4 ἡμέρες πρὸς τῆς ἀνατολῆς του σὲ πολλὰς περιοχὰς τῆς Ἑλλάδος (ποικιλία «Β»), καὶ (115-74=) 41 ἡμέρες πρὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἐν λόγῳ ἀστέρος, προκειμένου περὶ τῆς ποικιλίας «Γ», στὰ Μεσόγεια Ἀττικῆς.

Εἶναι αὐνόητον ἐκ τῶν προαναφερθέντων ὅτι ἡ διαφορὰ μεταξὺ τοῦ χρόνου ἐνάρξεως τοῦ τρύγου καὶ τῆς ἀνατολῆς τοῦ Ἀρκτοῦρου, ποὺ παρατηρεῖται σήμερα ἐν σχέσει πρὸς τὰ ἀναφερόμενα στὴν ὁδηγία τοῦ Ἡσιόδου, ὀφείλεται στὴν μετάπτωση τοῦ ἄξονος τῆς γῆς· διότι, ὅπως εἴπαμε, ἔνεκα τῆς μεταπτώσεως ὁ μὲν χρόνος ἐνάρξεως τοῦ τρύγου σὲ κάθε τόπο δὲν μεταβάλλεται, ἐνῷ ἡ ἀνατολὴ τοῦ Ἀρκτοῦρου μετατίθεται βαθμιαίως στὸν ἴδιο τόπο πρὸς τὶς ἐπόμενες ἐποχὲς τοῦ ἔτους κατὰ μίαν ἡμέρα ἀνὰ 70,43 ἔτη.

Κατὰ συνέπειαν ὁ τρύγος συνέπιπτε μὲ τὴν ἀνατολὴ τοῦ Ἀρκτοῦρου στὶς ἐξῆς ἐγγύτερες χρονικὲς περιόδους γιὰ τὶς ἀντίστοιχες ποικιλίες ἀμπέλου:

Ποικιλία «Α», πρὸ (19 x 70,43=) 1.338 ἐτῶν (7ος αἰὼν μ.Χ.).

Ποικιλία «Β», πρὸ (4 x 70,43=) 281 ἐτῶν (18ος αἰὼν μ.Χ.).

Ποικιλία «Γ», πρὸ (41 x 70,43=) 2.887 ἐτῶν (9ος αἰὼν π.Χ.).

Ἐπειδὴ ὅμως στὴν Ἑλλάδα τὰ «δῶρα Διωνύσου πολυγηθὲς» παρήγοντο καὶ πρὸ τοῦ 9ου αἰῶνος π.Χ., οἱ προηγούμενες ἐγγύτερες χρονικὲς περίοδοι τοῦ ἀπωτέρου παρελθόντος κατὰ τὶς ὁποῖες ὁ τρύγος στὴν χώρα μας ἄρχιζε μὲ τὴν ἀνατολὴ τοῦ Ἀρκτοῦρου, εἶναι κατ' ἀνάγκην πρὸ ἐνὸς ἐπιπλέον κύκλου μεταπτώσεως τοῦ ἄξονος τῆς γῆς (25.725 ἔτη) γιὰ τὶς ἀνωτέρω τρεῖς ποικιλίες ἀμπέλου, δηλαδή:

«Α» ποικιλία, πρὸ (25.725 + 1.338=) 27.113 ἐτῶν (25,1 χιλιετία π.Χ.).

«Β» ποικιλία, πρὸ (25.725 + 281=) 26.006 ἐτῶν (24,0 χιλιετία π.Χ.).

«Γ» ποικιλία, πρὸ (25.725 + 2.887=) 28.612 ἐτῶν (26,6 χιλιετία π.Χ.).

Ἐκ τῶν τριῶν τούτων χρονολογικῶν περιόδων τῆς παναρχαιότητος, κατὰ τὶς ὁποῖες ἴσχυε ἡ περὶ τρύγου ὁδηγία τοῦ Ἡσιόδου γιὰ τὶς τρεῖς διαφορετικὲς ποικιλίες ἀμπέλου ποὺ καλλιεργοῦνται τώρα πρὸς οἰνοπαραγωγὴν στὴν χώρα μας, θεωροῦμε ὅτι ἡ πλέον μακρυνὴ τῆς 26,6 χιλιετίας π.Χ., εἶναι ἡ περίοδος κατὰ τὴν ὁποία ἔζησε ὁ «θεὸς» Διόνυσος, διότι ἡ χρονολογία αὐτὴ εἶναι ἐκείνη ποὺ προέκυψε καὶ ἀπὸ τὴν ἀποκωδικοποίησιν τῶν χρόνων ποὺ εἶναι χαραγμένοι στὸ Πάριο Μάρμαρο (ΠΜ).

Συγκεκριμένως σὲ προηγούμενη ἐργασία μας ποὺ δημοσιεύθηκε στὸν «Δαυλὸ», (τ. 267/Μαρτ. 2004, σελ. 17437-17543), εἴχαμε ἀποκωδικοποιήσει τὶς χρονολογίες τῆς ἐλληνικῆς παναρχαιότητος ποὺ ἐχαράχθησαν στὸ ΠΜ ἀπὸ ἄγνωστο ἀρχαῖο ἱστορικό. Σὲ ἓνα σημεῖο τοῦ Μαρμάρου (παράγρ. 10 σελίδος 17542 τοῦ ὡς ἄνω τεύχους τοῦ «Δ») μνημονεύονται «οἱ νόμοι Μητρὸς Διονύσου Πανός», σὲ ἐποχὴ 1.242 ἐτῶν πρὸ τῆς ἐγκατάστασιν τοῦ μαρμάρου τούτου. Μὲ τὴν ἀποκωδικοποίησιν ποὺ ἐκάναμε, βρήκαμε ὅτι ὁ χρόνος αὐτὸς ἀνάγεται στὴν 26,6 (±0,5) χιλιετία π.Χ. (βλ. «Δ», σελ. 17542, α/α γεγονότων 10). Τότε πρέπει νὰ ἔζησε καὶ ὁ Διόνυσος, ὁ ὁποῖος πρέπει νὰ διετύπωσε καὶ τὴν ὁδηγίαν περὶ ἐνάρξεως τοῦ τρύγου κατὰ τὴν ἀνατολὴ τοῦ Ἀρκτοῦρου ποὺ μνημονεύει ὁ Ἡσιόδος.

Ἄρα ὁ «θεός», ποὺ κατὰ τὴν «μυθολογία» ἐμεθόδευσε τὴν καλλιέργειαν τῆς ἀμπέλου καὶ ἐπενόησε τὴν οἰνοπαραγωγὴν, ἔζησε πρὸ 28.600 ἐτῶν περὶ τοῦ (τὴν 26,6 χιλιετία π.Χ.).

[Σημειώσεις: 1] Ἡ λέξις «μῦθος» στὰ ἔπη τοῦ Ὀμήρου σημαίνει «προφορικὸς λόγος». Θεωροῦμε ὅτι ἡ ἐλληνικὴ μυθολογία ἀποτελεῖται ἀπὸ τὴν «συρραφὴν» τμημάτων τῆς ἱστορίας τῆς ἐλληνικῆς παναρχαιότητος, τὰ ὁποῖα τμήματα εἶχαν μεταφερθῇ ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν διὰ τοῦ «μύθου» (προφορικὸς λόγος) ἐμπλουτισμένα μὲ πανάρχαιους συμβολισμοὺς καὶ ἀλλαγόριες· αὐτὸ συνέβη στὰ μεσοδιαστήματα τῶν χιλιετιῶν, στὰ ὁποῖα εἶχε ἀπολεσθῇ ἐπανειλημένως ἡ ἐκάστοτε ἐπινοημένη γραφὴ (π.χ. ἰδεογράμματα, γραμμικὴ «Α», γραμμικὴ «Β») ἔνεκα τῶν μεγάλων γεωφυσικῶν καταστροφῶν στὸν κυρίως ἐλληνικὸν χῶρον, τὶς ὁποῖες σκιαγραφεῖ ὁ Ἡσιόδος²⁰ καὶ ἀναφέρει ὁ Πλάτων^{21,22} (καὶ ὁ Διόδωρος²³).

22 Σεπτεμβρίου 2003: Τρύγος του σφζόμενου και σήμερα αρχαίου Λεσβιακού κρασοστάφυλου. Η ήμερομηνία αυτή είναι κατά 19 εικοσιτετράωρα ένωρίτερη της ανατολής του Άρκτουρου, κατά την οποία ανατολή γίνεται ο τρύγος σύμφωνα με τον Ήσιοδο.

② Η προαναφερθείσα εργασία μας περιέχει αποκωδικοποιήσεις των λαξευμένων στο ΠΜ πανάρχαιων χρονολογιών έδημοσιεύθη στο τ. 267 του «Δ», με τίτλο στον οποίο αναφέρεται και «Ένας περιέργος κωδικός: 21,21174». Ο κωδικός αυτός είναι ο συντελεστής με τον οποίο ο άγνωστος έμπνευστής του ΠΜ συμπύκνωσε («συρρίκνωσε») τις χρονολογίες των γεγονότων της έλληνικής παναρχαιότητας που έχαραξε στο μάρμαρο στην εργασία μας εκείνη αναφέρομε πως υπολογίσαμε τον κωδικό αυτόν, τον οποίο έπιβεβαιώσαμε και από άλλα άστρονομικά στοιχεία αρχαίων γραπτών. Τα στοιχεία αυτά είναι ή αναγραφείσα στην παρούσα εργασία μας ανατολή Άρκτουρου και ή μεσουράνηση του Ώριωνος κατά την έναρξη του τρύγου, που μνημονεύει ο Ήσιόδος. Με αυτά τα άστρονομικά στοιχεία οδηγούμεθα έπίσης στην ίδια έποχή κατά την οποία έζησε ο «θεός» Διόνυσος (πρὸ 28.600 έτών ή την 26,6 χιλιετία π.Χ.), την οποία είχαμε προσδιορίσει με την αποκωδικοποίηση των χρονολογιών του ΠΜ: έτσι έπιβεβαιούται έμμέσως ό άνωτέρω κωδικός.]

Πρόελευση προσωνυμιών και ταυρικῶν συμβόλων του Διονύσου

Ο Διόνυσος στην «μυθολογία» φέρεται ως ταυρόκερως,^{4,5} δίκερως,⁶ ταυρομέτωπος,⁷ κεράστης,⁸ κερασφόρος,⁹ ταυρογενής,¹⁰ κερατίας,¹¹ λικνήτης¹² (λικνιστής), ληναῖος.^{13,14} [Ο ληνός ως γνωστόν είναι τὸ κοίλωμα μέσα στο οποίο πατούν τὰ σταφύλια (πατητήρι) κατά τὸ αρχικό στάδιο παρασκευῆς τοῦ οἴνου μετὴν παραδοσιακή μέθοδο.] Πολλὲς ἀπὸ τὶς προσωνυμίες τοῦ Διονύσου προσάπτουν στὸν «θεὸ» ὡς χαρακτηριστικὸ γνώρισμα τὰ κέρατα

τοῦ ταύρου. Ὁ Εὐριπίδης¹⁵ στὶς *Βάκχες* μεταμορφώνει τὸν Διόνυσο σὲ ταῦρο, πιθανῶς βάσει ἀλληγοριῶν περὶ τοῦ θεοῦ ποὺ εἶχαν περισωθῇ μέχρι τῆς ἐποχῆς τοῦ ποιητοῦ. Ὅρφικοὶ ὕμνοι ταυτίζουσιν τὸν Διόνυσο μὲ τὸν ἥλιο,¹⁶ τὸν δὲ ἥλιο μὲ τὸν Δία καὶ τὸν Ἀπόλλωνα.¹⁷

Στὴν προσιτὴ σ' ἐμᾶς βιβλιογραφία δὲν βρήκαμε τὴν αἰτία ἔνεκα τῆς ὁποίας ὁ Διόνυσος ἐταυτίσθη μὲ τὸν ἥλιο καὶ μὲ τὸν ταῦρο, οὔτε τὸν λόγο γιὰ τὸν ὁποῖο προσήφθησαν οἱ ἀνωτέρω προσωνυμίες καὶ τὰ σύμβολα τὰ σχετιζόμενα μὲ τὰ κέρατα τοῦ ταύρου. Γι' αὐτὸ στὴν συνέχεια περιγράφομε τὸν τρόπο μὲ τὸν ὁποῖο εἶναι δυνατὸν νὰ προσεγγίσουμε τὴν αἰτία καὶ τὴν ἐρμηνεία τούτων, ἐὰν λάβουμε ὑπ' ὄψιν μας ὠρισμένα ἀστρονομικὰ στοιχεῖα τῆς ἐποχῆς θεοποιήσεως τοῦ Διονύσου.

Ὅπως ἀναφέραμε, ὁ Διόνυσος ἔνεκα τῶν μεγάλων εὐεργεσιῶν ποὺ προσέφερε στὴν ἀνθρωπότητα ἐθεοποιήθη. Εἶναι γνωστὸν ἀπὸ ἀρχαῖα κείμενα ὅτι οἱ ἀστέρες ἐθεωροῦντο θεοὶ καὶ ὅτι στὸ μακρινὸ παρελθὸν προσδιώριζαν τὶς ἐποχὲς τοῦ ἔτους ἀπὸ τὴν κατὰ τὸ λυκαυγὲς ἐμφάνιση στὸν ὀρίζοντα λαμπερῶν ἀπλανῶν ἀστέρων, καὶ ὅτι ἀπὸ τὴν παναρχαιότητα ἔδιναν σὲ ἀστέρες καὶ ἀστερισμοὺς ὀνόματα θεῶν καὶ δι-ακεκριμένων ἡρώων. Μία ἀπὸ τὶς εὐεργεσίες τοῦ Διονύσου ἦτο, ὅπως εἴπαμε, ἡ μεθόδευσή καὶ ἡ διδασκαλία τῆς καλλιέργειας τοῦ σίτου, ποὺ ἦτο ζωτικῆς σημασίας γιὰ τὴν ἐπιβίωση τοῦ ἀνθρώπου στὴν παναρχαιότητα κατὰ τοὺς ψυχροὺς μῆνες τοῦ χειμῶνος.

Στοὺς χρόνους μας ἡ συγκομιδὴ τοῦ σίτου ἀρχίζει στὴν Ἑλλάδα ὅταν ἡ προβολὴ τοῦ ἡλίου εὐρίσκεται μεταξὺ τῶν ἀστερισμῶν τοῦ Ταύρου καὶ τῶν Διδύμων (ἐγγὺς τοῦ ἀστέρος «ζ Ταυ»). Ὁ ἀστερισμὸς (ζῳδιὸν) τοῦ Ταύρου περιλαμβάνει τὶς Ὑάδες καὶ τὶς Πλειάδες. Οἱ Ὑάδες εἶναι δύο συγκλίνουσες σειρὲς ἀπλανῶν ἀστέρων σχήματος V (Υ ψιλόν, ἐξ οὗ καὶ τὸ ὄνομά τους), ποὺ ὁμοιάζουν μὲ κέρατα ταύρου. Στὸ ἀνατολικὸ κέρασ τοῦ ἀστερισμοῦ τῶν Ὑάδων (κεράτων τοῦ ζωδίου) ὑπάρχει ὁ λαμπερὸς ἀστὴρ Ἄλφα Ὑάδων («α Ταυ»), ὁ ὁποῖος ἀκολουθεῖ πάντοτε τὶς Πλειάδες καὶ ὠνομάσθη Aldebaran (ὁ ἀκόλουθος) – προφανῶς πολὺ μεταγενεστέρως. Οἱ τωρινὲς οὐράνιες συντεταγμένες τοῦ Aldebaran εἶναι: ὀρθὴ ἀναφορὰ $\alpha = 4^\circ,6$ (ῶρες) καὶ ἀπόκλιση $\delta = +16^\circ,5$ (μοῖρες). Μὲ τὶς μεθόδους ὑπολογισμοῦ ποὺ περιγράψαμε σὲ ἄλλα τεύχη τοῦ «Δαυλοῦ»,^{18,19} εὐρίσκομε ὅτι στὴν μακρινὴ παναρχαιότητα ποὺ ἔζησε ὁ «θεὸς» Διόνυσος (πρὸ 28.600 ἐτῶν περὶπου, ὅπως ὑπολογίσαμε), οἱ οὐράνιες συντεταγμένες τοῦ Aldebaran ἦσαν: $\delta = +22^\circ,05$ καὶ $\alpha = (26^\circ,68 - 24^\circ) = 2^\circ,68$. Μὲ τὶς ἴδιες μεθόδους ὑπολογισμοῦ εὐρίσκομε ὅτι ἡ ἐκ μεταπτώσεως προήγηση τῶν ἐποχῶν ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τοῦ «θεοῦ» Διονύσου (πρὸ 28.600 ἐτῶν) μέχρι σήμερα εἶναι ἓνας πλήρης κύκλος μεταπτώσεως σὺν $2^\circ,68$ ἐπίσης. Αὐτὰ σημαίνουν ὅτι τὴν ἐποχὴ τοῦ θεοποιηθέντος Διονύσου, ὅταν ἄρχιζε στὴν χώρα μας ἡ συγκομιδὴ τῶν σιτηρῶν, ἡ προβολὴ τοῦ ἡλίου εὐρίσκετο ἐντὸς τοῦ V τῶν Ὑάδων (κεράτων τοῦ ζωδίου τοῦ Ταύρου) καὶ οἱ ἄνθρωποι, πηγαίνοντας χαράματα στοὺς ἀγροὺς γιὰ τὶς ἐργασίες συγκομιδῆς τοῦ σίτου μὲ τὶς μεθόδους τοῦ «θεοῦ» Διονύσου (ξεύξη τῶν βοῶν γιὰ τὸ ἀλώνισμα, λίχνον γιὰ τὸ λίχνισμα τῶν ἀλωνισμένων στάχων κ.λπ.) – καὶ γιὰ νὰ «τονωθοῦν» ἔπιναν λίγο κρασί, ἀπὸ τὰ «δῶρα Διωνύσου πολυγηθῆος»,²⁰ ὅπως κάνουν ἀκόμη καὶ τώρα σὲ μερικὰ χωριά τῆς Ἑλλάδος–, ἀντίκρουζαν στὸν οὐρανὸ τὶς Ὑάδες (κέρατα τοῦ ζωδίου τοῦ Ταύρου) ἐπάνω ἀπὸ τὸν ὀρίζοντα, ἐκεῖ ἀπὸ ὅπου μετὰ ἀπὸ λίγο ἀνέτελλε ὁ ἥλιος, ὡς ἐὰν τὰ κέρατα τοῦ ζωδίου καὶ ὁ ἥλιος ἦσαν ἐνιαῖο

Λίθινος φαλλός, θραυσμένος, σφζομένου μήκους 31 εκατ., κύριο σύμβολο της λατρείας του Διονύσου Φαλλήνος και του Διονύσου Μεθυμναίου. Βρέθηκε το 1959 στα Χύδρα της Λέσβου, στον παλαιολιθικό οικισμό «Πάνω Αμπέλια», ο οποίος αποτελεί τμήμα της παλαιολιθικής ακρόπολης που φέρει ακόμα και σήμερα την ονομασία «Κοιράνια» («κοιράνος» στον Όμηρο σημαίνει τον τύραννο, με τη σημασία όμως του «βασιλεύς»). Είναι κατασκευασμένος από τοπικό έρυθροπό γραντόλιθο, ή τεχνική της γλυφής του είναι σχεδόν γραμμική και χρονολογείται στο 5.000 π.Χ. περίπου. Το καταπληκτικό αυτό εύρημα αποδεικνύει ότι στην Λέσβο λατρευόταν ο θεός της αμπέλου και του κρασιού Διόνυσος-Βάκχος-Ιακχος τουλάχιστον έδω και 7.000 χρόνια. (Εκτίθεται κατόπιν άδειάς της Αρχαιολογικής Υπηρεσίας σε ειδική προθήκη του οινοποιείου του «Μεθυμναίου Οίνου» στα Χύδρα της Λέσβου.)

οὐράνιο φαινόμενο, ὁ ἴδιος ὁ εὐεργέτης «θεός», ποὺ παρουσιάζετο γιὰ νὰ ἐπιβλέψῃ ἐξ οὐρανοῦ τὶς ἐργασίες του. Ἐτσι ὁ θεοποιημένος Διόνυσος ταυτοποιήθηκε μὲ τὸν Ἀπόλλωνα, τὸν θεὸ τοῦ φωτός. Αὐτὸς πρέπει νὰ εἶναι ὁ λόγος, γιὰ τὸν ὁποῖο ὁ «θεὸς» Διόνυσος ἀνεφέρετο ἀλληγορικῶς στὴν «μυθολογία» καὶ ὡς ταῦρος, καὶ τοῦ προσηφθῆσαν οἱ προσωνυμίες οἱ σχετικὲς μὲ τὰ κέρατα τοῦ ταύρου (ταυρόκερως^{4,5}, δίκερως⁶, ταυρομέτωπος⁷, κεράστης⁸, κερασφόρος⁹, ταυρογενής¹⁰, κερατίας¹¹).

[Στὴ γένεση μερικῶν ἐκ τῶν συμβόλων καὶ τῶν προσωνυμιῶν τοῦ Διονύσου πρέπει νὰ συντελέσαν ἐπίσης καὶ οἱ ἐπινοήσεις του, μὲ τὶς ὁποῖες ἐβελτίωσε τὴν ἐργασία τῶν ἀγροτῶν· πλὴν τῆς ξεύξεως τῶν βοῶν γιὰ τὶς γεωργικὲς ἐργασίες, ἐφεῦρε καὶ τὸ ἄροτρο, πιθανῶς διὰ τῆς προσαρμογῆς βοείου κέρατος ὡς σκληρᾶς αἰχμῆς σὲ γωνιώδη πάσσαλο, ποὺ ἔσυραν οἱ βόες· ἐπίσης ἐπενόησε, ὅπως προαναφέραμε καὶ τὸ λίκνον γιὰ τὸ λίκνισμα τοῦ σίτου, ἐξ οὗ (Διόνυσος) *Λικνίτης*· ἀπὸ τὸν ληνόν, ποὺ ἐφεῦρε καὶ ποὺ χρησιμοποιεῖται ἀκόμη καὶ σήμερα στὸ ἀρχικὸ στάδιο τῆς παραδοσιακῆς οἶνοπαραγωγῆς, ὠνομάσθη (Διόνυσος) *Ληναῖος*].

Τὰ κέρατα τοῦ ζωδίου τοῦ Ταύρου, ποὺ ἦσαν σύμβολα τοῦ «θεοῦ» Διονύσου, μὲ τὴν πάροδο τῶν χιλιετιῶν διεχωρίσθησαν ἀπὸ τὸν Διόνυσο καὶ ἀπετέλεσαν ἀνεξάρτητα σύμβολα μεγαλουργίας, ὑπεροχῆς, ἰσχύος, ἀγαθοεργίας ὠρισμένων ἀθανάτων καὶ θνητῶν. Παράδειγμα εἶναι τὰ ἀγάλματα, τὰ ἀνάγλυφα καὶ οἱ παραστάσεις κερασφόρων θεοτήτων καὶ ἐπιφανῶν ἀνθρώπων διαφόρων λαῶν, ποὺ φυλάσσονται σὲ μουσεῖα.

Αὐτὰ τὰ χαρακτηριστικὰ γνωρίσματα τῆς θεϊκῆς ὑπεροχῆς καὶ τῆς ἰσχύος (τὰ κέρατα τοῦ οὐρανοῦ Ταύρου καὶ τοῦ «θεοῦ» Διονύσου) πρὸ μερικῶν χιλιετιῶν μετετράπησαν καὶ σὲ σύμβολα τοῦ «θεοῦ» τοῦ σκότους καὶ τοῦ κακοῦ. Ἐτσι ὁ ἄλλοτε θεὸς τοῦ φωτός, ὁ Ἀπόλλων, ποὺ εἶχε ταυτισθῇ μὲ τὸν ἥλιο καὶ μὲ τὸν κερασφόρο «θεὸ» Διόνυσο καὶ ποὺ διαλύοντας τὰ σκοτάδια τῆς νύχτας ἔφερε τὸ φῶς τῆς αὐγῆς (Ἡὸς), μετετράπη στὸν μετέπειτα *ἑωσφόρο*, ὁ ὁποῖος παρὰ τὴν γνωστὴ ἀπὸ τὴν παναρχαιότητα σημασία τοῦ ὀνόματός του (=φέρει τὸ φῶς τῆς αὐγῆς), μετεβλήθη σὲ θεὸ τοῦ σκότους καὶ τοῦ κακοῦ μὲ κέρατα ταύρου ἢ μὲ τὴν μορφὴ τοῦ Πανός. Ἀλλὰ εἶναι γνωστὸν ὅτι κερασφόρος «θεὸς» τοῦ κακοῦ καὶ τοῦ σκότους δὲν ὑπῆρχε στὴν ἐλληνικὴ παναρχαιότητα καὶ ἀρχαιότητα.

[Ἡ λέξις «Pan» («Pàn») στὴν σλοβακικὴ γλῶσσα σημαίνει «Κύριος» («θεός»)²⁴ Δὲν γνωρίζομε ἐὰν πρόκειται περὶ τυχαίας συμπτώσεως ἢ ἐὰν ἡ λέξις αὕτη προήλθε ἀπὸ τὸ ὄνομα τοῦ κερασφόρου Πανός.]

Συμπεράσματα

① Ὁ πρῶτος Διόνυσος, ὁ υἱὸς τοῦ Διὸς καὶ τῆς Σεμέλης τῶν Θηβῶν, ὁ χαρισματικὸς ἡγέτης ποὺ ἐφεῦρε τὸ ἄροτρο καὶ τὸ λίκνο καὶ τὸν ληνόν, ποὺ ἐπενόησε τὴν ξεύξη τῶν βοῶν, ποὺ ἐμεθόδευσε καὶ ἐδίδαξε τὴν καλλιέργεια τοῦ σίτου καὶ τῆς ἀμπέλου, ποὺ ἀνεκάλυψε τὴν οἶνοποιίαν, ποὺ ἐμεγαλόυργησε στὴν Ἑλλάδα, στὴν Ἀφρικὴ καὶ στὴν Ἰνδικὴ χερσόνησο καὶ ἐθεοποιήθη, ἔζησε περίπου πρὸ 28.600 ἐτῶν. Κατ' ἐκείνη τὴν χρονικὴν περίοδο τῆς παναρχαιότητος ὅταν ἀρχίζε ἡ συγκομιδὴ τῶν σιτηρῶν στὴν χώρα μας, ἐνεφανίζοντο χαράματα ἐπάνω ἀπὸ τὸν ὀρίζοντα οἱ Ἰάδες (κέρατα τοῦ ζωδίου τοῦ Ταύρου), ἐκεῖ ἀπὸ ὅπου μετὰ ἀπὸ λίγο ἀνέτελλε ὁ ἥλιος. Ὡς ἐκ τούτου ὁ Διόνυσος ἐταυτοποιήθη μὲ τοὺς δύο αὐτοὺς «θεοὺς», τὸν οὐράνιο Ταῦρο καὶ τὸν ἥλιο, ἀπὸ τοὺς

ὁποίους ἐπῆρε πολλὰς ἀπὸ τὶς προσωνυμίες του καὶ τὰ σύμβολά του.

② Ἡ ἐγγυτέρα χρονικὴ περίοδος κατὰ τὴν ὁποία ἴσχυε στὴν χώρα μας ἡ περὶ τρύγου καὶ οἰνοποιίας ὁδηγία τοῦ Ἡσιόδου ἀνάγεται στὴν πρὸ 26 χιλιετιῶν παναρχαιότητα γιὰ τὴν ποικιλία τῆς ἀμπέλου ποὺ καλλιεργεῖται τῶρα πρὸς οἰνοπαραγωγὴν στὴν Βοιωτία, καὶ στὴν πρὸ 27,1 χιλιετιῶν χρονικὴ περίοδο γιὰ τὴν ἀρχαία ποικιλία κρασοστάφυλου ποὺ τῶρα καλλιεργεῖται στὸ χωριὸ Χύδηρα Μηθύμνης Λέσβου, καὶ τὴν πρὸ 28,6 χιλιετιῶν ἐποχὴ γιὰ τὴν ἀμπέλο ποὺ καλλιεργεῖται τῶρα πρὸς οἰνοποιίαν στὰ Μεσόγεια Ἀττικῆς. Αὐτὴ ἡ περὶ τρύγου ὁδηγία πρέπει νὰ διευτυπώθῃ ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸν «θεὸ» Διόνυσο.

③ Ἡ ἐποχὴ κατὰ τὴν ὁποία ἔζησε ὁ «θεὸς» Διόνυσος (26,6 χιλιετία π.Χ.), προκύπτει ἀφ' ἐνὸς μὲν ἐκ τῶν ἀστρονομικῶν στοιχείων ποὺ ἐμπεριέχονται στὴν περὶ τρύγου καὶ οἰνοποιίας ὁδηγία ποὺ μνημονεύει ὁ Ἡσίοδος, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἐκ τῆς ἀποκωδικοποιήσεως τῶν χρονολογιῶν τῆς ἐλληνικῆς παναρχαιότητος ποὺ εἶναι χαραγμένες στὸ Πάριο Μάρμαρο.

Διον. Γ. Καλαμπαλίκης

Διδάκτωρ Ἰατρικῆς Α.Π.Θ.

Βιβλιογραφία

1. Διόδωρος Σικελιώτης, *Βίβλος δευτέρα*, 37,3-4 καὶ 38,5-39,1.
2. Διόδωρος Σικελιώτης, *Βίβλος τετάρτη*, 51,4.
3. Διόδωρος Σικελιώτης, *Βίβλος τρίτη*, 74,1.
4. Ὅρφεύς, *Ῥγμος* (52).
5. Εὐριπίδης, *Βάκχαι*, 100.
6. Ὅρφεύς, *Ῥγμος* (30).
7. Ὅρφεύς, *Ῥγμος* (45).
8. Ὅρφεύς, *Ῥγμος* (11).
9. Ὅρφεύς, *Ῥγμος* (53).
10. Ὅρφεως ἀποσπάσματα (28) XXVIII. Io Diac. Allegor. in Hesiod, σ. 305,2. Εἰς «Τὰ Ὅρφικὰ», ὑπὸ Ι.Δ. Πασσά, ἐκδ. ἐγκυκλ. «Ἠλίου», Ἀθῆναι 1984, σελ. 337.
11. Διόδωρος Σικελιώτης, *Βίβλος τέταρτη*, 348 καὶ 350-352.
12. Ὅρφεύς, *Ῥγμοι* (46) καὶ (52).
13. Ὅρφεύς, *Ῥγμος* (50).
14. Εὐριπίδης, *Βάκχαι* 920-922.
15. Ὅρφεύς, *Ῥγμος* (6) στίχ. 8, *Ῥγμος* (11) στίχ. 11-12 καὶ *Ῥγμος* (34) στίχ. 24.
16. Ὅρφεύς, *Ῥγμος Ἠλίου* (8) στίχ. 13 καὶ *Ῥγμος Ἀπόλλωνος* (34) στίχοι 4,7,20.
17. «Δαυλός», τ. 254/Φεβ. 2003, σ. 16529-16530.
18. «Δαυλός», τ. 264/Δεκ. 2003, σ. 17252-17253.
19. Ἡσίοδος, *Ἔργα καὶ ἡμέραι*, στίχ. 612-614.
20. Ἡσίοδος, *Ἔργα καὶ ἡμέραι*, στίχ. 106-160.
21. Πλάτων, *Κριτίας* (ἢ *Ἀτλαντικός*, ἠθικός), 108, E.
22. Πλάτων, *Τίμαιος* (ἢ *Περὶ Φύσεως*, φυσικός), 25, C-D.
23. Διόδωρος Σικελιώτης, *Βίβλος πέμπτη*, 57, 2-5.
24. Imre Madách, «Tragédia človeka». Kultúrny inštitút Maďarskej republiky, Vydavateľstvo Kalligram, Bratislava, 1998.

[**Ἡμαρτημένον**: Στὸ προηγούμενο ἄρθρο μας «Δ» τ. 268, σ. 17635, σειρὰ 7η ἐκ τῶν κάτω), ἀντὶ τῶν λέξεων «τὴν ἑαρινὴ ἰσημερία», διορθωτέον, «τὴν φθινοπωρινὴ ἰσημερία».]

Ο ΚΑΛΑΘΟΣ ΤΩΝ ΑΧΡΗΣΤΩΝ

Ίδρύματα

Εὐγε, παιδιά μου! Ρίχτε τους στ' αὐτιά, ξεσκίστε τους, ἀφανίστε τους, ἀφοῦ πρῶτα τοὺς στιγματίσετε μὲ τὴν ἀνεξίτηλη στάμπα τοῦ ἀντισημιτισμοῦ. Φασίστες τοῦ κερατᾶ εἶναι ὅλοι τους. Τί; Πῶς τοὺς ξετρύπωσα; Ἔ, καλὰ τώρα! Μασάει ἡ κατσίκα ταραμά; Τί τὰ ἔχουμε τὰ ἱδρύματα, γιὰ μόστρα; Δουλειὰ κάνουν τὰ τέκνα μου σὲ αὐτά, δὲν ξύνουν τίς πατοῦσες τους! Ὅλα τὰ παρακολουθοῦν κι ὅλα τὰ ἐπεξεργάζονται καὶ τὰ ἀπεργάζονται. Μόλις δὲ ἀντιληφθοῦν τὸ παραμικρό, βαρᾶνε ἀμέσως τὰ κουδούνια καὶ παίρνουν μπρὸς τὰ φτυάρια γιὰ θάψιμο. Ὅπως ἀκριβῶς καὶ πρόσφατα συνέβη μὲ τὸ εὐαγὲς ἱδρυμά μου «Σάμιον Βίξενταλ». Ἐκεῖ εἶναι ἐγκατεστημένοι εἰδικοί τῶν εἰδικῶν στοὺς τομεῖς τῆς ἐπιστημονικοῦ τύπου ρουφιανιάς καὶ προπαγάνδας. Εἶδατε; Δὲν πρόλαβε νὰ στεγνώσῃ τὸ μελάνι στὶς στήλες καὶ τίς γελοιογραφίες τῶν ἐφημερίδων τοῦ Ρωμαίου ποὺ ἔκραζαν καὶ λοιδοροῦσαν τὸν καλὸ μου Σαρὸν, κι ἀμέσως τοὺς ἀλλάξαμε τὸν ἀδόξατο. Μέχρι καὶ ταξιδιωτικὴ ὁδηγία γιὰ τοὺς Ὀλυμπιακοὺς Ἀγῶνες βγάλαμε, γιὰ νὰ τοὺς τσακίσουμε ἀκόμα περισσότερο.

Δὲν φταίω ἐγώ. Ἄς πρόσεχαν. Κανεῖς δὲν τοὺς εἶπε νὰ ἀσχοληθοῦν μὲ τὴ θεάρεστη στρατιωτικὴ καὶ πολιτικὴ τακτικὴ τοῦ περιούσιου πρωθυπουργοῦ, ὁ ὁποῖος, πιστὸς στὶς βιβλικὲς παραδόσεις καὶ ἐντολές, ἔχει ἐργολαβικὰ ἀναλάβει τὴν ἐξόντωση τῶν ἀλλοφύλων ἀπὸ τὴ Γῆ τῆς Ἐπαγγελίας τοῦ ἐκλεκτοῦ μου λαοῦ, χωρὶς φυσικὰ νὰ δίνη λογαριασμὸ οὔτε σ' αὐτὸν οὔτε σὲ κανέναν ἄλλον. Ἐδῶ μέσα ἀπὸ τίς ρουκέτες, τὰ βλήματα καὶ τίς χειροβομβίδες ἐκφράζομαι ὁ ἴδιος καὶ θὰ ἀνεχθοῦμε τώρα μιὰ δράκα καλαμαράδων νὰ τὸν κρᾶξῃ ὡς «ἐγκληματία πολέμου»; Κι ἂν θέλετε νὰ ξέρετε, τὸ Ἰδρυμα «Βίξενταλ» δημιουργήθηκε γιὰ νὰ τσιμπᾷ τοὺς ἀνὰ τὸν κόσμον κρυμμένους Ναζὶ μετὰ τὸν πόλεμο. Ἔ, τώρα πιά ποὺ αὐτοὶ ἔχουν πρὸ πολλοῦ τελειώσει, τί νὰ κάνω, νὰ τὸ κλείσω; Ὅχι δά! Ἀπλᾶ τοῦ ἄλλαξα ἐλαφρῶς τὰ καθήκοντα, ὥστε νὰ ἔχῃ λόγον ὑπαρξης. Ἔτσι ἀπὸ «κυνηγὸς» μετετράπη σὲ «χωροφύλακα» τῆς κινήσεως τῶν ἰδεῶν, γιὰ νὰ σταμπάρῃ καὶ νὰ κρᾶξῃ ὅσους σηκώνουν μπαῖράκι.

Ἐκεῖ ὅμως ποὺ σκίζει χασέδες καὶ «δίνει ρέστα», εἶναι στὸν τομέα κατασκευῆς φαντασμάτων. Τί ἐννοῶ; Πῶς ἐπὶ παραδείγματι ὁ Κικέρων παρουσίαζε τὸν Κατιλίνα, ἕναν ποντικὸ τῶν γραφείων, ὡς τέρας ποὺ θὰ κατασπάραζε τὴ Ρώμη; Ἔ, ἔτσι κι ἐμεῖς δίνουμε στὸν ψύλλο διαστάσεις καμήλας, κι ὅποιος τολμήσῃ νὰ μᾶς γυρίσῃ τὴν παραμικρὴ κουβέντα, ἀμέσως τρώει τὴ φάπα του ὡς συνωμότης, σωβινιστής, ἐθνικοσοσιαλιστής καὶ ὅ,τι ἄλλο ἀπαιτοῦν οἱ περιστάσεις. Μὴ νομίζετε δὲ ὅτι ἂν καὶ ἐσεῖς ἐκφραστήτε μὲ δυσφορία καὶ ἀποτροπιασμὸ γιὰ κάτι ποὺ ἀφορᾷ σ' ἐμᾶς, θὰ γλυτώσετε τὸ κρᾶξιμο. Πλανᾶσθε. Ἀκόμα καὶ ἂν οἱ «Βίξενταλάδες» μου δὲν σᾶς βλέπουν, σίγουρα θὰ σᾶς δῇ κάποιο ἄλλο ἀπὸ τὰ ἑκατομμύρια «μῖατια» μου. Τὸ κακὸ καὶ ἀνησυχητικὸ ὅμως εἶναι ὅτι κι ἐμένα μὲ βλέπει μὲ μισὸ μάτι τὸ

Σάρωθρον

ΤΑ ΣΧΟΛΙΚΑ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΑ «ΓΛΩΣΣΑΣ» ΓΙΝΟΝΤΑΙ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΚΑΤΗΧΗΣΗ...

Ἡ θεοκρατική προπαγάνδα στὸ Γυμνάσιο

«Ὁ προσηλυτισμὸς ἀπαγορεύεται»

(Ἄρθρο 13, παρ. 2 τοῦ Συντάγματος)

Τὸ ἄρθρο 13 τοῦ Ἑλληνικοῦ Συντάγματος ἀφορᾷ στὴ θρησκευτικὴ ἐλευθερία ὑποβάλλοντας στὴν ἀρχὴ τῆς ἀνεξιθρησκείας – προϊόντος μακροαίωνων κοινωνικῶν καὶ πολιτικῶν ἀγώνων καὶ διαδικασιῶν πνευματικοῦ φωτισμοῦ. Ἄν ἐξετάσῃ ὅμως κανεὶς τὰ σχολικὰ ἐγχειρίδια τοῦ Ο.Ε.Δ.Β. ποὺ περιέχουν τὸ ἐπίσημο διδακτικὸ-μαθησιακὸ περιεχόμενο τοῦ μαθήματος «**Ἀρχαία Ἑλληνικὴ Γλῶσσα**», θὰ ἐκπλαγῇ ἀπὸ τὸ πνεῦμα τῆς θρησκευτικῆς ἀλλοτρίωσης ποὺ ἐμφυσοῦν στὴ μαθητιῶσα νεολαία. Στόχος τοῦ ἁρθρου αὐτοῦ εἶναι ἡ παρουσίασις τῆς ἀλλοεθνοῦς ἀνθελληνικῆς προπαγάνδας, ποὺ διαποτίζει τόσο τὰ κείμενα ὅσο καὶ τὶς εἰκόνες τῶν τριῶν τευχῶν διδασκαλίας τοῦ μαθήματος – ἀντίστοιχων τῶν τριῶν τάξεων τοῦ σύγχρονου ἑλληνικοῦ Γυμνασίου.

ΟΤΑΝ Ο ΜΟΝΑΧΙΣΜΟΣ... ΣΩΙΖΗ ΤΗΝ ΑΝΘΡΩΠΟΤΗΤΑ!

Παράνομος προσηλυτισμὸς μέσω Διαδικτύου

Ενα δεξὶ κλίκ στὸν ὑπολογιστὴ μου ἦταν ἀρκετὸ γιὰ νὰ μεταφερθῶ στὴν ἱστοσελίδα τοῦ Ἁγίου Ὁρους καὶ νὰ ἀντικρῦσω ἰδίους ὁμιασι τὰ «πλεονεκτήματα» τοῦ νὰ γίνῃ κάποιος μοναχός. Ἀπὸ τὸ νὰ μιλήσῃ ἀπευθείας μὲ τὸ θεὸ μέχρι νὰ σώσῃ τὴν ἀνθρωπότητα! Ἕνα ἄμεσο κάλεσμα ἀπὸ τὴν ἱερὴ κοινότητα τοῦ Ἁγίου Ὁρους, ποὺ παραθέτει μὲ πειθὺ στοὺς ἐπισκέπτες τῆς ἱστοσελίδας ἕναν πρὸς ἕναν τοὺς λόγους γιὰ τοὺς ὁποίους ἀξίζει νὰ ἀκολουθήσῃ κάποιος τὸ μοναχικὸ βίο.

Εἶναι ἀποδεδειγμένο βάσει ἐρευνῶν ὅτι ἡ πλειοψηφία τῶν χρηστῶν τοῦ Ἴντερνετ εἶναι νεαρῆς ἡλικίας, ἐφηβικῆς κυρίως. Μιᾶς εὐάλωτης ἡλικίας, μὲ κύρια χαρακτηριστικὰ

ΠΙΝΑΚΑΣ Ι ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΑ ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ ΣΤΟ ΒΙΒΛΙΟ Ο.Ε.Δ.Β. – Α΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ		
ΕΝΟΤΗΤΑ	ΣΕΛΙΔΑ	ΠΗΓΗ-ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ
1 Α΄	10	«Κατὰ Ἰωάννην» ι΄ 2
	11	Ἀκάθιστος Ὑμνος (6ος αἰ. μ.Χ.)
	11	Κων/νος Πορφυρογέννητος (10ος αἰ. μ.Χ.)
	11	Γ. Φραντζῆς, Μέγα Χρονικὸν (15ος αἰ. μ.Χ.)
1 Β΄	14	Ἐπιστολὴ Βυζαντινοῦ Αὐτοκράτορα (756 μ.Χ.)
	15	Ψαλτήρι (1.304 μ.Χ.)
3 Α΄	23	«Ἡ Ἀμπελος ἡ Ἀληθινή», «Κατὰ Ἰωάννην» ιε΄ 1-5
Γ΄	26	«Κυριακὴ Προσευχὴ», «Κατὰ Ματθαῖον», στ΄ 9-13
5 Γ΄	38	«Κατὰ Ματθαῖον», ιθ΄ 16-21
7 Α΄	47	«Ὁ Πλούσιος Νέος καὶ ὁ Χριστός», «Κατὰ Ματθαῖον», ιθ΄ 16-23, «Κατὰ Λουκᾶν», ιη΄ 18-27
15 Δ΄	110	«Ἡ Ἑλληνικὴ Ἀπάντησις στὸν Μωάμεθ», Δούκας, Ἱστορία, κεφ. 39 (15ος αἰ. μ.Χ.)
16 Δ΄	118	«Ἡ Ἀξία Γυναίκα», «Παροιμιῶν» λα΄ 10-16
17 Α΄	119	«Τῷ Ἀγνώστῳ Θεῷ», Πράξεις Ἀποστόλων ιζ΄ 22-28
	120	Ἀπόστολος Παῦλος, Ἀπόσπασμα

τὴς ἐσωτερικῆς ἀναζητήσεως καὶ προβληματισμοῦς μιᾶς ἡλικίας ὅπου διαμορφώνεται ἡ προσωπικότητα τοῦ ἀτόμου, δέχεται ἐρεθίσματα καὶ τὰ ἀφομοιώνει.

Περὶ μοναχισμοῦ καὶ γιὰ ὅσα διαπράττονται μέσα σὲ μοναστήρια ἔχει ἀσχοληθῇ ἡ ἐπικαιρότητα μὲ τὸ παραπάνω, ἀποκαλύπτοντας σειρὰ σκανδάλων. Στὴν πραγματικότητα εἶναι προκλητικὸ νὰ προβάλλεται ὁ μοναχισμὸς ὡς κάτι τὸ ἐξαιρετικὸ, ὡς ἀπόλυτη ἐξήγηση τοῦ ἀνθρώπου καὶ νὰ ἐπηρεάζονται εὐάλωτες συνειδήσεις ἀπὸ παραπλανητικὰς ἀπόψεις, ὀδηγώντας διάφορα ἄτομα στὴν μοναστηριακὴ ἀπομόνωση καὶ τὰ ἐπακόλουθά της.

Σὰς μεταφέρουμε ἐπιλεκτικά, ἐπακριβῶς ὅμως, μερικὰ ἀπὸ τὰ πρὶν χαρακτηριστικὰ ἀποσπάσματα γιὰ τὸν μοναχισμό, ἔτσι ὅπως ἀναγράφονται στὴν ἰστοσελίδα τοῦ Ἁγίου Ὁρους:

«ΤΙ ΕΙΝΑΙ Ο ΜΟΝΑΧΙΣΜΟΣ ;

Ὁ καθένας μας καλεῖται νὰ ὑπηρετήσῃ τὸν Θεὸ μὲ πολλοὺς καὶ ποικίλους τρόπους.

- » Ὁ μοναχισμὸς εἶναι μία ἰδιαίτερη κλήσις, ἕνας ἰδιαίτερος τρόπος γιὰ νὰ ὑπηρετήσῃ ὁ ἄνθρωπος τὸν Θεὸ καὶ τὴν ἀνθρωπότητα.
- » Ὁ κάθε ἄνθρωπος ἔχει «ἴδιον χάρισμα», ὅπως λέει ὁ Ἅπ. Παῦλος. Ἡ κλήσις γιὰ νὰ γίνῃ κανεὶς μοναχὸς εἶναι καὶ αὐτὴ ἓνα «χάρισμα».
- » Ὁ ἴδιος ὁ Θεὸς μιλᾷ ἀπ' εὐθείας στὸν μέλλοντα μοναχὸ ἢ μοναχή (μὲ σημεία, ἐνδείξεις ἢ ἐσωτερικὰς διαμνηύσεις), εἴτε μέσῳ τοῦ Πνευματικοῦ του/της.
- » Ὁ μοναχισμὸς εἶναι ἕνας ἀπὸ τοὺς τρόπους γιὰ νὰ φτάσῃ ὁ ἄνθρωπος στὸ Θεῖον. Αὐτὸ γίνεται μὲ τὴν ἀπομόνωση, τὴν προσευχή, τὴν ἀσκησιμὴν, τὴν ὑπακοὴν στὸν Γέροντα, τὴν ὑπηρεσίαν, διακονίαν καὶ τὴ νηστείαν.

Χρόνια έως αιώνια είναι η αντιπαράθεση μεταξύ των ανθρώπων του Έλληνικού Πνεύματος αναφορικά με το ζήτημα της Γλώσσας, γιατί είναι αναπόσπαστα συνδεδεμένο με πολιτιστικές, θρησκευτικές και πολιτικές εντάσεις και προεκτάσεις. Δύο με τρεις είναι πάντοτε οι αντιμαχόμενες παρατάξεις: της διατήρησης της αρχαίας ελληνικής κληρονομιάς, της εκκλησιαστικής αντίδρασης και των «μέσων λύσεων», που συγκροτούν ένα φάσμα από την Καθαρεύουσα έως τη νομιμοποίηση της Δημοτικής και του μονοτονικού συστήματος – «σημαίας» του λαϊκισμού της εξουσίας (Νόμος 309/76).

Οί παραπάνω συνθήκες, που ισχύουν από συστάσεως του Νεοελληνικού Κράτους, εύνουν τη δημιουργία μιάς σειράς παραφράσεων του όρου «Παιδεία». Προϊόντα της εξελιγμένης τούτης αντίληψης για την παιδεία είναι τα στίφη ήμιμαθών και οι όρδεις άγραμμάτων, ώπλισμένων με πτυχία, απολυτήρια και περγαμηνές δίχως το γνωστικό αντίκρουσμα, καθώς και η αυτοκρατορία του λειτουργικού αναλφαριθμητισμού, του οποίου «μύρια έπονται».

Στη συνέχεια θα καταβληθῇ προσπάθεια να καταδειχθῇ ἡ δόμηση της στρεβλῆς ἄποψης –δὲν τολμῶ νὰ πῶ γνώσης– ἀπὸ τοὺς ἐπίσημους φορεῖς τῆς Ἑλληνικῆς Ἑκπαίδευσης, ὅπως παρουσιάζεται σὲ κείμενα καὶ εἰκόνες ποὺ περιέχονται στὰ βιβλία τοῦ Ο.Ε.Δ.Β. μέσα στὰ πλαίσια τοῦ μαθήματος «Ἀρχαία Ἑλληνικὴ Γλῶσσα» τῆς πρώτης βαθμίδας τῆς Β΄/θμιας Ἑκπαίδευσης, ποὺ εἶναι θεσμοθετημένα ὑποχρεωτικὴ καὶ ἀφορᾷ στὸ σύνολο τῆς νέας γενιᾶς.

Ἀξιολόγηση τῶν «Κειμένων Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Γλῶσσας»

Μὴ πρώτη ποσοτικὴ προσέγγιση τῶν κειμένων χριστιανικοῦ προσανατολισμοῦ ἀριθμεῖ ἓνα σημαντικὸ σύνολο ἔργων στὰ τρία τεύχη τῆς παρουσίας τῆς Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Γλῶσσας. Ἔτσι:

- στὸ ἐγχειρίδιο τῆς Α΄ Γυμνασίου 7 ἀπὸ τὰ κείμενα τῶν 18 ἐνοτήτων εἶναι χριστιανικά,
- στὸ ἐγχειρίδιο τῆς Β΄ Γυμνασίου 6 ἀπὸ τὰ κείμενα τῶν 18 ἐνοτήτων εἶναι χριστιανικά, ἐνῶ
- στὸ α΄ μέρος τοῦ ἐγχειριδίου τῆς Γ΄ Γυμνασίου χριστιανικά εἶναι τὰ 4 ἀπὸ τὰ κείμενα τῶν 12 ἐνοτήτων.

«Πᾶσα γνωστὴ θρησκεία εἶναι ἐλευθέρη καὶ τὰ τῆς λατρείας αὐτῆς τελοῦνται ἀκωλύτως ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν νόμων. Ἡ ἄσκησης τῆς λατρείας δὲν ἐπιτρέπεται νὰ προσβάλλῃ τὴν δημοσίαν τάξιν ἢ τὰ χρηστὰ ἥθη. Ὁ προσηλυτισμὸς ἀπαγορεύεται».

Οἱ ἱερωμένοι καὶ οἱ μοναχοὶ θὰ ἔπρεπε νὰ γνωρίζουν καλὰ τὸ σχετικὸ ἄρθρο, τοῦ Συντάγματος (13, παρ. 2), ἐκτὸς ἂν θεωροῦν τοὺς ἑαυτοὺς τοὺς ἀλάνθαστους, ἢ χάριν τοῦ ἀγαθοῦ τοὺς ἔργου πιστεύουν πῶς ἔχουν τὸ προνόμιο νὰ ἐξαιροῦνται τῶν κανόνων.

Ἀδιαμφισβήτητα οἱ θρησκευτικὲς πεποιθήσεις τοῦ καθενὸς ἀποτελοῦν προσωπικὴ ὑπόθεση ἀπαραβίαστη. Ἡ πράξη τοῦ προσηλυτισμοῦ συντελεῖται, ὅταν ἀφ' ἐνὸς δημοσίως προβάλλεται ἡ ἀκραία αὐτὴ κατεῦθυνση τῆς χριστιανικῆς θρησκείας –ὁ μοναχισμὸς δηλαδὴ– καὶ ἀφ' ἑτέρου ἐπιδιώκεται μὲ κάθε μέσο καὶ τρόπο ἡ προσέγγιση ἀτόμων, ποὺ θὰ πειστοῦν νὰ ἐνταχθοῦν στοὺς κύκλους του. Καὶ συμπληρώνουμε ἀναφορικά μὲ τὸν προσηλυτισμὸ τὸ ἄρθρο 4 τοῦ Α.Ν. (Ἀναγκαστικὸς Νόμος) 1363/1938, ποὺ ἀναφέρει:

«Ὁ ἐνεργῶν προσηλυτισμὸν τιμωρεῖται διὰ φυλακίσεως καὶ χρηματικῆς ποινῆς 1.000 μέχρι 50.000 δρχ., ἔτι δὲ καὶ δι' ἀστυνομικῆς ἐπιτηρήσεως, ἥς ἡ διάρκεια ἀπὸ 6 μηνῶν μέχρις 1 ἐτους ὀρίζεται διὰ τῆς καταδικαστικῆς ἀποφάσεως. Μετατροπὴ τῆς

ΠΙΝΑΚΑΣ ΙΙ – Β΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ		
ΕΝΟΤΗΤΑ	ΣΕΛΙΔΑ	ΠΗΓΗ-ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ
2 Δ΄	30	«Τὸ Ὅραμα τοῦ Ἀποστόλου Παύλου», «Πράξεις τῶν Ἀποστόλων», κστ΄ 12-18
6 Α΄	49	«Τὸ Χαρμόσυνο Μήνυμα τῆς Γεννήσεως», «Κατὰ Λουκᾶν», β΄ 8-14
	50	«Κατὰ Λουκᾶν», β΄ 12
Δ΄	54	«Εὐχαριστήρια Προσφορά», Στιχηρὸν Ἰδιόμελον Ἐσπερινοῦ Χριστουγέννων
7 Α΄	56	«Λαμπρὸ Πανηγύρι» Ἰωάννης Χρυσόστομος, «Λόγος Κατηχητικός, Ὁμιλία εἰς τὸ Πάσχα», Ρ.Γ. 59, 721-724
Δ΄	64	«Ἀναστάσεως Ἡμέρα», Δοξαστικὸν τῶν Στιχηρῶν τοῦ Πάσχα

Ἄν ἡ ποσοτικὴ ἐκπροσώπηση τῆς Χριστιανικῆς Ἐργογραφίας (Χ.Ε.) στὸ μάθημα «Ἀρχαία Ἑλληνικὴ Γλῶσσα» δὲν εἶναι τόσο εὐγλωττη, ἢ ποιοτικὴ ἀξιολόγησή της θὰ καταστήσει φανερὴ τὴν ὑποβόσκουσα ἀλλοτριωτικὴ προπαγάνδα. Σημαντικὸς ἀριθμὸς κειμένων τῆς Χ.Ε. ξεφεύγουν χρονικὰ ἀπὸ τὰ ἐπίσημα καθωρισμένα ὅρια τῆς Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Ἱστορίας καὶ ἄρα Γραμματείας.

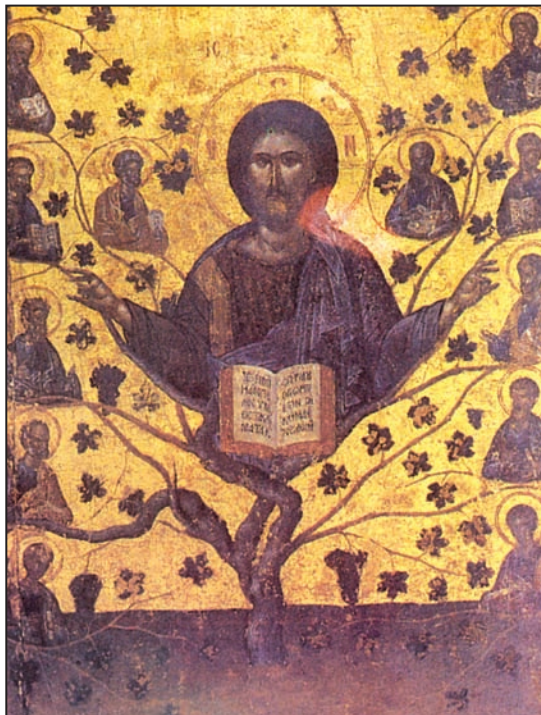
Τὸ σχολικὸ ἐγχειρίδιο τῆς Ἱστορίας Α΄ Γυμνασίου τοῦ Ο.Ε.Δ.Β. τοποθετεῖ τὸ τέλος τῆς ἀρχαίας ἱστορίας στὸ 330 μ.Χ., χρονολογία κτίσης τῆς Κωνσταντινούπολης. Ἀναμενόμενο θὰ ἦταν ἐπομένως νὰ ἀπουσιάζουν ἀπὸ τὸ μάθημα «Ἀρχαία Ἑλληνικὴ Γλῶσσα» τὰ κείμενα ποὺ ἔχουν γραφῇ μετὰ τὸ 330 μ.Χ. Μολαταῦτα αὐτὰ ὑπάρχουν, γιὰ νὰ προπαγανδίζουν τὴν «ἐξ ἀποκαλύψεως ἀλήθεια» κειμένων τοῦ εὐαγγελίου, τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, τῶν Ψαλμῶν κ.λπ. Τὰ κείμενα αὐτὰ «ἐνδύνονται» πλαστὰ τὴν καλλιέπεια τοῦ ἀρχαίου Ἑλληνικοῦ Λόγου καὶ τὶς κακέκτυπες ἀντιγραφές τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Σκέψης.

Ἀπὸ τὸ ποικιλόχρωμο συνονθύλευμα τῶν ἀποσπασματικῶν αὐτῶν κειμένων ἀπουσιάζει ἓνα τεράστιο φάσμα ἀρχαίων ἑλληνικῶν δημιουργῶν: Ὅμηρος καὶ Ἡσίοδος τῆς ἐπικῆς

ποινῆς φυλακίσεως εἰς χρηματικὴν ποινὴν δὲν ἐπιτρέπεται. Προσηλυτισμὸς ἰδίᾳ εἶναι ἢ διὰ πάσης φύσεως παροχῶν ἢ δι' ὑποσχέσεως τοιούτων ἢ ἄλλης ἠθικῆς ἢ ὕλικῆς περιθάλψεως, διὰ μέσων ἀπατηλῶν, διὰ καταχρήσεως τῆς ἀπειρίας ἢ ἐμπιστοσύνης ἢ δι' ἐκμεταλλεύσεως τῆς ἀνάγκης, τῆς πνευματικῆς ἀδυναμίας ἢ κονφότητος ἄμεσος ἢ ἔμμεσος προσπάθεια πρὸς διείδυσιν εἰς τὴν θρησκευτικὴν συνειδησὶν ἑτεροδόξων, ἐπὶ σκοπῷ μεταβολῆς τοῦ περιεχομένου αὐτῆς. Ἡ ἐν σχολείῳ ἢ ἰδρυματι μορφωτικῷ ἢ φιλανθρωπικῷ ἐκτέλεσις τῆς πράξεως θεωρεῖται ὡς ἰδιαιτέρως ἐπιβαρυντικὴ αἰτία».

Ἐξαιρετικὸ ἐνδιαφέρον παρουσιάζει καὶ τὸ σημεῖο ἐκεῖνο τοῦ κειμένου ποὺ ἀναφέρει ὅτι ὁ μοναχὸς μπορεῖ νὰ συνδράμῃ ἀκόμη καὶ στὴ σωτηρία τῆς ἀνθρωπότητος. Ἄν πραγματικὰ ἦταν ἐφικτὸ αὐτὸ στὰ μοναστήρια, θὰ ζούσαμε σὲ ἓναν κόσμον παραδεισένιο, μὲ δεδομένο τὸ μεγάλο ἀριθμὸ ἐκείνων ποὺ μονάζουν, παρασυρόμενοι ἀπὸ τὴν ἀντίληψη ὅτι μὲ αὐτὸν τὸν τρόπο θὰ βροῦν τὸν ἑαυτὸ τους, θὰ ἔρθουν κοντὰ στὸ Θεό, θὰ ἀνακαλύψουν ἓνα διαφορετικὸ τρόπο ζωῆς. Πῶς ἀλήθεια εἶναι ἐφικτὸ ἓνας μοναχὸς νὰ σώσῃ τὴν ἀνθρωπότητα ἀπὸ τὰ δεινὰ τῆς μέσας ἀπὸ τὸ κελὶ τῆς ἀπομόνωσής του;

*Ἡ πρώτη σελίδα τοῦ βιβλίου, μὲ τὸ ὁποῖο ἔρχεται σ' ἐπαφὴ ὁ μαθητὴς τῆς Α' Γυμνασίου στὸ μάθημα τῆς...
«Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Γλώσσας»*

ποίησης, Σαπφὼ καὶ Ἀρχίλοχος τῆς λυρικῆς ποίησης, δραματουργοί, ἱστορικοί, φιλόσοφοι, σοφιστές, ρητοροδιδάσκαλοι τῆς Ἑλληνικῆς ἀρχαιότητος εἴτε ἀγνοοῦνται εἴτε ὑποβαθμίζονται.

Ἡ ἱστορικότητα, ἡ διαχρονικότητα καὶ ἡ ἐπικαιρότητα τῶν μηνυμάτων τοῦ ἀρχαίου Ἑλληνικοῦ Πολιτισμοῦ ἂν δὲν ἀπουσιάζουν, φιλτράρονται στὸ πρῖσμα τοῦ χριστιανισμοῦ. Ἐνὸς χριστιανισμοῦ ποὺ χρησιμοποιεῖ τὸν ἀρχαῖο ἑλληνικὸ λόγον –φιλοσοφικό, κοινωνικὸ καὶ ἐπιστημονικὸ– σὰν «δεκανίκι», προκειμένου νὰ στηρίξῃ τὸ φιλολογικὰ ἀνύπαρκτο «βάρος» του.

Τὸ βάθος καὶ τὸ πλάτος τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς σκέψης, ὁ συναισθηματικὸς πλοῦτος καὶ ὁ ἀνθρωποκεντρικὸς ὀρθολογισμὸς σχεδὸν ἀγνοοῦνται, προκειμένου νὰ θριαμβεύσῃ ἡ χριστιανικὴ ἠθικὴ καὶ διδασκαλία. Ἡ ποικιλομορφία τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς γλώσσας –διάλεκτοι, ὕφος δημιουργῶν, μουσικότητα– ὑποτάσσεται ἐσκεμμένα στὰ παλαιοδιαθηκικά προστάγματα καὶ τὶς καινοδιαθηκικὲς «ἀποκαλύψεις», σκοτενιάζοντας ἀκόμη περισσότερο τὸ πολιτιστικὸ καὶ πνευματικὸ ἔρεβος τῶν δῆθεν θεόπνευστων ἑβραιογενῶν γραφῶν. Τὰ παραπάνω ἀποκοτῶν ἰδιαίτερα ἐπικίνδυνο χαρακτῆρα, ἂν συναιρεθοῦν μὲ τὸ ὑποχρεωτικὸ τῆς ἐκπαίδευσης καὶ μὲ τὴν ἡλικία τοῦ μαθητῆ.

Κάτω ἀπὸ τὶς προϋποθέσεις αὐτὲς εἶναι δυνατόν –δυστυχῶς– νὰ ἀναφερόμαστε στὸν κατακλυσμὸ ἀσιατικῆς ἐκδοχῆς, στὴν ὁποία ὁ δέκτης ἀδυνατεῖ νὰ ἀντισταθῇ, γιὰτὶ εἶναι δομικὰ καὶ λειτουργικὰ (ἐγκεφαλικά) ἀνέτοιμος. Ἡ κριτικὴ ἱκανότητα τοῦ προεφήβου δὲν ἔχει ἐδραιωθῇ, μὲ ἀποτέλεσμα νὰ εἶναι μαθησιακὰ ἀοπλος ἀπέναντι στὴν πάνοπλη ἐκπαιδευτικὴ ἡγεσία. Ἔτσι ἀπουσῶν τῶν στρατηγικῶν μάθησης ἐκ προοιμίου, τὸ «πρωτάκι» καταβροχθίζει ἀνύποπτο τοὺς γλυκόπικρους καρπούς τῆς προσηλυτιστικῆς προπαγάν-

δας - ὑποψήφιο θῦμα τοῦ ραγιαδισμού.

Τὸ πρῶτο κείμενο τοῦ βιβλίου, μὲ τὸ ὁποῖο ἔρχεται σ' ἐπαφὴ ὁ μαθητὴς τῆς Α' Γυμνασίου στὸ μάθημα τῆς «Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Γλώσσας», εἶναι τὸ ἀπόσπασμα ἀπὸ τὸ «Κατὰ Ἰωάννην» Εὐαγγέλιο, ποὺ ἐπιγράφεται «Ἡ Ἄμπελος ἢ Ἀληθινή»:

«Εγὼ εἰμι ἡ ἄμπελος ἡ ἀληθινή, καὶ ὁ πατήρ μου ὁ γεωργὸς ἐστὶ. Πᾶν κλῆμα ἐν ἐμοὶ μὴ φέρον καρπὸν, αἶρει αὐτό, καὶ πᾶν τὸ καρπὸν φέρον, καθαίρει αὐτό, ἵνα πλείονα καρπὸν φέρῃ. Ἦδη ὑμεῖς καθαροὶ ἔστε διὰ τὸν λόγον ὃν λελάληκα ὑμῖν. Μείνате ἐν ἐμοὶ καὶ ἐγὼ ἐν ὑμῖν. Καθὼς τὸ κλῆμα οὐ δύναται καρπὸν φέρειν ἀφ' ἑαυτοῦ, ἐὰν μὴ μείνῃ ἐν τῇ ἀμπέλῳ οὕτως οὐδὲ ὑμεῖς, ἐὰν μὴ ἐν ἐμοὶ μείνητε».

(Εὐαγγέλιον κατὰ Ἰωάννην, ιε' 1-5: 1ος μ.Χ.)

Μὲ δεδομένο ὅτι «ἡ ἀρχὴ εἶναι τὸ ἥμουν τοῦ παντός», θὰ γίνῃ φανερὴ στὴ συνέχεια ἡ ἀκαταλληλότητα καὶ ἡ ἐπικινδυνότητα τοῦ ἐν λόγῳ κειμένου.

❶ Ὁ «θεάνθρωπος» «μασᾶ» τὰ λόγια του κρυμμένος πίσω ἀπὸ παραβολὲς καὶ ἀλληγορίες ἀντὶ τῆς παρηρσίας τῶν ἀρχαίων ἐλληνικῶν ρητορικῶν κειμένων. Ἀπὸ ποιὸν κρύβεται ἄραγε ὁ «παντοδύναμος»; Γιατί μπερδεύει τὶς μετοχές καὶ τὰ συνώνυμα στὸ λόγο του; Ἀδυνατεῖ νὰ ἐκφραστῇ κατανοητὰ, μήπως καὶ καταλάβουν οἱ «μαθητές» του πὼς εἶναι ὑποχρεωμένοι νὰ ὑπακούουν ἄκριτα καὶ ἀναγκαστικὰ στὶς ἐντολές, προσταγές καὶ διαταγές του, μήπως καὶ τοὺς ἐχθρευτῇ; («Σεῖς εἴθε φίλοι μου, ἐὰν κάμνητε ὅσα ἐγὼ σᾶς παραγγέλλω» «Κατὰ Ἰωάννην», ιε' 14). Ἀπὸ φόβο λοιπὸν τῆς θείας τιμωρίας πρέπει καὶ τὰ «πρωτόκρια» νὰ ὑποτάσσωνται στὸ χριστιανισμό;

❷ Πόσο παιδαγωγικὴ θεωρεῖται ἄραγε ἡ διδασκαλία μιᾶς παραβολῆς στὸ πρῶτο μάθημα; (Ἡ ἀλληγορία ὡς εἶδος λόγου οὔτε στὴν Α' Λυκείου διδάσκεται. Περιέχεται στὸ Παράρτημα τοῦ Σχολικοῦ Ἐγχειριδίου διδασκαλίας τῆς γλώσσας). Χάθηκαν ἄραγε τὰ ἀρχαῖα ἐλληνικὰ κείμενα, ποὺ κυριολεκτοῦν παρουσιάζοντας ἀξίες ἠθικὰ καὶ κοινωνικὰ ἢ μήπως μὲ τὶς ἀναληθεῖς ἀλληγορίες ρίχνεται στάχτη στὰ μάτια τοῦ μαθητῆ, ποὺ καλεῖται νὰ ἀποξενωθῇ ἀπὸ τὴ γλώσσα καὶ τὸν πολιτισμὸ του καταπίνοντας ἀκατανόητα μυθεύματα καὶ «κατὰ ἐκκλησιαστικὴν συνθήκην ψεῦδη»;

❸ Ἄν ὁ Χριστὸς εἶναι ἡ ἄμπελος ἢ ἀληθινή, τότε ὁ Διόνυσος, Βάκχος ἢ Ζαγρεὺς ποιοὶ εἶναι; Ἡ λατρεία τοῦ τελευταίου μαρτυρεῖται ἤδη τὸν 10' αἰῶνα π.Χ. σὲ πῆλινες πινακίδες

«Ὁ μοναχισμὸς εἶναι μία καθιερωμένη ἐναλλακτικὴ κοινωνία: οἱ μοναχοὶ ζοῦν μία ἰδιάζουσα (γιὰ τὰ κοινὰ μέτρα) ζωὴ μὲ κύριο μέλημά τους τὴν σωτηρίαν τῆς ψυχῆς τους καὶ τῆς ἀνθρωπότητας γενικά. Ἡ ζωὴ τοῦ μοναχοῦ εἶναι πρότυπο φυσικῆς ζωῆς καὶ ζωῆς μὲ σωστὰ ἱεραρχημένες ἀξίες. Ὁ μοναχὸς μπορεῖ νὰ γίνῃ ἔμπνευση γιὰ τὸν ἄνθρωπο ποὺ ζῇ στὸν κόσμο: ὄχι τόσο γιὰ νὰ ἀκολουθήσῃ τὴν κλήση του (ἡ ὁποία εἶναι "ἴδιον χάρισμα", καὶ ὄχι γιὰ τὸν καθένα), ὅσο γιὰ νὰ ἀκολουθήσῃ τὸ παράδειγμα του ὡς πρὸς τὸν σεβασμὸ στὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, γιὰ νὰ ἐπανεξεθῇ ἢ πίστη του, γιὰ νὰ ἐπανεξετάσῃ τὶς συνήθειές του καὶ νὰ ἐπαναἱεραρχήσῃ τὶς ἀξίες του».

Νέοι κυρίως ἄνθρωποι σήμερα γεμίζουν τὰ μοναστήρια τῆς Ἑλλάδος. Παιδιά, ποὺ μέχρι πρότινος οἱ γονεῖς τους θεωροῦσαν ὅτι ἀποτελεῖ πλεονέκτημα καὶ καλὴ πορεία ζωῆς νὰ συνναστροφέωνται μὲ πνευματικούς, ὡς ἐκείνη τὴ μέρα ποὺ δὲν ἐπέστρεψαν σπιτί. Καὶ ποιά «σωτηρία τῆς ἀνθρωπότητας» μπορεῖ νὰ προκύψῃ μέσα σὲ αὐτὲς τὶς μονές, ὅταν ἀποκόπτεται κάθε ἐπαφὴ μὲ τὴν ἴδια τὴν κοινωνία πίσω ἀπὸ βαρεῖες σφραγισμένες πόρτες, καὶ πίσω ἀπὸ αὐτὲς ὑπάρχει μία ἄλλη ζωὴ, ποὺ ἀνατριχιαστικὰ περιγράφουν ἐκεῖνοι ποὺ κατάφεραν νὰ ξεφύγουν;

Ταξιαρχούλα Λαδᾶ

ΜΟΝΑΧΙΣΜΟΣ

ΤΙ ΕΙΝΑΙ Ο ΜΟΝΑΧΙΣΜΟΣ ;

Ο καθένας μας καλείται να υπηρετήσει τον Θεό με πολλούς και ποικίλους τρόπους.

Ο μοναχισμός είναι μία ιδιαίτερη κλήση, ένας ιδιαίτερος τρόπος για να υπηρετήσει ο άνθρωπος τον Θεό και την ανθρωπότητα.

Ο κάθε άνθρωπος έχει «ίδιον χάρισμα», όπως λέει ο Απ. Παύλος. Η κλήση για να γίνει κανείς μοναχός ή είναι κι αυτή ένα «χάρισμα».

Ο ίδιος ο Θεός μιλά απ' ευθείας στον μέλλοντα μοναχό ή μοναχή (με σημεία, ενδείξεις ή εσωτερικές διαμηνύσεις), είτε μέσω του Πνευματικού του/της.

Ο μοναχισμός είναι ένας από τους τρόπους για να φτάσει ο άνθρωπος στο "Θεϊόν". Αυτό γίνεται με την απομόνωση, την προσευχή, την άσκηση, την υπακοή στον Γέροντα, την υπηρεσία διακονία και τη νηστεία.

ΑΠΟΜΟΝΩΣΗ

Για να έρθει ένας άνθρωπος ενώπιος ενώπιω με το θεϊόν, κατά τον ιδιαίτερο τρόπο που καλείται να έρθει ένας μοναχός, χρειάζεται απομόνωση και ησυχία, χωρίς εξωτερικούς περιστασιμούς. Οι μοναχοί που έχουν ιδιαίτερη χρεία μονώσεως δεν ζουν κοινοβιακά, αλλά απομονωμένοι.

ΠΡΟΣΕΥΧΗ

Η προσευχή είναι το δικαίωμα, η υποχρέωση και το βοήθημα κάθε πιστού. Για τον μοναχό, η προσευχή αποτελεί τον λόγο ύπαρξής του στη ζωή, στον κόσμο. Υπάρχουν διάφορες μορφές προσευχής, για διάφορες περιστάσεις και ανάγκες. Η «Προσευχή του Ιησού» ή «Ευχή» που λένε οι μοναχοί στο Άγιο Όρος (με τη βοήθεια του κομποσχοινιού) συνίσταται στις λέξεις: «Κύριε Ιησού Χριστέ, Υιέ Θεού, ελέησόν με τον αματωλό». Πολλά έχουν γραφτεί για την προσευχή αυτή, και ακόμα περισσότερα έχουν βιωθεί μέσω αυτής. Λέγεται ακόμα και «Καρδιακή Προσευχή».

ΥΠΑΚΟΗ

Η υπακοή είναι μία από τις πιο κεφαλαιώδεις αρετές του μοναχού. Είναι προϋπόθεση για την ταπεινοφροσύνη, που είναι κατά γενική ομολογία η κορωνίδα όλων των χριστιανικών αρετών. Οι Πατέρες τοποθετούν την υπακοή πάνω από τη νηστεία και την προσευχή. Το σκεπτικό είναι ότι άσκηση χωρίς υπακοή γεννά την κενοδοξία και την υπερηφάνεια, ενώ όταν κανείς ενεργεί κάτω από εντολή δεν έχει πρόφαση να υπερηφανεύεται. Υπακοή σημαίνει ανεπιφύλακτο δόσιμο στο θέλημα του Θεού. Ο Γέροντας ή Πνευματικός, βοηθά τον μοναχό ακριβώς επάνω στο θέμα αυτό, και γι' αυτό η συμβολή του είναι τεράστιας σημασίας στην εξέλιξη του μοναχού. Σαν ένδειξη υπακοής στον Θεό, ο μοναχός καλείται να «κάνει υπακοή» στον Γέροντά του.

ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΚΟΝΙΑ

Η υπηρεσία είναι αλληλένδετη με την προσευχή και την υπακοή. Είναι δύο ειδών η εσωτερική και η εξωτερική. Η εξωτερική έγκειται στην εκτέλεση των καθηκόντων με τα οποία επιφορτίζεται ένας μοναχός που ζει κοινοβιακά, και στην φιλοξενία. Έγκειται επίσης στην προσφορά γνώσης, σοφίας και παρηγοριάς όταν του ζητηθεί. Η εσωτερική έγκειται στην προσευχή του μοναχού για την ανθρωπότητα.

ΝΗΣΤΕΙΑ

Νηστεία είναι η αποχή από συγκεκριμένες τροφές ή από την τροφή γενικά. Αποτελεί την άσκηση του μοναχού στο σωματικό επίπεδο. Η νηστεία έχει σκοπό να αποκαθαίρει το σώμα και την ψυχή και να δυναμώσει τη θέληση.

**Φωτοτυπία της ιστοσελίδας του Αγίου Όρους,
το κείμενο της οποίας αποτελεί παράνομο προσηλυτισμό στον μοναχισμό.**

ΠΙΝΑΚΑΣ ΙΙΙ – Γ΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ		
ΕΝΟΤΗΤΑ	ΣΕΛΙΔΑ	ΠΗΓΗ-ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ
2	17	Παλαιὰ Διαθήκη
8	67	«Κατὰ Ἰωάννην»
11 Α΄	90	«Ὁ Ἄνδρας καὶ ἡ Γυναῖκα εἶναι Ὁμότιμοι», Γρηγόριος Ναζιανζηνός, Λόγος λζ΄ 6-7
12 Α΄	101	«Πλούσιοι καὶ Πτωχοί», Μέγας Βασίλειος, «Ὁμιλία πρὸς τοὺς Πλουτοῦντας»

δες τῆς Πύλου. Πρὸς τί ἡ παραχάραξη τῆς ἱστορίας καὶ ἡ ἀπόκρυψη τῆς ἀρχαιογνωσίας στὰ πλαίσια τοῦ μαθήματος τῆς «Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Γλώσσας»; Γιατί ἐνδιαφέρει τὸ Ὑπουργεῖο Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων (τὸ σωστότερο θὰ ἦταν: Χριστιανικοῦ Θρησκευματος) καὶ τὸ Παιδαγωγικὸ Ἰνστιτοῦτο (γιατί ὄχι Ἰδρυμα;) τὸ «πίστευε καὶ μὴ ἐρεῦνα» τῆς χριστιανικῆς «αὐθεντίας» σὲ βάρος τῆς ἐπιστημονικῆς μεθόδου διερεῦνῆσης τῆς ἀληθείας;

Ἄντὶ ὅλων τούτων τῶν παιδαγωγικῶν παραστρατημάτων, ποὺ συνωθοῦνται στὸ ἐπικίνδυνο αὐτὸ κείμενο, θὰ πρότεινα ὡς εἰσαγωγικὸ κείμενο τὸν «ὄρκο» τῶν Ἀθηναίων ἐφήβων –κείμενο βατὸ, ἀπλό, ἐλληνικὸ–, καθρέφτη τῆς ἀρχαίας ἀθηναϊκῆς κοινωνίας.

«Δὲν θὰ ντροπιᾶσω τὰ ὄπλα τὰ ἱερὰ οὔτε θὰ ἐγκαταλείψω τὸ σύντροφό μου στὴ μάχη, ὅποιος κι ἂν εἶναι αὐτός. Θὰ ἀγωνισθῶ γιὰ τὰ ἱερὰ καὶ τὰ ὅσια καὶ μόνος καὶ μαζὶ μὲ πολλούς. Δὲν θὰ παραδῶσῶ τὴν πατρίδα μικρότερη, παρὰ μεγαλύτερη καὶ ἰσχυρότερη ἀπ' ὅ,τι θὰ τὴν παραλάβω. Καὶ θὰ ὑπακούσω πρόθυμα σὲ ὁποιους εἶναι κάθε φορὰ ἄρχοντες καὶ στοὺς νόμους ποὺ ἔχουν θεσπισθῇ ἢ ὅσους ὁ λαὸς ἀποφασίσῃ ὁμόφωνα καὶ ἂν κάποιος καταργῇ τοὺς θεσμοὺς ἢ δὲν πείθεται σ' αὐτούς, δὲν θὰ τὸ ἐπιτρέψω, παρὰ θὰ τοὺς ὑπερασπισθῶ μόνος καὶ μαζὶ μὲ ὅλους. Θὰ τιμῶσῶ ἐπίσης τὰ προγονικὰ ἱερὰ. Μάρτυρες ὄλων αὐτῶν ἡ Ἄγλανρος, ὁ Ἐννάλιος, ὁ Ἄρης, ὁ Ζεὺς, ἡ Θαλλώ, ἡ Αὐξώ, ἡ Ἥγεμόνη.»

(Λυκούργος, Κατὰ Λεωκράτους 77)

Ἀξιολόγηση τῆς εἰκονογράφησης τῶν σχολικῶν ἐγχειριδίων

Στὴ συνέχεια θὰ ἐξεταστῇ ἡ ποιοτικὴ ἀξιολόγηση τῶν εἰκόνων ποὺ ἐμπεριέχονται στὰ σχολικὰ ἐγχειρίδια, προκειμένου νὰ πεισθῇ ὁ ἀναγνώστης-θεατὴς γιὰ τὴν ἀξία καὶ τὴ δὴθεν διαχρονικότητα τῆς χριστιανικῆς θρησκείας, ιδεολογίας καὶ τέχνης. Ἰδιαίτερη ἔμφαση θὰ δοθῇ στὴν εἰκόνα τοῦ «ἀνθρωποφάγου» Κρόνου, ποὺ ὑποβάλλει σὲ ἄρνηση τοῦ ἀρχαίου ἐλληνικοῦ πολιτισμοῦ ἀφ' ἐνὸς καὶ σὲ ἀποστροφὴ γιὰ τὸ μάθημα τῆς Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Γλώσσας ἀφ' ἑτέρου.

Ποσοτικὰ στοιχεῖα:

- Στὸ ἐγχειρίδιο τῆς Α΄ Γυμνασίου 7 ἀπὸ τὶς 41 εἰκόνες εἶναι χριστιανικές.
- Στὸ ἐγχειρίδιο τῆς Β΄ Γυμνασίου 9 ἀπὸ τὶς 39 εἰκόνες εἶναι χριστιανικές.
- Στὸ Α΄ μέρος τοῦ ἐγχειριδίου τῆς Γ΄ Γυμνασίου 10 ἀπὸ τὶς 33 εἰκόνες ποὺ προπαγανδίζουν τὸ «ἐλληνοχριστιανικὸ ἰδεολόγημα» εἶναι χριστιανικὲς ἢ ἐκτὸς χρόνου.

Ποιοτικὰ στοιχεῖα:

– Ἀνάμεσα στὸ χρόνο δημιουργίας τοῦ κειμένου καὶ τῆς εἰκόνας ὑπάρχει σχεδὸν πάντα διατάση. Αὐτὸ συντελεῖ στὸν ἀποπροσανατολισμὸ τοῦ δέκτη, ὁ ὁποῖος τελικὰ πείθεται πὼς ἀρχαῖοι Ἕλληνες δημιουργοὶ δὲν ὑπῆρξαν, ἀφοῦ εἶναι ἄφαντοι. Ποιοὶ ἐπομένως ὑπῆρξαν;

Φ. Γκόγια: «Ὁ Κρόνος καταβροχθίζει τὰ παιδιά του». Οἱ χριστιανοὶ ζωγράφοι στράτευσαν τὴν τέχνη τους στὴν ὑπηρεσία τοῦ θρησκευτικοῦ μίσους, κάτι ποὺ τὸ Ὑπουργεῖο Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων ἀναπαράγει ἀδιαφορώντας γιὰ τὴν ἀγριότητα τῆς εἰκόνας μὲ τὴν ὁποία «τροφοδοτεῖ» τὴν τρυφερὴ παιδικὴ ψυχή. (Ἐλαιογραφία, Μαδρίτη, Μουσεῖο Πράδο.)

Χριστιανοὶ «καλλιτέχνες» ἐντὸς καὶ ἐκτὸς χώρου καὶ χρόνου.

- «Μὲ χίλιες γλῶσσες χύνεται/μὲ μύριες γλῶσσες κρένει» (Σολωμὸς) ἢ ἰουδαϊκὴ προπαγάνδα. Σὰν νὰ μὴν ὑπῆρξαν Ἕλληνες, ἐπιστρατεύονται ἀσιάτες θεοκράτες «δημιουργοί», γιὰ νὰ «χρυσώσουν τὸ χάπι» τοῦ ψεύδους καὶ τῆς συκοφαντίας τοῦ Ἑλληνισμοῦ.

- Ὅπως συνέβη καὶ μὲ τὰ κείμενα, ἡ ἱστορικότητα -ἐπιστημονικὸς ἄξονας παρουσίας- ἐκλείπει καὶ στὴν παρουσίαση τῶν εἰκόνων.

Ὁ σκοταδισμὸς «ξέβρασε» τὴν ταυτότητά του στὴ σελίδα 79 τοῦ βιβλίου γιὰ τὴν Α΄ Γυμνασίου μὲ στρεβλὸ ὑπότιτλο. Εἶναι συγκλονιστικὴ τούτῃ ἡ εἰκόνα - ἔργο τοῦ Γκόγια (1821-1823). Τὸ «πρωτάκι» τοῦ ἑλληνικοῦ Γυμνασίου βρίσκεται μπροστὰ σὲ μιὰ σκηνὴ τρόμου. Ὁ Τιτάνας Κρόνος εἰκονίζεται νὰ καταβροχθίζει ἕναν ἄνθρωπο, ποὺ -γιὰ τὸ μῦθο- εἶναι ἕνα παιδί του. Ὁ ἄγριος ἔχει ἤδη φάει τὸ κεφάλι, τὸ δεξιὸ χέρι καὶ τὸ μισὸ ἄριστερό, ἐνῶ τὸ αἷμα ρεεῖ ἀφθονο.

- Μὲ ποιά κριτήρια ἐπιλέχθηκε ἡ εἰκόνα τούτῃ;

- Γιατί ξετρυνώθηκε τὸ «τέρας» ἀπὸ Ἰσπανικὸ Μουσεῖο;

- Ποιὰ ἐρμηνεῖα τῆς νατουραλιστικῆς -ὑποτιθέσθω- τούτης εἰκόνας δίνεται στὰ συμφραζόμενα τοῦ σχολικοῦ ἐγχειριδίου;

- Πόσο κατάλληλῃ εἶναι ἡ ἐπιλογὴ γιὰ τὴν εὐαίσθητὴ ὄραση ἐνὸς δωδεκάχρονου;

- Τί εἶδους ἐφαρμογὴ τῆς ἐξελικτικῆς-ἀναπτυξιακῆς ψυχολογίας προωθεῖ ὁ ἐπίσημος κρατικὸς φορέας τῆς γνώσης;

- Ποιές «συμπεριφορικὲς» πρακτικὲς ἐφαρμόζονται καὶ γιατί;

Πλήθος τὰ ἐρωτηματικά ποὺ προκαλεῖ ἡ ἐκρηκτικὴ τοῦτη εἰκόνα. Στὴ συνέχεια θὰ καταβληθῇ προσπάθεια νὰ ἀπαντηθοῦν ὅσα ἤδη τέθηκαν.

- Βασικὸ κριτήριον ἐπιλογῆς στάθηκε ἡ κατασυνκοφάντηση τοῦ ἀρχαίου Ἑλληνικοῦ Πολιτισμοῦ, καθὼς αὐτὸς δένεται συνειρμικὰ στὸ νοῦ καὶ στὴν ψυχὴ τοῦ παιδιοῦ μὲ ἓνα συνολικὸ ἀποτροπιασμὸ – ψυχῆς, πνεύματος, σώματος. Ὁ μαθητὴς δὲν «ἀδειάζει» ἀπλῶς ἀπὸ τὴν ὑπαρξή του τὸν ἀρχαῖο ἑλληνικὸ μῦθο, παρὰ τὸν ἀποστρέφεται καὶ τὸν φοβᾶται, προκειμένου νὰ ἀναζητήσῃ «καταφύγιον» στὴ «μοναδική» ἀντιπρόταση, τὸν Χριστιανισμό.
- Δὲν εἶναι τυχαία ἡ ἐπιλογὴ ἐνὸς ἰσπανικοῦ ἐκτρώματος. Ἡ καθολικὴ Ἰσπανία εἶναι ὁ κατ' ἐξοχὴν ἐκχριστιανιστικὸς φορέας τόσο στὸ ἐσωτερικὸ της ὅσο καὶ στὸ ἐξωτερικὸ. Στὴν ἱστορία της ἀνήκει καὶ ὁ βίαιος καὶ αἰμοστάλακτος ἐκχριστιανισμὸς τῆς Ἀμερικῆς στὰ νεώτερα χρόνια.
- Καμμία ἐρμηνεία τοῦ μύθου – ἢ ἔστω παρουσίαις του – δὲν ὑπάρχει στὰ συμφραζόμενα τῆς ἐνδέκατης ἐνότητος τοῦ σχολικοῦ ἐγχειριδίου – οὔτε κὰν στὸ ὑπόλοιπο τῶν βιβλίων. Ἔτσι ἡ εἰκόνα τοῦ Κρόνου λειτουργεῖ ὡς πνευματικὴ βόμβα, τῆς ὁποίας τὰ ἐπικίνδυνα ἀπόβλητα παραμένουν αἰώνια στὸ περιβάλλον μολύνοντας καὶ φθειρόντας ἐς αἰετὸν τὸν ἄνθρωπον καὶ τὸν ἀνθρωπισμὸ. Ὁ σύγχρονος προέφηβος ὑποβάλλεται στὸ νὰ πιστέψῃ τὸ χριστιανικὸ δόγμα μὲ τὸ προσωπεῖο τῆς ὑποτιθέμενης «ἀποδοχῆς, τῆς ὑποδοχῆς καὶ τῆς ἀγάπης», ἀγοράζοντας καὶ «ἀντὶ πινακίου φακῆς» ἀκόμα τὸ δικαίωμα στὴ μεταθανάτια εὐτυχία τοῦ χριστιανικοῦ παραδείσου, μὴ καὶ στὴν ἐπίγεια ζῇ καὶ ἀναπνέει ὁ «μπαμπούλας»-ἀρχαῖος Ἑλληνικὸς Πολιτισμὸς.

Συμπεράσματα

- Τὸ περιεχόμενο τῶν σχολικῶν ἐγχειριδίων τοῦ Ο.Ε.Δ.Β. –κεῖμενα καὶ εἰκόνες– γιὰ τὸ μάθημα «Ἀρχαία Ἑλληνικὴ Γλῶσσα» στὸ Γυμνάσιο λειτουργεῖ ἀντιστρόφως ἀνάλογα πρὸς τοὺς διδακτικὸς σκοποὺς, τὴν ἐκπαιδευτικὴ στοχοθεσία καὶ τὴν ἀρμόζουσα μεθοδολογία.
- Τὸ ἀνθρωπιστικὸ περιεχόμενο τοῦ ἀρχαίου Ἑλληνικοῦ Πολιτισμοῦ ἀποκολλᾶται, ἀπομακρύνεται καὶ ἀποξενώνεται ἀπὸ τὸ φορέα του – τὴν ἀρχαία Ἑλληνικὴ Γλῶσσα στὸ σύνολο τῶν μορφῶν της.
- Οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες δημιουργοὶ δέχονται ἐβραϊκὰ «χτυπήματα κάτω ἀπὸ τὴ ζώνη» τῆς ἀρχαιογνώσεως, τῆς τέχνης καὶ τῆς ἐπιστήμης.
- Οἱ κρατικοὶ φορεῖς τῆς Ἐκπαίδευσης –Υπουργεῖο Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων καὶ Παιδαγωγικὸ Ἰνστιτοῦτο– ἀναλίσκονται στὸ νὰ προβάλλουν καὶ ἐμπεδώνουν τὴ «ραβινικὴ» προπαγάνδα στίς ψυχὰς καὶ τοὺς ἐγκεφάλους τῶν αὐριανῶν πολιτῶν.
- Τὸ ἰουδαϊκῆς ἔμπνευσης πνευματικὸ κατεστημένο –«φκασιδωμένο» μὲ τὸ κοκκινάδι τῆς «θυσίας τοῦ θεανθρώπου»– «χύνεται» στοὺς καμβάδες τῶν εἰκόνων καὶ «ματώνει» τὶς ἀράδες τῶν ἀρχαίων Ἑλληνικῶν κειμένων τῆς σύγχρονης ὑποχρεωτικῆς κρατικῆς Ἐκπαίδευσης.

Καιρὸς νὰ λάμψῃ ἡ φλόγα τοῦ Προμηθέως.

Διοτίμα
Φιλόλογος, συγγραφέας

Η ΘΑΜΜΕΝΗ ΑΡΧΑΙΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ...

Οί χριστιανικοί ναοί της ταφόπετρες
πάνω στα ἀρχαιοελληνικά κτίσματα

Τὰ ἀρχαιολογικά εὐρήματα στὴ Θεσσαλονίκη ἀποδεικνύουν ὅτι ἡ περιοχὴ αὐτὴ κατοικεῖτο ἀπὸ προϊστορικοὺς ἀκόμα χρόνους. Τὸ ὄνομά της τὸ ὀφείλει στὸν βασιλιὰ Κάσσανδρο, ὁ ὁποῖος τὸ 315 π.Χ. τῆς ἔδωσε τὸ ὄνομα τῆς γυναίκας του κι ἀδελφῆς του Μεγάλου Ἀλεξάνδρου Θεσσαλονίκης. Τὸ ὄνομα αὐτὸ τῆς τὸ εἶχε δώσει ὁ πατέρας της Φίλιππος ἐξ αἰτίας τῆς σύμπτωσης τῆς γέννησής της τὴν ἡμέρα ποὺ νίκησε σὲ μίᾶ μάχη τοὺς Θεσσαλοὺς (Θεσσαλὸς+νίκη). Ἡ ἀρχαία ἱστορία τῆς πόλης συνεχίστηκε ἀδιάκοπα ἐπὶ ἐλληνιστικῶν καὶ ρωμαϊκῶν χρόνων. Στὴ σημερινὴ Θεσσαλονίκη πλῆθος κτισμάτων ἀναδίδουν ἓνα «χρῶμα» βυζαντινόμορφο. Ἀπὸ τὸ Ἑπταπύργιο καὶ τὸν Λευκὸ Πύργο ὡς τὸ σύνολο τῶν βυζαντινῶν ναῶν τῆς πόλης ἐκπέμπεται τὸ μήνυμα τοῦ βυζαντινοχριστιανικοῦ «χρώματος» πάνω στὸν κατεστραμμένο προϋπάρχοντα πολιτισμὸ. Ἡ καταστροφικὴ μανία εἶχε ὡς ἀποτέλεσμα τὴν ἰσοπέδωση ὅλων τῶν προγενέστερων ἱερῶν χώρων.

Ἐλάχιστα ἀπομεινάρια τῆς ἐπὶ χιλιετίες συνεχοῦς κατοίκησης τῆς πόλης συναντῶνται διάσπαρτα σὲ ὅσα σημεῖα της δὲν ἔχουν κτισθῇ ἀκόμα πολυκατοικίες. Ἔτσι ὁ ἐπισκέπτης μπορεῖ νὰ δῇ τὴν ἀρχαία ἀγορὰ, λουτρά καθὼς καὶ διάφορα ἄλλα ἀρχαιολογικά εὐρήματα. Αὐτὸ ποὺ δὲν θὰ μπορέσῃ νὰ ἐντοπίσῃ πούθενά, εἶναι τὰ ἐρεῖπια κάποιου ἀρχαίου προχριστιανικοῦ ναοῦ. Σὲ ἐγγύτατη ἀπόσταση ἀπὸ τοὺς ἀρχαιολογικοὺς χώρους ὑπάρχουν πλεῖστοι χριστιανικοὶ ναοί. Μὲ μίᾶ ἀπλὴ περιήγηση καὶ μόνον μπορεῖ εὐκόλα ἀκόμα κι ὁ πλέον ἀνείδικετος, χωρὶς τεχνικὲς γνώσεις ἐπισκέπτης νὰ διαπιστώσῃ ὅτι ἀνάμεσα στὰ δομικὰ ὑλικά ποὺ εἶναι κτισμένοι οἱ χριστιανικοὶ ναοὶ (μικρὲς πέτρες κι ἄλλα εὐτελῆ ὑλικά συνδεδεμένα ἄτεχνα μεταξὺ τους μὲ χρῆση πολλῆς λάσπης), παρεμβάλλονται αὐτοῦσια τεμάχια ἀρχαίων ναῶν. Κίονες, κιονόκρανα, ἔλικες καὶ ἄβακες παρεμβάλλονται ἀνάμεσα στὴ βυζαντινὴ δόμηση, ὅχι μόνο σὰν παραφωνία καὶ κακογουστιά, ἀλλὰ καὶ σὰν τεκμήριο κακοποίησης τοῦ προϋπάρχοντος πολιτισμοῦ. Οἱ ὅπως στὸ κέντρο τῶν κιόνων ποὺ περιεῖχαν τὸν μόνυβδο εἶναι ἐμφανέστατες τόσο στὰ χριστιανικά κτίσματα ὅσο καὶ στοὺς περιβόλους τῶν βυζαντινῶν ναῶν.

Τὸ παρὸν ἄρθρο ἀποτελεῖ ἓνα σύντομο φωτογραφικὸ ὁδοιπορικὸ στοὺς σπουδαιότερους ναοὺς τῆς Θεσσαλονίκης – φόρος τιμῆς στοὺς ἀρχαίους Ἕλληνες Μακεδόνες, τῶν ὁποίων τὴν κληρονομία ποὺ μᾶς κατέλιπαν κατέστρεψαν οἱ ξένοι καὶ οἱ ἐγχώριοι Ἀλάρχοι.

ΟΙ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ ΤΗΣ «ΤΑΦΗΣ»

Στὴ Θεσσαλονίκη ὑπῆρχαν τὰ ἐξῆς τέσσερα μεγάλα τεμένη: ● Τῆς Καβειροῦς Δήμητρος, ἐκεῖ ποὺ σήμερα βρίσκεται ὁ ναὸς τοῦ Ἀγ. Δημητρίου. ● Τοῦ Διονύσου, ἐκεῖ ποὺ σήμερα βρίσκεται ὁ χριστιανικὸς ναὸς τῆς Ἀχειροποιήτου. ● Τοῦ Πανθέου (σημερινὴ Ροτόντα). ● Τῶν Καβείρων, ἐκεῖ ποὺ σήμερα βρίσκονται τὰ Ὀθωμανικὰ Λουτρά.

Τὰ αἰτία τῆς ὑπαρξῆς ἐλάχιστων ἰχνῶν ἀπὸ τὰ τέσσερα αὐτὰ μεγάλα τεμένη θὰ γίνουν ἀντιληπτά μὲ τὴν ἐξέταση τῶν κυριωτέρων κεντρικῶν βυζαντινῶν ναῶν τῆς πόλης. Στὶς φωτογραφίες ποὺ ἀκολουθοῦν δεῖχνονται μὲ βέλη χρώματος κόκκινο ὑλικά καὶ ἀρχιτεκτονικά μέλη ἀρχαίων ἐλληνικῶν ναῶν ἐνσωματωμένα στὶς σημερινὲς χριστιανικὲς ἐκκλησίες τῆς συμπρωτεύουσας.

1. Μητροπολιτικός Ναός Ἀγίου Δημητρίου.

Εύκολα διακρίνονται στίς φωτογραφίες απόψεων τοῦ χριστιανικοῦ ναοῦ (κτίσθηκε τὸν 5ο αἰῶνα μ.Χ.) τὰ ὑλικά τοῦ ἀρχαίου ναοῦ πὸν ἔχουν ἐνσωματωθῇ στὴ δόμησή του. Πρόκειται γιὰ τὸ ναὸ τῆς Καβειροῦς Δήμητρος.

Ὁ δημητριακὸς χαρακτήρως τῆς λατρείας τῆς θεᾶς ἀντικαταστάθηκε κατὰ τὰ χριστιανικὰ χρόνια ἀπὸ τὴ λατρεία τοῦ ἁγίου Δημητρίου κυρίως, τοῦ ἐπονομαζόμενου «Μυροβλήτη». Πρόκειται γιὰ ἕναν ἀκόμη «κατασκευασμένο» ἅγιο, καθότι ἀφ' ἑνὸς ὑπάρχει μεγάλη σύγχυση στὶς ἱστορικὲς πηγὲς γιὰ τὸ πρόσωπό του κι ἀφ' ἑτέρου οἱ προσπάθειες τῶν αὐτοκρατόρων –τόσον τοῦ Ἰουστινιανοῦ ὅσον καὶ τοῦ Μαυρικίου– νὰ βροῦν καὶ νὰ μεταφέρουν τὰ ὀστᾶ τοῦ ἁγίου δὲν καρποφόρησαν. Στὸ ἄδυτο τοῦ ἀρχαίου ναοῦ γίνονταν χρησιμοδοσίες. Κατὰ τὰ χριστιανικὰ χρόνια τὸ ἄδυτο μετατράπηκε σὲ βαπτιστήριο, ποὺ σήμερὰ εἶναι ἐπισκέψιμο, καὶ στὸ ὁποῖο ὑπάρχουν ἀκόμα τεμάχια ἀρχαίων μαρμάρων.

Ἄνω: φαίνεται ἡ σφραγίδα τῆς Σχολῆς Οἰκονομικῶν καὶ Πολιτικῶν Ἐπιστημῶν τοῦ Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, στὴν ὁποία ἔχει διατηρηθῇ ὁ παλιὸς λογότυπος μὲ τὴν κεφαλὴ τοῦ Ἀριστοτέλους. **Κάτω:** φαίνεται ὁ νέος λογότυπος τοῦ Πανεπιστημίου, στὸν ὁποῖο ἡ κεφαλὴ τοῦ Ἀριστοτέλους ἔχει ἀντικατασταθῇ ἀπὸ ἕνα πρόσωπο, ποὺ ὑποτίθεται ὅτι εἶναι ὁ Ἅγιος Δημήτριος.

Οἱ σύγχρονοι φορεῖς τοῦ ἐπίσημου ἑλληνοχριστιανικοῦ ἰδεολογήματος προχώρησαν ἀκόμα περισσότερο: Ἀνακήρυξαν τὸν ἅγιο Δημήτριο πολιοῦχο τῆς Θεσσαλονίκης κι ἀντικατέστησαν τὴν κεφαλὴ τοῦ Ἀριστοτέλους μὲ τὸ πρόσωπό του στὸ ἔμβλημα τοῦ Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.

2. Ἀχειροποίητος.

Πρόκειται για ναό τοῦ 5ου μ.Χ. αἰῶνα ἀφιερωμένο στήν Παναγία, στή θέση τοῦ ὁποῖου βρισκόταν ναός τοῦ Διονύσου. Ἡ περιοχή λεγόταν Φαλλός, ἀλλά οἱ χριστιανοὶ γιά λόγους εὐπρεπείας τήν ὠνόμασαν Φανό. Γιά τήν τεράστια καταστροφή οἱ εἰκόνες εἶναι εὐγλωττες.

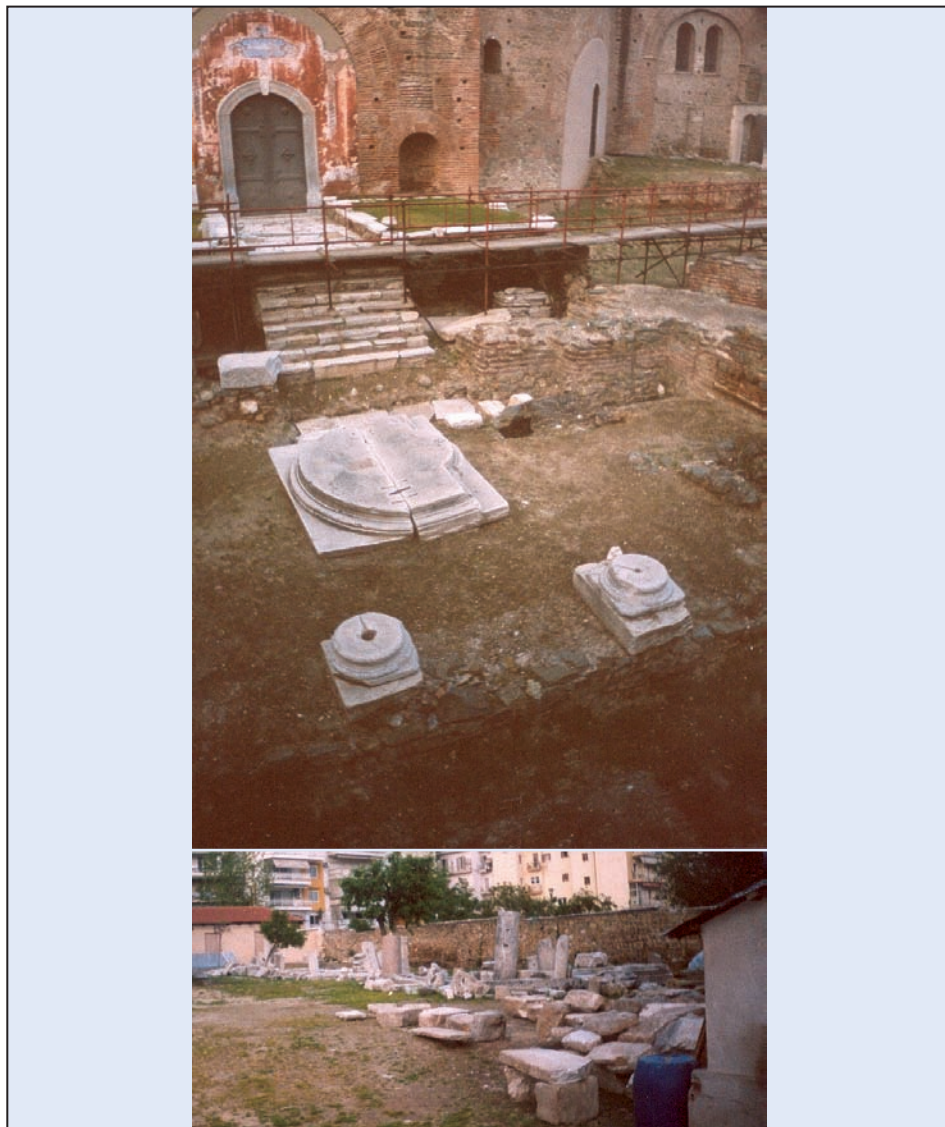
3. Ναός της Θεού Σοφίας.

Ένας από τους μεγαλύτερους ναούς στο κέντρο της πόλης, ό οποίος κτίστηκε τόν 8ο μ.Χ. αιώνα μετά την κατεδάφιση ναού της θεάς Αθηνάς. Οί φωτογραφίες είναι από τόν περιβάλλοντα χώρο.

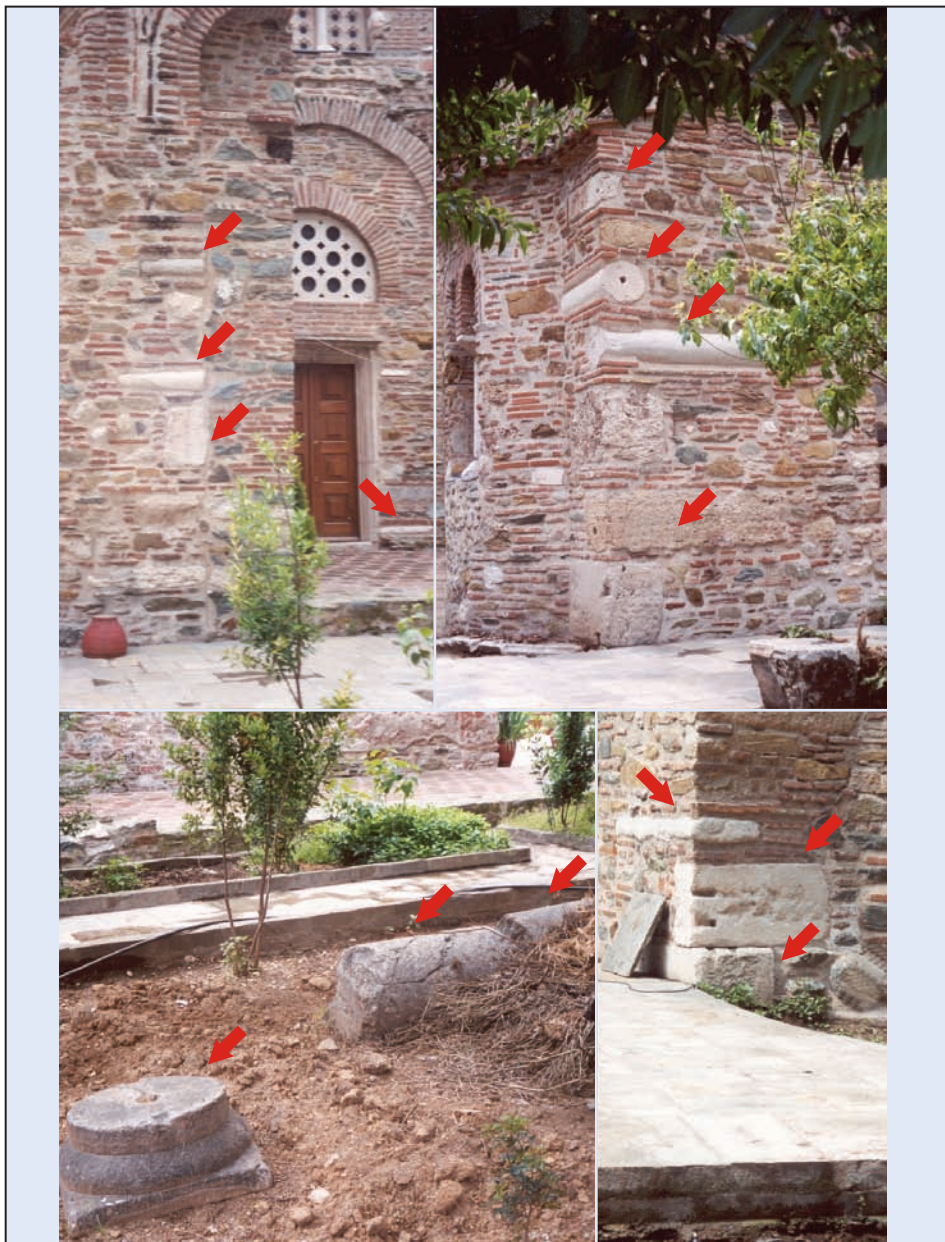
4. Ναός Ἁγίου Ἰωάννου Προδρόμου.

Βρίσκεται δίπλα στὸν Ναὸ τῆς τοῦ Θεοῦ Σοφίας. Κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ὑπῆρχε πηγή, τὴν ὁποία οἱ χριστιανοὶ μετέτρεψαν σὲ βαπτιστήριον. Ὁ χώρος αὐτὸς ποὺ φαίνεται στὶς φωτογραφίες (δίπλα στὸν χριστιανικὸ ναὸ καὶ ἀνάμεσα στὰ ἀρχαῖα ἐρεῖπια), χρησιμοποιεῖται ἐνίοτε ἀπὸ τοὺς σύγχρονους Θεσσαλονικεῖς ὡς χώρος γαμηλίων δεξιώσεων.

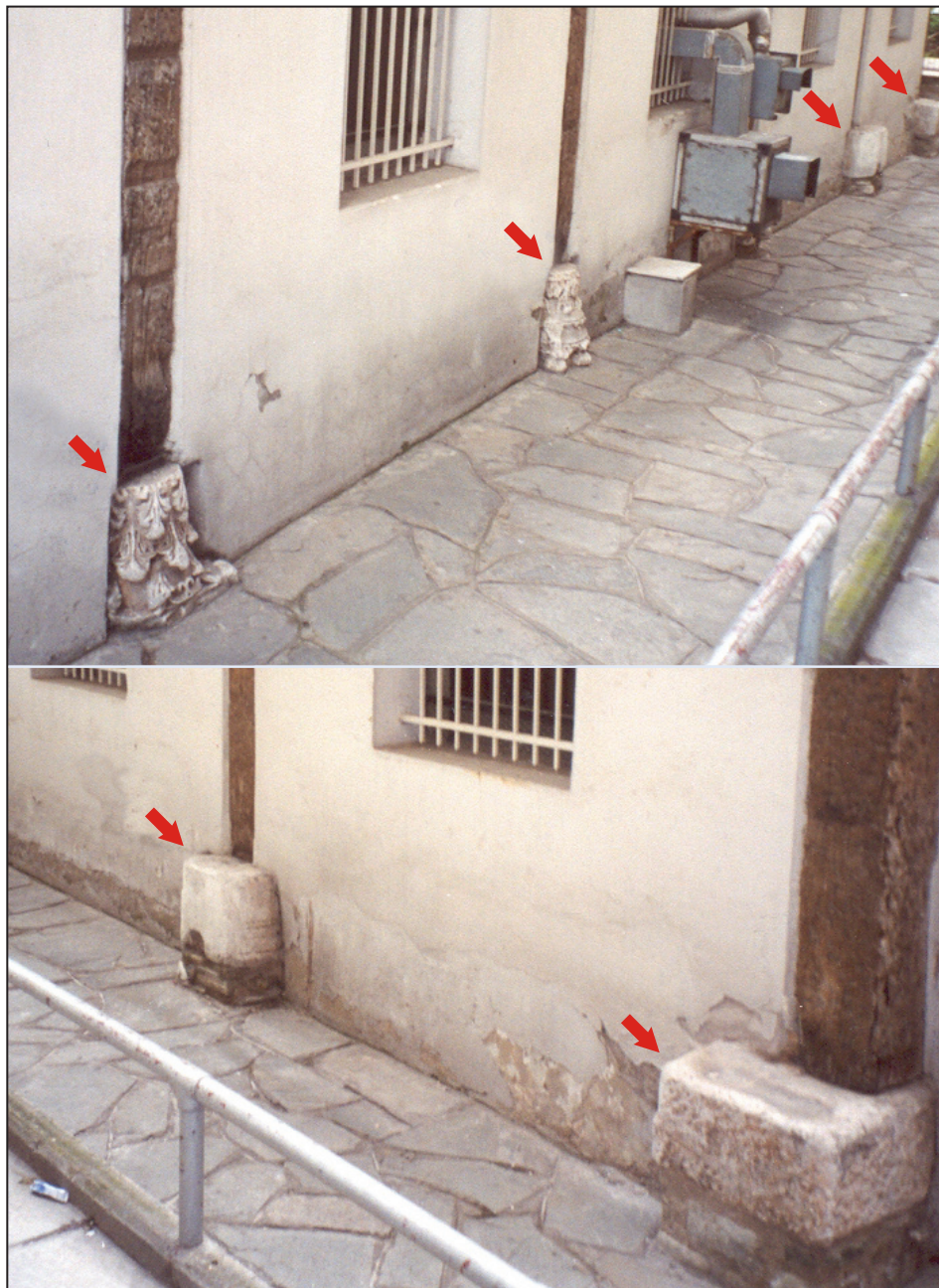
5. Ροτόντα (Ναὸς Ἁγίου Γεωργίου).

Κτίσθηκε πρὸς τὸ τέλος τοῦ 4ου μ.Χ. αἰῶνα στὰ ἐρείπια ἀρχαίου ναοῦ ἀφιερωμένου στοὺς μεγαλύτερους θεοὺς καὶ ποὺ ἀργότερα εἶχαν περιληφθῇ στὸ Δωδεκάθεο καὶ ἀποτελοῦσαν τὸ Μεγάλο Πάνθεον. Οἱ φωτογραφίες εἶναι ἀπὸ τὸν περίβολο τῆς Ροτόντας. Στὴν κάτω φωτογραφία φαίνονται πεταμένα ἀρχαῖα μάρμαρα, ἐνῶ στὴν ἐπάνω διακρίνονται δύο βάσεις κιόνων. Τὸ 1590-91 ἡ Ροτόντα μετατράπηκε σὲ τζαμί. Μετὰ τὴν ἀπελευθέρωση τῆς Θεσσαλονίκης, τὸ 1912, ἀποδόθηκε πάλι στοὺς χριστιανοὺς καὶ στὴ συνέχεια μέχρι τοὺς σεισμοὺς τοῦ 1978 χρησιμοποιοῦντο ὡς μουσεῖο γλυπτῶν. Τὸ θέμα τῆς Ροτόντας δὲν ἔχει λήξει ἀκόμα γιὰ τὸ ἐλληνικὸ κράτος, τοῦ ὁποῖου διάφοροι φορεῖς καὶ ἡ Ἐκκλησία ἐρίζουν γιὰ τὸ ἂν θὰ συνεχίσῃ νὰ λειτουργεῖ ὡς μουσεῖο ἢ ὡς χριστιανικὸς ναός.

6. Ναὸς Ἁγίου Παντελεήμονος.

Πρόκειται γιὰ ἕναν ἀκόμα ναὸ στὸ κέντρο τῆς Θεσσαλονίκης κοντὰ στὴν ἀψίδα τοῦ Γαλερίου. Δὲν ὑπάρχουν στοιχεῖα γιὰ τὸ ἂν ὑπῆρχε ἀκριβῶς στὸ σημεῖο ἐκεῖνο ἀρχαῖος ναός, ἢ ἂν τὰ μαρμάρινα μέλη ἔχουν μεταφερθῇ ἀπὸ ἀλλοῦ. Στὴν ἐπάνω δεξιὰ φωτογραφία πρόχειρα ἔχουν ἐνσωματωθῇ στὸ κτίριο δύο προγενέστεροι μαρμάρινοι κίονες ἀρχαίας ἐλληνικῆς κατασκευῆς. Ἡ κάτω ἀριστερὴ φωτογραφία εἶναι ἀπὸ τὸν περιβόλο τοῦ ναοῦ.

7. Ναός Ὑπαπαντῆς τοῦ Χριστοῦ.

Ένας ἀκόμα ναὸς κοντὰ στὴν ἀψίδα τοῦ Γαλερίου (χωρὶς περισσότερα στοιχεῖα). Στὴν ἐπάνω φωτογραφία διακρίνονται κιονόκρανα κορινθιακοῦ ρυθμοῦ, ἀνάποδα(!) τοποθετημένα στὴ βάση τοῦ ἐξωτερικοῦ τοίχου...

8. Ναός Παναγίας Χαλκέων.

Πρόκειται για μεγάλο μεταγενέστερο ναό (11ου αιώνα μ.Χ.), στον οποίο τὰ μαρμάρινα κομμάτια προφανώς ἔχουν μεταφερθῇ ἀπὸ ἄλλοῦ. Τὸ ὄνομά του ὀφείλεται στὰ χαλκουργεῖα ποὺ ὑπῆρχαν στὴν περιοχή (μερικὰ ὑπάρχουν ἀκόμα καὶ σήμερα). Νὰ εἶναι τυχαία ἄραγε τὰ ὀνόματα ποὺ ἐπέλεξαν οἱ σύγχρονοι Ἕλληνες νὰ δώσουν στὶς ὁδούς, ὅπου βρίσκεται ὁ ναός; Ἡ «Παναγία τῶν Χαλκέων» βρίσκεται στὴ συμβολὴ τῶν ὁδῶν **Χαλκέων** καὶ (τοῦ μεγάλου διώκτη τοῦ Ἑλληνισμοῦ) **Ἰουστινιανοῦ**.

9. Ναός Ἁγίων Ἀναργύρων (Ἑπταπύργιο).

Στὴν ἐπάνω δεξιὰ φωτογραφία φαίνεται βάση ἀρχαίου κίονα ἀκριβῶς ἔξω ἀπὸ τὸν ναό. Στὸ σημεῖο ἐκεῖνο ὑπῆρχε ναὸς τῶν Διοσκούρων Κάστορα καὶ Πολυδεύκη, τῇ λατρείᾳ τῶν ὁποίων οἱ χριστιανοὶ ἀντικατέστησαν μὲ τοὺς ἁγίους Ἀναργύρους Κοσμά καὶ Δαμιανό. Οἱ ὑπόλοιπες φωτογραφίες εἶναι ἀπὸ ἓνα τμήμα τοῦ τείχους τοῦ Ἑπταπυργίου, ἀκριβῶς δίπλα στὸν ναό. Ὁ ἀδέξιος τρόπος συναρμογῆς τῶν μαρμάρων στὸ τείχος δείχνει τὸ χαμηλὸ πολιτιστικὸ ἐπίπεδο τῶν κατασκευαστῶν του. Τὸ ἴδιο παρατηρεῖται ἐξ ἄλλου καὶ στὶς ὑπόλοιπες χριστιανικὲς καὶ μεσαιωνικὲς κατασκευές.

10. Μονή Βλατάδων.

Βρίσκεται πλησίον τοῦ ναοῦ τῶν Ἀγίων Ἀναργύρων. Κτίσθηκε τὸν 11ο αἰῶνα μ.Χ. Ὑπῆρξε ἄντρο ἀνθελληνικῶν συνωμοσιῶν. Συγκεκριμένα:

- Ἀπὸ ἐκεῖ κάλεσαν ἐγγράφως τοὺς Τούρκους νὰ ἔλθουν στὴν περιοχὴ καὶ νὰ τὴν καταλάβουν, ἀρκεῖ νὰ μὴν θίγονταν τὰ προνόμια τοῦ μοναχισμοῦ στὴν πόλη. [Τὸ ἴδιο συνέβη καὶ στὴ μονὴ τοῦ Τιμίου Προδρόμου τῶν Σερρών.]

- Ὅταν ἡ Θεσσαλονίκη πολιορκοῦνταν ἀπὸ τοὺς Τούρκους, ἐκδόθηκε ἀπὸ αὐτοὺς φιρμάνι, μὲ τὸ ὁποῖο ἀνακοίνωναν ὅτι ὅποιοι ἀπὸ τοὺς πολιορκούμενους προδίδαν τὴν ἄμυνα, θὰ ἀποκτοῦσαν προνόμια. Οἱ μοναχοὶ τῆς Μονῆς Βλατάδων ἔσπευσαν νὰ προδώσουν τὸ σύστημα ὑδροδότησης τῆς πόλης.

* * *

Απὸ τὰ παραπάνω προκύπτει δυστυχῶς ὅτι ἡ Θεσσαλονίκη ἐξακολουθεῖ νὰ ζῇ ὑπὸ τῇ ζοφερῇ σκιᾷ τοῦ Βυζαντίου σχεδὸν ἑξὶ αἰῶνες μετὰ τὸ τέλος τῆς ἀνθελληνικῆς μεσαιωνικῆς αὐτοκρατορίας καὶ ἓνα σχεδὸν αἰῶνα μετὰ τὴν ἐνσωμάτωσὴ της στὸ Ἑλληνικὸ Κράτος...

Ἰων Δημόφιλος – Διοτίμα

«ΑΤΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ»:

Ἡ ἄγνωστη μυστικὴ ἔνωση Ἑλλήνων διαφωτιστῶν τὸν 18 αἰ.

Ο σπουδαῖος Ἑλληνας ιστοριοδίφης Κωνσταντῖνος Σάθας (1842-1914)¹ ἀναφερόμενος στοὺς Ἑλληνες λόγιους, διανοούμενους καὶ νεοπλατωνικούς, ποὺ βρῆκαν καταφύγιο στὴ Δύση μετὰ τὴν ὀθωμανικὴ κατὰκτηση τῆς Ἑλλάδας κατὰ τὸν 15ο αἰῶνα, ὑποστηρίζει μὲ ἔμφαση ὅτι οἱ ἄνδρες αὐτοὶ δὲν ἦταν σβησμένοι ἄνθρωκες τῆς βυζαντινῆς σχολαστικότητος, ὅπως κοινῶς πιστεύεται, ἀλλὰ ἄσβεστοι σπινθῆρες, ποὺ ἔκαιγαν μέσα στὴν τέφρα τοὺς ἀναμένοντας μίᾱ ριπὴ ἀέρα γιὰ νὰ δυναμώσουν ξανὰ τὴ φλόγα τοῦ Ἑλληνικοῦ Πολιτισμοῦ.

Ὁ Σάθας ὑποστηρίζει ὅτι ἔδρασε ἐκείνη τὴν περίοδο μίᾱ μυστικὴ Ἐταιρεία τῶν ἐν λόγῳ Ἑλλήνων διανοουμένων, ἡ ὁποία προσπαθοῦσε ἐπίμονα καὶ ἐπίπονα νὰ πετύχῃ τὴν ἀναβίωση τῆς Ἑλληνικῆς Παιδείας, τῆς ἑλληνικῆς ἐθνικῆς συνείδησης καὶ τῶν ἑλληνικῶν πατρῶν τρόπων. Οἱ μυστικοὶ ἐκείνοι ἱεροφάντες τοῦ Ἑλληνισμοῦ, μυστικὰ μέλη τῆς Ἐταιρείας –συνεχίζει ὁ Σάθας–, φτάνοντας στὴ Δύση κυνηγημένοι ἀπὸ τὴν Ὁρθόδοξῃ Ἐκκλησίᾳ καὶ τοὺς Ὀθωμανοὺς κατακτητὲς δὲν δίδαξαν ξηρὰ γραμματικὰ μαθήματα, ἀλλὰ μύησαν στὰ μεγάλα μυστήρια τῆς ἀρχαιότητος τοὺς ζῶντας ἐν τῷ σκότει τοῦ μεσαιωνικοῦ ρωμαϊσμοῦ εὐρωπαϊκοὺς λαοὺς.

ΣΩΖΕΤΑΙ ΑΠΕΙΡΑΧΤΟΣ Ο ΤΑΦΟΣ ΤΟΥ ΓΕΜΙΣΤΟΥ-ΠΛΗΘΩΝΟΣ ΣΤΟ ΡΙΜΙΝΙ

Διὰ βаса πρὸ καιροῦ σὲ ἀθηναϊκὴ ἐφημερίδα ὅτι ὁμιλος Ἀθηναίων κυριῶν ὠργάνωσε ἐκδήλωση, γιὰ νὰ τιμήσουν τὴν μνήμη τῆς τραγικῆς Ἑλληνίδος φιλοσόφου Ὑπατίας. Θυμῆθηκα τότε τὸν ξεχασμένο μεγάλο Ἑλληνα πατριώτη καὶ μεγάλο φιλόσοφο Γεώργιο Γεμιστό, ποὺ ἀπὸ τὴν ἀγάπη του γιὰ τὴν Ἑλλάδα ἄλλαξε τὸ ὄνομά του ἐπὶ τὸ ἑλληνικώτερον σὲ Πλήθων.

Εἶναι γνωστὸ ὅτι ἔζησε ὁλόκληρο σχεδὸν τὸ πρῶτον ἡμῶν τοῦ 15ου αἰῶνος στὸν Μυστρά ἀγωνιζόμενος γιὰ τὴν Ἑλλάδα. Εἶναι ἐπίσης γνωστὸ ὅτι ὅταν ὁ Μυστράς τούρκεψε, ὁ Ἰταλὸς στρατηγὸς Σιγισμούνδος Μαλατέστα, συγγενὴς προφανῶς τῆς Κλεόπας Μαλατέστα, συζύγου τοῦ Θεοδώρου Παλαιολόγου (τοῦ νεώτερου), μετέφερε τὰ ὄσα τοῦ Πλήθωνος καὶ τὰ ἐνταφίασε μέσα στὸν καθεδρικὸ ναὸ τῆς ἰταλικῆς πόλεως Ρίμινι. Κοντὰ στὸ Ρίμινι ὑπάρχει ἑλληνικὸ νεκροταφεῖο, στὸ ὁποῖο ἔχουν ταφῇ Ἑλληνες στρατιῶτες, θύματα τοῦ Β' παγκοσμίου πολέμου. Τοὺς τάφους των ἐπισκέπτονται κατὰ διαστήματα συγγενεῖς των, ἐπιζῶντες συμπολεμιστὲς των καὶ Ἑλληνες ἐκδρομεῖς στὴν Ἰταλία.

Σκέφτηκα λοιπὸν νὰ προσπαθῶ νὰ μάθω ἂν ὁ τάφος τοῦ Πλήθωνος μὲ τὰ λείψανά του σῶζεται στὴν ἐκκλησίᾳ τοῦ Ἁγίου Φραγκίσκου στὸ Ρίμινι, ὅποτε οἱ ἐκάστοτε ἐπισκέπτες

Ὁ **Θεόδωρος Γαζής**, σύμφωνα πάντα με τὸν Σάθα, ἦταν ἓνας ἀπὸ τοὺς ἐταίρους. Μύησε τὸν **Ποντᾶνο** καὶ ἄλλους στὰ βακχικὰ ὄργια, ὅπως φανερώνεται ἀπὸ τὰ ποιήματα τοῦ ἰδρυτῆ τῆς ὁμώνυμης Ἀκαδημίας τῆς Νεάπολης,² στὰ ὁποῖα ὁ Ποντᾶνος ἀναπολοῦσε τὴ «μαγικὴ μύηση» ποὺ ἔλαβε ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸν Γαζή καὶ τὸν ἀδελφικὸ δεσμό τους, ποὺ προήλθε ἀπὸ αὐτήν. Σὲ ἐπιτάφιο ἐπίγραμμα τοῦ ἀποκαλεῖ τὸν Θεσσαλονικέα μύστη *castum sacerdotem* (εὐσεβὴ ἱερέα), ἐνῶ σὲ ποιήμα του με τίτλο «*Magica*» (Μαγικά) ὁ Ποντᾶνος περιγράφει τὴν ἀπὸ τὸν Ἑλληνα μύστη καὶ ἱεροφάντη τελεσθεῖσα πολὺ περιεργὴ τελετὴ τῆς μύησής του, εὐχόμενος στὸ τέλος νὰ δεχθῇ κοινὸς τάφος τὴν τέφρα τῶν με αὐτὸν τὸν τρόπο συνδεδεμένων Ἑταίρων:

*«tum mistum cinerem communi sepulchro,
amborumque unus contegat lapis ossa».*³

Στὸ ἴδιο πνεῦμα θρηνεῖ τὸν Γαζή καὶ ὁ **Μάρουλλος**, ὡς «Γιὸ τῆς Σοφίας».

«Στρατιῶτες», συνωμότες καὶ φιλόσοφοι

Ο Σάθας, ἀναφερόμενος ἀκόμα στὸν ρωμαιοκαθολικὸ Ἑλληνα καρδινάλιο καὶ μαθητὴ τοῦ Πλήθωνα Γεμιστοῦ **Βησσαρίωνα**, λέει ὅτι δὲν ἦταν κοινὸς ἱερέας ἀλλὰ στρατιῶτης, δηλαδὴ ἀνῆκε σὲ ἐκείνη τὴν πολεμικὴ τάξη ἐλαφρῶν ἱππέων πολεμιστῶν τοῦ ἑλληνικοῦ μεσαίωνα, ἀπὸ τοὺς ὁποίους προήλθαν στὰ χρόνια τῆς τουρκοκρατίας τὰ σώματα τῶν ἀρματολῶν καὶ τῶν κλεφτῶν. Ὁ Ἑλληνας καρδινάλιος ἔγραφε στοὺς Φραγκισκανοὺς μοναχοὺς ὅτι ἐπιθυμοῦσε διακαῶς νὰ ἐκστρατεύσῃ κατὰ τῶν Τούρκων ὅχι μὲ τὰ χέρια ἀκίνητα πάνω στὸν βωμό, ὅπως ὁ τελευταῖος βασιλεὺς τῆς Μακεδονίας Περσεύς, ἀλλὰ κρατώντας σφιχτὰ σὲ αὐτὰ τὸ πολεμικὸ του ξίφος. Ἡ μυστικὴ ἑλληνικὴ στρατιωτικὴ Ἑταιρεία, στὴν ὁποία ὁ Βησσαρίων εἶχε ἡγετικὸ ρόλο, εἶναι ἡ ἴδια ὁργάνωση τὴν ὁποία ψάλλει στὰ ποιήματά του ὁ προσφιλὴς γραμματεὺς του **Καμπᾶνος**, ἐπίσης πολεμιστὴς ἐπίσκοπος τῆς Κρότωνος. Ἀλλὰ καὶ ὁ διδάσκαλός του, ὁ **Πλήθων**, δὲν ἦταν ἓνας ἀπλὸς πλατωνικὸς φιλόσοφος κατὰ τὸν Σάθα, ἀλλὰ μέλος τῆς ἴδιας Ἑταιρείας, ὁ ὁποῖος χαιρετοῦσε τοὺς πρὶν ἀπὸ αὐτὸν πεθαμένους ἀνώνυμους ἐταίρους με τὴν ἐξῆς περιπαθὴ προσφώνηση στὴν «Ἐσπερινὴ ἐς θεοὺς πρόσρησιν»:

τοῦ Ἑλληνικοῦ νεκροταφείου νὰ γνωρίζουν ὅτι ἐκεῖ κοντὰ ὑπάρχει ὁ τάφος ἐνὸς μεγάλου Ἑλλήνου. Προσέφυγα γι' αὐτὸ σὲ φίλο καθολικὸν ἱερέα, ὁ ὁποῖος ἀπευθύνθηκε σὲ Ἰταλὸ ἱερέα καὶ καθηγητὴ ἀρχαιολογίας κι ἐκεῖνος με τὴ σειρά του στὸν ἱερωμένο Ἑξαρχο τοῦ Ρίμινι, ὁ ὁποῖος με ἐπιστολὴ του πρὸς τὸν ἱερέα-καθηγητὴ πληροφορεῖ ὅτι ὁ τάφος τοῦ Γεμιστοῦ με τὰ λείψανά του βρίσκεται ἀπείραχτος στὸν καθεδρικὸ Ναὸ τοῦ Ρίμινι – ἔστειλε μάλιστα καὶ φωτογραφία τοῦ τάφου. Αὐτὴν τὴν ἐπιστολὴν στὰ Ἰταλικά καὶ σὲ ἑλληνικὴ μετάφραση καὶ τὴν εἰκόνα τοῦ τάφου σὲ φωτοτυπίες παραθέτω στὶς σελίδες τοῦ ἀγαπητοῦ «Δανλοῦ».

Ὁ Γ. Γεμιστὸς-Πλήθων ἀπὸ τὸ 1493 περίπου ἐγκαταστάθηκε στὸν Μυστρά, ὅπου καὶ διακρίνοντας τὰ φανερά σημάδια τοῦ ἐπερχομένου τέλους τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας προβληματίστηκε γιὰ τὸ πῶς θὰ μπορούσε ν' ἀποφευχθῇ ἡ καταστροφὴ. Ὁ προβληματισμὸς καὶ ἡ ἀγωνία του τὸν ὠδήγησαν σὸ συμπέρασμα ὅτι ἡ μόνη λύση ἦταν ἡ ἐπιστροφή στὶς ἀρχαῖες ἑλληνικὲς ἀξίες. Γιὰ τὸν λόγο αὐτὸν ὁ Π. ἀντιμετωπίζει ἀρνητικὰ τὸν Χριστιανισμό, πράγμα ποὺ ἡ ἐπίσημη Ἐκκλησία ποτὲ δὲν τοῦ συγχώρησε. Στὸν Μυστρά ἡ ἐπιρροὴ τοῦ Π. στὴν Αὐλὴ τοῦ δεσπότη Θεοδώρου Β' Παλαιολόγου ἦταν μεγάλη. Τὸ ζῶηρ ἐνδιαφέρον τοῦ φιλοσόφου γιὰ τὶς κρίσιμες περιστάσεις τῆς αὐτοκρατορίας τὸν ὠδήγησε στὴ συγγραφὴ (μεταξὺ τοῦ 1416 καὶ τοῦ 1423) δύο ὑπομνημάτων, ἀπὸ τὰ ὁποῖα τὸ πρῶτο («Περὶ τῶν ἐν

L' ESTERNO.

291

345. - Arca di Gemisto.

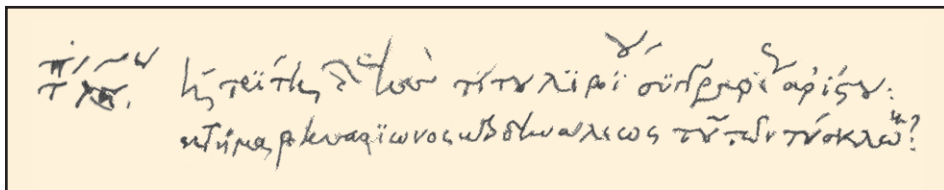
La terza è l'arca di Gemisto Bizantino (fig. 345). Vi fu "trovato un involto di ossa tutte confusamente legate in un tappeto di lana rossa, il quale con una canna urtato si aprì e sciolse, ed allora si videro le ossa del cadavere dove si notò il teschio di una non vulgare grandezza, di tutti li suoi denti adorno, unito alla mandibola inferiore. Si trovò inoltre in

346. - Resti di Gemisto, nel 1756 (dal Campione del Righini).

questo involto certo taffetà di color fosco che fu creduto la cappa del defonto (fig. 346). Questo involto così sciolto fu lasciato al levante di essa cassa, essendo prima a ponente" (77),

Φωτοτυπία της σελ. 291 τοῦ βιβλίου τοῦ Κορράντο Ρίτσι «Ὁ Ναὸς τοῦ Μαλατεσιάνου», ὅπου φωτογραφία τοῦ τάφου τοῦ Γ. Γεμιστοῦ Πλήθωνος (ἄνω), ὅπως σφάζεται σήμερα μέσα στὸν ναό, καὶ σχέδιο μὲ τὰ λείψανα τοῦ μεγάλου Ἑλλήνα (κάτω), ὅπως ἐσφάζοντο τὸ 1756.

Αυτόγραφη υπογραφή στα ελληνικά του Βησσαρίωνα («Κτήμα Βησσαρίωνος»), που είχε βάλει σε βιβλίο του (έργο του Τίτου Λίβιου). Σφάζεται στη Μαρκιανή Βιβλιοθήκη της Βενετίας.

«Αλλά, ὦ μακάριοι ἥρωες, καὶ (ἐσὺ) ἡ πιὸ θεϊκὴ καὶ ὑπερέχουσα φύση τοῦ γένους μας, μέσω τῶν ὁποίων στέλνονται κάθε φορὰ ἀπὸ τοὺς θεοὺς οἱ ἀρχεῖς μεγάλων ἀγαθῶν στὴν κοινωνία μας, σὲ ἐμᾶς ποὺ ζοῦμε σὲ αὐτὴν τὴν ζωὴ, χαίρετε· ὦ πρόγονοί μας καὶ γονεῖς, ἐσεῖς οἱ ὁποῖοι ἔχετε γίνεи εἰκόνες τῶν θεῶν γιὰ ἐμᾶς, ἐξ αἰτίας τοῦ θνητοῦ μας (σώματος)· ὦ συγκατάτοικοι καὶ σύντροφοί μας, ὦ ἀδελφοὶ καὶ οἰκείοι, εἴτε ὑπῆρξατε μεγαλύτεροί μας σὲ αὐτὴν τὴν ζωὴ εἴτε καὶ νεώτεροι, οἱ ὁποῖοι ἔχετε φθάσει πρὶν ἀπὸ ἐμᾶς ἐκεῖ, στὴν θεϊκώτερη καὶ μακαριώτερη ζωὴ ὡς ἐταῖροι καὶ ὅλοι (ἐσεῖς) οἱ φίλοι· ὦ συμπολίτες καὶ οἱ ἄλλοι καὶ ἐσεῖς ποὺ ἡγηθήκατε καλῶς στὰ κοινά μας, καὶ ἐσεῖς ποὺ χάσατε αὐτὴν τὴν ζωὴ γιὰ τὴν ἐλευθερίᾳ τοῦ κοινοῦ καὶ ὁμοδόξου γένους ἢ γιὰ τὴν σωτηρία τῶν ὑπαρχόντων καὶ καλῶς ἐχόντων ἢ γιὰ τὴν διόρθωση τῶν ἐσφαλμένων ὅλοι, καὶ ὅταν ἡ εἰμαρμένη ἀπὸ τοὺς θεοὺς μᾶς καλέσῃ σὲ ἐσᾶς, νὰ μᾶς ὑποδεχθῆτε σπλαχνικοὶ καὶ εὐμενεῖς ὡς φίλους, ποὺ θὰ ἔλθουν σὲ ἐσᾶς τοὺς φίλους».⁴

Ὁ Σάθας συνεχίζει λέγοντας πῶς αὐτοὺς τοὺς Ἑταίρους, τοὺς μάρτυρες τοῦ Ἑλληνισμοῦ, χαιρετᾷ ὁμοίως ὁ Μάρουλλος στὸν ὕμνο De Coelestibus, καὶ ὁ **Βασίλειος Zancus** σὲ διάφορα ποιήματά του. Ἐνῶ ὅμως οἱ περισσότεροι Ἑταῖροι, σύμφωνα μὲ τὸν Σάθα, γιὰ νὰ μὴ διακινδυνεύσουν τὴν Ἑταιρεία τους περικάλυπταν τὸν ἀληθινὸ σκοπὸ τοῦ Ἑλληνισμοῦ, ὁ Μιχαὴλ Μάρουλλος τόλμησε νὰ δημοσιεύσῃ ἀπροκάλυπτα αὐτοὺς τοὺς ἀποκρυπτόμενους ὕμνους, στοὺς ὁποίους λέει:

«Primus ego veterum damnato more parentum
Phoebaeo vetitos culpavi in carmine lusus».

Πελοποννήσω πραγμάτων») ἀπευθύνεται στὸν αὐτοκράτορα Μανουὴλ Β΄ Παλαιολόγο καὶ τὸ δεύτερο («Συμβουλευτικὸς περὶ τῆς Πελοποννήσου») πρὸς τὸ Θεόδωρο Β΄. Οἱ ἀπόψεις τοῦ Π. διατυπώθηκαν ἀναλυτικώτερα στὸ ἔργο του «Νόμων Συγγραφή» (ἔκδ. C. Alexandre, Παρίσι 1858). Δυστυχῶς ὅμως τὸ ἔργο αὐτὸ δὲν σφάζεται ὁλόκληρο, γιὰτὶ κἀκε μετὰ ἀπὸ ἐντολὴ τοῦ πατριάρχη Γενναδίου Β΄ (Γ. Σχολάριος). Τὸ περιεχόμενό του εἶναι σὲ γενικὲς γραμμὲς γνωστὸ χάρις σὲ ὀρισμένα ἀποσπάσματα καὶ στοὺς τίτλους τῶν κεφαλαίων ποὺ διασώθηκαν. Τὸ σύστημά του ἀποβλέπει στὴν ἐπικράτηση μιᾶς παγκόσμιας θρησκείας, βασι-σμένης κυρίως στὴ νεοπλατωνικὴ φιλοσοφία. Στὸ σύστημα αὐτὸ ὁ Χριστιανισμὸς δὲν ἔχει καμμιά θέση. Μόνος ὁδηγὸς τοῦ ἀνθρώπου γιὰ τὸν Π. εἶναι ἡ φιλοσοφία. Ἡ ἰδανικὴ πολιτεία, ὅπως τὴν ὀραματίζεται ὁ Π., θὰ ἔχῃ δημοκρατικὸ πολίτευμα ὅπως τῆς ἀρχαίας Σπάρτης, σὲ συνδυασμὸ ὅμως μὲ τὶς πλατωνικὲς ἀντιλήψεις (Θ. Νικολάου «Αἱ περὶ πολιτείας καὶ δικαίου ιδέαι τοῦ Πλήθωνος Γεμιστοῦ», Θεσσαλονίκη 1974). Τὸ 1438-1439 ὁ Π. παραβρέθηκε στὴ Σύνοδο τῆς Φερράρας-Φλωρεντίας καὶ ἐκεῖ εἶχε τὴν εὐκαιρίᾳ νὰ συζητήσῃ μὲ Ἰταλοὺς λογίους καὶ νὰ τοὺς μεταδώσῃ τὶς γνώσεις του γιὰ τὸν Πλάτωνα. Καρπὸς τῶν συζητήσεών του ἦταν τὸ περίφημο ἔργο «Περὶ ὧν Ἀριστοτέλης πρὸς Πλάτωνα διαφέρεται».

Οἱ συζητήσεις τοῦ Π. μὲ τοὺς Ἰταλοὺς ὠδήγησαν στὴν ἀναβίωση τῶν πλατωνικῶν σπουδῶν στὴν Ἰταλία, κυρίως ὅταν ἰδρύθηκε ἡ Πλατωνικὴ Ἀκαδημία τῶν Μεδίκων στὴ Φλωρεντία

cesi di Rimini
& Vicario Generale

Prot. 163/03

Rimini, 27 settembre 2003

Professore,

allego volentieri fotocopia di una pagina del volume di Corrado Ricci "Il Tempio Malatestiano" relativa al sepolcro di Giorgio Gemisto Pletone nel Tempio Malatestiano, Basilica Cattedrale di Rimini. Sigismondo Malatesta riportò le spoglie di Gemisto da Mistrà, a seguito della sua campagna in Morea contro i Turchi nel 1462; il sarcofago fu collocato nel 3° arco della fiancata destra nel 1465.

La tomba è sempre al suo posto e non è stata riaperta (dopo la ricognizione descritta dal Ricci ed eseguita nel 1756), neppure in occasione dei recenti restauri al Tempio.

Con i migliori auguri

Reverendo Signore
 Prof. Don IGINIO ROGGER
 Direttore
 Museo Diocesano Tridentino
 Palazzo Pretorio - Piazza Duomo, 13
 TRENTO

Φωτοτυπία της επιστολής του παπικού ἐξάρχου στὸ Ρίμινι π. Ἀλντο Ἀμάτι πρὸς τὸν ἱερέα καθηγητὴ Τζίνιο Ρόγκερ, μὲ τὴν ὁποία βεβαιώνει ὅτι ὁ τάφος τοῦ Γ. Γεμιστοῦ-Πλήθωνος σφύζεται ἀπείραχτος μέσα στὸν καθεδρικὸ ναὸ Μαλατεστιάνο τοῦ Ρίμινι.

Μετάφραση της επιστολής:

Διοίκησης τοῦ Ρίμινι,
 Γενικὸς Ἐξάρχος

Ἀρ. Πρωτ. 163/03

Ρίμινι, 27 Σεπτ. 2003

Καθηγητά,

Σὰς ἐσωκλείω μὲ χαρὰ φωτοαντίγραφο μιᾶς σελίδας τῆς ἐργασίας τοῦ Κορράντο Ρίτσι «Ὁ Ναὸς τοῦ Μαλατεσιάνου», σχετικὰ μὲ τὸν τάφο τοῦ Γεωργίου Γεμιστοῦ-Πλήθωνα στὸν ναὸ Μαλατεσιάνο, Καθεδρικὸ ναὸ τοῦ Ρίμινι. Ὁ Σιγισμὸνδος Μαλατέστα ἔφερε τὰ λείψανα τοῦ Γεμιστοῦ ἀπὸ τὸν Μυστρά μετὰ τὴν ἐξέγερσι στὸν Μοριά ἐναντίον τῶν Τούρκων τὸ 1462, καὶ ἡ σαρκοφάγος τοποθετήθη στὴν Τρίτη ἀψίδα δεξιὰ τὸ 1465.

Ὁ τάφος βρίσκεται πάντα στὴ θέση του καὶ δὲν ἀνοίχθη (οὔτε μετὰ τὴν ἀναγνώρισί τῆς ἐπιγραφῆς του, ποὺ ἐγίνε ἀπὸ τὸν Ρίτσι) οὔτε καὶ στὶς τελευταῖες ἐργασίες ποὺ ἐγιναν στὸν ναό.

Μὲ τὶς καλύτερες εὐχές μου

Τερέας Ἀλντο Ἀμάτι

Ἡ δημοσίευση αὐτῶν τῶν ὕμνων στὴ Φλωρεντία τὸ ἴδιο ἀκριβῶς ἔτος ποὺ ὁ Ἱερώνυμος Σαβοναρόλα κεραινοβολοῦσε τὸν παπισμὸ (1497) ἀποδεικνύει κατὰ τὸν Σάθα ὅτι μεταξὺ τῶν Ἑλλήνων Ἑταίρων καὶ τοῦ Δομινικανοῦ μεταρρυθμιστῆ εἶχαν γίνεи μυστικῆς συνεννοήσεις πρὸς ἀνατροπὴ προφανῶς τῆς θεοκρατίας. Ὁ Σάθας εἶναι βέβαιος πὼς οἱ φυγάδες Ἑλληνες διανοοῦμενοι στὴ Δύση δὲν μετέφεραν μόνο ξηρὰ Ἑλληνικὰ γράμματα καὶ νεκρὰ χειρόγραφα, ἀλλὰ τὸ ζωντανὸ ἀντιστασιακὸ πνεῦμα τοῦ Ἑλληνισμοῦ.

Δὲν ἦταν μόνο τὰ βιβλία τῶν Ἑλλήνων φυγάδων ποὺ προκάλεσαν τὴ δυτικὴ Ἀναγέννηση, γιατί ἂν ἦταν ἔτσι, τότε αὐτὴ θὰ μπορούσε νὰ εἶχε γίνεи καὶ χωρὶς τοὺς αὐτοεξόριστους Ἑλληνες, ἐφ' ὅσον ἑλληνικὰ χειρόγραφα εἶχαν πέσει στὰ χεῖρα τῶν Δυτικῶν, αἰῶνες πρὶν, ὡς λάφυρα ἀπὸ τὶς λεηλασίες τῶν σταυροφορῶν. Ὁ Σάθας ὁρθὰ θεωρεῖ ὡς αἴτιους τῆς Ἀναγέννησης τοὺς «ἀληθεῖς ἱεροφάντας τοῦ Ἑλληνισμοῦ», τοὺς «*sacerdotes*», ὅπως τιτλοφοροῦνταν ὁ Πλήθων, ὁ Μάρουλλος, ὁ Γαζης καὶ τόσοι ἄλλοι.

Μάλιστα ὁ λαμπρὸς αὐτὸς ἱστοριοδίφης μᾶς ἀναφέρει πὼς ὁ **Βαρλαάμ**, ὁ ἑλληνιστὴς καλόγερος ποὺ ξεσήκωσε τὴ Θεσσαλονίκη μὲ τὴν ἐλληνότροπὴ ἐπανάστασιν τῶν Ζηλωτῶν (1342-1349), δὲν ἦταν ὁ πρῶτος καὶ μοναδικὸς δάσκαλος τοῦ Βοκκάκιου καὶ τοῦ Πετράρχη στὴν Ἑλληνικὴ Παιδεία. Πρὶν ἀπὸ αὐτὸν οἱ δυὸ μεγάλοι Ἱταλοὶ ποιητὲς εἶχαν διδαχθῇ-μυηθῇ ἀπὸ τοὺς Στρατιῶτες **Βαρίλλη** τὸν Κρητικὸ καὶ **Πιλᾶτο** τὸν Θεσσαλονικέα. Ὁ Σάθας θέλει τοὺς παραπάνω Ἱταλοὺς ποιητὲς καὶ Ἑλληνες λόγιους Στρατιῶτες νὰ ἀνήκουν στὴ μυστικὴ «Ἄττικὴ Ἑταιρία», προγενέστερη καὶ μῆτρα τῶν «Ἀδελφῶν ἐν Πλάτωνι» τοῦ Μυστρᾶ μὲ ἐπικεφαλῆς τὸν Πλήθωνα, καὶ αὐτὴ ὀνομαζόταν «Ἄττική», ἐπειδὴ οἱ Ἑταῖροι τῆς ἦταν ὁπαδοὶ τῆς Ἀθηναϊκῆς Φιλοσοφίας. Ὁ Βοκκάκιος καὶ ὁ Πετράρχης ἦταν «ἀπλᾶ ἐν τῇ Δύσει ὄργανα» τῆς μυστικῆς «Ἄττικῆς Ἑταιρείας» τῶν Ἑλλήνων.

Οἱ πεπαιδευμένοι Ἑλληνες λόγιοι καὶ φιλόσοφοι, φορεῖς τῆς Ἀναγέννησης στὴ Δύση, ἦταν μυημένοι στὰ πατρῷα Μυστήρια, ὅπως γιὰ παράδειγμα ὁ καλόγερος Βαρλαάμ, ὁ ὁποῖος «ἀφοῦ ἐπεσκέφθη τὴν Θεσσαλίαν, καὶ ἐμνήθη εἰς τὴν ἐκεῖσε ἐπικρατοῦσαν μαγείαν, ἦλθεν εἰς Ἀθήνας, καὶ ἐνταῦθα ἔλαβε τὸ βάπτισμα τοῦ ἀληθοῦς ἑταίρου, ὡς δηλοῦται ἐκ τοῦ διαλόγου τοῦ Γρηγορᾶ «Φλωρέντιος», λεπτομερῶς ἀφηγουμένου ταῦτα πάντα».⁵ Ἡ Ἑταιρεία μάλιστα εἶχε βρεῖ καταφύγιον γιὰ κάποια ἐποχὴ στὴν Κύ-

τὸ 1459 (X. Σολδάτος, «Γεώργιος Γεμιστὸς Πλήθων. Συμβολὴ εἰς τὸ ἐθνικὸν ἔργον τοῦ φιλοσόφου εἰς τὸν Μυστρᾶν καὶ τὴν θεμελίωσιν ὑπ' αὐτοῦ τῶν πλατωνικῶν σπουδῶν εἰς τὴν Φλωρεντίαν», Ἀθήνα 1973). Στὸ ἔργο «Πρὸς τὰς ὑπὲρ Ἀριστοτέλους Γεωργίου τοῦ Σχολαρίου ἀντιλήψεις» ὁ Π. ἀπαντᾷ στὸν μεγάλο ἀντίπαλό του, τὸν Γεννάδιο-Σχολάριο, ὅταν ὁ τελευταῖος προσπάθησε ν' ἀντικρούσῃ τὸν φιλοπλατωνισμό του. Στὰ ἔργα τοῦ Π. περιλαμβάνονται καὶ ὠρισμένα ἄλλα συγγράμματα, ὅπως σχόλια σὲ ἀρχαίους συγγραφεῖς, ἀντιρρητικὰ συγγράμματα κατὰ τῶν Λατίνων, ἑλληνικὴ ἱστορία ἀπὸ τὴ μάχη τῆς Μαντινείας ὡς τὸν θάνατον τοῦ Φιλίππου, ἐπιτάφιοι λόγοι γιὰ μέλη τῆς βασιλικῆς οἰκογένειας (J.P. Migne, «Patrologia Graeca», τ. 160 καὶ 161).

Ὁ Γ. Γεμιστὸς-Πλήθων προηγήθηκε κατὰ πολὺ τῆς ἐποχῆς του, καὶ αὐτὸς εἶναι ὁ λόγος τῆς ἀποτυχίας του: Ἡ βυζαντινὴ θεοκρατία καὶ ὁ ἐπακόλουθός της ἀκραῖος βυζαντινὸς μισελληνισμὸς εἶχαν ὁδηγήσει τὸν Ἑλληνισμό σὲ πλήρη ἐθνικὴ ἀφασία καὶ πνευματικὴ ἐξαθλίωση, σὲ βαθμὸ τέτοιο, ποὺ ὁ Πλήθων ἀποτελέσει μίαν φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ.

Λεωνίδας Κ. Μανωλάς

[Βλέπε περισσότερα στὸ Ἀφιέρωμα τοῦ «Δαυλοῦ» στὸν Γ. Γεμιστὸ-Πλήθωνα, τεῦχος 36, Δεκέμβριος 1984, ὅπου δημοσιεύονται 14 πρωτότυπες ἔρευνες γιὰ τὸν μεγάλο Ἑλληνα ὁραματιστή.]

προ. Ἐκεῖ τέθηκε ὑπὸ τὴν προστασία τῶν Λουζινιανῶν βασιλέων Οὔγου τοῦ Δ' καὶ Πέτρου τοῦ Α'. Τὴ μετάβαση τῆς ἔδρας τῆς «Ἀττικῆς Ἑταιρείας» ἀπὸ τὴν Ἀθήνα στὴν Κύπρο μαρτυρεῖ κατὰ τὸν Σάθα ἡ παρακάτω ἐπιστολὴ τοῦ Γεώργιου Λαπίθου πρὸς τὸν Νικηφόρο Γρηγορά: «Καὶ νῦν, ὦ βέλτιστε, πόρρω μὲν Ἀφροδίτῃ τοῦ ταύτῃ προσανέχοντος τοῦ πάλαι δήμου Κυπρίων ἐστήρικται, ὥς ἂν μυθολογήσαιεν Ἕλληνες, Ἐρμῆς δὲ περιπολεῖ καὶ Ἀθηνᾶ, καὶ εἴ τιμι λόγον καὶ ἀγχινοίας τῶν ἄλλων μέλλει θεῶν. Ὅθεν καὶ τοὺς ἀπανταχοῦ γῆς καὶ θαλάττης ἴδοις ἂν συρρέοντας πρὸς αὐτὴν οἶα δὴ πρὸς μαγνήτιν σιδήρια».⁶

Ἔνας ἀπὸ τοὺς σπουδαίους Ἑταίρους ἦταν καὶ ὁ πελοποννησιακῆς καταγωγῆς **Ἡλύσιος Καλλέντζης**. Ὑπηρετώντας ὡς Στρατιώτης (ἐλαφρὸς ἱππείας-ἱππότης) τοὺς τελευταίους βασιλεῖς τῆς Νάπολης ἔλαβε ὡς ἀμοιβὴ τῶν ὑπηρεσιῶν του στρατιωτικὸ τίμαριο στὴν Καλαβρία. Γενναῖος πολεμιστής, συνετὸς καὶ πολυμαθὴς ἀνῆκε στὸν κύκλο τῆς Παλαιᾶς Πλατωνικῆς Ἀκαδημίας τῆς Ρώμης,⁷ ἡ ὁποία διαλύθηκε ὕστερα ἀπὸ ἐνοπλὴ αἵματηρὴ ἐπέμβαση τοῦ πάπα Παύλου τοῦ Β' (1464-1471) τὸ ἔτος 1468. Μετὰ τὸν διωγμὸ ἀπὸ τὴ Ρώμῃ τῶν Ἑλλήνων καὶ Ἰταλῶν πλατωνικῶν συνδέθηκε μὲ τὸν στρατιωτικὸ οἶκο τῶν Κολότσι, οἱ ὁποῖοι εἶχαν ὀνομασθῇ ἀπὸ τὸν τελευταῖο τῶν Παλαιολόγων Ἀνδρέα ἱππότες τοῦ μυστικοῦ Ρόδου. Μαζί τους συνεργάσθηκε γιὰ τὴ διάδοση τοῦ ἀληθινοῦ Ἑλληνισμοῦ, ὅπως σημειώνει ὁ Σάθας, ἐνῶ συγκρούσθηκε μὲ τὸν Ποντᾶνο, τὸν Σανναζάρο, τὸν Χαριταῖο καὶ τὸν μαθητὴ τοῦ βασιλιᾶ τῆς Νάπολης Φρειδερίκο Γ', ὅταν εἶδε πὼς οἱ τελευταῖοι στράφηκαν κατὰ τῶν ἐπιδιώξεων τῆς μυστικῆς Ἑταιρείας τῶν Ἑλλήνων. Μάλιστα ὕστερα ἀπὸ πρόσκληση τοῦ Καλλέντζη καὶ ἄλλων Ἑταίρων ἐγίνε στὴ νότια Ἰταλία στρατιωτικὴ ἐπέμβαση τῆς Ἰσπανίας (1501), ἡ ὁποία καὶ κατέλαβε τελικὰ τὴ Νάπολιν (1504).

Στὴν ἴδια Ἑταιρεία μνημένος ἦταν καὶ ὁ Χιώτης ἀναγεννησιακὸς ποιητὴς **Λέων Ἀλλάτιος**, ὁ ὁποῖος ἐξῆσε στὴ Ρώμῃ καὶ ἔγραψε στὴ Λατινικῇ. Στὰ ἔργα του ὕμνει τὸν Ὅμηρο καὶ τοὺς ἔθνικοὺς θεοὺς τῶν Ἑλλήνων. Ἄλλοι Ἕλληνες διανοούμενοι τῆς περιόδου αὐτῆς ποὺ βρέθηκαν στὴν Ἰταλία ἦσαν οἱ Πέτρος Καλαυρός, Μανουὴλ Χρυσολοῦρας, Ἐρμώννυμος Χαριτώννυμος, Ἰωάννης Ἀργυρόπουλος, Μιχαῆλος Ἀποστόλης, Δημ. Ράλλης (Καβάκης), Γ. Τραπεζούντιος, Κων. Λάσκαρις, Δημ. Χαλκοκονδύλης, Ἀνδρόνικος Κάλλιστος, Μᾶρκος Μουσσοῦρος κ.ἄ. Ἡ σχέση τους μὲ τὴν «Ἀττικὴ Ἑταιρεία» δὲν εἶναι γνωστὴ.

Ὡστόσο ὁ Σάθας ὑποστηρίζει πὼς ἡ πραγματικὴ Ἀναγέννηση, ποὺ ἦταν ἔργο τῆς μυστικῆς «Ἀττικῆς Ἑταιρείας», ἀπέτυχε νὰ ὁλοκληρωθῇ, διότι δὲν ἔμειναν ὅλοι οἱ Ἑταῖροι μέχρι τέλους κοντὰ σὲς Ἑλληνικὲς ἀξίες. Ἀρκετοὶ λιποψύχησαν γοητευμένοι ἀπὸ τὴν ἐξουσία, προτιμώντας ἔτσι τὴν κοσμικὴ τρυφὴ ἀπὸ τὴν ἱστορικὴ ἀθανασία. Θεωρεῖ δὲ ὁ ἴδιος ὅτι ἂν ὑπῆρχαν περισσότεροι Μάρουλλοι, Λασκάρεις, Γεμιστοὶ καὶ Καλλέντζηδες, ὁ ἀγώνας θὰ εἶχε πάρει τελικὰ νικηφόρα τροπή.

Στέφανος Μυτιληναῖος

Ὑποσημειώσεις

- (1) Κωνσταντῖνος Σάθας, «Μεσαιωνικὴ Βιβλιοθήκη», τόμ. 7ος, εἰσαγωγή, σελ. νς', Βενετία 1894.
- (2) Ἡ Accademia Pontiana ἢ Porticus Antonianus ἢ Società Pontiana di Napoli ἰδρύθηκε τὸ 1443.
- (3) Joannis Joviani Pontani, *Carmina*, 1556, Basileae, IV, σ. 3384, 3184-3286.
- (4) Πλήθωνος *Νόμοι*, ἐκδ. «Ἐλεύθερη Σκέψις», σελ. 94, Ἀθήνα 1997.
- (5) Κωνσταντῖνος Σάθας, «Μεσαιωνικὴ Βιβλιοθήκη», τόμ. 7ος, εἰσαγωγή, σελίδα ξβ', Βενετία 1894.
- (6) Migne, *Patrologia Graeca*. CXLVIII, σ. 92-93.
- (7) Ἡ Πλατωνικὴ Ἀκαδημία τῆς Ρώμης ἰδρύθηκε τὸ 1460 ἀπὸ τὸν ἀνθρωπιστὴ Giulio Pomponio Leto (1425 ἢ 1427-1498) καὶ ὀνομαζόταν Accademia Pomponiana ἢ Accademia Romana ἢ Accademia di Roma.

Η ΚΙΝΗΣΙΣ ΤΩΝ ΙΔΕΩΝ

EDOUARD WILSON, Σύναλμα: *Ἡ ἐνότητα τῆς Γνώσης*

Στὸ ἐνθετο περιοδικὸ τῆς «Καθημερινῆς» «Popular Science» τῆς 4.01.04 ἐδημοσιεύθηκε συνέντευξις μὲ τὸν καθηγητὴ, φυσικὸ ὑψηλῶν ἐνεργειῶν καὶ κοσμολόγο Δ. Νανόπουλο, ληφθεῖσα ἀπὸ τὸν δημοσιογράφο Ματθαῖο Τσιμιτάκη. Ἡ συνέντευξις ἔφερε τὸν ἐντυπωσιακὸ τίτλο «Τὸ Σύμπαν, ὁ Ἐγκέφαλος καὶ ἡ Κβαντομηχανικὴ». Ἡ πιδ ἐνδιαφέρουσα ἐρώτησις τῆς συνέντευξεως διατυπώνεται ὡς ἑξῆς: «... Ζοῦμε σὲ μία ἐποχὴ, ὅπου οἱ θετικὲς ἐπιστῆμες συνεχίζουν νὰ προχωροῦν καὶ μάλιστα δυναμικά. Δὲν συμβαίνει τὸ ἴδιο ὅμως στὶς ἀνθρωπιστικὲς ἐπιστῆμες ἢ τουλάχιστον δὲν περνάει στὴν κοινωνία». (Διευκρινίζομε ὅτι τὶς ἀνθρωπιστικὲς ἐπιστῆμες καὶ σπουδὲς αποτελοῦν ἡ ἱστορία, ἡ φιλοσοφία, ἡ γλωσσολογία, ἡ φιλολογία, τὰ νομικά, ἡ συγκριτικὴ θρησκειολογία, ἡ θεολογία κ.λπ.)

Σὲ αὐτὴν τὴν ἐνδιαφέρουσα ἐρώτησις ὁ προαναφερθεὶς ἐπιστῆμων ἀπαντᾷ μὲ ἐντυπωσιακὸ τρόπο: «Λοιπὸν θ' ἀκουστῇ ἐκκεντρικὸ αὐτὸ ποὺ θὰ πῶ, ἀλλὰ δὲν πειράζει. Συμβαίνει, ἐπειδὴ οἱ ἀνθρωποὶ τῶν ἀνθρωπιστικῶν ἐπιστημῶν εἶναι τεμπέληδες. Ὑπάρχουν στοιχεῖα στὶς θετικὲς ἐπιστῆμες τὰ ὁποῖα δὲν ἔχουν ἀξιοποιηθῇ, καὶ κατὰ τὴ γνώμη μου θὰ ἔπρεπε, γιὰ εἶναι μία σημαντικὴ πηγὴ γνώσης, μᾶς λένε καινούργια πράγματα γιὰ τὸ τί εἶναι ὁ ἀνθρωπος καὶ ὁ κόσμος. Περιμένω κάποτε φιλόσοφοι, ἡθικοί, κοινωνιολόγοι, θεολόγοι ἀκόμη ν' ἀξιοποιήσουν αὐτὴν τὴ γνώση καὶ νὰ παραγάγουν καινούργια συστήματα, νὰ γεννηθῇ ἕνας καινούργιος ἀνθρωπισμός. Ὁ διαφωτισμὸς γεννήθηκε κοντὰ στὸν Νεύτωνα καὶ τὸν Γαλιλαῖο. Λεῖπουν σήμερα οἱ μοντέρνοι Βολταῖροι καὶ Ρουσσώ. Ἔχω βαρεθῇ ν' ἀκούω τὰ ἴδια καὶ τὰ ἴδια».

Θὰ ἀναρωτιώμαστε, γιὰτὶ ὁ καθηγητὴς ἀναφέρεται εἰδικὰ ἀφ' ἐνὸς στοὺς Νεύτωνα καὶ Γαλιλαῖο καὶ ἀφ' ἑτέρου στοὺς Βολταῖρο καὶ Ρουσσώ ὡς τοὺς πιδ σημαντικοὺς διαμορφωτὲς τοῦ Διαφωτισμοῦ τοῦ 17-18ου αἰῶνα. Ἡ ἐπιλογὴ αὐτῶν τῶν διασήμων ἀνδρῶν τοῦ παρελθόντος δὲν εἶναι τυχαία. Δι' αὐτῶν συνδυάζονται οἱ ἐπαναστατικὲς ἀνακαλύψεις τῶν θετικῶν ἐπιστημῶν (Νεύτων καὶ Γαλιλαῖος) μὲ τὶς βαθεῖς ἰδεολογικὲς ἐπιπτώσεις τῶν στοὺς διανοητὲς

Τὸ ἄγνωστο καὶ οἱ θρησκείες

Ο προβληματισμὸς τοῦ «Δ» στὰ τελευταῖα χρόνια γύρω ἀπὸ τὸ θέμα «θεός», προβληματισμὸς ποὺ συνοψίζεται στὴ φράσι «δὲν γνωρίζουμε κανένα Θεὸ ποὺ νὰ μὴν τὸν δημιούργησαν οἱ ἀνθρωποὶ, ἀντίθετα δὲν γνωρίζουμε τίποτε γιὰ τὸν ἰσχυρισμὸ τῶν θεοκρατῶν, ὅτι τὸν ἀνθρωπο τὸν δημιούργησε ὁ Θεός», ἀποτελέσει τὴν ἀφορμὴ γιὰ τὸ σημεῖωμα αὐτό.

Ἄν κατὰ κάποιο τρόπο μπορούσαμε νὰ θεοποιήσουμε τὸ ἄγνωστο καὶ νὰ σεβώμαστε τὴν ἔννοια τῆς λέξεως, θὰ προσεγγίζαμε κατὰ πολὺ τὴν πραγματικότητα. Ἡ ἀλαζονεία ὅμως κάθε θρησκείας καὶ ὁ ὑπέρμετρος ζήλος κάθε ἐπιτήδειου ἔκαναν τὸν ἀνθρωπο νὰ παρέμβῃ ὄχι πλέον στὴν κατασκευὴ τοῦ κόσμου καὶ αὐτοῦ τοῦ ἰδίου ἀλλὰ καὶ στὴν κατασκευὴ τοῦ ἰδίου τοῦ «θεοῦ». Κατ' ὥρθωσεν λοιπὸν αὐτὸ τὸ ἀσύλληπτο, αὐτὸ τὸ ἀπέραντο νὰ τὸ συλλάβῃ καὶ νὰ τὸ περιγράψῃ καὶ ἐπὶ πλέον νὰ τὸ ξεφουρνίσῃ σὰν αὐτόπτης μάρτυς τοῦ γεγονότος τῆς δημιουργίας. Ἡ ἐπέμβασις αὐτὴ τοῦ ἀνθρώπου ἔχει τεκμηριωθῇ πολλὰ φορὲς. Ἀλλὰ καὶ ἡ ἀγιοποίηση τῶν ἁγίων δὲν εἶναι παρὰ ἀπόφασις τοῦ ἀνθρώπου. Πουθενὰ δὲν εἶναι θεϊκή.

Ἀκόμη καὶ ἡ θέσις ποὺ κατέχει ὁ Χριστὸς σήμερα ἀποφασίστηκε ἀπὸ τὴν Α' Οἰκουμένηνικὴ Σύνοδο στὴ Νίκαια μὲ πρωταγωνιστὴ τὸ Μεγάλον Κωνσταντῖνον. Ὁ Ἄρειος καὶ μερικοὶ ἄλλοι καθαιρέθησαν καὶ ἐξωρίστηκαν, διότι εἶχαν διαφορετικὴ γνώμη. Τὸ ἀστεῖο τῆς ὑπόθεσις εἶναι, ὅτι, ἐνῶ πρὶν ἀρχίσῃ ἡ σύνοδος ἀπὸ συζητήσεις στὸ «λόμπν» προέκυπτε

τῶν ἀνθρωπιστικῶν ἐπιστημῶν (Βολταῖρος καὶ Ρουσσώ). Ἡ ἀπάντησις στὴν ἐρώτησις εἶναι ἐπικαιρὴ καὶ πλήρης. Ὁ Νεύτων, φυσικὸς καὶ μαθηματικὸς, ἀνεκάλυψε τὸν συμπαντικὸν νόμον τῆς παγκοσμίου ἑλξέως, ὁ Γαλιλαῖος, φυσικὸς καὶ ἀστρονόμος, ἀνεκάλυψε τὶς βάσεις τῆς Μηχανικῆς καὶ τοῦ Ἡλιοκεντρικοῦ Συστήματος. Ὁ Βολταῖρος, σημαντικὸς στυλοβάτης τοῦ Διαφωτισμοῦ καὶ ἐπικριτὴς τοῦ θρησκευτικοῦ δογματισμοῦ καὶ τῆς καταπίεσις τοῦ ἀνθρώπου. Ὁ Ρουσσώ, πρωτοπόρος διανοητῆς τῆς Ἀναγέννησις, ὑπερασπιστὴς τῆς Γαλλικῆς Ἐπανάστασις καὶ ἐπικριτὴς τοῦ φεουδαρχικοῦ συστήματος. Δικαιολογημένα ἐπιβεβαιώνει ὁ Δ. Νανόπουλος ὅτι οἱ θετικὲς ἐπιστῆμες ἐπιτυγχάνουν ἐντυπωσιακὰ ἀνακαλύψεις. Ἐρωτᾷ ὅμως μελαγχολικά, ποῦ εἶναι οἱ μόντερνοι Βολταῖροι καὶ Ρουσσώ. Τὴν ἀπάντησις δίνει ὁ ἴδιος ἀναφερόμενος στοὺς «ἐγχώριους συκοφάντες, ποὺ δὲν τοὺς θεωρῶ σοβαροὺς, πρόκειται γιὰ ἀνθρώπους ποὺ δὲν ἔχουν καταλάβει τίποτα ἀπὸ τὴν ἐπιστήμην».

Τὴ ρεαλιστικὴ αὐτὴν ἐκτίμησις καὶ ἀποδοκιμασίαν τοῦ ὑπάρχοντος κενοῦ στὰ ἐπιστημονικὰ δρώμενα τῆς ἐποχῆς μας, ποὺ ἐκδηλώνεται μὲ τὴν ἐπικρατοῦσα διάστασις μεταξὺ τῶν θετικῶν καὶ ἀνθρωπιστικῶν ἐπιστημῶν, ἐπικροτεῖ καὶ ἐπαληθεύει ὁ γνωστὸς κοινωνιοβιολόγος Ed. Wilson, καθηγητῆς τοῦ Χάρβαρντ. Θεωρεῖται ἀπὸ τὶς μεγαλύτερες αὐθεντίες στὸν χώρῳ τῆς ἐξειδικευμένης βιολογίας καὶ στὴν ἐπιστημονικὴ κοινότητα ἀποκαλεῖται Δαρβῖνος ὁ Δεύτερος. Στὸ βιβλίῳ του «Σύναγμα - Ἡ ἐνότητα τῆς Γνώσις», μεταφρασμένο καὶ στὴν Ἑλληνικὴ, μὲ ἀδιαφιλονίκητη πειστικότητα ἐπιβεβαιώνει τὴν ἐρώτησις τοῦ δημοσιογράφου, ἐπικροτεῖ τὴν ἀπάντησις τοῦ Δ. Νανόπουλου καὶ ἐκφράζει ἐντονα παρόμοιες κριτικὰς ἀπόψεις του.

Ὁ Wilson αἰτιολογεῖ καὶ ἀναπτύσσει τὴν κριτικὴν του προβάλλοντας ὡς πρότυπο πρὸς μίμησιν στὴν προκειμένη περίπτωσι τὸν ἀρχαιοελληνικὸ Ἰωνικὸ Διαφωτισμὸ. Στὸ βιβλίῳ του προτείνει καὶ αὐτὸς τὸ Ἰωνικὸ σύναγμα, δηλαδὴ τὴ σύνδεσις καὶ ἐνότητα τῶν θετικῶν ἐπιστημῶν μὲ τὶς ἀνθρωπιστικὰς ἐπιστῆμες καὶ σπουδὰς. Πρὸς τοῦτο γράφει: «Ἡ ἐπίδρασις τῆς Ἰωνικῆς γοητείας ἐπεκτείνεται ἐπίσης καὶ σὲ ἄλλα πεδία τῆς ἐπιστήμης καὶ στὸν νοῦ μερικῶν προχωρεῖ μακρύτερα, ὥς τις κοινωνικὰς ἐπιστῆμες ἢ ἀκόμα παραπέρα - ἅπτεται τῶν ἀνθρωπιστικῶν σπουδῶν» (σελ. 18). Εὐλόγα δὲ παρατηρεῖ: «Κατὰ τὶς τελευταῖες δεκαετίες οἱ φυσικὲς ἐπιστῆμες ἐπεκτάθησαν ὥς τὰ σύνορα μὲ τὶς κοινωνικὰς ἐπιστῆμες καὶ τὶς ἀνθρωπιστικὰς σπουδὰς. Ἐκεῖ πρέπει νὰ ὑποστῇ ἀυστηρότερο ἔλεγχος ἢ ἀρχὴ τῆς συναλματικῆς ἐρμηνείας, ποὺ κατευθύνει τὴν πρόοδο... Οἱ φυσικὲς ἐπιστῆμες ἀποδείχθησαν σχετικὰ εὐκόλες, οἱ κοινωνικὲς ἐπιστῆμες καὶ οἱ ἀνθρωπιστικὲς σπουδὰς θὰ εἶναι ἢ ἔσχατη πρόκλησις» (σελ. 107).

ὅτι ὁ Κωνσταντῖνος, ποὺ εἶχε συντριπτικὴ μειοψηφία, κατώρθωσε μὲ ἀπειλές, διωγμοὺς, ἐξορίες καὶ καθαιρέσεις νὰ ἀνατρέψῃ τὴν μειοψηφία σὲ πλειοψηφία. Ἡ ἐπέμβασις λοιπὸν τοῦ ἀνθρώπου σὲ κάθε θρησκείαν εἶναι καθοριστικὴ.

Ἡ ἐπέμβασις καὶ οἱ ἐξηγήσεις ποὺ δίνει ἡ ἐπιστήμη στὴ δημιουργία τοῦ σύμπαντος δὲν βασίζονται σὲ ἀμφίβολες εἰκασίες ἀλλὰ σὲ πραγματικὰ ἀποδεδειγμένα γεγονότα. Τὸ ἔτσι εἶναι, ἔτσι θέλω, ἔτσι πιστεύω, ἔτσι μὲν ἀρέσει, ἔτσι μὲν συμφέρει, ἔτσι μοῦ τὸ εἶπαν οἱ γονεῖς μου, οἱ παπποῦδες μου, ἡ Ἐκκλησία καὶ τὸ κατεστημένο δὲν ἔχουν καμμία θέσι στὴν ἐπιστήμην. Ἡ ἐπιστήμη βασίζεται στὴν ἀλήθεια. Εἶναι ἀλήθεια ὅτι τὸ ἠλεκτρονίον εἶναι κοινὸς παράγων σὲ κάθε τί ποὺ ὑπάρχει τόσο στὴ φύσιν μας ὅσο καὶ στὸ σύμπαν. Εἶναι ἀλήθεια ὅτι ἔχει μάζα ποὺ εἶναι ἀρνητικὰ φορτισμένη. Εἶναι ἀλήθεια ὅτι εἶναι πανταχοῦ παρὸν καὶ τὰ πάντα πληροῦν, ὅπως ἀλήθεια εἶναι ὅτι ἂν θελήσετε θὰ τὸ βρῆτε ὑπὸ τὴν δυνικὴ μορφή: μάζας ἢ κύματος. Ὅταν τὸ ἠλεκτρονίον αὐτὸ ἐξαφανιστῇ ἡ ἀψὺς νὰ ὑπάρχῃ στὴ μάζα κάποιοι χημικοὶ στοιχείου, τότε μετατρέπεται σὲ πολὺ μεγάλη ἐνέργεια, ὅπως αὐτὴν τοῦ Ἡλίου ἢ τῶν ἀτομικῶν.

Αὐτὰ τυχαίνει νὰ εἶναι σὲ μένα πιὸ κατανοητὰ ἀπὸ τὴ δημιουργία τῆς Εὐᾶς ἀπὸ τὸ πλευρὸ τοῦ Ἀδάμ ἢ τὸ «Μὴ φοβοῦ, Μαριάμ, ὁ κύριος μετὰ σοῦ». Ἐνα πράγμα ὅμως εἶναι γεγονὸς ἀναμφισβήτητο - καὶ τὸ ξέρετε ὅλοι σας: Ὑπάρχετε, γιὰ τὸ ὁ πατέρας σας ἔκανε ἔρωτα μὲ τὴ μάνα σας καὶ σεῖς εἶστε ἐκεῖνος ποὺ ἔφτασε πρῶτος καὶ γονιμοποίησε τὸ φῶριον.

Δάμων Ἀποστολόπουλος

Ο Wilson με δραματικό τρόπο εκφράζει τις καταστροφικές επιπτώσεις της έμβυθνόμενης διάστασης μεταξύ των υπό κριτική επιστημών προειδοποιώντας: «Τὰ περισσότερα ἀπὸ τὰ ζητήματα ποὺ ταλαιπωροῦν καθημερινὰ τὴν ἀνθρωπότητα, οἱ ἐθνικὲς συγκρούσεις, ἡ κλιμάκωση τῶν ἐξοπλισμῶν, ὁ ὑπερπληθυσμός, οἱ ἀμβλώσεις, τὸ περιβάλλον, ἡ ἐνδημικὴ φτώχεια – γιὰ νὰ ἀναφέρω μόνον μερικὰ ἔμμονα προβλήματα– δὲν μποροῦν νὰ ἐπιλυθοῦν, ἂν δὲν ἐνσωματωθῇ ἡ γνώση στὶς φυσικὲς ἐπιστῆμες μὲ αὐτὴν ἀπὸ τὶς ἀνθρωπιστικὲς σπουδὲς καὶ τὶς κοινωνικὲς ἐπιστῆμες. Μόνον ἂν τὰ σύνορα εἶναι ρευστά, θὰ ἔχουμε μίαν ξεκάθαρη ἀποψη γιὰ τὸ πῶς εἶναι πραγματικὰ ὁ κόσμος καὶ ὅχι ὅπως τὸν βλέπομε μέσα ἀπὸ τοὺς φακοὺς τῶν ἰδεολογιῶν καὶ τῶν θρησκευτικῶν δογμάτων ἢ ὅπως μᾶς τὸν ἐπιβάλλει ἡ μυωπικὴ ἀπόκριση στὶς ἄμεσες ἀνάγκες».

Προχωρώντας στὸν διαφωτιστικὸ διαλογισμό του ἀναφέρεται στὴν ἀμάθεια τῶν πολιτικῶν, ὅσον ἀφορᾷ στὶς θετικὲς ἐπιστῆμες: «Ἡ συντριπτικὴ πλειονότητα τῶν ἡγετῶν ἔχει ἐκπαιδευθῇ ἀποκλειστικὰ στὶς κοινωνικὲς ἐπιστῆμες καὶ τὶς ἀνθρωπιστικὲς σπουδὲς, ἔχοντας ἐλάχιστη ἔως μηδενικὴ γνώση τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν. Τὸ ἴδιο ἰσχύει καὶ γιὰ τοὺς πνευματικοὺς ἀνθρώπους, τοὺς ἀρθρογράφους, τοὺς δημοσιογράφους τῶν τηλεοπτικῶν συνεντεύξεων καὶ κάθε εἶδους “γκουρού”. Οἱ καλύτερες ἀναλύσεις τοὺς εἶναι προσεκτικὲς καὶ υπεύθυνες καὶ μερικὲς φορὲς ὀρθές, ἀλλὰ ἡ οὐσιαστικὴ βάση τῆς σοφίας τοὺς εἶναι ἀποσπασματικὴ καὶ μονοδιάστατη» (σελ. 30-31). Ο Wilson ἐπαναλαμβάνει γιὰ ἀκόμη μιὰ φορὰ ὅτι ἡ διέξοδος ἀπὸ τὸν σκοτεινὸ αὐτὸν λαβύρινθο εὐρίσκεται στὸ «σύναγμα», ἐνότητα ὅλων τῶν ἐπιστημῶν.

Ὡς πρὸς τὸν μεγάλο ρόλο τῶν πρωτεργατῶν τοῦ μεταμεσαιωνικοῦ Διαφωτισμοῦ ὁ Wilson γράφει: «... Πιστεύω ὅτι οἱ στοχαστὲς τοῦ Διαφωτισμοῦ τοῦ 17ου καὶ 18ου αἰῶνα εἶχαν ἐν πολλοῖς δίκιο στὴν ἀρχή. Οἱ ὑποθέσεις τοὺς γιὰ ἓνα νομοταγὴ ὑλικὸ κόσμο –τὴν ἐγγενὴ ἐνότητα τῆς γνώσης καὶ τὴν ἐν δυνάμει ἀπεριόριστη πρόοδο τοῦ ἀνθρώπου– εἶναι παραδοχὴ ποὺ ἀκόμη καὶ σήμερα συγκινεῖ πολὺ... Τὸ μεγαλύτερο ἐγχείρημα τοῦ νοῦ ἦταν καὶ θὰ εἶναι πάντα ἡ ἐπιχειρούμενη σύνδεση τῶν θετικῶν ἐπιστημῶν μὲ τὶς ἀνθρωπιστικὲς σπουδὲς ἐνὸς αὐθεντικοῦ διαφωτισμοῦ» (σελ. 23).

Καὶ συνεχίζει: «... Ἡ ὑλικὴ πραγματικότητα ποὺ ἀνακαλύπτει ἡ ἐπιστῆμη διαθέτει ἤδη περισσότερο περιεχόμενο καὶ μεγαλεῖο ἀπὸ ὅλες τὶς θρησκευτικὲς κοσμογονίες μαζί. Ἡ συνέχεια τῆς ἀνθρώπινης ἐξελικτικῆς γραμμῆς ἀνιχνεύτηκε μέσα στὴ βαθεῖα ἱστορία καὶ βρέθηκε χίλιες φορὲς μεγαλύτερη ἀπὸ ἐκείνη ποὺ συνέλαβαν οἱ Δυτικὲς θρησκείες... Ἡ τυφλὴ πίστη, ὅσο παθιασμένα καὶ ἂν ἐκφράζεται, δὲν εἶναι ἀρκετὴ. Ἡ ἐπιστῆμη ἀπὸ τὴ μεριά της ἐλέγχει ἀτεγκτὰ κάθε ὑπόθεση σχετικὰ μὲ τὴν ἀνθρώπινη κατάσταση καὶ μὲ τὸν καιρὸ θὰ ἀποκαλύψῃ τὸ υπόστρωμα τοῦ ἠθικοῦ καὶ τοῦ θρησκευτικοῦ αἰσθήματος. Πιστεύω πῶς τὸ τελικὸ ἀποτέλεσμα τοῦ ἀνταγωνισμοῦ θὰ εἶναι ἡ κοσμοποίηση τοῦ ἀνθρώπινου ἔπους καὶ τῆς ἰδίας της θρησκείας». Ἀνακεφαλαιώνοντας τὰ ἀνωτέρω συμπεράσματα καταλήγει: «... Κεντρικὴ ἰδέα τῆς συνολικῆς κοσμοθεωρίας εἶναι ὅτι ὅλα τὰ ἀπτὰ φαινόμενα, ἀπὸ τὴ γέννηση τῶν ἄστρων ὡς τὴ λειτουργία τῶν κοινωνικῶν θεσμῶν, βασίζονται καὶ σὲ ὑλικὲς διεργασίες, ποὺ μποροῦν νὰ ἀναχθοῦν, ὅσο μεγάλῃ καὶ ἐπίπονῃ καὶ ἂν εἶναι ἡ ἀλληλουχία τῶν ἀναγωγῶν, στοὺς νόμους τῆς φύσης» (σελ. 391-3).

Πῶς «ἐκλαϊκεύουν» τὰ κεφαλαιώδους σημασίας πορίσματα τῶν θετικῶν ἐπιστημῶν οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν ἀνθρωπιστικῶν σπουδῶν; Μὲ περιορισμένης ἐμβέλειας προσπάθειες καὶ ἐπιτρέποντας στοὺς ὁπαδοὺς τῆς θρησκευτικολογίας –ἐνας ἀπὸ τοὺς κλάδους τῶν ἀνθρωπιστικῶν ἐπιστημῶν– νὰ εὐνοοῦν τὴ διάδοση δογματικῶν κηρυγμάτων καὶ τὴ διαφημιστικὴ «διάδοση» θαυμάτων στὶς ἐκκλησίες, τὰ μοναστήρια καὶ τὶς παραδοσιακὲς τελετουργίες. Ἐξ ἄλλου, ὅπως εἶναι γνωστὸ, στὶς Ἦν. Πολιτεῖες καὶ ἄλλοι οἱ ἀποκαλούμενοι φονταμενταλιστὲς τῆς θρησκείας ἐξακολουθοῦν νὰ διδάσκουν τὴ Γένεση καὶ νὰ ἐπιμένουν στὴν κατὰ λέξη ἐρμηνεία τῆς Βίβλου.

Ὁ Δ. Νανόπουλος ἐπιβεβαιώνει τὶς παρατηρήσεις τοῦ Ed. Wilson γράφοντας: «Μιὰ ὑποψη ἐπίθεση ποὺ γίνεται στὴν ἐπιστῆμη διεθνῶς εἶναι ἡ δὴθεν ἐπίκληση τῆς σχετικότητας τῆς ἀλήθειας. Καὶ ἐδῶ ἀναφέρομαι στὸν Ντερντὰ καὶ ὅσους μιλοῦν γιὰ Post Science (Μεταεπιστήμη), τοὺς ὁποίους θεωρῶ πνευματικοὺς ἀγύρτες. Καὶ δὲν θὰ ἀναφερθῶ κὰν στοὺς ἐγχώριους, γιὰτὶ δὲν τοὺς θεωρῶ σοβαροὺς. Πρόκειται γιὰ ἀνοήσιες ἀπὸ ἀνθρώπους ποὺ δὲν ἔχουν καταλάβει τίποτα ἀπὸ τὴν ἐπιστῆμη». Ἡ «σχετικότητα τῆς ἀλήθειας» εἶναι ἓνα τέχνασμα τῆς δογματικῆς ἰδεολογίας, ποὺ μᾶς ὁδηγεῖ στὸ συμπέρασμα τὸ ὅποιο ὁ Πάπας διατυπώνει μὲ τὸν ἀφορισμὸ «... μὴν προχωρῆτε παραπέρα, γιὰτὶ ἐκεῖ εἶναι ἡ βούληση τοῦ Θεοῦ». Ἡ Post Science ἢ τὸ «Τέλος

της ἐπιστήμης» συνάδει με τὰ λόγια αὐτὰ τοῦ Πάπα, τὴν καταστροφολογία τῆς Ἀποκάλυψης καὶ τῇ συντέλειᾳ τοῦ κόσμου. Καὶ οἱ δύο ὡς ἄνω ἐπιστήμονες ἐπικρίνουν κατὰ ἓνα τρόπο εὐτυχῶς ὀλίγους ἀντιπροσώπους τῶν ἀνθρωπιστικῶν ἐπιστημῶν γιὰ τὰ δογματικά τους παραγγέλματα, ποὺ ἐπιβεβαιώνουν τὶς γενεσιουργεῖς αἰτίες τῆς ἐπικρινόμενης διάστασης. Οἱ θετικὲς ἐπιστήμες, ἐπισημαίνει ὁ Ed. Wilson, «ἀπὸ τῇ γέννηση τῶν ἄστρων ὡς τῇ λειτουργίᾳ τῶν κοινωνικῶν θεσμῶν βασίζονται σὲ ὕλικες διεργασίες». Ἡ βαθεῖα αὐτὴ ἀλήθεια τῶν φυσικῶν νόμων ἢ δὲν κατανοεῖται ἐπαρκῶς ἡ σκοπιμὸς παραμερίζεται, γιὰ νὰ ὑπάρχη ἡ αἰτιολόγησις τῆς διαστρέβλωσις τῆς ἐπιστημονικῆς ἀλήθειας.

Οἱ νόμοι ποὺ ἀποκαλύπτουν οἱ θετικὲς ἐπιστήμες εἶναι ἀληθινοί, ἐκφράζουν τὴν πραγματικότητά τῆς φύσης. Στὴν ἐποχὴ μας οἱ ὑψηλοῦ διανοητικοῦ ἐπιπέδου ἐπιστημονικὲς ἀνακαλύψεις, δυσνόητες στὸ ἀπλὸ κοινό, γίνονται ἡ ἀφορμὴ καὶ ἡ αἰτιολογία ἀπὸ τοὺς θεολογοῦντες γιὰ τὴ διαστρέβλωση τῶν πορισμάτων τῶν ἀνακαλύψεων αὐτῶν γιὰ ἰδιοτελεῖς σκοποὺς. Γιὰ τοῦ λόγου τὸ ἀληθὲς φέρνω ὡς παραδείγμα τὸ νέο ἀξιόλογο βιβλίον τοῦ Gordon Fraser με τίτλον «Ἀντιῦλη, ὁ Ἀπόλυτος Καθρέπτης».

Παρ' ὅλη τὴν προσπάθεια τοῦ συγγραφέα νὰ ἐκλαϊκεύσῃ τὶς δυσνόητες ἔννοιες καὶ ὁρισμοὺς τῆς ὑποατομικῆς φυσικῆς, ἡ ἐμβέλεια τῶν ὁποίων ἐπεκτείνεται καὶ στὶς ἀνθρωπιστικὲς ἐπιστήμες, εἶναι δύσκολο ἀκόμη καὶ γιὰ τοὺς ἔχοντες ἐπαρκὴ μόρφωση νὰ κατανοήσουν τὴ γλώσσα τῶν ὁρισμῶν αὐτῶν, ἀκόμα δὲ περισσότερο τὶς ἰδεολογικὲς τῶν ἐπιπτώσεις στὸ κοινωνικὸ σύνολο. Ὡς παράδειγμα φέρνω τὸ ὑποατομικὸ ἀφανὲς σωματίδιο ποζιτρόνιο, τὸ ὁποῖο μετὰ ἀπὸ πολυτελεῖς ἔρευνες οἱ ἐπιστήμονες ἀνακάλυψαν ὅτι ἀποτελεῖται ἀπὸ ἕξι κουάρκ (Quork). Τοὺς ἔδωσαν συννηθισμένους ὡς ὀνόματα λέξεις τῆς γλώσσας μας ὅπως *παράδοξο*, *ἄνω*, *κάτω*, *ὁμορφιά*, *γοητεία*, *κορυφή* γιὰ τὸ ἕκτο – καὶ τελευταῖο ἴσως. Οἱ λέξεις-ὀνόματα γνωστὲς καὶ εὐκόλες, ἡ ἐπιστημονικὴ τους ὁμως ἐρμηνεία γίνεται ἀντιληπτὴ ἀπὸ τοὺς ὑψηλῆς εὐφυΐας ἐπιστήμονες ποὺ τὰ ἐφεύρα, καὶ ἔγιναν κάτοχοι βραβείων Νόμπελ. Οἱ δυσκολίες αὐτὲς ἀλλὰ καὶ οἱ δυσχέρειες στὴν κατανόησι τῆς οὐσίας τῆς ὑποατομικῆς ὕλης δίνουν τὴν εὐκαιρίαν καὶ διευκολύνουν ὠρισμένους ἀντιπροσώπους ὄχι μόνο τῶν ἀνθρωπιστικῶν ἀλλὰ καὶ αὐτῶν τῶν θετικῶν ἐπιστημῶν νὰ ἐκμεταλλευθοῦν τὴν «ἐπιπλοκὴ» αὐτὴν, γιὰ νὰ διαστρεβλώσουν τὸ νόημα τοῦ ἐπιστημονικοῦ ὀρθολογισμοῦ καὶ νὰ τὸν ἀντικαταστήσουν μὲ μεταφυσικὲς φαντασιώσεις.

Ἡ ἐπικρατοῦσα δυσχερὴς συγκυρία ἐκφράζεται μὲ συνέπεια ἀπὸ τὸν κ. Θεόφ. Γραμμένο, ἐπιμελητὴ τῶν βιβλίων τῆς σειρᾶς αὐτῆς με τὰ λόγια: «Οἱ ραγδαῖες ἐξελιξίσεις καὶ ἡ συνακόλουθι πρόοδος στὶς θετικὲς ἐπιστήμες... ἔχουν ὡς ἀποτέλεσμα τόσο τὴ διαρκῶς αὐξανόμενη πολυπλοκότητά τοῦ ἐπιστημονικοῦ περιεχομένου ὅσο καὶ τὴ χρῆσιν μιᾶς ὁλοῦνα καὶ περισσότερο στρεφνῆς διαλέκτου, ποὺ δυσχεραίνει κάθε προσπάθεια ἐκλαϊκεύσεως... Ἐτοί τὸ εὐρὺ κοινὸ ἔχει ἀποξενωθῇ ἀπὸ τὰ ἐπιτεύγματα τῆς ἐπιστημονικῆς ἔρευνας, ἐνῶ ἓνα ἀπὸ τὰ σοβαρότερα ἐπακόλουθα τῆς συχνῆς παραμέλησις τῆς ἐκλαϊκεύσεως ἀπὸ τοὺς ἐπιστήμονες εἶναι ὅτι τὸ ἔργο αὐτὸ ἔχουν ἀναλάβει πάσης φύσεως ψευδοερευνητὲς, ἐκμεταλλευόμενοι τὴ δεδομένη δίψα τοῦ κοινοῦ γιὰ ἐνημέρωση...».

Τὰ συμπεράσματα ποὺ προκύπτουν ἀπὸ τὰ ὡς ἄνω δεδομένα εἶναι, ὅτι τὰ αἷτια τῆς ἐμφανοῦς διάστασης μεταξὺ θετικῶν-ἀνθρωπιστικῶν ἐπιστημῶν εἶναι ἀποτέλεσμα, **1** τῆς ἑλλειποῦς γνώσεως ἢ καὶ τῆς πλήρους ἄγνοιας ὠρισμένων ἀντιπροσώπων τῶν ἀνθρωπιστικῶν ἐπιστημῶν, ἡγετῶν καὶ πολιτικῶν, γιὰ τὴ φύσιν καὶ τὴν ἐρμηνείαν σοβαρῶν ἐπιτευγμάτων τῶν θετικῶν ἐπιστημῶν καὶ τῆς ἰδεολογικο-κοινωνικῆς τους σημασίας καὶ **2** τῆς ἀθέτησις ἐκ μέρους εὐτυχῶς ὀλίγων θετικῶν ἐπιστημῶν τῶν ἡθικῶν ἀρχῶν τῆς ἐπιστήμης, ὑπὸ τὸ δῆλαρ τοῦ χρηματισμοῦ καὶ τοῦ ἀποπλανητικοῦ ἐγκλωβισμοῦ τοὺς στὶς ψευδαισθήσεις τῆς θεοκρατικῆς ὑπερβατικῆς ἰδεολογίας. Καταληκτικὸ ἀποτέλεσμα τῶν ἀρνητικῶν αὐτῶν συγκυριῶν καὶ τοῦ ραγδαίως ἀναπτυσσόμενου νοητικοῦ ἐπιπέδου τῶν θετικῶν ἐπιστημῶν εἶναι καὶ ἡ ἐξ αὐτῶν προκύπτουσα εὐκαιρία γιὰ τοὺς ἐπιτήδειους «ψευτοερευνητὲς» νὰ διαστρεβλῶνουν τὰ ὀρθολογικὰ ἐπιστημονικὰ πορίσματα καὶ νὰ ἀντικαθιστοῦν τὴν «καθαρῇ» ἐπιστῇ, μὲ τὸ ἀξιμῶτο ἀσφαλῶς, ἀπὸ τὰ σκοταδιστικὰ ἰδεολογήματα παρελθουσῶν ἐποχῶν.

Ἰωάν. Κυπαρισσός

Δρ. Τεχν. Ἐπιστημῶν

Ο ΖΕΥΣ ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΝΕΙ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ ΑΠΟ ΤΑ «ΧΑΡΕΜΙΑ» ΤΟΥ ΑΣΙΑΤΗ

Στις 18 Ιουνίου 2004 συνέβη στις Βρυξέλλες ένα κοσμοϊστορικό γεγονός: Η Εὐρώπη, τη στιγμή που μὲ την ἀπόκτηση τοῦ πρώτου Συντάγματος της ἀνεδείχθη σὲ συντεταγμένη ἐνιαία πολιτική ὄντοτητα γιὰ πρώτη φορά στὴν ἱστορία της, ἀπαλλάχθηκε ταυτόχρονα ἀπὸ μία βαρεὶὰ ἱστορική, πνευματική καὶ ἠθική πληγή, ποὺ αἰμορροοῦσε κυριολεκτικά (μὲ τοὺς τόσους αἱματηροὺς πολέμους, δογματικὲς μεταρρυθμίσεις καὶ ἐνδοευρωπαϊκὲς συγκρούσεις αἰώνων ἀποκλειστικὰ ὀφειλόμενες σὲ θρησκευτικὰ αἷτια) καὶ μεταφορικά (μὲ τὶς τόσες ἰδεολογικὲς καὶ πνευματικὲς ἀντινομίες ποὺ συνώδεναν διαχρονικὰ τὸν Εὐρωπαϊκὸ Πολιτισμὸ) ἀπὸ τότε ποὺ ἡ Γηραιὰ Ἥπειρος πρὶν ἀπὸ 14 περίπου αἰῶνες ἀπέκτησε ἱστορική ζωή. Ἡ Εὐρώπη ἀπέρριψε πιά τὸν Ἑβραιοχριστιανισμό ὡς πνευματική βάση της καὶ «ἀπέλασε» ἔτσι ἓναν Ἀσιάτη εἰσβολέα καὶ αὐτόκλητο πάτρωνα, ποὺ ἀπὸ τὰ πρώτα βήματά της τὴν καταταυράννησε, τὴν τύφλωσε, τὴν τροχοπέδησε ἄπειρες φορές καὶ ἀμαύρωσε μὲ φρικτὰ ἐγκλήματα πολλὰς λαμπρὲς σελίδες τῆς ἱστορικῆς της διαδρομῆς ὅπως π.χ. οἱ Σταυροφορίες, ἡ γενοκτονία σχεδὸν ὁλοκλήρου τοῦ Ἰθαγενοῦς πληθυσμοῦ τῆς Ἀμερικῆς καὶ πολλὰ ἄλλα, ποὺ χωρὶς τὸν Ἑβραιοχριστιανισμό θὰ φαίνονταν ἀδιανόητα ὡς πράξεις τῶν πιὸ πολιτισμένων λαῶν τῆς Γῆς, ὅπως γιὰ πολλοὺς αἰῶνες –ἔως καὶ σήμερα– εἶναι οἱ Εὐρωπαῖοι.

Τὸ γεγονός ἀποκτᾷ ἰδιαίτερη σημασία γιὰ τὴν τόλμη καὶ τὴ βαθειὰ ἱστορική συνειδητότητα ποὺ τὸ συνοδεύει, ἀν λάβῃ κανεῖς ὑπ’ ὄψιν ὅτι ὁ Εὐρωπαῖος μῆκε πρὶν ἀπὸ 14 αἰῶνες στὴν Ἱστορία (μὲ τὴν ἀπόκτηση γραφῆς, ἐξελιγμένης γλώσσας, σχολείων καὶ πολιτικῆς ὀργανώσεως) ταυτόχρονα μὲ τὸν ἐκχριστιανισμό του, ἔτσι ὥστε νὰ μὴ μπορῇ νὰ διακρίνῃ ὅτι ἡ ἐκπολίτισή του ἦταν κάτι τὸ τελείως ἄσχετο πρὸς τὴν τυχαία αὐτὴ συγχρονία: Ὁ Εὐρωπαῖος, ὄντας προηγουμένως ἀπολίτιστος, δὲν εἶχε τὸν ἱστορικὸ β’ ὄρο συγκρίσεως, δηλαδὴ ἓνα πολιτισμένο προχριστιανικὸ παρελθόν, ὥστε νὰ μπορῇ νὰ καταλάβῃ ὅτι ἡ εἰσβολὴ τῆς ἀσιατικῆς θρησκείας δὲν ἀποτελέσσει τὴν αἰτία τῆς εἰσόδου του στὸ πολιτιστικὸ γίνεσθαι: πιὸ συγκεκριμένα δὲν ἦταν εὐδιάκριτο γι’ αὐτὸν ὅτι ἡ ἐμφάνιση τῆς γραφῆς, τῆς παιδείας καὶ τῆς διανοούμενης ζωῆς στὴν ἡπειρό του δὲν προέκυψε ἀπὸ τὴ Βίβλο (τὸν κώδικα αὐτὸν τῆς ἀπαιδευσίας καὶ τῆς ἀλογίας) ἀλλὰ ἀπὸ κάτι ἄλλο, ποὺ ταυτόχρονα μὲ τὸν θεοκρατικὸ-μυστικιστικὸ ἀσιατισμὸ μῆκε στὴν ἡπειρό του καὶ στὴ ζωὴ του. Κι αὐτὸ τὸ κάτι ἄλλο ἦταν τὰ σπέρματα τοῦ Ἑλληνικοῦ Πολιτισμοῦ, τῆς Ἑλληνικῆς Παιδείας, τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσας, τῆς Ἑλληνικῆς Σκέψης, τῆς Ἑλληνικῆς Τέχνης, τῆς Ἑλληνικῆς πολιτικῆς ὀργάνωσης.

[Παρέκβαση: Ὁ μόνος Εὐρωπαῖος ποὺ εἶχε τὸ προνόμιο αὐτοῦ τοῦ β’ ὄρου συγκρίσεως ἦταν ὁ Ἕλληνας, τοῦ ὁποῖου τὸ προχριστιανικὸ παρελθὸν ἦταν τὸ λαμπρότερο ἀπὸ πολιτισμικὴ ἀποψη ποὺ ἔζησέ ποτε καὶ ταυτόχρονα ἡ μεταχριστιανική του ζωὴ βυθίστηκε στὸ ἔρεβος τῆς ἀπολιτισίας καὶ τῆς ἀπαιδευσίας.]

Καὶ μπορεῖ μὲ τὴν Ἀναγέννηση (τὸ “ξαναγέννημα” δηλαδὴ τοῦ Ἑλληνικοῦ Πολιτισμοῦ) νὰ ὑπωψιάστηκε ὁ Εὐρωπαῖος τὴ σύγχυσή του ὡς πρὸς τὶς

«ΑΠΟΚΑΛΥΨΗ»:
ΠΡΟΦΗΤΕΙΑ
"Η ΟΔΗΓΙΕΣ
ΓΙΑ «ΔΡΑΣΗ»;

ΤΟ ΔΙΚΑΙΟ
ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑ

ΔΑΥΛΟΣ

€ 5

Η ΕΥΡΩΠΗ ΚΑΙ Ο ΓΙΑΧΒΕ: 'Η «ἀπέλαση» ενός 'Ασιάτη

ΓΕΩΠΑΘΗΤΙΚΗ: 'Η ἀναβίωση μιας ἀπαγορευμένης 'Επιστήμης

ISSN 1105-9486 09>
9 771105 948009

260-261

ΕΤΟΣ 22°
ΑΥΓ. - ΣΕΠΤ. 2003

Η κοσμοϊστορική σημασία της ἀπαλλαγής της Εὐρώπης ἀπὸ τὸν ἐβραιοχριστιανισμό εἶχε ἐπισημανθῇ ἀπὸ τὸν «Δαυλὸ», ὅταν ἀκόμη «παιζόταν» στὸν ὑπὸ συζήτησιν Καταστατικὸ Χάρτη τῆς συντεταγμένης Εὐρωπαϊκῆς Πολιτείας. Ἀνωτέρω τὸ ἐξώφυλλο τοῦ «Δ» πρὶν ἀπὸ ἓνα ἔτος ἀκριβῶς (τεῦχος 260-261, Σεπτέμβριος 2003).

καταβολές του πολιτισμού του, ότι δηλαδή δεν ήταν ιουδαιοχριστιανικές, αλλά ή υποψία αυτή δεν ήταν αρκετή για να συνειδητοποιήσει πόσο ζημιογόνες του ήταν αυτές και να προχωρήσει στην αποκοπή της πνευματικής αυτής γάγγραινας, που μόλυνε επί αιώνες τη ζωή του.

Σήμερα με την τεράστια παγκόσμια ανάπτυξη του Έλληνικού Όρθου Λόγου και των πνευματικών του «παιδιών» (Επιστήμη, Τεχνολογία, Ηλεκτρονικός Λόγος-Πληροφορική) έγινε αντιληπτό ότι η συνύπαρξή του Εύρωπαίου με την ασιατική Α-λογία κατέστη αδύνατος. Κι αυτό είναι το βαθύτερο αίτιο της «απέλασης» του συμβόλου της Α-λογίας, του Γιαχβέ, που αποφασίστηκε στις 18 Ιουνίου 2004. Ο Έλληνικός Λόγος, αυτός ο παραγκωνισμένος, **μεταλλαγμένος (διαστρεβλωμένος σὲ ratio)**, φυλακισμένος αλλά πάντοτε «άνεπισήμως», άφανως και εύρεγетικώς δρών οδηγός του Ευρωπαϊκού Πολιτισμού, ήρθε ή ώρα να εκδικηθῇ τὸν βάρβαρο ανατολίτη διώκτη του. Η νίκη του αυτή, που συντελείται αναίμακτα, χωρίς βίαιη πλύση έγκεφάλου αλλά με την ελεύθερη βούληση της ήγεσίας της Εϋρώπης (όπως αναίμακτα και χωρίς βία οί άνθρωποι πάντοτε νίοθετοῦσαν την έπιστήμη, τὴ λογική, τὰ μαθηματικά, τὴ θεωρία, τὸν διάλογο και τὰ ὑπόλοιπα βαρύτιμα δῶρα τῆς Ἑλληνικότητας), είναι νίκη όριστική, τελειωτική, μὴ αναστρέψιμη. Μὲ τὸν θρίαμβο τῆς ἔλλογης προσεγγίσεως τῆς φυσικῆς, ιστορικῆς και πολιτικοκοινωνικῆς πραγματικότητας ἡ ἄλογη μεταφυσικὴ-μυστικιστικὴ αντίληψη τῆς Ζωῆς και τοῦ Κόσμου πέρασε όριστικά στο θλιβερό Χθές. Και τοῦτο, διότι τυχόν ἐπιστροφή τοῦ Ἀνθρώπου στην ἀλογία ισοδυναμεῖ κάτω ἀπὸ τίς νέες συνθήκες με τὴν πολιτισμικὴ αὐτοκτονία του, ἂν ὄχι με τὴν ἐξαφάνιση τοῦ ἀνθρώπινου εἶδους. Ἡ Εϋρώπη, ἡ παλαιὰ εὐνοούμενη τοῦ Μεγάλου Διός, ἀνηρπάγη πάλι ἀπὸ τὴν ἀγκαλιὰ τῆς Ἀσίας, ἀπελευθερώθηκε και φέρουσα στοὺς κόλπους τῆς τὸν σπερματικὸ Διδε-λόγο ἐτοιμάζεται νὰ γεννήσῃ τὸν νέον ἄνθρωπο, πὺν θὰ ὡδηγήσῃ με ἀσφάλεια τὴν ἀνθρωπότητα πρὸς τὸ λαμπρὸ Μέλλον πὺν τῆς ἀξίζει. Κι αὐτό, τὴ στιγμή πὺν μιὰ ἄλλη ἀδελφὴ τῆς, ἡ Ἀμερικὴ, ξεκινώντας κι αὐτὴ ἀπὸ τὴν ἴδια σύγχυση πὺν προαναφέραμε, ἐπέλεξε δυστυχῶς τὸ χαρέμι τοῦ Ἀσιάτη-συμβόλου τῆς θεοκρατικῆς Α-λογίας, πὺν δυστυχῶς κυριάρχησε τώρα στὸν Νέο Κόσμο και ὑπαγορεύει τὴ βάρβαρη θέλησή του ὡς ἀόρατος πάτρωνας τῆς σιωνιστικῆς «Παγκοσμιο-ποίησης».

Ἔμεῖς οἱ Ἕλληνες, πὺν πάθαμε τὰ χειρίστα τῶν δεινῶν, ἀσυγκρίτως βαρύτερα ἀπὸ κάθε ἄλλο λαὸ τῆς Ἡπείρου μας ἀπὸ τὴν παλαιὰ εἰσβολὴ τοῦ Ἀσιάτη τυράννου-ἐξολοθρευτοῦ μας, μπορούμε ν' ἀναπνεύσουμε με ἀνακούφιση μετὰ ἀπὸ 1.650 χρόνια ιστορικῶν, πνευματικῶν και συνειδησιακῶν στραγγαλισμῶν μας, στραγγαλισμῶν πὺν διέπραξε ὅ,τι ἀντιπροσωπεύει και συμβολίζει ὁ Γιαχβέ. Καὶ ξυπνώντας ἀπὸ τὸ ιστορικὸ μας κῶμα νὰ συνταχθοῦμε στην εὐρωπαϊκὴ πρωτοπορία πρὸς τὸ μέλλον τῆς ἀνθρωπότητας - και, γιατί ὄχι, νὰ ξαναπάρουμε αὐτὸ πὺν εἴχαμε και μᾶς τὸ πῆραν με τὸ ξίφος, τὸν πέλεκυ και τὸ πῦρ, δηλαδή τὴν πρωτιά στο ἀγώνισμα τοῦ Πολιτισμοῦ.

Δ.Ι.Α.